

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม
กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร

Community product development to increase economic and
social potential Mudmee weaving group and processed reed
mats Phichit Province

ปิยะธิดา	สีหะวัฒนกุล
สุชีรา	ผ่องใส
รุ่งฤทัย	รำพึงจิต
อนุสรณ์	ใจทน
ศักรินทร์	หงส์รัตนาวรกิจ
ขจร	อิศราสุชีพ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566
คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม
กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร

Community product development to increase economic and
social potential Mudmee weaving group and processed reed
mats Phichit Province

ปิยะธิดา	สีหะวัฒน์กุล
สุชีรา	ผ่องใส
รุ่งฤทัย	รำพึงจิต
อนุสรณ์	ใจทน
ศักรินทร์	หงส์รัตนาวรกิจ
ขจร	อิศราสุชีพ

งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากงบประมาณรายจ่าย ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566

คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร

ไม่มีเนื้อหาจากต้นฉบับ

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัย เรื่อง ได้รับการจัดสรรงบประมาณด้านวิจัยและนวัตกรรม การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ประเภท Fundamental Fund ประจำปี งบประมาณ พ.ศ. 2566 และการให้ความร่วมมือในการดำเนินการวิจัยร่วม เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน จากเครือข่ายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร เป็นอย่างดีจนดำเนินการวิจัยได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้

สุดท้ายนี้ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร รวมถึงผู้เชี่ยวชาญ ผู้ร่วมวิจัยทุกท่าน ผู้ช่วยนักวิจัย ที่มุ่งมั่นทุ่มเทแรงใจ แร่งกำลังความสามารถ และคอยร่วมแก้ปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้น ในระหว่างการทำโครงการวิจัยนี้จนสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี จนสามารถเป็นผลงานวิจัยฉบับที่สมบูรณ์

คณะผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
สารบัญ	(2)
สารบัญภาพ	(4)
สารบัญตาราง	(10)
สารบัญแผนภูมิ	(15)
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์	2
1.3 กรอบแนวคิด	3
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	4
2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอเบ็ญจนาครัง จังหวัดพิจิตร	4
2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับเกี่ยวกับกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	6
2.3 แนวคิดภูมิปัญญา	8
2.4 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม	15
2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สีและลวดลายเสื่อกก จังหวัดพิจิตร	18
2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	29
2.7 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับ	32
2.8 ข้อมูลเกี่ยวกับสีไทยโทน	43
2.9 ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องวัดความเข้มของแสง	60
2.10 ข้อมูลเกี่ยวกับกระเป๋าสตรี	63
2.11 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบและตัดเย็บผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน	65
2.12 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปัก	70
2.13 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบตราสินค้า	77
2.14 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์	81

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.15 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับป้ายแท็กสินค้าและสติ๊กเกอร์สินค้า	96
บทที่ 3 วิธีการดำเนินงาน	99
3.1 โครงการวิจัยย่อยที่ 1	99
3.2 โครงการวิจัยย่อยที่ 2	106
3.3 โครงการวิจัยย่อยที่ 3	113
3.4 โครงการวิจัยย่อยที่ 4	130
3.5 โครงการวิจัยย่อยที่ 5	164
บทที่ 4 ผลการวิจัย และอภิปรายผล	170
4.1 โครงการวิจัยย่อยที่ 1	170
4.2 โครงการวิจัยย่อยที่ 2	217
4.3 โครงการวิจัยย่อยที่ 3	237
4.4 โครงการวิจัยย่อยที่ 4	248
4.5 โครงการวิจัยย่อยที่ 5	260
บทที่ 5 สรุป และข้อเสนอแนะ	287
5.1 โครงการวิจัยย่อยที่ 1	287
5.2 โครงการวิจัยย่อยที่ 2	291
5.3 โครงการวิจัยย่อยที่ 3	297
5.4 โครงการวิจัยย่อยที่ 4	300
5.5 โครงการวิจัยย่อยที่ 5	305
บรรณานุกรม	312

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
2.1 อาณาเขตติดต่อ จังหวัดพิจิตร	6
2.2 กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	8
2.3 พื้นที่การท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร	31
2.4 ต่างหูแบบเจาะ	34
2.5 ต่างหูแบบขอเกี่ยว	35
2.6 สร้อยคอ	35
2.7 กำไลและสร้อยข้อมือ	36
2.8 แหวนทอง	36
2.9 การออกแบบแหวน	38
2.10 ขนาดมาตรฐานในการออกแบบแหวน	38
2.11 ตำแหน่งของต่างหู	39
2.12 ขนาดมาตรฐานของสร้อยคอ	41
2.13 ขนาดมาตรฐานของสร้อยข้อมือ	41
2.14 ขนาดมาตรฐานการออกแบบสร้อยข้อมือ	42
2.15 สีไทย	45
2.16 วงจรัสสี	45
2.17 สีดำเขม่า	46
2.18 สีดำอมหมึก	46
2.19 สีขาวกะบัง	47
2.20 สีปูนขาว	47
2.21 สีควายเผือก	48
2.22 แดงชาด	49
2.23 แดงลินจี	49
2.24 สีดินแดง	50

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.25 ดินแดงเทศ	50
2.26 หงสบาท	51
2.27 หม้อใหม่	51
2.28 สีอิฐ	52
2.29 เหลืองดิน	52
2.30 เหลืองหรรดाल	53
2.31 เหลืองจำปา	53
2.32 เหลืองรงทอง	54
2.33 คราม	55
2.34 สีขาบ	55
2.35 สีกรมท่า	56
2.36 สีน้ำไหล	56
2.37 สีเขียวไพร	57
2.38 สีเขียวใบแค	57
2.39 สีเขียวตั้งแช	58
2.40 สีหงเสน	58
2.41 สีเสน	59
2.42 สีม่วงลูกหว่า	60
2.43 สีม่วงเม็ดมะปราง	60
2.44 แกน L -a-b	61
2.45 ค่า $L^* - a^* - b^*$	62
2.46 การปักเลื่อม	77
2.47 การออกแบบลักษณะโครงสร้าง (Construction Design)	89
2.48 การออกแบบกราฟิก (Graphic Design)	90
2.49 บรรจุภัณฑ์กระดาษ	92

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
2.50 บรรจุภัณฑ์พลาสติก	93
2.51 บรรจุภัณฑ์ไม้	94
2.52 บรรจุภัณฑ์อะลูมิเนียมและโลหะผสม	95
2.53 บรรจุภัณฑ์แก้ว	96
3.1 ลักษณะตราประจำจังหวัดพิจิตร	110
3.2 Geometric Art รูปตันโพธิ์ริมสระหลวง	110
3.3 ลักษณะดอกบุนนาคที่มาจากต้นไม้อประจำจังหวัดพิจิตร	110
3.4 Nature Geometric ดอกบุนนาค	110
3.5 ลักษณะจระเข้น้ำจืด	110
3.6 Animal Geometric รูปจระเข้	110
3.7 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Cross	114
3.8 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Tote Bag	115
3.9 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Top-handle bag	116
3.10 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้	117
3.11 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Shopping bag	118
3.12 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพาย	119
3.13 แสดงการออกแบบกระเป๋าใส่เหรียญ	120
3.14 แสดงกระเป๋าใส่เหรียญ	120
3.15 แสดงภาพสำเร็จกระเป๋าใส่เหรียญด้วยเปลือก	122
3.16 แสดงกระเป๋าทรง Crossbody	122
3.17 แสดงกระเป๋าทรง Tote Bag	123
3.18 แสดงกระเป๋าทรง Top-handle bag	123
3.19 แสดงกระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้	124
3.20 แสดงกระเป๋าทรง Shopping bag	124
3.21 แสดงกระเป๋าทรง Duffel	125

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.22 แสดงผลิตภัณฑ์ โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปิงนาราง จังหวัดพิจิตร	126
3.23 แบบร่างคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ	133
3.24 แบบร่างคอมพิวเตอร์ไม้	134
3.25 แบบร่างหมอนอิงทรงซิด	134
3.26 แบบร่างหมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส	135
3.27 แบบร่างแผ่นรองโต๊ะข้างเตียง	135
3.28 แบบร่างแผ่นเซ็ดเท้า	136
3.29 แบบร่างกล่องใส่ของหัวเตียง	136
3.30 แบบร่างแผ่นรองจาน	137
3.31 แบบร่างแผ่นรองแก้ว	137
3.32 แบบร่างกล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยม	138
3.33 แบบร่างกล่องทิชชูแบบยาว	138
3.34 สรุปรูปภาพร่างผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผู้เชี่ยวชาญ	148
3.35 ขั้นตอนการผลิตคอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะด้วยเทคนิคงานปัก	149
3.36 ขั้นตอนการผลิตคอมพิวเตอร์ไม้ด้วยเทคนิคงานปัก	150
3.37 ขั้นตอนการผลิตหมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้วยเทคนิคงานปัก	152
3.38 ขั้นตอนการผลิตหมอนอิงทรงซิดด้วยเทคนิคงานปัก	153
3.39 ขั้นตอนการผลิตแผ่นรองโต๊ะข้างเตียงด้วยเทคนิคงานปัก	154
3.40 ขั้นตอนการผลิตแผ่นเซ็ดเท้าด้วยเทคนิคงานปัก	155
3.41 ขั้นตอนการผลิตกล่องใส่ของหัวเตียงด้วยเทคนิคงานปัก	156
3.42 ขั้นตอนการผลิตที่รองจานด้วยเทคนิคงานปัก	157
3.43 ขั้นตอนการผลิตที่รองแก้วด้วยเทคนิคงานปัก	158
3.44 ขั้นตอนการผลิตกล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยมด้วยเทคนิคงานปัก	159

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
3.45 ขั้นตอนการผลิตกล่องทิชชูแบบยาวด้วยเทคนิคงานปัก	160
3.46 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก	161
4.1 วงจรสีไทยโทน	174
4.2 สีย้อมกกตราหัวช้าง	175
4.3 เครื่องชั่งดิจิตอล	177
4.4 เครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer)	178
4.5 การหาค่า L^* ค่า a^* และค่า b^*	178
4.6 ลายดอกบุนนาค	186
4.7 เสื่อกกลายสอง ลายเกร็ดเต่า และลายตาทหารกรุก	187
4.8 วัสดุและอุปกรณ์	195
4.9 สร้อยคอ (Necklace) แบบ A B และ E	196
4.10 การประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ แบบ A	198
4.11 การประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ แบบ B	199
4.12 การประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ แบบ E	200
4.13 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ A B และ E	201
4.14 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ A	201
4.15 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ B	202
4.16 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ E	203
4.17 ต่างหู (Earrings) แบบ A B และ E	203
4.18 ต่างหู (Earrings) แบบ A	204
4.19 ต่างหู (Earrings) แบบ B	204
4.18 ต่างหู (Earrings) แบบ E	205
4.19 ผลงานเครื่องประดับ แบบ A	205
4.20 ผลงานเครื่องประดับ แบบ B	206
4.21 ผลงานเครื่องประดับ แบบ E	207

สารบัญภาพ (ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.22 ลักษณะตราประจำจังหวัดพิจิตร	226
4.23 Geometric Art รูปตันโพธิ์ริมสระหลวง	226
4.24 Geometric Art รูปตันโพธิ์ริมสระหลวง	227
4.25 ลักษณะดอกบุนนาคที่มาจากต้นไม้ประจำจังหวัดพิจิตร	228
4.26 Nature Geometric ดอกบุนนาค	228
4.27 Nature Geometric ดอกบุนนาค	228
4.28 ลักษณะจระเข้ น้ำจืด	229
4.29 Animal Geometric รูปจระเข้	229
4.30 Animal Geometric รูปจระเข้	229
4.31 ออกแบบภาพร่างความคิดตราสินค้า (Logo) ในโปรแกรม (Illustration)	265
4.32 ภาพร่างความคิด (Sketch Design) ตราสินค้า (Logo) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้า มัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	267
4.33 ออกแบบภาพร่างความคิด (Sketch Design) บรรจุภัณฑ์เสื่อกก	268
4.34 ออกแบบภาพร่างความคิด (Sketch Design) ถุงกระดาษ	269
4.35 ออกแบบภาพร่างความคิด (Sketch Design) แท็กสินค้า	269

สารบัญญัตราสาร

ตารางที่	หน้า
3.1 ผลการศึกษาการสำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก	132
3.2 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อวัสดุในการปักบนผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน	139
3.3 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อรูปแบบใดปักบนผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน	141
3.4 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อโทนสีปักบนผลิตภัณฑ์ ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน	141
3.5 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟตั้งโต๊ะ	142
3.6 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อโคมไฟไม้	142
3.7 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อหมอนอิงทรงซิด	143
3.8 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อหมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส	143
3.9 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นรองโต๊ะข้างเตียง	144
3.10 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นเช็ดเท้า	144
3.11 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อกล่องใส่ของหัวเตียง	145
3.12 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นรองจาน	145
3.13 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นรองแก้ว	146
3.14 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อกล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยม	146
3.15 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อกล่องทิชชูแบบยาว	147
4.1 การทดลองสีกกไทยโทน	176
4.2 การกำหนดรหัสสีน้ำไทยโทนและสีกกไทยโทน	179
4.3 การวัดค่าสีด้วยเครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer) ระหว่างสีน้ำไทยโทนและสีกกไทยโทน	180
4.4 สรุปผล	181

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.5 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านเครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากเสื่อกกแปรรูป	190
4.6 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านขนาดและสัดส่วนของเครื่องประดับมีความเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากเสื่อกกแปรรูป	192
4.7 การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์	194
4.8 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	208
4.9 แสดง ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านผลิตภัณฑ์	210
4.10 แสดง ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์	211
4.11 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	212
4.12 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านการจัดจำหน่าย	213
4.13 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย	231
4.14 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้านการออกแบบลวดลายมีลักษณะเฉพาะถิ่น	233

สารบัญดาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.15 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อกอกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต กลุ่ม วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกอกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	234
4.16 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อกอกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิตกลุ่มวิสาหกิจ ชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกอกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้าน วิทยาการ	235
4.17 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อกอกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิตกลุ่ม วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกอกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	236
4.18 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย	238
4.19 ความพึงพอใจด้านการออกแบบ	240
4.20 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Crossbody	241
4.22 ผลความพึงพอใจ	243
4.23 ผลความพึงพอใจ	244
4.24 ผลความพึงพอใจ	245
4.25 ผลความพึงพอใจ	246
4.26 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	249
4.27 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่ง ห้องนอนจากเสื้อกอกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกอกแปรรูป ตำบลห้วย แก้ว จังหวัดพิจิตร	251
4.28 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจาก เสื้อกอกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกอกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัด พิจิตร	253
4.29 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	255

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.30 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	257
4.31 สรุปปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	260
4.32 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อรูปแบบตราสินค้า	266
4.33 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อรูปแบบตราสินค้า	267
4.33 สรุปความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์	270
4.34 สรุปความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อถุงกระดาษ	271
4.35 สรุปความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก	272
4.36 ข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน	272
4.37 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ สถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	273
4.38 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการออกแบบตราสัญลักษณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	275
4.39 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์เสื่อกก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	276
4.40 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อรูปแบบถุงกระดาษของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	278
4.41 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อรูปแบบแท็กสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	279
4.42 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	281

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.43 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ	283
4.44 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านกระบวนการให้บริการ	284
4.45 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านวิทยากร	285
4.46 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	286

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่	หน้า
3.1 แผนกลยุทธ์ขั้นตอนการวิจัย	165
4.1 กระบวนการทดลองสีกกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	173
4.2 ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายเสื่อกก	194

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนเป็นวิธีหนึ่งที่จะช่วยให้ชุมชนสร้างรายได้และพึ่งพาตนเองในระดับครอบครัวและชุมชน โดยการประกอบกิจการที่เกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการที่ดำเนินการโดยอาศัยทุนของตนเองและทุนของชุมชนที่มีเพื่อสร้างรายได้ แก้ไขปัญหา ความยากจนและทำให้ชุมชนเข้มแข็งและพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืนพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 มุ่งส่งเสริมความรู้และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น การสร้างรายได้ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมถึงพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการในระดับที่สูงขึ้นไป สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 12 ที่มีจุดมุ่งหมายสร้างความเข้มแข็งทาง เศรษฐกิจและการแข่งขันที่ยั่งยืน เน้นการพัฒนาความรู้ด้านการจัดการ การตลาด องค์ความรู้เกี่ยวกับการผลิตสินค้าที่มีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น พัฒนามาตรฐานสินค้า การสร้างตราสินค้า การจัดการเรื่องทรัพย์สินทางปัญญา และการพัฒนาทักษะในการประกอบอาชีพของกลุ่มต่างๆ ให้ สอดคล้องกับความหลากหลายของชุมชน (จิรพร และคณะ, 2554) โดยรัฐบาลได้ให้การสนับสนุนและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนทั่วประเทศเพื่อ ยก ระดับคุณภาพของผลิตภัณฑ์

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ตั้งอยู่เลขที่ 199 หมู่ที่ 1 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร ประธานกลุ่มคือ นางราตรี กองทรัพย์ สมาชิกของกลุ่มทอเสื่อกมีประมาณ 30-40 คนและมีเครือข่ายทั่วจังหวัด พิจิตร สมาชิกส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนา และหลังจากการทำนาก็จะหันมาทอเสื่อโดยใช้ ต้นกก จากแหล่งในชุมชน จัดทำผลิตภัณฑ์ 2 ประเภท ได้แก่ การทอผ้ามัดหมี่และการทอเสื่อก สำหรับเสื่อกก มี 2 ลักษณะ คือ เสื่อกก และเสื่อกกแปรรูป เช่น กระเป๋าเสื่อกก ก่องทิชชูเสื่อกก เครื่องใช้จากเสื่อกก เป็นต้น ผลิตภัณฑ์เสื่อกกมีทั้งมีลวดลายและไม่มี จากการศึกษาเบื้องต้นพบว่า เสื่อกกตำบลห้วยแก้ว เป็นสินค้า หัตถกรรมที่ผลิตโดยสมาชิกของกลุ่มโดยส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทำนาและหลังจากฤดูกาลทำนาจะทอ เสื่อกกจำหน่าย โดยที่ผลิตภัณฑ์เสื่อกกในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองความต้องการของตลาดมากนัก ขาด ความน่าสนใจ

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้น จึงพบจุดแข็ง (Strength) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปิงนาราง จังหวัดพิจิตร ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการสืบทอด วัฒนธรรมอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ไม่มีการแบ่งแยกกลุ่มและศาสนา จึงเป็นต้นทุนทางสังคมที่สำคัญในการพัฒนาต่าง ๆ แต่จุดอ่อน (Weaknesses) พบว่าโครงสร้างประชากรจังหวัดพิจิตร เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงสู่การเป็นสังคมสูงวัย ในขณะที่ประชากรวัยแรงงานคงที่ อันจะ ทำให้แรงงานในภาคการผลิตลดลง ก่อให้เกิดปัญหาเรื่องความยากจนจากเหตุผลดังกล่าวทำให้ คณะผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการยก ระดับวิสาหกิจชุมชนและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อมุ่งเน้นการพัฒนาผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน การสร้างมูลค่าให้ กับสินค้าของกลุ่มให้ได้รับการยอมรับจากผู้บริโภค การสร้างความแตกต่างในตัวสินค้า การผลิตเชิงธุรกิจบนฐานอัตลักษณ์เดิมของชุมชน ที่จะ สร้างความยั่งยืน ขับเคลื่อนและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนให้เข้มแข็งสามารถพึ่งตนเองได้ โดยจะได้นำแนวทางในการพัฒนาสินค้าที่ระลึกประจำชุมชน ผลิตภัณฑ์ของใช้ของตกแต่งบ้าน ผลิตภัณฑ์เครื่องกระเบื้องการแต่งกาย ผลิตภัณฑ์เครื่องประดับทองถิ่นและการออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์

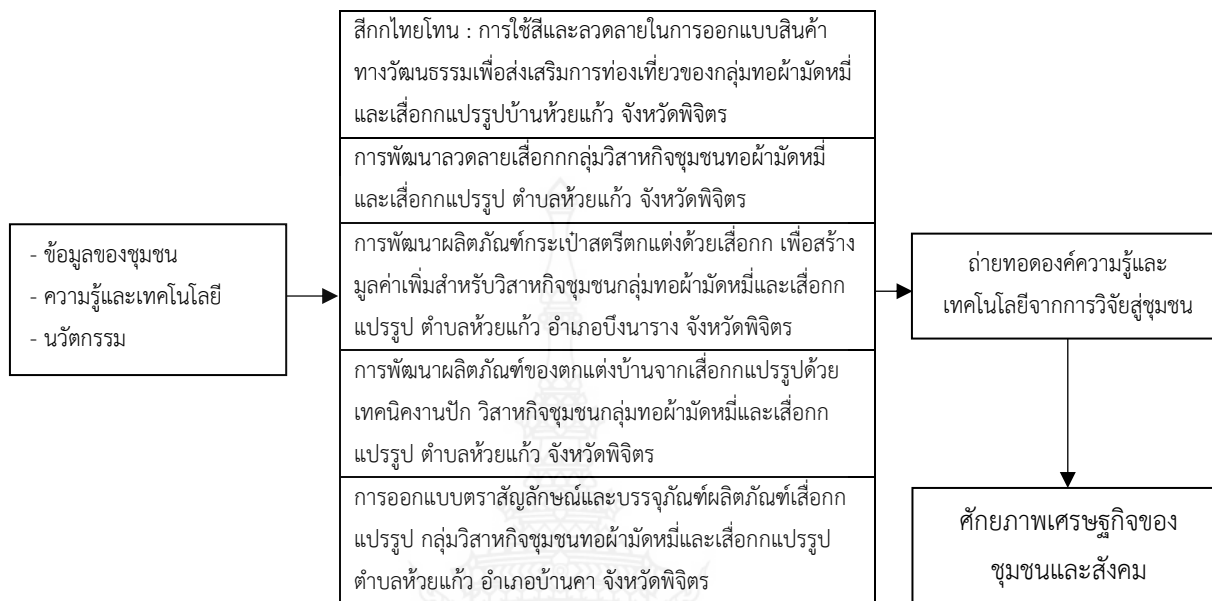
1.2 วัตถุประสงค์

1.2.1 สำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1.2.2 ทดลอง ออกแบบและพัฒนา สีกกไทยโทน ลวดลายเสื่อกก ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรี ผลิตภัณฑ์เครื่องตกแต่งบ้าน ตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ ของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปิงนาราง จังหวัดพิจิตร

1.2.3 ถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีจากงานวิจัยเพื่อส่งเสริมศักยภาพเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร

1.3 กรอบแนวคิด

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.4.1 ได้องค์ความรู้ในการพัฒนาสินค้าที่ระลึกจากทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ใหม่เอกลักษณ์และมีรูปแบบสร้างสรรค์

1.4.2 ได้ผลิตภัณฑ์ต้นแบบของสินค้าที่ระลึกจากทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1.4.3 ผลงานวิจัยมีส่วนเพิ่มประสิทธิภาพในการสร้าง มูลค่าเพิ่มให้แก่พื้นผ้าและมีสวนช่วยในการพัฒนาธุรกิจชุมชนให้เติบโตอย่างยั่งยืน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมเอกสารตำราที่เกี่ยวข้องโดยเรียบเรียงหัวข้อดังนี้

- 2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร
- 2.2 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
- 2.3 แนวคิดภูมิปัญญา
- 2.4 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม
- 2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สีและลวดลายเสื่อกก จังหวัดพิจิตร
- 2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 2.7 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับ
- 2.8 ข้อมูลเกี่ยวกับสีไทยโทน
- 2.9 ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องวัดความเข้มของแสง
- 2.10 ข้อมูลเกี่ยวกับกระเป๋าสตรี
- 2.11 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบและตัดเย็บผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน
- 2.12 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปัก
- 2.13 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบตราสินค้า
- 2.14 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์
- 2.15 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับป้ายแท็กสินค้าและสติ๊กเกอร์สินค้า

2.1 ข้อมูลเกี่ยวกับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

2.1.1 ประวัติความเป็นมา

ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2545 เริ่มต้นจากกลุ่มแม่บ้านเกษตรกรต้องการหารายได้เสริม มีวัตถุประสงค์ส่งเสริมอาชีพแก่สมาชิกพัฒนาคุณภาพสินค้า เพิ่มรายได้แก่สมาชิก และสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผลิตภัณฑ์ที่ผลิตอยู่ได้แก่ เสื่อกกผลิตภัณฑ์จากกก สินค้าจากผ้าฝ้าย ผ้าไหม และมีกิจกรรมฝึกอบรมอาชีพ พัฒนาสินค้า ได้รับคัดเลือกเป็นแหล่งเรียนรู้ชุมชนพบปัญหาในด้านขาด

แคลนทุน ขาดแคลนเทคโนโลยี ขาดแคลนตลาด มีความต้องการการพัฒนาในด้านการพัฒนาคุณภาพสินค้า พัฒนาการออกแบบ พัฒนาช่องทางจำหน่าย และพัฒนาศักยภาพสมาชิก มุ่งหวังพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงชุมชนพัฒนาเป็นศูนย์เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นพัฒนาสินค้าให้เป็นที่รู้จัก เสื่อกกในบทบาทของคนในชุมชน: เป็นงานหัตถกรรมที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน ช่วยให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการเกษตร เสื่อกกยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานมงคลต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ พบปัญหา วัตถุดิบในการทอลดลง คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้เทคนิคการทอเสื่อกก

2.1.2 ลายเสื่อกกแบบดั้งเดิมของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

2.1.2.1 ลายก้างปลา: เป็นลายเสื่อกกแบบดั้งเดิมที่พบเห็นได้ทั่วไป สื่อถึงความมั่นคง นิยมใช้สีน้ำตาล สีเขียว และสีเหลือง

2.1.2.2 ลายดอกบัว: สื่อถึงความบริสุทธิ์ นิยมใช้สีขาว สีชมพู และสีฟ้า

2.1.2.3 ลายดอกกล้วยไม้: สื่อถึงความสวยงาม นิยมใช้สีม่วง สีขาว และสีเหลือง

2.1.2.4 ลายใบไม้: สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ นิยมใช้สีเขียว สีน้ำตาล และสีเหลือง

2.1.2.5 ลายต้นไม้: สื่อถึงชีวิต นิยมใช้สีเขียว สีน้ำตาล และสีดำ

2.1.2.6 ลายปลา: สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ นิยมใช้สีแดง สีดำ และสีเงิน

2.1.2.7 ลายนก: สื่อถึงอิสรภาพ นิยมใช้สีฟ้า สีขาว และสีดำ

2.1.2.8 ลายเต่า: สื่อถึงอายุยืน นิยมใช้สีน้ำตาล สีดำ และสีเหลือง

2.1.2.9 ลายงู: สื่อถึงพลังอำนาจ นิยมใช้สีดำ สีขาว และสีเหลือง

2.1.2.10 ลายตัวอักษร: นิยมใช้เป็นคำอวยพร เช่น ลาย "รวย" ลาย "สุข" ลาย "เฮง" นิยมใช้สีทอง สีแดง และสีดำ

2.1.3 เทคนิคการทอ (กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเว็บไซต์เกี่ยวกับเสื่อกกหนังสือเกี่ยวกับเสื่อกกพิพิธภัณฑสถานบ้านผู้สูงอายุในชุมชน.)

แบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ ทอด้วยมือ และทอด้วยเครื่อง

ความหมายของลาย ได้แก่

2.1.3.1 ลายก้างปลา : สื่อถึงความมั่นคง

2.1.3.2 ลายดอกบัว : สื่อถึงความบริสุทธิ์

2.1.3.3 ลายปลา : สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์

2.1.3.4 ลายนก : สื่อถึงอิสรภาพ

2.1.3.5 ลายตัวอักษร : สื่อถึงคำอวยพร

2.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัด พิจิตร

2.2.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว (2567) กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตั้งอยู่ในตำบลห้วยแก้วอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ไปเป็นระยะทาง ประมาณ 2 กิโลเมตร มีพื้นที่ 27,564 ไร่หรือประมาณ 44.2 กิโลเมตร

2.2.1.1 อาณาเขตติดต่อ

ทิศเหนือ ติดต่อกับ ต.แหลมรัง, ต.บึงนาราง อ.บึงนาราง จ.พิจิตร

ทิศใต้ ติดต่อกับ ต.โพธิ์ไทรงาม อ.บึงนาราง จ.พิจิตร

ทิศตะวันออก ติดต่อกับ ต.ท้ายน้ำ อ.โพทะเล จ. พิจิตร

ทิศตะวันตก ติดต่อกับ ต.หนองต่าง อ.บรรพตพิสัย จ.นครสวรรค์

ภาพที่ 2.1 อาณาเขตติดต่อ จังหวัดพิจิตร

ที่มา : องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว (2567)

2.2.1.2 ภูมิประเทศ พื้นที่ส่วนใหญ่ของตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร เป็นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยเฉพาะการทำนา การเพาะปลูกพืชไร่ การทำสวน เป็นต้น

2.2.1.3 ภูมิอากาศ สภาพภูมิอากาศ มี 3 ฤดู ได้แก่ ฤดูร้อน ฤดูหนาว และฤดูฝน

2.2.1.4 อาชีพประชากร อาชีพรายการส่วนใหญ่ประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรม ร้อยละ 90 นอกจากนั้นประกอบอาชีพ รับจ้างค้าขาย และรับราชการ ตามลำดับ อาชีพรอง หลังฤดูเก็บเกี่ยวบางส่วนมีการรวมกลุ่มกันแปรรูปอาหาร ทอผ้า และเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่

2.2.2 กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เป็นกลุ่มที่มีการทอผ้ามัดหมี่ และทอเสื่อกก คุณราตรี กองทรัพย์ (กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป) ตั้งอยู่เลขที่ 199 หมู่ 1 ตำบลห้วยแก้ว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร

2.2.2.1 ผ้ามัดหมี่ กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยแก้ว สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร (2567) กล่าวว่า ผ้ามัดหมี่ของกลุ่มทอผ้าบ้านห้วยแก้ว ตำบลห้วยแก้ว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร มีลวดลายผ้าที่จะมีความเชื่อมโยงกับจุดเด่น/ อัตลักษณ์ของชุมชน ท้องถิ่น ที่อยู่อาศัย และจุดเด่นของจังหวัดพิจิตร เช่น ลายดอกบัวหลวงซึ่งมาจากดอกบัวหลวงใน บึงคุณซึ่งเป็นบึงน้ำขนาดใหญ่ของอำเภอเมืองพิจิตร ลายสายดอกแก้วซึ่งมาจากต้นดอกแก้วซึ่งขึ้นอยู่เป็นจำนวนมากในบริเวณคลองห้วยแก้วซึ่งเป็นแหล่งน้ำของชุมชนห้วยแก้ว ลายชาละวันซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่โดดเด่นของจังหวัดพิจิตรจากตำนานพื้นบ้าน “ไกรทอง” รางวัล/มาตรฐานที่ได้รับ ระหว่างปี พ.ศ. 2558 – ปัจจุบัน ดังนี้

1) ระดับประเทศ ชื่อรางวัล “ผลิตภัณฑ์ระดับห้าดาว ประเภทผ้า เครื่องแต่งกาย” ตามโครงการ คัดสรรสุดยอดหนึ่งตำบล หนึ่งผลิตภัณฑ์ไทย ปี พ.ศ. 2562 (OTOP PRODUCT CHAMPION)หน่วยงาน กระทรวงมหาดไทย เมื่อปี พ.ศ. 2562

2) ระดับจังหวัด ชื่อรางวัล “ผลิตภัณฑ์ของชุมชนคุณธรรมน้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดพิจิตร ประจำปี พ.ศ. 2561

2.2.2.2 เสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จากการสัมภาษณ์ประธานกลุ่มชื่อนางราตรี กองทรัพย์ (2565) พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอเมืองพิจิตร จังหวัดพิจิตร จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ.2547 และได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 เสื่อกกแปรรูปของชุมชน ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นเสื่อพับ กระเป๋าสตรี กล่องทิชชู ที่รองจานรองแก้ว ซึ่งเสื่อพับของชุมชนได้รับคัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับสามดาว นอกจากนั้นประธานกลุ่มยังเล่าว่า ผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูปของกลุ่มที่ผลิตในปัจจุบันยังไม่ตอบสนองต่อตลาดมากนัก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนยังขาดความรู้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้มีความน่าสนใจ ขาดทักษะในการออกแบบ และขาดการสร้างตราสินค้า

ภาพที่ 2.2 กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

จากการศึกษาเสื่อกกแปรรูปของชุมชน ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่เป็นเสื่อพับ กระเป๋าสตรี ก่อง ที่รองจานรองแก้ว ซึ่งเสื่อพับของชุมชนได้รับคัดสรรคเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับสามดาว ดังนั้นทำให้ผู้วิจัยเกิดแนวคิดในการการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูป และถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้แก่เสื่อกกแปรรูป ยกกระดับวิสาหกิจชุมชนและส่งเสริมการสร้างมูลค่าเพิ่มผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป

2.3 แนวคิดภูมิปัญญา

แนวคิดภูมิปัญญา (Wisdom) เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นและดำรงอยู่กับสังคมมนุษย์มาช้านาน เป็นการดำรงอยู่ในชีวิตที่เกี่ยวข้องกับธรรมชาติของแต่ละท้องถิ่น โดยมีการปรับสภาพการดำเนินชีวิตให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมธรรมชาติตามกาลเวลา เนื่องจากมนุษย์เป็นสัตว์โลกที่พิเศษกว่าสัตว์อื่น กล่าวคือ มีมันสมองที่มีความสามารถในการคิดค้น เรียนรู้ แก้ปัญหาและมีการสืบทอดแบบแผนความรู้เป็นมรดกมาช้านาน แม้ว่าภูมิปัญญาเป็นสิ่งที่สั่งสมและถ่ายทอดเป็นมรดกมาช้านาน แต่มีเอกลักษณ์สำคัญอย่างหนึ่ง คือ เป็นองค์ความรู้ที่มีการเชื่อมโยงและผสมกลมกลืนกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของอาชีพ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ ค่าใช้จ่าย การศึกษา และวัฒนธรรม (ประเวศ, 2530) ภูมิปัญญาเป็นความคิดทางสังคมที่สำคัญอย่างหนึ่ง ซึ่งสังคมขนาดใหญ่พอควรและดำรงอยู่ได้ยาวนานย่อมต้อง

มีด้วยกันทุกสังคม สังคมไทยเป็นสังคมเก่าแก่สังคมหนึ่ง จึงปรากฏมีภูมิปัญญาเช่นนี้อยู่จำนวนมาก ภูมิปัญญาเหล่านี้นอกจากแสดงความเป็นไทย เป็นเอกลักษณ์ไทยที่สำคัญอย่างหนึ่งแล้วยังเป็น เครื่องชี้วัดความเจริญ และพัฒนาการของคนในชาตินั้นทั้งนี้ เพราะภูมิปัญญาเป็นสิ่งละเอียดอ่อนชาติ ที่เจริญมีสังคมที่สงบสุขร่มเย็นไม่ระส่ำระสาย มีความเป็นอิสระจึงจะสามารถสร้างสรรค์ และสั่งสมภูมิ ปัญญาเฉพาะตนขึ้นมาได้

การกล่าวถึงเรื่องภูมิปัญญามักจะหมายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมส่วนยอด ส่วนปลายสุดของ สถาบันสังคม (Social Institution) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมแต่ละสังคม และสถาบันสังคมนั้นจะต้องดำรงอยู่คู่กับกลุ่มคนซึ่งเรียกว่าองค์การทางสังคม (Social Organization) องค์การทางสังคมนี้ดำรงตนเป็นเอกเทศไม่ได้จำเป็นต้องมีสถาบันสังคมเป็นองค์ประกอบที่เหนียวแน่น สถาบันสังคม และองค์การทางสังคมนี้เมื่อผนึกเข้าด้วยกันเป็นหน่วยรวมอันเดียวกันแล้วมีชื่อเรียกว่า โครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ซึ่งสามารถแยกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามหน้าที่เฉพาะได้ แต่ละส่วนมีหน้าที่เฉพาะเรียกว่า หน่วยทางสังคม (Social Unit) ดังนั้นแต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยคนหลายคน และระเบียบแบบแผนสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของคนเหล่านั้น หากจะทำให้ชัดขึ้น แต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม หน้าที่ แบบแผนพฤติกรรม (ความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และบรรทัดฐานทางสังคม) และองค์วัตถุ จากโครงสร้างของหน่วยสังคมนี้ ภูมิปัญญาจึงเป็นเนื้อหาสาระส่วนหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่างผสมผสานกัน (เรื่องเดช, 2542)

การสืบค้นข้อมูลด้านภูมิปัญญา นักวิจัยควรให้ความสนใจกับเป้าหมายในการจัดเก็บ และการนำเสนอข้อมูลไปใช้เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนรู้ของชุมชนมากกว่าปริมาณของสินค้าหรือครุภัณฑ์จากชุมชนที่จะนำไปจัดจำหน่าย ดังนั้นการเรียนรู้เรื่องการคิด และการวางแผนกระบวนการระบบไปพร้อม ๆ กับการจัดเก็บและสืบค้นข้อมูลด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นสิ่งที่คนในชุมชนควรมีส่วนร่วมในการเรียนรู้พร้อม ๆ กับการทำงานและการเรียนรู้ของนักวิจัย อีกทั้งการทำงานในภาคสนามพบว่า หากไม่มีการกำหนดกรอบแนวคิดและการวางแผนเชิงกระบวนการให้ชัดเจนควบคู่ไปกับการเก็บข้อมูล และออกแบบกลไกทางสังคมเพื่อสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนแล้ว ข้อมูลที่ได้มักซ้ำซ้อน เกิดความสับสนในขั้นตอนการวิเคราะห์ อาจทำให้เสียเวลาและงบประมาณจำนวนมากไปโดยเปล่าประโยชน์ (จิรวัดน์, 2557) จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกแนวคิดภูมิปัญญาได้ 5 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การให้ความหมายภูมิปัญญา ประเด็นที่สอง ความสำคัญของภูมิปัญญา ประเด็นที่สาม กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญา ประเด็นที่สี่ วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา และประเด็นที่ห้า แนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ดังนี้

2.3.1 การให้ความหมายภูมิปัญญา

การกล่าวถึงเรื่องภูมิปัญญามักจะหมายถึงสิ่งที่เป็นนามธรรมส่วนยอด ส่วนปลายสุดของสถาบันสังคม (Social Institution) ซึ่งเป็นส่วนประกอบของวัฒนธรรมแต่ละสังคม และสถาบันสังคมนั้นจะต้องดำรงอยู่คู่กับกลุ่มคนซึ่งเรียกว่าองค์การทางสังคม (Social Organization) องค์การทางสังคมนี้ดำรงตนเป็นเอกเทศไม่ได้จำเป็นต้องมีสถาบันสังคมเป็นองค์ประกอบที่เหนียวแน่น สถาบันสังคม และองค์การทางสังคมนี้เมื่อผนึกเข้าด้วยกันเป็นหน่วยรวมอันเดียวกันแล้วมีชื่อเรียกว่าโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) ซึ่งสามารถแยกเป็นส่วนต่าง ๆ ตามหน้าที่เฉพาะได้ แต่ละส่วนมีหน้าที่เฉพาะเรียกว่า หน่วยทางสังคม (Social Unit) ดังนั้นแต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยคนหลายคน และระเบียบแบบแผนสำหรับเป็นแนวทางปฏิบัติของคนเหล่านั้น หากจะทำให้ชัดขึ้น แต่ละหน่วยสังคมประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ประการ ได้แก่ ตำแหน่งทางสังคม หน้าที่ แบบแผนพฤติกรรม (ความเชื่อ ความรู้ ค่านิยม อุดมการณ์ และบรรทัดฐานทางสังคม) และองค์วัตถุ จากโครงสร้างของหน่วยสังคมนี้นำมาซึ่งเรื่องภูมิปัญญาเป็นเนื้อหาสาระส่วนหนึ่ง หรือหลาย ๆ อย่าง ผสมผสาน นอกจากนี้ ภูมิปัญญาเป็นองค์ความรู้ที่มีการเชื่อมโยงกันไปหมดไม่ว่าจะเป็นเรื่อง อาชีพ เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ การใช้จ่าย การศึกษา และวัฒนธรรม (เรื่องเดช, 2542)

ภูมิปัญญา (Wisdom) หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้สร้างจากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัว การดำรงชีพในระบบนิเวศหรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา ภูมิปัญญาเป็นผลของการใช้สติปัญญาปรับตัวกับสภาวะต่าง ๆ ในพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่ที่กลุ่มชนนั้นตั้งหลักแหล่งถิ่นฐานอยู่ และได้แลกเปลี่ยนสังสรรค์ทางวัฒนธรรมกับกลุ่มชนอื่น จากพื้นที่ที่สิ่งแวดล้อมอื่นได้มีการติดต่อสัมพันธ์กัน แล้วรับเอามาปรับเปลี่ยน นำมาสร้างประโยชน์หรือแก้ปัญหาได้ในสิ่งแวดล้อม และบริบททางสังคมของวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ภูมิปัญญาจึงมีทั้งภูมิปัญญาอันเกิดจากประสบการณ์ในพื้นที่ ภูมิปัญญาที่เกิดจากภายนอก และภูมิปัญญาที่ผลิตใหม่หรือผลิตซ้ำ เพื่อแก้ปัญหา การปรับตัวให้สอดคล้องกับความจำเป็นและความเปลี่ยนแปลง (เอกวิทย์, 2546)

เช่นเดียวกับ ภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น คือวัฒนธรรมพื้นฐานของเรา การพัฒนาควรจะต้องอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคงของเราเอง และหาสิ่งอื่นมาตกแต่งประดับประดาที่เหมาะสมหาใช้การพัฒนาที่ขาดลอยจากฐานเดิมของตนเอง ซึ่งจะทำให้โยกคลอนได้ง่าย รัฐบาล และสาธารณะควรทำ ความเข้าใจความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่น และส่งเสริมสนับสนุนให้นำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ระบบการศึกษาของชาติ เพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษา อันเป็นการฟื้นฟูบูรณะพลังของชาติ เพื่อความสมานฉันท์ของคนในชาติ การพัฒนาอย่างได้สมดุล ยั่งยืน และสันติสุขของสังคมไทย (ประเวศ, 2534) ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นความรู้ ความสามารถ ความคิด ความเชื่อ ความ

ชัดเจนที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพอยู่ในระบบนิเวศน์ หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคม วัฒนธรรมที่ได้มีการพัฒนาสืบสานกันมา (เอกวิทย์, 2540)

ภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็นเรื่องที่ก่อเกิด สั่งสม ปรับเปลี่ยนตามเหตุปัจจัย อยู่ในจิตใจ ระบบคิด พฤติกรรมความเคยชิน และความสันทัดชัดเจนที่เรียกว่า “ชาวบ้าน” โดยชาวบ้าน เพื่อชาวบ้าน ภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับการทดสอบในชีวิตจริง ผ่านกาลเวลา สถานการณ์ และบริบททางเศรษฐกิจ สังคมที่เคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลง จึงเป็นธรรมดาที่ภูมิปัญญาท้องถิ่นหลายสิ่งหลายอย่าง ย่อมตกสมัยไปแล้ว ทว่าพร้อมกันนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกหลายอย่างก็ยังคงอยู่ หากแต่มีการปรับใช้ สถานการณ์แล้วองงามเจริญเติบโตต่อไป (อมรรัตน์, 2560)

ประเด็นเดียวกันนี้ ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ตลอดเวลา และใน ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องจึงอาจเรียกได้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นความรู้ที่ ขึ้นอยู่กับการปรับเปลี่ยนไปตามสถานการณ์หากในสังคมต่าง ๆ (Situated Knowledge) ปรากฏจาก กระบวนการเรียนรู้ถึงแม้จะมีปัญญาก็ใช้ไม่ได้กับการพัฒนา เพราะการพัฒนา หมายถึง สถานการณ์ที่ไม่คงที่สถานการณ์ที่ผันแปรตลอดเวลา มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาถ้าหากความรู้มิได้ผ่าน กระบวนการเรียนรู้ก็ไม่สามารถที่จะเท่าทันการเปลี่ยนแปลง ดังนั้น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงต้องมีการ ปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลา เพราะภูมิปัญญา มีระบบความรู้ที่ผสมผสาน อยู่อันนี้เป็นลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นอีกอย่างหนึ่ง (อานันท์, 2544)

2.3.2 ความสำคัญของภูมิปัญญา

ขอบข่ายของภูมิปัญญาไทย ตามนโยบายส่งเสริมภูมิปัญญาไทยในการจัดการศึกษา ซึ่งได้รับความเห็นชอบตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 16 พฤศจิกายน พ.ศ.2542 โดยได้ กำหนดขอบข่ายภูมิปัญญาไทยไว้ 9 ด้าน ได้แก่ ด้านเกษตรกรรม ด้านอุตสาหกรรมและหัตถกรรม ด้านการแพทย์แผนไทย ด้านการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านกองทุนและธุรกิจ ชุมชน ด้านศิลปกรรม ด้านภาษาและวรรณกรรม ด้านปรัชญา ศาสนา และประเพณี และด้าน โภชนาการ แต่ละด้านมีกระบวนการสืบทอด ถ่ายทอดองค์ความรู้ที่มีอยู่เดิมในชุมชนท้องถิ่นต่าง ๆ แล้วพัฒนาเลือกสรร ปรับปรุงองค์ความรู้เหล่านั้น จนเกิดทักษะและความชำนาญที่สามารถแก้ไข และพัฒนาชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับยุคสมัย แล้วเกิดภูมิปัญญาหรือองค์ความรู้ใหม่ ที่เหมาะสมและ สืบทอดพัฒนาต่อไปอย่างไม่สิ้นสุด ความสำคัญของภูมิปัญญาไทยหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น จึงเป็น รากฐานของการพัฒนาชุมชน และเป็นรากฐานของวัฒนธรรม โดยสะท้อนออกมาในรูปแบบของ ขนบประเพณี ศาสนา ความเชื่อ ภาษา วรรณกรรม ศิลปกรรม ดนตรี การละเล่นพื้นบ้าน และ วิทยาการต่าง ๆ เมื่อมีชุมชนเกิดขึ้นหรือดำรงอยู่มานาน ล้วนต้องมีภูมิปัญญาของตนเอง (อมรรัตน์, 2560) ประเด็นดังกล่าว ความสำคัญของภูมิปัญญาจึงเป็นรากฐานของการพัฒนาชุมชน และเป็น

รากฐานของวัฒนธรรม ซึ่งความสำคัญของภูมิปัญญาสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจร่วมกัน และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดค่านิยมร่วมกัน ดังนี้

ประเด็นแรก ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดคุณค่าทางจิตใจร่วมกัน องค์ประกอบของภูมิปัญญาซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เกิดคุณค่าและความภาคภูมิใจซึ่ง ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคม ความรู้จากการทดสอบทดลองหลายครั้งจนได้ความรู้ที่แท้จริง ความเชื่ออันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีบาปบุญคุณโทษ และจิตวิญญาณเข้ามาเกี่ยวข้องค่านิยมคนในสังคม มีการอนุรักษ์ให้มีการสืบทอดแก่ ลูกหลาน ความเห็นที่เกิดจากการพิจารณารอบคอบจากชุมชนจนเกิดการยอมรับด้วยความจริงใจ ความสามารถอันเกิดจากพรสวรรค์หรือจากการฝึกฝน เกิดขึ้นจากจินตนาการ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ และค่านิยมการสั่งสมประสบการณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสร้างองค์ความรู้ และสังเคราะห์ใหม่ให้มีความก้าวหน้าและนำมาใช้งานได้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เอี่ยม, 2542) ภูมิปัญญาท้องถิ่นนับเป็นแบบแผนการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่าทางจิตใจ แสดงถึงความเฉลียวฉลาดของบุคคลและสังคม ซึ่งได้มีการสั่งสม และปฏิบัติสืบทอดต่อเนื่องกันมา ซึ่งมีลักษณะสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นที่ปรากฏในสังคมไทย ดังนี้

1) ภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นองค์ความรู้ที่มีการสั่งสมและถ่ายทอดกันมาอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการกลั่นกรองทางสังคม เรียนรู้ได้จากประสบพบเจอเหตุการณ์นั้นด้วยตนเอง การฟังจากคำบอกเล่า และการอ่านจากการบันทึก ความรู้ที่เกิดขึ้นเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ มนุษย์กับธรรมชาติ และมนุษย์กับสิ่งเหนือธรรมชาติ คนในท้องถิ่นสามารถสร้างองค์ความรู้ที่เกิดจากประสบการณ์จริง และดำรงชีวิตได้อย่างสมดุลระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

2) ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะเป็นพลวัต มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงและสร้างสรรค์เมื่อสภาพทางสังคม สิ่งแวดล้อม และวิถีแห่งการดำเนินชีวิตเปลี่ยนไป การสร้างสรรค์และปรับปรุงภูมิปัญญาเพื่อปรับใช้ให้เข้ากับบริบทของท้องถิ่นจึงเป็นความรู้ที่ไม่หยุดนิ่ง (ประสาธ, 2546 และพะเยาว์ และคณะ, 2562)

ประเด็นที่สอง ความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมท้องถิ่นก่อให้เกิดค่านิยมร่วมกัน เมื่อได้เห็นหรือได้สิ่งเหล่านั้นมาค่านิยมจึงเป็นพื้นฐานของการจัดรูปแบบพฤติกรรมที่ปรากฏอยู่ภายในและแสดงออกเป็นพฤติกรรมในลักษณะต่าง ๆ ทั้งทางกาย วาจา และความคิด โดยสรุปค่านิยมเป็นพื้นฐานสำคัญทางภูมิปัญญาเป็นบ่อเกิดพฤติกรรมของบุคคลแต่ละสังคม ความเห็น คือภาวะที่เกิดขึ้นหลังจากบุคคลหรือชุมชนได้พิจารณา และใคร่ครวญโดยรอบคอบแล้วจึงลงมาตัดสินใจว่าควรจะแสดงออกในลักษณะอย่างไร เช่น เห็นด้วย ทำตาม ยอมรับปฏิเสธ ร่วมมือ กระทบ หรือดำเนินการด้วยเห็นว่า ดี ชั่ว เหมาะสม ไม่เหมาะสม เป็นบาป เป็นบุญ ซึ่งความเห็นในลักษณะดังกล่าวนี้เป็น

ภูมิปัญญาประการหนึ่งที่มีผลสำคัญยิ่งต่อพฤติกรรมที่แสดงออกมาทั้งกายวาจา และจิตใจ ความสามารถ คือ ศักยภาพ และประสิทธิภาพที่มีอยู่ภายในบุคคล เช่น ชุมชนในการที่จะจัดการเรื่องใดเรื่องหนึ่งในลักษณะเดียวกับสิ่งที่เรียกว่าพรสวรรค์ซึ่งเป็นผลมาจากลักษณะทางกายและจิตใจร่วมกันโดยแต่ละคนหรือชุมชน ย่อมจะต้องมีแตกต่างกัน เช่น การที่บางคนสามารถปาฐกถาได้ดี ลำดับเนื้อหา และการแสดงทุกอย่างเป็นที่ชื่นชม ถือว่าเป็นผลมาจากความสามารถที่มีอยู่ในบุคคลนั้น ฉะนั้น ความสามารถจึงเป็นภูมิปัญญาอีกประการหนึ่ง ความฉลาด ไหวพริบ คือ ทักษะที่ปรากฏอยู่ภายในจิตใจ หรือจิตวิญญาณเป็นสิ่งที่สามารถนำมาใช้แก้ไขป้องกันควบคุมเหตุการณ์ต่าง ๆ ไม่ให้เกิดปัญหาขึ้น หรือให้เป็นไปตามที่ตนเอง หรือชุมชนต้องการ (เอี่ยม, 2542)

องค์ประกอบของภูมิปัญญาซึ่งมีส่วนสำคัญทำให้ภูมิปัญญาที่มีอยู่เกิดคุณค่าและความภาคภูมิใจ ได้แก่ สภาพแวดล้อมที่มีอยู่ในสังคม ความรู้จากการทดสอบทดลองหลายครั้งจนได้ความรู้ที่แท้จริง ความเชื่ออันเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิตมีบาปบุญคุณโทษ และจิตวิญญาณเข้ามาเกี่ยวข้องค่านิยมคนในสังคม มีการอนุรักษ์ให้มีการสืบทอดแก่ ลูกหลาน ความเห็นที่เกิดจากการพิจารณารอบคอบจากชุมชนจนเกิดการยอมรับด้วยความจริงใจ ความสามารถอันเกิดจากพรสวรรค์หรือจากการฝึกฝน เกิดขึ้นจากจินตนาการ ความรู้ ความสามารถ ความเชื่อ และค่านิยมการสั่งสมประสบการณ์ดังที่ได้กล่าวมาแล้ว สามารถสร้างองค์ความรู้ และสังเคราะห์ใหม่ให้มีความก้าวหน้าและนำมาใช้งานได้ดีมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (เอี่ยม, 2542)

2.3.3 กระบวนการเรียนรู้ภูมิปัญญา การสร้างสรรค์และสั่งสมภูมิปัญญาเป็นกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ท่ามกลางสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีการพัฒนามายาวนาน (เอกวิทย์, 2544) ลักษณะการเรียนรู้ของชาวบ้านหรือคนสามัญธรรมดาจนก่อให้เกิดการพัฒนาภูมิปัญญาไว้อย่างมากมายว่า กระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ ได้แก่ การลองผิดลองถูก ลงมือกระทำจริง การถ่ายทอดองค์ความรู้ พิธีกรรม ศาสนา การแลกเปลี่ยนความรู้ การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรม และครูพักลักจำ (อมรรัตน์, 2560)

ในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ทั้งงานส่วนภาครัฐและเอกชนมีการตื่นตัว และนำความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น ประยุกต์ใช้กับธุรกิจประเภทต่าง ๆ ทั้งธุรกิจบริการและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มเอกลักษณ์และลักษณะเด่นให้กับผลิตภัณฑ์ แนวทางการประยุกต์องค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนรู้ภูมิปัญญา (เสรี, 2536) จึงประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

- 1) การอนุรักษ์ เป็นการบำรุงรักษาความรู้ หรือสิ่งที่ดีงามไว้ เช่น ประเพณี และงานหัตถกรรม
- 2) การฟื้นฟู เป็นการรื้อฟื้นความรู้ หรือสิ่งที่ดีงามต่าง ๆ ที่สูญหาย เปลี่ยนแปลง เลิกไป หรือกำลังจะเลิก ให้กลับมาเป็นประโยชน์กับผู้คนสมัยนี้

3) การประยุกต์ เป็นการปรับหรือการผสมผสานความรู้เก่ากับความรู้ใหม่เข้าด้วยกันให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนไป

4) การสร้างใหม่ เป็นการคิดค้นสิ่งใหม่ ๆ ที่สัมพันธ์กับความรู้เดิม

2.3.4 วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญา เป็นการสืบทอดประสบการณ์จากอดีตถึงปัจจุบัน กระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติของมนุษย์ ท่ามกลางสภาพแวดล้อมธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคมที่มีการพัฒนามายาวนาน (มธุวีริญจ, 2555) ชาวบ้านได้ใช้สติปัญญาของตนสั่งสมความรู้ ประสบการณ์เพื่อดำรงชีพมาโดยตลอด ย่อมถ่ายทอดจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นหนึ่ง ด้วยวิธีการต่าง ๆ ที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อมโดยอาศัยความศรัทธา ดังนั้น การถ่ายทอดภูมิปัญญาชาวบ้านจะคำนึงถึงวัยเด็กและผู้ใหญ่ ซึ่งมีความสนใจและประสบการณ์ต่างกัน (สามารถ, 2534. และอมรรัตน์, 2560) วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาสามารถจำแนกได้ 2 ประเภท ดังนี้

ประเภทแรก วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่เด็ก เด็กโดยทั่วไปมีความสนใจในช่วงเวลาสั้นในสิ่งที่ใกล้ตัว ซึ่งแตกต่างจากผู้ใหญ่ ก็กิจกรรมการถ่ายทอดต้องง่าย ไม่ซับซ้อน สนุกสนาน และดึงดูดใจ เช่น การละเล่น การเล่านิทาน การลองทำ และการเล่นปริศนาคำทาย วิธีการเหล่านี้เป็นการสร้างเสริมนิสัยบุคลิกภาพที่สังคมปรารถนา ซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นจริยธรรมที่เป็นสิ่งควรทำและไม่ควรทำ (สามารถ, 2534)

ประเภทที่สอง วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ต่าง ๆ มาพอสมควรแล้ว และเป็นวัยทำงาน วิธีการถ่ายทอดทำได้หลายรูปแบบ เช่น วิธีการเล่าโดยตรงหรือบอกผ่านพิธีสู่ขวัญ พิธีกรรมทางศาสนา และพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียม ประเพณีของท้องถิ่น การสอดแทรกในกระบวนการและเนื้อหาหรือคำร้องของการบันเทิง คำร้องเหล่านี้จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่น ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่น คติธรรมคำสอนของศาสนา การเมือง การปกครอง การประกอบอาชีพ การรักษาโรคพื้นบ้าน รวมทั้งการปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีต่าง ๆ (สามารถ, 2534)

2.3.5 แนวทางในการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ภูมิปัญญาเป็นมรดกทางปัญญาที่ได้มีการสั่งสมและสืบทอดจนถึงปัจจุบันหากคนรุ่นใหม่ไม่เห็นความสำคัญภูมิปัญญาก็อาจเกิดการสูญเสียดังกล่าวเพราะขาดการเชื่อมโยงระหว่างอดีตกับปัจจุบันเพื่อมิให้ภูมิปัญญาสูญหายจึงมีแนวทางการสืบทอดภูมิปัญญา (อมรรัตน์, 2560) ดังนี้

1) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือปราชญ์ชาวบ้าน ให้สามารถทำการถ่ายทอดภูมิปัญญาของตนเองได้อย่างเต็มที่และให้โอกาสพัฒนาผลงานให้ได้คุณภาพและควรกระทำอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เป็นที่รู้จักและเกิดการยอมรับอย่างแพร่หลายเพื่อเป็นแบบอย่างและกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นมีความภูมิใจมั่นใจทำให้เกิดความศรัทธายอมรับในความคิดของบุคคล

2) สรรหาบุคคลที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นในแต่ละสาขาวิชาที่มีความรู้ ประสบการณ์จนเกิดความเชี่ยวชาญในอาชีพที่กระทำนั้นๆซึ่งโดยทั่วไปชาวบ้านจะไม่คุ้นเคยกับการ ประชาสัมพันธ์ตนเองรักหรือองค์กรที่มีส่วนเกี่ยวข้องควรให้การสนับสนุน บางโอกาสให้แก่บุคคลใน ท้องถิ่นวิธีการคือการคัดเลือกประกวดหรือการแสวงหาโดยต้องทำการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับประวัติ และผลงานของบุคคลนั้นเพื่อทำการเผยแพร่ให้สาธารณชนได้รู้จักซึ่งกระบวนการสรรหาบุคคลที่เป็น ภูมิปัญญาท้องถิ่นจะทำให้บุคคลมีชื่อเสียงและเป็นที่รู้จักและบุคคลทั่วไป

3) การรวบรวมข้อมูลภูมิปัญญาท้องถิ่นมีบทบาทในการดำเนินงานควรมีการ ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่นศูนย์วัฒนธรรมจังหวัดศูนย์วัฒนธรรมอำเภอองค์กรของรัฐ และเอกชนเพื่อขอความร่วมมือและเก็บรวบรวมข้อมูลตามหมู่บ้านตำบลอำเภอและจังหวัดต่างๆทั่ว ประเทศโดยการออกสำรวจตามพื้นที่เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องและชัดเจนหลังจากนำจัดพิมพ์ใน รูปแบบของสื่อสารสนเทศประเภทต่าง ๆ

4) ส่งเสริมการเผยแพร่เมื่อมีการเลือกสรรภูมิปัญญาท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่นของแต่ละ สาขาแล้วเรียบร้อยควรพิจารณาสื่อที่จะใช้ในการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ตามวัตถุประสงค์และความ เหมาะสมเพื่อให้ผู้รับมีโอกาสได้รู้จักและศึกษาหาความรู้โดยสามารถนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติ ได้

5) สนับสนุนให้มีการศึกษาค้นคว้าและวิจัยเพื่อให้เกิดมีการศึกษาค้นคว้าและวิจัย โดยนำผลจากการทดลองสรุปเป็นองค์ความรู้ความเข้าใจอย่างถ่องแท้แล้วนำผลจากการวิจัยมาใช้เพื่อ ปรับปรุงเสริมสร้างภูมิปัญญาให้มีการยอมรับหรือปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมใน ปัจจุบัน

2.4 แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม

ทุนทางวัฒนธรรม นักทฤษฎีวัฒนธรรมวิพากษ์ชาวฝรั่งเศส บูร์ดิเยอ (See Keawtep & Hinwiman, 2008) เป็นผู้หนึ่งที่ริเริ่มนำแนวคิดเรื่องทุนประยุกต์ใช้ศึกษาวัฒนธรรมโดยได้นิยาม ความหมายของทุนว่า สิ่งใดจะกลายเป็นทุนได้ก็ต่อเมื่อสิ่งนั้นได้ทำหน้าที่ในฐานะความสัมพันธ์ เชิงอำนาจทางสังคม (Function as Social Relation of Power) ประเภทของทุนแบ่งออกเป็น 4 ประเภท ได้แก่ ประเภทแรก ทุนทางเศรษฐกิจ (Economic) เป็นทุนที่เกิดจากการสะสมความมั่งคั่ง ของรายได้และทรัพย์สินที่อยู่ในรูปของเงินทอง อาคารบ้านเรือน เครื่องเพชร รถยนต์ หุ่น เป็นต้น ทุน ประเภทนี้สามารถนำไปแลกเปลี่ยนเป็นทุนประเภทอื่นตามมูลค่าทางเศรษฐกิจได้ ประเภทที่สอง ทุน ทางสังคม (Social Capital) เป็นรูปแบบของโครงสร้าง สถาบัน เครือข่าย และความสัมพันธ์ ซึ่ง ปัจเจกบุคคลสามารถใช้ในการดำรงรักษา และพัฒนาตนเองเพื่อเข้าไปเอื้อประโยชน์ทางสังคมให้ แต่ละคนตามกลุ่มที่สังกัดตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน หมู่บ้าน สถานที่ทำงาน กลุ่มธุรกิจ เป็นต้น

ประเภทที่สาม ทูทางสัญลักษณ์ (Symbolic Capital) เป็นสถานภาพ ชื่อเสียง หรือการได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่นที่ทำให้เจ้าของทุนเกิดการได้เปรียบหรือได้รับผลประโยชน์ต่าง ๆ และประเภทที่สี่ ทูทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) บูร์ดิเยอ (Bourdieu. 1986) กล่าวว่า เป็นทุนที่สะสมอยู่ในตัวตนของแต่ละบุคคล วัตถุสิ่งของ และที่อยู่ในรูปแบบของสถาบัน ซึ่งแต่ละบุคคลได้รับการหล่อหลอมและผลิตซ้ำ เพื่อสืบทอดผ่านทางระบบการศึกษา ผลผลิตที่ได้จากการสะสมทุนทางวัฒนธรรมคือ รสนิยม (Taste) ซึ่งจะสร้างความแตกต่างและเป็นเครื่องมือที่ใช้ธำรงรักษาชนชั้นในสังคมให้ดำรงอยู่ต่อไป (อุทิศ และคณะ, 2558)

ขณะที่ Storey (1999) นักวิชาการด้านวัฒนธรรมศึกษา เห็นว่าทุนทางวัฒนธรรมเป็นการสะสมความรู้ ความคุ้นเคย และความรู้สึของแต่ละบุคคลในเรื่องภูมิหลังครอบครัว การลงทุนทางการศึกษา และสถานภาพทางสังคมซึ่งส่งผลต่อความสำเร็จในชีวิตที่แตกต่างกัน ทุนทางวัฒนธรรมที่แต่ละบุคคลสะสมมาจะมีอิทธิพลต่อพื้นฐานการรับรู้วัฒนธรรมที่ครอบงำ หรืออำนาจที่มีอิทธิพลในสังคมว่าเป็นเรื่องธรรมดา ส่วน Griswold (2004) นักวิชาด้านสังคมศาสตร์และวัฒนธรรมศึกษา อธิบายความหมายทุนทางวัฒนธรรมจากแนวคิดของบูร์ดิเยอ เพิ่มเติมว่า วัฒนธรรมอาจถูกมองในฐานะเป็นทุนชนิดหนึ่งที่สามารถสะสม และนำไปลงทุนได้เหมือนดังเช่นทุนทางเศรษฐกิจ หรือสามารถนำไปแปรรูปเป็นทุนทางเศรษฐกิจได้ ทุนทางวัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อการรับรู้รสนิยมทางศิลปวัฒนธรรมรวมไปถึงรูปแบบการใช้ชีวิต ด้วยการมองทุนทางวัฒนธรรมว่าเป็นการสะสมทุนชนิดหนึ่งที่น่าไปสู่การรับรู้ของอำนาจที่มีอิทธิพลในสังคม ดังนั้น แนวคิดทุนทางวัฒนธรรมสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การให้ความหมายทุนทางวัฒนธรรม และประเด็นที่สอง ประเภทของทุนวัฒนธรรม ดังนี้

2.4.1 การให้ความหมายทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) กรมส่งเสริมวัฒนธรรม ได้ให้ความหมายว่า เป็นผลผลิตทางวัฒนธรรมทั้งที่จับต้องได้และจับต้องไม่ได้ ทุนทางวัฒนธรรมที่จับได้ เช่น โบราณสถาน มรดกทางวัฒนธรรม ผลงาน ศิลปะแขนงต่าง ๆ ทั้งภาพวาด หัตถกรรม ดนตรี ภาพยนตร์ วรรณกรรม เหล่านี้มักจะมีมูลค่าเป็นตัวเงินได้ ส่วนทุนวัฒนธรรมที่ จับต้องไม่ได้ ได้แก่ ความเชื่อ จารีต ประเพณี วิถีชีวิต (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2559) ทุนทางวัฒนธรรมเป็นมรดกทางความคิดทางภูมิปัญญาของชาวบ้าน ชุมชน และสังคมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม ซึ่งคำว่า วัฒนธรรมนั้น หมายถึงสิ่งที่คนส่วนใหญ่ประพฤติ ปฏิบัติกันเรื่อยมา ตั้งแต่อดีต จนถึงปัจจุบันทั้งสิ่งที่ดี และไม่ดีมีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมแต่ละยุคสมัย สิ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณค่า ความรู้ภูมิปัญญา งานสร้างสรรค์ซึ่งเกิดจากการค้นคว้า ค้นพบโดยผู้ทรงความรู้ในท้องถิ่น (ดิเรก. 2547) กระทรวงวัฒนธรรม ได้จำแนกทุนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาออกเป็น 8 กลุ่ม ได้แก่ อาหาร การแต่งกาย ที่อยู่อาศัย ประเพณี ภาษา อาชีพ ความเชื่อ และศิลปะพื้นถิ่น รวมทั้งจำแนกมรดกวัฒนธรรมไทยออกเป็น 9 วัฒนธรรม (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2559) ดังนี้

- 1) วัฒนธรรมบ้านเชียง (Ban Chiang Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัด ได้แก่ อุดรธานี และหนองบัวลำภู
- 2) วัฒนธรรมทวารวดี (Dvaravati Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 11 จังหวัด ได้แก่ นครปฐม ราชบุรี สุพรรณบุรี เพชรบูรณ์ นครสวรรค์ นครนายก ฉะเชิงเทรา ชัยภูมิ กาฬสินธุ์ ยโสธร และมหาสารคาม
- 3) วัฒนธรรมศรีโคตรบูรณ์-ล้านช้าง (Sri Kotrabun-LanChang Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ ขอนแก่น นครพนม ร้อยเอ็ด อุบลราชธานี สกลนคร เลย หนองคาย มุกดาหาร และอำนาจเจริญ
- 4) วัฒนธรรมลพบุรี (Lopburi Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ ลพบุรี กาญจนบุรี เพชรบุรี ปราจีนบุรี สระแก้ว นครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ
- 5) วัฒนธรรมศรีวิชัย (Srivijaya Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 14 จังหวัด ได้แก่ สุราษฎร์ธานี นครศรีธรรมราช ภูเก็ต ชุมพร ตรัง พังงา กระบี่ ระนอง สตูล พัทลุง สงขลา ยะลา นราธิวาส และปัตตานี
- 6) วัฒนธรรมล้านนา (Lanna Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 9 จังหวัด ได้แก่ เชียงใหม่ ลำพูน ลำปาง น่าน แพร่ แม่ฮ่องสอน เชียงราย พะเยา และตาก
- 7) วัฒนธรรมสุโขทัย (Sukhothai Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 6 จังหวัด ได้แก่ สุโขทัย กำแพงเพชร พิษณุโลก อุตรดิตถ์ พิจิตร และอุทัยธานี
- 8) วัฒนธรรมอยุธยา (Ayutthaya Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 8 จังหวัด ได้แก่ ชัยนาท สิงห์บุรี อโยธยา ประจวบคีรีขันธ์ สมุทรสงคราม สมุทรสาคร อ่างทอง และสระบุรี
- 9) วัฒนธรรมธนบุรี-รัตนโกสินทร์ (Thonburi - Ratanakosin Cultural Heritage) ครอบคลุมพื้นที่ 7 จังหวัด ได้แก่ สมุทรปราการ นนทบุรี ปทุมธานี ชลบุรี จันทบุรี ระยอง และตราด นอกจากนี้ ยังมีวัฒนธรรมที่เชื่อมโยงกับกลุ่มวัฒนธรรมดังกล่าว เช่น วัฒนธรรมชนเผ่า และวัฒนธรรมพื้นบ้าน

2.4.2 ประเภทของทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางวัฒนธรรมของไทยสามารถจัดกลุ่มได้ 7 กลุ่ม ดังนี้ **กลุ่มแรก** ภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือสำหรับใช้ในการสื่อสารของมนุษย์ ในกลุ่มชนชาติพันธุ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นถ้อยคำและภาษาทางกาย มี 2 ลักษณะ ได้แก่ ลักษณะแรก ภาษาสำหรับติดต่อสื่อสารในแต่ละท้องถิ่น ซึ่งอาจมีความแตกต่างไปจากภาษาราชการหรือภาษากลาง ได้แก่ ภาษาถิ่นในแต่ละภาคของไทย เรียกว่าภาษาไทยถิ่น และลักษณะที่สอง ภาษาสำหรับติดต่อสื่อสารภายในกลุ่มชาติพันธุ์ต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย เช่น ภาษาเผ่าม้ง เข้า และกะเหรี่ยง

กลุ่มที่สอง ศิลปะการแสดง เป็นการแสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึกแสดงเรื่องราวต่าง ๆ โดยใช้เสียง กิริยา ท่าทาง เช่น การร้องรำ การร่ายรำ การแสดงท่าทาง ตลอดจนการขับร้อง หรือ เล่นเครื่องดนตรี

กลุ่มที่สาม ภูมิปัญญาทางช่างฝีมือ ทักษะเชิงช่าง เป็นเทคนิควิธีการ และการเลือกใช้วัสดุที่มีอัตลักษณ์เฉพาะ มีวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชน หรือ สังคมประกอบด้วยกลุ่มงานศิลปหัตถกรรม ได้แก่ 1) งานผ้า และผลิตภัณฑ์จากผ้า โดยมีวิธีการ ถัก ทอ ปัก ย้อม จกมัดหมี่ พิมพ์ลวดลาย ขีด เกาะ เพื่อใช้เป็นผลิตภัณฑ์เครื่องนุ่งห่ม 2) เครื่องจักสาน ผลิตภัณฑ์เครื่องใช้ภายในบ้าน ที่ทำจากวัสดุดิบในชุมชน หรือท้องถิ่น เช่น ไม้ไผ่ หวาย เตย และกระจูด 3) เครื่องรัก การสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ โดยใช้รักเป็นหลัก เช่น การทำลายลวดน้ำ การปิดทอง การประดับมุก และกระจกลี 4) เครื่องปั้นดินเผา ผลิตภัณฑ์หัตถกรรมที่ใช้ดินเหนียวในการผลิตเป็นสิ่งสำคัญ 5) เครื่องโลหะ ผลิตภัณฑ์ที่ใช้เหล็ก ทองแดง ทองเหลือง หรือโลหะอื่น ๆ มาสร้างสรรค์เป็นของใช้ ของที่ระลึก เป็นต้น 6) เครื่องไม้ ไม้แปรรูป งานช่างก่อสร้าง เครื่องใช้เครื่องเรือน เครื่องดนตรี และอาวุธ ที่ทำจากไม้ โดยใช้วิธีการสลัก แกะ ขุด เจาะ กลึง และขัด 7) เครื่องหนัง งานหัตถกรรมที่ทำจากหนังสัตว์ ที่ผ่านการหมัก และฟอก นำมาสร้างสรรค์เป็นผลงาน 8) เครื่องประดับ เป็นงานช่างฝีมือ ที่ประดิษฐ์ขึ้นสำหรับตกแต่งใช้วัสดุในท้องถิ่นมาสร้างสรรค์ มีการพัฒนาเป็นโลหะ อัญมณีต่าง ๆ เพื่อความงาม และความต้องการ 9) ศิลปกรรมพื้นบ้าน เป็นงานศิลปะที่แสดงฝีมือเชิงช่าง มีคุณค่าทางความงาม เช่น งานหล่อ และงานปั้น และ 10) งานช่างฝีมือที่ประดิษฐ์ หรือ ผลิตขึ้นจากวัสดุในท้องถิ่น หรือ วัสดุเหลือใช้ต่าง ๆ ซึ่งเป็นงานที่มีแต่โบราณ

กลุ่มที่สี่ วรรณกรรมพื้นบ้าน หมายถึง เรื่องราววิถีชีวิตที่ถูกถ่ายทอด โดยการบอกเล่ามาเป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ นิทานพื้นบ้าน ประวัติศาสตร์ บทสวด บทร้อง สำนวนต่าง ๆ ปริศนาคำทาย และตำรา

กลุ่มที่ห้า กีฬาพื้นบ้าน ศิลปะการต่อสู้ป้องกันตัว

กลุ่มที่หก พิธีกรรม และเทศกาลต่างๆ ที่ปฏิบัติสืบทอดกันมาเป็นเวลายาวนาน กลุ่มที่เจ็ดความรู้ และแนวปฏิบัติ ความสัมพันธ์ ระหว่างคนและสิ่งแวดล้อม ตามธรรมชาติ และเหนือธรรมชาติ ประกอบด้วย อาหาร การแพทย์แผนไทย แพทย์พื้นบ้าน โหราศาสตร์ เป็นต้น (องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน, 2563)

2.5 ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สีและลวดลายเสื้ออก จังหวัดพิจิตร

เสื้ออกจังหวัดพิจิตร ปรากฏภูมิปัญญาการใช้สีและลวดลายเสื้ออก สามารถจำแนกได้ 3 ประเด็น ดังนี้ ประเด็นแรก เสื้ออกจังหวัดพิจิตร ประเด็นที่สอง การใช้สีเสื้ออกของจังหวัดพิจิตร และประเด็นที่สาม ลวดลายเสื้ออกของจังหวัดพิจิตร ดังนี้

2.5.1 เลือกจังหวัดพิจิตร

กกเป็นไม้ล้มลุกในวงศ์ Cyperaceae ขึ้นในที่ชุ่มแฉะ มีหัวเหมือนข่าแต่เล็กกว่าและแตกแขนงเป็นต้น คำเรียกพื้นเมืองมักเรียกตามลักษณะลำต้นว่า กกเหลี่ยม กกกลม ชนิดลำต้นกลม นิยมใช้ในการทอเสื่อ เนื่องจากผิวจะเหนียวและอ่อนนุ่ม เมื่อทำเป็นเสื่อแล้วจะนิ่ม หากขัดถูก็จะเป็นมัน ส่วนกกเหลี่ยมลำต้น มีลักษณะเป็นสามเหลี่ยม ผิวของกกชนิดนี้จะแข็งกรอบและไม่เหนียวไม่นิยมนำมาใช้ทำเสื่อ การทอเสื่อกกของคนในชุมชนหนองคล้า ตำบลวังทับไทร อำเภอสามโก้ จังหวัดพิจิตร การทอเสื่อกกเป็นวิถีชีวิตในยามว่างจากงานเกษตรกรรมหรือจากการทำสวนมะม่วง มะพร้าว บ้างก็ทำขึ้นเพื่อใช้เองในครัวเรือน หรือใช้ในการประกอบเป็นอาชีพเสริม บางครัวเรือนได้ยึดเป็นอาชีพหลัก สร้างรายได้ให้กับครอบครัว การส่งเสริมพัฒนาจากหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีการพัฒนาตลาดขายบนพื้นเสื่อที่หลากหลาย มีความสวยงาม และโดดเด่น การพัฒนาคุณภาพของวัตถุดิบ และฝีมือการทอ จนกลายเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถทำรายได้ให้แก่กลุ่มแม่บ้านที่รวมตัวขึ้นเพื่อประกอบการทอเสื่อตามแนวนโยบายธุรกิจชุมชนจนมีความเข้มแข็ง และอยู่รอดได้ท่ามกลางกระแสความผันแปรของวัฒนธรรม ประเด็นดังกล่าวสามารถจำแนกได้ 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การเก็บเกี่ยวกก ประเด็นที่สอง การคัดกก และประเด็นที่สาม การตากกก ดังนี้

2.5.1.1 การเก็บเกี่ยวกก จะต้องตัดเมื่อกกไม่อ่อนหรือแก่เกินไป จะได้กกที่มีความทน มีคุณภาพดี ถ้ากกแก่ หรืออ่อนจนเกินไป เมื่อนำไปทอเสื่อจะทำให้เส้นกกขาด เสื่อที่ทอได้จะไม่สวย กกจะสวยงาม และโตเต็มที่เมื่ออายุประมาณ 60-70 วัน การตัดกกให้สังเกตจากสีของดอกกก กกอ่อนดอกจะเป็นสีขาวหรือสีเหลือง กกแก่จะเป็นสีน้ำตาลแก่หรือสีเกือบดำและตามลำต้นจะมีจุดผุดดำดำ กกที่เหมาะสมสำหรับทอเสื่อควรตัดขณะที่ดอกมีสีน้ำตาลอ่อนหรือสีน้ำตาล ดอกกำลังบานเต็มที่ ส่วนมากจะใช้เกี่ยวเกี่ยว จะตัดลำต้นจนติดกับพื้นดินให้เหลือตอสั้นที่สุด ขณะเกี่ยวเกี่ยวนั้น นิยมกำจัดวัชพืชไปด้วย เพื่อใช้หน่อกก โตขึ้นมาได้อีกเมื่อตัดกกเรียบร้อยแล้วก็ตัดส่วนใบทิ้งไป

2.5.1.2 การคัดกก วัตถุประสงค์ของลำต้นกกก่อนทำการตัด ขนาดที่ใช้อาจเป็น 5 คืบ 6, 7, 8, 9 และ 10 คืบ ตามแต่ขนาดของเสื่อที่จะทอ กกที่มีความยาวเต็มที่หรือยังได้ความยาวเท่าไรก็ยิ่งดี หลังจากคัดเลือกแล้วจึงตัดปลายของกกทิ้ง เมื่อตัดกกเรียบร้อยแล้วก็ตัดส่วนใบทิ้งไปแล้วนำไปแยกขนาดตามความยาวของลำต้นกกก่อนทำการตัดขนาดที่ใช้อาจเป็น 5, 6, 7, 8, 9 และ 10 คืบ ตามแต่ขนาดของเสื่อที่จะทอ กกที่มีความยาวเต็มที่หรือยังได้ความยาวเท่าไรก็ยิ่งดี หลังจากคัดเลือกแล้วจึงตัดปลายของกกทิ้ง

2.5.1.3 การตากกก ภูมิปัญญาการตากกกมีลักษณะที่หลากหลาย เช่น บางคนใช้กกตากเกลี่ยกระจายไปบนราวไม้ไผ่ในแนวนอน หรือบางรายอาจนำไปตากตามสถานที่ที่เป็นลานกว้าง หรือที่มีความกว้างพอที่จะเกลี่ยกกกับพื้นให้ถูกแดดได้อย่างทั่วถึง จุดร่วมคือการตากกกควรเลือกสถานที่โล่งแจ้ง ไม่มีแสงแดดรำไรเพราะจะทำให้กกไม่ถูกแดดอย่างทั่วถึงจะเกลี่ยกกให้กระจายทั่ว

เพื่อให้ถูกแดดอย่างทั่วถึง ถ้าแดดแรงตากประมาณ 4-5 วัน จึงนำไปใช้สานได้ ข้อสังเกตการตากก จะตากจนกเปลี่ยนสีออกเหลืองและแห้งสนิท เมื่อกตากแดดแห้งดีแล้ว ก็นำมารวบไว้ตามขนาด มัด เป็นกำ ๆ เก็บรวบรวมไว้พร้อมที่จะนำไปย้อม (ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร, 2564)

2.5.2 การใช้สีเสือกของจังหวัดพิจิตร

ก่อนย้อมสีก ต้องนำกที่ตากแห้งไปแช่น้ำประมาณ 1 วัน เพื่อให้อมน้ำก่อนแล้วจึงนำไปย้อมสีที่นำมาใช้ในการย้อมเสือก นั้นเป็นสีวิทยาศาสตร์หรือสีย้อมกตราหัวช้าง มีคุณสมบัติเป็นสี ผง สามารถละลายในน้ำร้อนหรือการย้อมร้อน และซึมในเส้นกได้ดี มีทั้งหมด 24 สี ได้แก่ สีเหลืองอ่อน สีเหลืองทองหรือสีเหลืองสด สีส้มสด สีชมพู สีบานเย็น สีกากี สีเขียวขี้ม้า สีแดงสด สีแดงทับทิม สีแดงแก่ สีน้ำตาล สีน้ำตาลแก่หรือสีโศก สีดำ สีเขียวมรกต สีเขียวเตย สีเหลืองแก่หรือเหลืองเม็ด สีเขียวอ่อน สีเขียวแก่ สีฟ้า สีน้ำเงิน สีม่วง สีเขียวมะกอก สีแดงองุ่น และสีเขียวสด (บริษัทศิวิลสัมพันธ จำกัด) ซึ่งสีที่นิยมใช้ในการย้อมเสือก ได้แก่ สีดำ สีแดง สีเขียว สีน้ำเงิน และสีเหลือง ขั้นตอนการย้อมเสือกประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก วัสดุและอุปกรณ์ในการย้อมสีก และขั้นตอนที่สอง วิธีการย้อมสีก ดังนี้

2.5.2.1 วัสดุและอุปกรณ์ในการย้อมสีก ได้แก่ สีย้อมก น้ำเปล่า ไม้พาย กกที่ตากแห้งสนิทแล้ว นำมาแช่น้ำทิ้งไว้ประมาณ 1 วัน ปิ๊บ กระทะ หรือกาละมัง ฟืน ราวไม้หรือราวเหล็ก

2.5.2.2 วิธีการย้อมสีก ประกอบด้วย 10 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เลือกสีสำหรับย้อมก 2) ก่อไฟโดยไฟที่ใช้ต้องสม่ำเสมอ 3) นำปิ๊บหรือกระทะใส่น้ำพอประมาณท่วมเส้นก (ปริมาณ 15 ลิตร : สี 1 ชอง) นำมาตั้งบนเตารอให้น้ำเดือด 4) เมื่อน้ำเดือดนำสีที่ต้องการย้อมประมาณครึ่งช้อนชา ต่อกก 2 กำมือ แล้วใช้พายกวนเพื่อให้สีกับน้ำผสมให้เข้ากันดี 5) นำเส้นกที่จะย้อมมัดไว้เป็นกำลงย้อมจนเพียงพอที่จะใช้ในการทอ 6) นำส่วนปลายของกที่จะย้อมจุ่มลงไปใต้น้ำที่ผสมสีเพื่อที่ดูว่าความเข้มของสีได้ตามที่ต้องการแล้วหรือยังถ้าสีจางไปให้ เติมสีลงไปอีกเพื่อให้ได้สีตามต้องการ 7) เมื่อจุ่มปลายกกลงไปในปิ๊บที่มีสีผสมกับน้ำทุกกำแล้ว แก้มัดปลายกออกแล้วมัดปลายอีกข้างที่ย้อมแล้วให้เรียบร้อย นำกลงไปย้อมในปิ๊บที่ละกำ ย้อมสีให้ทั่วแล้วแก้มัดที่ปลายกออกแล้วมัดปลายอีกข้างให้เรียบร้อย 8) นำเส้นกที่ย้อมสีแล้วลงล้างในน้ำเปล่าแล้วนำไปตากแดดที่จัดจนแห้ง 9) นำเส้นกที่ย้อมสีตากแห้งแล้วมากเก็บมัดรวมกัน โดยแยกเป็นสี แต่ละสี และ 10) นำกที่ย้อมสีแล้วไปตากแดดที่ราวไม้ให้แห้งสนิท (ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร, 2564)

2.5.3 ลวดลายเสือกของจังหวัดพิจิตร

ลวดลายเกิดจากกระบวนการทอเสือก ซึ่งการทอเสือนับเป็นหัตถกรรมพื้นบ้านที่นิยมทำกันมาแต่โบราณและถ่ายทอดกันเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในปัจจุบันวัตถุที่สำคัญคือกอาจหายากขึ้น เพราะเกษตรกรใช้พื้นที่ทำประโยชน์ในการทำนาเพราะพื้นที่มีน้อยลงแต่ก็ยังพอมีบริเวณริมหนอง บึง หรือคูคลอง ซึ่งมีกขึ้นหนาแน่น บางครอบครัวจะปลูกกเป็นนากก การทอเสือกจะนำมา

ทอเพื่อหารายได้เสริมให้แก่ครอบครัวถ้ามีการพัฒนารูปแบบการทอเส้นให้มีความประณีตมีสีสันสวย และคุณภาพดี เพื่อไปใช้สอยและเป็นของฝากโดยทำให้เป็นหัตถกรรมของที่ระลึกมีคุณภาพและราคาสูงขึ้น ก็จะเป็นทางหนึ่งที่จะส่งเสริมให้เกษตรกร หรือผู้ทอเส้นลงทุนที่จะปลูกกกเพื่อเก็บไว้ใช้เพราะ ถ้าสามารถสร้างรายได้เป็นอาชีพหรือกึ่งอาชีพได้ก็จะช่วยสร้างอาชีพใหม่ให้แก่เกษตรกร จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น สามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การทอลวดลายเสือก และ ประเด็นที่สอง ลวดลายเสือก ดังนี้

2.5.3.1 การทอลวดลายเสือก

1) พื้ที่ใช้ทอเสือก พื้ที่ใช้ทอเสือกแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ พื้รูใช้กับที่นอน และ พื้พินปลาใช้กับที่ตั้ง พื้รูทำด้วยไม้แดง ไม้ประดู่ ไม้เต็งหรือไม้รัง ขนาดใหญ่จะยาวประมาณ 2 เมตร กว้าง 25 เซนติเมตรหนา 3-5 เซนติเมตรเจาะรูมากน้อยขึ้นอยู่กับความยาวของพื้ พื้พินปลา มีขนาดเดียว ยาวประมาณ 1.5 เมตร กว้าง 15 เซนติเมตรหนา 4 เซนติเมตร เชอะเป็นซี่พิน พื้กว้าง 5 เซนติเมตร สูง 10 เซนติเมตร ปลายซี่โค้งมน ห่างกัน ประมาณ 1 เซนติเมตร ร่องระหว่างพื้พิน เล็กแคบเป็นร่องลึก

2) การทอเส้นด้วยกึ้นนอนและพื้รู การเตรียมกึ้นและพื้ การทอเส้นของชาวบ้าน โดยทั่วไปผู้ทอมักจะเป็นผู้หญิง สถานที่ใช้ทอเสือกได้แก่ ใต้ถุนบ้าน หรือใต้ร่มไม้บริเวณบ้าน เริ่มด้วย การนำไม้ไผ่มาตีเป็นกรอบสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้างประมาณ 2-3 เมตร ยาว 5 เมตร ด้านบนไม้กรอบ กี่ท่อนหน้าและท่อนหลังใช้ตะปูเล็กตอกติดเป็นระยะห่างเท่ากับ รูพื้แล้วเอาเชือกปอแก้วผูกกับตะปู บนไม้กรอบด้านหน้าสอดผ่านรูพื้ไปรัด ไว้กับตะปูไม้กรอบด้านหลังจนหมดรูพื้ (ถ้ากเส้นสั้นจะ รวบ 2 ข้าง เข้าหากัน ให้พอดีเส้นก) จะสอดเชือกเข้าด้านละ 3-5 เส้น ที่ริมพื้ทั้ง 2 ข้างเพื่อให้ขอบ เสือทน เส้นปอที่ตึงกะให้ตึงพอดีถ้าตึงมากไปเวลากระทบพื้ปอจะเปื่อยขาด ถ้าหย่อนไปเส้นกจะไม่ กระชับก่อนทอคนทอจะสอดไม้ไผ่ท่อนใหญ่เรียกว่า ไม้โป่งเป้ง หรืออีโป่งเข้าใต้เส้นยืนห่างจากพื้ ประมาณ 1.5 เมตร ยกเส้นทอ สูงกว่าระดับพื้เล็กน้อย และช่วยให้เส้นเชือกตึงได้ที่ในระยะ ๆ การ ทอเมื่อกางกึ้นและปรับเส้นยืนได้ที่แล้วจะมีคนทอช่วยกัน 2 คน คนหนึ่งทำหน้าที่กระทบพื้อีกคนหนึ่ง จะสอดเส้นกเส้นกที่นำมาเตรียมทอต้องพรมน้ำให้ชุ่มจะได้เหนียวและใช้ผ้าหรือกระสอบพันห่อเส้น กให้ชุ่มอยู่ได้นานเนื่องจากพื้รูเจาะรู และเขาะร่องสลับน้าหลังคนกระทบพื้พื้เส้นยืนอ้าขึ้น คน ส่งจะพับปลายเส้นกประกบกับไม้ชนกสอดเข้าไประหว่างเส้นยืนที่อ้า แล้วกระทบพื้ต่อไป ทำเป็น เช่นนั้นเรื่อยไปจนได้เสือกตาม ต้องการการส่งกจะต้องสอดโคนกและปลายกสลักกัน เพื่อให้สี และพื้นผิวของเส้นเรียบสม่ำเสมอ คนทอเมื่อกระทบเส้นกเข้าที่แล้วก็ต้องเก็บริมเส้นพร้อมกันไปด้วย เพื่อกันขอบหลุดลุ่ยถ้าต้องการลวดลาย คนส่งกจะเป็นผู้กำหนดว่าจะสอดเส้นกกี่สีสีละกี่เส้น

3) การตัดแต่ง เมื่อได้เส้นยืนยาวตามต้องการแล้วจะต้องขลิบปลายกริมขอบเส้นให้ เรียบ ขอบเส้นจะเส้นสวยต่อไปตัดเชือกเส้นยืนทางปลายเส้นที่ละคู่ ให้เหลือปลายเชือกยาวประมาณ

10 เซนติเมตร แล้วผูกกระชั้นกับริมเส้นจอหนืดเส้นเชือกแล้วจึงตัดเส้นยืนด้านหัวเสือ (ด้านเริ่มทอ) ผูกปลายเชือกเช่นเดียวกันหรือจะถักเป็นเปียชนิดขิดริมเสือกก็ได้ เมื่อเสร็จแล้วก็ได้ผืนเสือนำไปตากแดดให้แห้งก่อนนำไปม้วนเก็บไว้ใช้หรือจำหน่ายต่อไป

4) การทอเสือด้วยก็ตั้งและพิมพันปลา การเตรียมกึ่งและเส้นยืน ก็ตั้งมัดทำสำเร็จเป็นกรอบไว้เท่ากับขนาดความกว้างของพิมสูงประมาณ 2 เมตร กว้าง 1.5 เมตรไม้กรอบสี่ด้านบนและล่างจะหมุนเลื่อนได้เวลาซึ่งเส้นยืนจะกะให้ถึงความยาวเสือดวยตามต้องการผูกปลายเชือกเส้นยืนกับไม้กรอบล่างและปลายมนติดไว้กรอบบน ถอดไม้กรอบบนออกม้วนเชือกทางยืนจนเหลือพอตีกรอบหมุนม้วนให้เส้นตั้งสอดไม้กรอบบนเข้าที่ตอกลิ้มปรับให้เส้นเชือกทางยืนตั้งได้ที่

5) การทอเสือด้วยก็ตั้ง การทอเสือด้วยก็ตั้ง ทำเพียงคนเดียว คนทอวางพิมพาดตักสอดเส้นกกสลับขึ้นลงกับเชือก ทางยืนจากขวาไปซ้าย สอดพิม ให้เส้นยืนรับกับร่องพิมปลา และกระทบลง ถอดพิมออกวางบนตักแล้วสอดเส้นกกสลับโคนกับปลายแล้วกระทบ คนทอเก็บ ริมเสือดวยพร้อมไปด้วย เมื่อทอไป จนได้ผืนเสือดวยสูงเกือบสุดช่วงแขน จะกระทบไม่สะดวก คนทอจะถอดไม้กรอบบนหมุนหย่อนเส้นยืน แล้ว ถอดไม้กรอบวางม้วนผืนเสือดวยที่ทอแล้วสอดเก็บไว้ที่ไม้กรอบล่าง หมุนไม้กรอบบนให้เส้นยืนตั้งสอดคืนเข้าที่ใส่พิมแล้วทอต่อจนได้ผืนเสือดวยยาว ตามความต้องการ เสร็จแล้วตัดปลายเส้นยืน ผูกหรือถักเปียเหมือนทอเสือดวยพิมรู ตัดและแต่งขอบเสือดวย นำไปตากแดดให้แห้งแล้วม้วนเก็บ การทอเสือดวยพิมพันปลามากไม่ใส่วาดลายและทำได้ช้าเพราะทำคนเดียว ต้องเสียเวลาในการปรับพิม และปรับเส้นยืนส่วนการทอด้วยพิมรูจะทำได้เร็วเพราะช่วยกัน ๒ คนและไม่ต้องเสียเวลาในการปรับพิมเส้นยืน

2.5.3.2 ลวดลายเสือก

ลายขิดพื้นบ้าน การทอเสือกลายขิดลายพื้นบ้าน เกิดจากกระบวนการทางโองที่สำเร็จรูปแล้วมาทาง (โองที่ใช้ขนาดทอคนเดียว) นำเชือกในลอนสำหรับทอเสือดวยมาโยงใส่พิมจนเสร็จพิมที่ใช้ต้องมีขนาดเท่ากับเส้นกกและพิมแต่ละพิมก็อาจ จะไข ทอลายไม่เหมือนกัน นำเส้นกกที่ย้อมสีตามจนแห้งแล้วนำมาทอเสือดวยขิดตามต้องการ ซึ่งมีหลายลายด้วยกัน นำเส้นกกที่สอยและย้อมสีแล้วเลือกว่าจะใช้สีใดบ้างที่จะทอเสือดวย เลือกลายแล้วเริ่มทอจนเป็นแผ่น พอทอเสร็จก็ตัดแล้วหลังจากนั้นก็นำไปตากแดดเพื่อให้สีไม่ออก หลังจากนั้นก็นำมาเก็บในที่ร่ม

คุณค่าขององค์ความรู้ทางวัฒนธรรมการทอเสือก ภายใต้การมีส่วนร่วมของคนในชุมชนที่รวมกลุ่มกันในการประกอบอาชีพ ก่อให้เกิดความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับคุณประโยชน์ของต้นกก ที่เป็นวัสดุธรรมชาติในท้องถิ่นรวมถึงแนวทางการพัฒนาการทอเสือกของชุมชน ที่สามารถทำให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน ร่วมกันคิดและแก้ไขปัญหา ในการพัฒนาความรู้และทักษะการทอเสือก เพื่อให้ได้เสือกที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เรียนรู้ความ ผิดพลาดจากอดีตสู่การวางแผนการแก้ไข ปัญหาต่อไปใน อนาคต การพัฒนาการทอเสือก ไร่ใช้งานในครัวเรือน หรือเป็นของฝาก งานบุญ

ประเพณีของชุมชน และยังสามารถเป็นสินค้า ที่สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือน หรือคนในชุมชน ได้เป็นอย่างดี คนในชุมชนมีความรัก สามัคคีและช่วยเหลือซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้น สร้างความ เข้มแข็งให้กับชุมชน เกิดความรักและห่วงหาอาทรญาติพี่น้อง การทอเสื่ออกกให้คงอยู่กับชุมชนบ้านหนอง คล้ำ ตำบลวังทับไทร อำเภอสาขเหล็ก จังหวัดพิจิตร ต่อไป

บทบาทของชุมชนในการสืบสาน รักษา ต่อยอด ขององค์ความรู้ทางวัฒนธรรม พบว่าชาวบ้านหนองคล้ำ ตำบลวังทับไทร อำเภอสาขเหล็ก จังหวัดพิจิตร มีการทอเสื่ออกกไว้เพื่อใช้ งานในครัวเรือน หรือเป็นของฝาก งานบุญประเพณีของชุมชน และปัจจุบันยังสามารถเป็นสินค้า ที่ สามารถสร้างรายได้ให้กับครัวเรือนหรือคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี คนในชุมชนมีความรักและเกิด ความสามัคคี และช่วยเหลือ ซึ่งกันและกันมากยิ่งขึ้นมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่าง รุ่นสู่รุ่น

การส่งเสริม สนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐ หรือภาคเอกชน หรือภาคประชาสังคม มีการส่งเสริมให้ความรู้เพิ่มเติมจากสำนักงานเกษตรอำเภอสาขเหล็ก และการจัดตั้งกลุ่มอาชีพ เพื่อ สนับสนุนงบประมาณ โดย สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอสาขเหล็ก และองค์การบริหารส่วนตำบลวัง ทับไทรอำเภอวังทับไทร จังหวัดพิจิตร

สถานการณ์ปัจจุบันของการถ่ายทอดความรู้และปัจจัยคุกคามยังมีการแลกเปลี่ยน เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นระหว่างรุ่นสู่รุ่น แต่เริ่มจะน้อยลงไม่แพร่หลายเหมือน เมื่อ 10 ปี ที่ผ่านมา เนื่องจากเยาวชนและวัยแรงงานเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ จึงเหลือแต่ผู้สูงอายุที่ต้องดูแลลูกหลาน และทำไร่ ทำนา เวลาว่างจึงมีน้อยลง ข้อเสนอแนะจึงควรให้การส่งเสริมให้ความรู้ และพัฒนาทักษะ ในการทอเสื่ออกก มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน เกี่ยวกับความรู้ และทักษะในการทอเสื่ออก ก รวมถึงแนวทางการ พัฒนาการทอเสื่ออกก เพื่อให้เห็นรูปธรรมที่ชัดเจนมากขึ้น ส่งเสริมการทอเสื่ออก กและร่วมกันจัดตั้งกลุ่มทอเสื่ออกกให้เป็นรูปธรรม ให้ความสำคัญกับภูมิปัญญาท้องถิ่นของการทอเสื่ออก กตลอดจน การเพิ่มพูนความรู้การคัดเลือกวัตถุดิบ การทอเสื่อให้ได้คุณภาพและมาตรฐาน เพื่อให้เสื่อ กกเป็นผลิตภัณฑ์ที่มี ความสวยงามพร้อมทั้งยังเป็นการอนุรักษ์ภูมิปัญญา ท้องถิ่นให้คงอยู่กับชุมชน ต่อไป (ศูนย์ข้อมูลกลางทางวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร, 2564)

2.5.4 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการทอเสื่อ

การทอเสื่อเป็นภูมิปัญญาไทยดั้งเดิมที่มีมายาวนาน พบได้ทั่วทุกภูมิภาคของประเทศ ไทย โดยใช้เส้นใยจากธรรมชาติ เช่น ต้นกก ไหลบัว กระจูด นำมาแปรสภาพเป็นเส้น ย้อมสี และทอ เป็นผืนเสื่อเพื่อใช้สอยในชีวิตประจำวัน

2.5.4.1 ประเภทของเสื่อ

- 1) เสื่ออกก: นิยมใช้มากที่สุด ทนทาน เหมาะสำหรับรองนั่ง นอน
- 2) เสื่อไหลบัว: เนียนนุ่ม สีน เหมาะสำหรับรองนอน

3) เสื่อกระจูด: หนา ทนทาน เหมาะสำหรับใช้งานทั่วไป

4) เสื่อลาย: ทอเป็นลายต่างๆ เพิ่มความสวยงาม

2.5.4.2 วัสดุอุปกรณ์

1) วัสดุ

1.1) ต่อกก ไหลบัว กระจูด หรือวัสดุอื่นตามต้องการ

1.2) สีย้อมผ้า (หากต้องการ)

2) อุปกรณ์

2.1) ฟืม

2.2) ไม้สอด

2.3) เชือกไนลอน

2.4) มีด

2.5) กรรไกร

3) ขั้นตอนเตรียมวัสดุ

3.1) เลือกต่อกก ไหลบัว กระจูด หรือวัสดุอื่นที่สมบูรณ์ ตัดใบออก แยกเป็นเส้นตากแดดให้แห้งสนิท

3.2) ย้อมสีตามต้องการ (ขั้นตอนนี้สามารถทำก่อนหรือหลังทอก็ได้)

3.3) การเตรียมฟืม

3.4) ชึงเชือกไนลอนบนฟืมตามจำนวนเส้นยืนที่ต้องการ

3.5) ใส่พื้นหมี (ฟืม) ลงในช่องเชือก

4) การทอเสื่อ

4.1) สอดเส้นกก ไหลบัว กระจูด ผ่านพื้นหมีสลับพื้นบนพื้นล่าง

4.2) ใช้ไม้สอดดันเส้นให้แน่น

4.3) ทอจนเสร็จตามขนาดที่ต้องการ

5) เก็บงาน

5.1) มัดริมเสื่อให้แน่น

5.2) ตัดแต่งให้เรียบร้อย

6) การดูแลรักษา

6.1) เก็บเสื่อในที่แห้ง อากาศถ่ายเทสะดวก

6.2) พับเก็บเมื่อไม่ใช้งาน

6.3) หลีกเลียะแสงแดดจัด

6.4) ซักทำความสะอาดด้วยน้ำเปล่า ผึ่งให้แห้งสนิท

การทอเสื่อ นอกจากเป็นภูมิปัญญาไทยที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์แล้ว ยังเป็นงานฝีมือที่สร้างรายได้ให้กับชุมชน ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น (ทอเสื่อ - สาขาวิชาสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี)

2.5.4.3 ขั้นตอนการทอเสื่อ

1) เตรียมวัสดุ

- 1.1) ตั๊กก ไหลบัว กระจูด หรือวัสดุอื่นตามต้องการ
- 1.2) ฟืม
- 1.3) ไม้สอด
- 1.4) เชือกไนลอน
- 1.5) สีย้อมผ้า (หากต้องการ)
- 1.6) มีด
- 1.7) กรรไกร

2) เตรียมเส้นกก

- 2.1) เลือกตั๊กก ไหลบัว กระจูด หรือวัสดุอื่นที่สมบูรณ์ ตัดใบออก แยกเป็นเส้นตากแดดให้แห้งสนิท
- 2.2) ย้อมสีตามต้องการ (ขั้นตอนนี้สามารถทำก่อนหรือหลังทอก็ได้)
- 2.3) เตรียมฟืม ขึงเชือกไนลอนบนฟืมตามจำนวนเส้นยืนที่ต้องการ ใส่ฟันทมิ (ฟืม) ลงในช่องเชือก
- 2.4) ทอเสื่อ สอดเส้นกก ไหลบัว กระจูด ผ่านฟันทมิสลับฟันบน ฟันล่างใช้ไม้สอดดันเส้นให้แน่น ทอจนเสร็จตามขนาดที่ต้องการ
- 2.5) เก็บงาน มัดริมเสื่อให้แน่นตัดแต่งให้เรียบร้อย

3) เทคนิคการทอเสื่อ

- 3.1) การย้อมสี: สามารถย้อมสีเส้นกกก่อนหรือหลังทอก็ได้ ขึ้นอยู่กับลายเสื่อที่ต้องการ
- 3.2) การสอดเส้น: สอดเส้นให้ตึงและสม่ำเสมอ
- 3.3) การใช้ไม้สอด: ใช้ไม้สอดดันเส้นให้แน่น เพื่อให้เสื่อมีความหนาแน่น ทนทานลายเสื่อ
- 3.4) ลายขีด: เป็นลายพื้นฐาน นิยมใช้สีสันสดใส

3.5) ลายมัดหมี่: เป็นลายที่มีเอกลักษณ์ ทอโดยใช้เทคนิคการมัด
เส้น

3.6) ลายยกดอก: เป็นลายที่มีความสวยงาม ทอโดยใช้เทคนิคการ
ยกเส้น

2.5.5 การออกแบบลายเสื่อกก

การออกแบบลายเสื่อกกเป็นกระบวนการสร้างสรรค์ลวดลายบนเสื่อกก
โดยใช้เทคนิคการทอที่หลากหลาย ผสมผสานกับสีเส้น วัสดุ และความคิดสร้างสรรค์

1) องค์ประกอบของลายเสื่อกก

1.1) ลวดลาย: ลายเสื่อกกมีหลากหลายรูปแบบ เช่น ลายขีด ลาย
มัดหมี่ ลายยกดอก ลายสัตว์ ลายดอกไม้ ลายธรรมชาติ

1.2) สีเส้น: การใช้สีเส้นสดใส เพิ่มความสวยงามและดึงดูดความ
สนใจ

1.3) เทคนิคการทอ: เทคนิคการทอที่หลากหลาย เช่น การขัด การ
มัดหมี่ การยกดอก

1.4) วัสดุ: วัสดุที่ใช้ทอเสื่อกก นอกจากกกแล้ว ยังมีวัสดุอื่นๆ เช่น
ไผ่ลวก กระจูดแนวคิดในการออกแบบลายเสื่อกก

1.5) วัฒนธรรม: นำเสนอเอกลักษณ์และวัฒนธรรมท้องถิ่นผ่าน
ลายเสื่อ

1.6) ธรรมชาติ: ได้รับแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ เช่น ดอกไม้
ใบไม้ สัตว์

1.7) ความทันสมัย: ผสมผสานลายเสื่อแบบดั้งเดิมกับลายเสื่อ
สมัยใหม่

1.8) ความคิดสร้างสรรค์: ออกแบบลายเสื่อที่มีเอกลักษณ์
เฉพาะตัว

2) เครื่องมือที่ใช้ในการออกแบบลายเสื่อกก

2.1) กระจาด: วาดลวดลายบนกระจาด

2.2) ดินสอ: ร่างลวดลาย

2.3) สี: ระบายสีลวดลาย

2.4) โปรแกรมคอมพิวเตอร์: ออกแบบลายเสื่อด้วยโปรแกรม
คอมพิวเตอร์

3) ขั้นตอนการออกแบบลายเสื่อกก

- หรือความทันสมัย
- 3.1) ค้นหาแนวคิด: หาแรงบันดาลใจจากวัฒนธรรม ธรรมชาติ
- การทอ
- 3.2) ร่างลวดลาย: ร่างลวดลายบนกระดาษ
- 3.3) ปรับแต่งลวดลาย: ปรับแต่งลวดลายให้สวยงามและเหมาะสมกับ
- เส้น
- 3.4) เลือกเทคนิคการทอ: เลือกเทคนิคการทอที่เหมาะสมกับลาย
- 3.5) เลือกสีเส้น: เลือกสีเส้นที่สวยงามและกลมกลืน
- ต้องการหรือไม่
- 3.6) ทดสอบการทอ: ทดสอบการทอเพื่อดูว่าลายเส้นออกมาสวยงามตาม
- พึงพอใจ
- 3.7) ปรับแก้: ปรับแก้ลายเส้นและเทคนิคการทอจนได้ผลลัพธ์ที่
- 4) ตัวอย่างลายเส้น
- 4.1) ลายขีด: ลายพื้นฐาน นิยมใช้สีเส้นสดใส
- เส้น
- 4.2) ลายมัดหมี่: เป็นลายที่มีเอกลักษณ์ ทอโดยใช้เทคนิคการมัด
- ยกเส้น
- 4.3) ลายยกดอก: เป็นลายที่มีความสวยงาม ทอโดยใช้เทคนิคการ
- 4.4) ลายสัตว์: ลายสัตว์ต่างๆ เช่น นก ปลา ช้าง
- ดอกกุหลาบ
- 4.5) ลายดอกไม้: ลายดอกไม้ต่างๆ เช่น ดอกบัว ดอกกล้วยไม้
- 4.6) ลายธรรมชาติ: ลายธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล ต้นไม้
- การออกแบบลายเส้น เป็นการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาไทย เทคนิคการทอ และความคิดสร้างสรรค์ ผลลัพธ์ที่ได้คือ เส้นที่มีลายสวยงาม ใช้งานได้จริง และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว
1. การออกแบบลายเส้นเป็นการผสมผสานระหว่างภูมิปัญญาไทย เทคนิคการทอ และความคิดสร้างสรรค์ โดยคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้
- 1.1 วัตถุประสงค์: ออกแบบลายเส้นเพื่อใช้งานจริง หรือเพื่อเป็นงานประณีต
- 1.2 กลุ่มเป้าหมาย: ออกแบบลายเส้นให้เหมาะสมกับความต้องการของผู้ใช้งาน
- 1.3 เอกลักษณ์: ออกแบบลายเส้นที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น
- 1.4 เทคนิคการทอ: เลือกเทคนิคการทอที่เหมาะสมกับลายเส้น

1.5 สีสัน: เลือกสีสันที่สวยงาม กลมกลืน และสื่อถึงความหมาย

การออกแบบลายเสื้อก เป็นการทำต่อยอดภูมิปัญญาไทย สร้างสรรค์ผลงานที่มีเอกลักษณ์ ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

1.6 เอกลักษณ์: ออกแบบลายเสื้อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น

2. การออกแบบลายเสื้อ ที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น สามารถทำได้ ดังนี้

2.1 ศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่น: เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ และวิถีชีวิตของท้องถิ่น

2.2 ค้นหาแรงบันดาลใจ: มองหาแรงบันดาลใจจากธรรมชาติ สถาปัตยกรรม เครื่องแต่งกาย อาหาร วัตถุโบราณ ฯลฯ

2.3 เลือกเทคนิคการทอที่เหมาะสม: เลือกเทคนิคการทอที่เหมาะสมกับลายเสื้อ เช่น ลายขิด ลายมัดหมี่ ลายยกดอก ฯลฯ

2.4 เลือกสีสันที่สื่อถึงความหมาย: เลือกสีสันที่สื่อถึงความหมาย และสอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น

2.5 ผสมผสานความคิดสร้างสรรค์: ออกแบบลายเสื้อที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว ไม่เหมือนใคร

3. ตัวอย่างการออกแบบลายเสื้อการออกแบบลายเสื้อที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น

3.1 ลายบัว: สื่อถึงความศรัทธาในศาสนาพุทธ

3.2 ลายนก: สื่อถึงความอิสระ ความเจริญรุ่งเรือง

3.3 ลายปลา: สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์

3.4 ลายดอกไม้: สื่อถึงความสวยงาม ความอ่อนหวาน

3.5 ลายโบราณ: สื่อถึงภูมิปัญญาไทย

การออกแบบลายเสื้อ ที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นการต่อยอดภูมิปัญญาไทย สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่า ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.5.6 ลายเลือก: ความหลากหลายและเอกลักษณ์

2.5.6.1 ลายเลือก เปรียบเสมือนตัวแทนของภูมิปัญญาไทยที่สะท้อนวัฒนธรรม ประเพณี และความเชื่อผ่านเส้นใยที่ถักทออย่างประณีต ลายเลือกก็มีหลากหลายรูปแบบ แต่ละลายมีความหมายและเอกลักษณ์เฉพาะตัว ดังนี้

2.5.6.2 ลายขีด: ลายพื้นฐาน นิยมใช้สีสันสดใส มักพบในเลือกทั่วไป ลายขิดมีหลายรูปแบบ เช่น ลายขิดสองสี ลายขิดสามสี ลายขิดสี่สี ลายขิดมุก ลายลูกแก้ว ลายขิดพันปลา ฯลฯ

2.5.6.3 ลายมัดหมี่: เป็นลายที่มีเอกลักษณ์ ทอโดยใช้เทคนิคการมัดเส้นย้อมสีก่อนนำมาทอ ลายมัดหมี่มีหลายรูปแบบ เช่น ลายมัดหมี่ลายจุด ลายมัดหมี่ลายทาง ลายมัดหมี่ลายเกลียว ลายมัดหมี่ลายดอก ฯลฯ

2.5.6.4 ลายยกดอก: เป็นลายที่มีความสวยงาม ทอโดยใช้เทคนิคการยกเส้นให้สูงขึ้น ลายยกดอกมีหลายรูปแบบ เช่น ลายดอกบัว ลายดอกกล้วยไม้ ลายดอกดาวเรือง ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายราชพฤกษ์ ฯลฯ

2.5.6.5 ลายสัตว์: ลายสัตว์ต่างๆ เช่น นก ปลา ช้าง มักใช้สีสันสดใส สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ ความเชื่อ และคติความศรัทธา

2.5.6.6 ลายดอกไม้: ลายดอกไม้ต่างๆ เช่น ดอกบัว ดอกกล้วยไม้ ดอกกุหลาบ สื่อถึงความสวยงาม ความอ่อนหวาน และความรุ่งเรือง

2.5.6.7 ลายธรรมชาติ: ลายธรรมชาติ เช่น ภูเขา ทะเล ต้นไม้ สื่อถึงความงดงามของธรรมชาติ ความอุดมสมบูรณ์ และความสงบ

2.6 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การท่องเที่ยวเป็นภูมิปัญญาชาวบ้านในชนบทที่ใช้เวลาว่างจากการทำไร่ทำนามาถักทอ บางส่วนทอเก็บไว้เพื่อทำบุญช่วงเทศกาลตามประเพณี โดยใช้วัตถุดิบที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น คือใช้ต้นกก การทอ ลวดลายเลือก การถักทอเลือก การพัฒนาต่อยอดโดยการแปรรูปให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่ทันสมัย และสามารถใช้งานได้หลากหลายรูปแบบ การออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก พื้นที่การท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร และประเด็นที่สอง การออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรม ดังนี้

2.6.1 พื้นที่การท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร

การท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร หรือ ตามรอยเส้นทางสายไหม ศูนย์แหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง โดยกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ จัดกิจกรรม “เส้นทางสายไหมสู่เมืองรอง” เพื่อผลักดันและส่งเสริมภาพลักษณ์ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมของไทยให้เป็นที่ยอมรับในตลาดทั้งในและต่างประเทศ โดยเชื่อมโยงเรื่องราวของผ้าไหมไว้ในเส้นทางท่องเที่ยวเมืองรอง ประกอบด้วยจังหวัดพิจิตร จังหวัดนครสวรรค์ และจังหวัดอุทัยธานี เพื่อมุ่งเน้นการสร้างความเข้มแข็งให้ผ้าทอ พร้อมพัฒนาผู้ประกอบการให้ก้าวทันโลกสมัยใหม่ ต่อยอดผ้าไหมไทยให้มีผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย เกิดมูลค่าเพิ่ม สอดคล้องกับความต้องการของตลาด แต่คงไว้ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่นอันทรงคุณค่า โดยสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมไทยเชื่อมโยงการท่องเที่ยวเมืองรอง ภายใต้โครงการยกระดับการตลาดผลิตภัณฑ์ผ้าไหมสู่แหล่งท่องเที่ยว โดยให้สื่อมวลชนและบล็อกเกอร์ด้านการท่องเที่ยว เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอดความประทับใจที่ได้พบเห็นและได้สัมผัสด้วยตนเอง สร้างแรงบันดาลใจให้กับคนรุ่นใหม่ได้ตระหนักถึงคุณค่าของผ้าไหมไทยมากยิ่งขึ้น

กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยแก้ว ตำบลห้วยแก้ว อำเภอเบ็ญจนารัง จังหวัดพิจิตร เป็นหนึ่งในเส้นทางสายไหมสู่เมืองรองที่หมายแรกของจังหวัดพิจิตร ผ้าทอลายสายดอกแก้ว เป็นเอกลักษณ์หนึ่งเดียวที่มีการสืบทอดภูมิปัญญามาตั้งแต่ครั้งบรรพบุรุษ และสืบสานกันมาจนถึงปัจจุบัน คนในชุมชนห้วยแก้วดั้งเดิมส่วนใหญ่ย้ายถิ่นฐานมาจากจังหวัดทางภาคอีสาน ได้นำองค์ความรู้และภูมิปัญญาการทอผ้าที่มีอัตลักษณ์โดยการสร้างลวดลายและการย้อมสี เป็นการเอาเชือกมามัดด้ายตามลวดลายที่ได้ออกแบบไว้ มีการทำทั้งเส้นทางแนวยืน และแนวนอนหรือที่เรียกว่าแนวพุ่ง ต่อมาได้คิดค้นและพัฒนาต่อยอดลวดลายจนเกิด ลายดอกบุษบา อันเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดพิจิตรอีกด้วย (<http://www.phototechthailand.com/articles/1340>)

ภาพที่ 2.3 พื้นที่การท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร
ที่มา : สำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดพิจิตร,2565

ดังนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงเป็นหน่วยงานด้านการตลาดการท่องเที่ยว ซึ่งมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยว และการประกอบอาชีพของคนไทยในอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ส่งเสริมภาพลักษณ์ของประเทศไทยผ่านการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความงาม ของธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว นั่นก็คือสินค้าที่ระลึก (Souvenir) ที่นักท่องเที่ยวเกือบทุกคนจะต้องหาซื้อ เพื่อเก็บไว้เตือนความจำและเป็นที่ระลึกว่าครั้งหนึ่งเคยได้มีโอกาสมาเยี่ยมเยือนแหล่งท่องเที่ยวแห่งนี้ อันจะนำไปสู่การเป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยม (Preferred Destination) การสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ ที่กระตุ้นให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวตลอดจนให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือส่งเสริมความเข้าใจอันดีและความเป็นมิตรไมตรีระหว่างประชาชน และระหว่างประเทศ (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2563)

2.6.2 การออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรม

การออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะสินค้าของที่ระลึก จึงเป็นสินค้าที่เป็นทั้งหัตถกรรม หรือผลิตด้วยเครื่องจักรผลิตขึ้นโดยอาศัยวัตถุดิบ แรงงาน และมีฝีมือของคนในท้องถิ่นนั้น เพื่อจำหน่ายให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาชมแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น หรือการซื้อจากร้านจำหน่ายของที่

ระลึก ซึ่งสินค้าของที่ระลึกนี้เป็นส่วนหนึ่งของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จึงพอสรุปความสำคัญของ อุตสาหกรรมสินค้าของที่ระลึกได้

2.6.2.1 สินค้าเอกลักษณ์ของที่ถิ่นนั้น เมื่อเห็นก็นึกถึงสถานที่ที่ซื้อของนั้นมา ความเป็นเอกลักษณ์อาจเกิดจากประวัติความเป็นมาของโบราณสถานนั้น

2.6.2.2 สินค้าหายากราคาแพง แต่แหล่งที่ท่องเที่ยวนี้เป็นต้นกำเนิด หรือมีชื่อเสียงในการแปรรูป การผลิตสินค้าที่ของระลึกประเภทนี้มักจะได้แก่ สินค้าที่นักท่องเที่ยวซื้อเพราะเห็นว่าเป็น ต้นตอการผลิต มีความเชื่อมั่นว่าเป็นของแท้หรือถูกกว่าที่อื่น

2.6.2.3 สินค้าราคาถูก เมื่อนำไปเปรียบเทียบกับสินค้าประเภทเดียวกันที่วางขาย ณ ภูมิลำเนา ของนักท่องเที่ยวหรือที่อื่น สินค้าที่นักท่องเที่ยวจับจ่ายใช้สอยประเภทนี้ บางครั้งอาจเป็นสิ่งของ เครื่องใช้ทั่ว ๆ ไป เช่น ภาชนะใช้ในครัว เสื้อผ้า เครื่องประดับ และเครื่องหนัง

2.6.2.4 สินค้าที่ดึงดูดใจจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ การตกแต่งลวดลายสีสันทัน ความ ประณีตในการประดิษฐ์ความแปลกของสินค้า หรือประโยชน์ในการใช้สอย เช่น ตุ๊กตา สมุนไพร ซึ่งใส่ ภาชนะหีบห่อที่สวยงาม การแกะสลัก และการประดิษฐ์ของเลียนแบบของเก่า

2.6.2.5 สินค้าที่ซื้อง่าย สะดวก มีวางขายตามจุดต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เช่น ตามสถานที่ ที่มีนักท่องเที่ยวไปเที่ยวกันมาก (สิริชัย, 2533)

สรุป การข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับของที่ระลึกเพื่อการท่องเที่ยวพบว่า ของที่ระลึก หรือสิ่งต่าง ๆ ที่เก็บรักษาไว้ใช้เป็นเครื่องเตือนความจำเกี่ยวกับเรื่องราวหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ ทำให้คิดถึงสถานที่ ที่เคยไปสะท้อนให้เห็นเอกลักษณ์ และประเพณีของสถานที่นั้น

2.7 ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับ

ปัจจุบันวงการออกแบบเครื่องประดับในประเทศไทย และต่างประเทศยังไม่มีผู้ใดได้นำเอา แนวคิดทางด้านทฤษฎีวัฒนธรรมมาสร้างสรรค์เป็นผลงานเครื่องประดับร่วมสมัย (พสุ, 2560) เครื่องประดับสตรีเป็นสิ่งของที่ใช้เสริมเติมแต่งร่างกายด้วยวัตถุหรือสิ่งของเพื่อ เพิ่มเติมจากเสื้อผ้าที่ สวมใส่ โดยทำให้รูปแบบการแต่งตัวมีลักษณะที่เปลี่ยนไป ถึงแม้ว่าเครื่องประดับที่สวมใส่จะเป็นชุด เดิม ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องประดับสตรีสามารถจำแนกได้ 3 ประเด็น ได้แก่ ความหมายของ เครื่องประดับ ประเภทของเครื่องประดับ และกระบวนการออกแบบเครื่องประดับ ดังนี้

2.7.1 ความหมายของเครื่องประดับ

ข้อมูลเกี่ยวกับความหมายของเครื่องประดับสามารถจำแนกได้ 3 ประเภท ดังนี้ เครื่องประดับโดยทั่วไป เครื่องประดับในเชิงพาณิชย์ และเครื่องประดับในเชิงสร้างสรรค์และศิลปะ

ประเภทแรก เครื่องประดับโดยทั่วไป หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของที่ใช้ประดับตกแต่งร่างกายเพื่อความสวยงาม หรือเพื่อแสดงถึงสถานภาพทางสังคม ทั้งนี้ เครื่องประดับที่ใช้ในแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันทั้งในด้านรูปร่างลักษณะ และวัสดุที่ใช้ในการผลิตโดยมีปัจจัยพื้นฐานมาจากความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม รสนิยม ตลอดจนลักษณะทาง ภูมิศาสตร์ และการเมืองการปกครองของประเทศหรือดินแดนนั้น (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ประเภทที่สอง เครื่องประดับในเชิงพาณิชย์ หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของที่ผู้หนึ่งผู้ใดผลิตขึ้นเพื่อจำหน่ายให้แก่ผู้อื่นสำหรับใช้ตกแต่งร่างกาย เครื่องประดับในกลุ่มนี้จึงมักสร้างขึ้นมาจากวัสดุที่มีมูลค่า หรือมีรูปลักษณะที่เป็นที่นิยมในสมัยนั้น ๆ และมักมีการผลิตเป็นจำนวนมากในระบบอุตสาหกรรมที่นำ เป็นการค้า เพื่อให้สามารถจำหน่ายได้มากขึ้น ทั้งนี้ รายละเอียดของการสร้างสรรค์จะแตกต่างไปจากเครื่องประดับในกลุ่มอื่น ๆ เช่น ต้องมีการสำรวจความต้องการของผู้บริโภค ความสนใจต่อรูปแบบ ณ เวลานั้น ๆ หรือแนวโน้มของสมัยนิยมที่มีผลต่อรสนิยมของผู้บริโภคในแต่ละฤดูกาล ตลอดจนความสะดวกสบายในการสวมใส่ใช้งาน (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

ประเภทที่สาม เครื่องประดับในเชิงสร้างสรรค์และศิลปะ หมายถึง วัตถุหรือสิ่งของที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อสวมใส่บนร่างกาย โดยมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ต่อจิตใจ สามารถสร้างให้เกิดความรู้สึกและอารมณ์ต่าง ๆ ต่อผู้สวมใส่ หรือผู้ชม ผู้สร้างสรรค์งานเครื่องประดับในกลุ่มนี้อาจเรียกว่าเป็น “ศิลปิน” ไม่ใช่ “ช่าง” เนื่องจากมีวัตถุประสงค์เพื่อสื่อแนวความคิดของผู้สร้างสรรค์ผ่านชิ้นงานเครื่องประดับไปสู่ผู้ชม (สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน, 2552)

เครื่องประดับเป็นสิ่งที่ยังบอกถึงความสง่างาม มีฐานะ และให้ความเป็นสิริมงคลแก่ผู้ครอบครอง โดยมนุษย์จะให้คุณค่าแก่โลหะจำพวก ทอง เงิน นาก มากกว่าโลหะผสมชนิดอื่น ๆ และให้คุณค่าแก่อัญมณีหรือรัตนชาติซึ่งเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติเครื่องประดับจึงเป็นที่ต้องการของมนุษย์ทุกยุคทุกสมัยตราบเท่าที่จินตนาการยังดำเนินควบคู่ไปกับกาลเวลา (วัฒนธรรม, 2545)

2.7.2 ประเภทของเครื่องประดับสตรี

เครื่องประดับสามารถสวมใส่ได้ทุกส่วนของร่างกายขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ผู้สร้างงาน หรือศิลปินซึ่งตำแหน่งของเครื่องประดับมีผลต่อการส่งสารถึงผู้สวมใส่ หรือผู้พบเห็นเช่นกัน เครื่องประดับสามารถแยกตามการสวมใส่ได้ โดยการออกแบบเครื่องประดับในปัจจุบันจะเน้นความเรียบง่ายของรูปทรง ลักษณะงานออกแบบที่เรียบง่าย ไม่มีความซับซ้อนของลวดลาย เครื่องประดับที่มีการออกแบบมากที่สุดและนิยมมี 5 ประเภท ได้แก่ ต่างหู สร้อยคอ กำไลข้อมือ แหวน และเข็มกลัด (วรรณรัตน์, 2536) เครื่องประดับกับสตรีเป็นของคู่กัน สตรีส่วนใหญ่นิยมสวมใส่เครื่องประดับแบ่งได้เป็น 4 ประเภท ดังนี้ สร้อยคอ สร้อยข้อมือ แหวน และต่างหู (รงค์กร, 2559) เครื่องประดับสตรี ส

มารจำแนกได้ 6 ประเภท ดังนี้ เครื่องประดับคอ เครื่องประดับแขน เครื่องประดับเอว เข็มกลัด เครื่องประดับนิ้ว และเครื่องประดับเท้า (วิวัฒน์, 2545)

2.7.2.1 เครื่องประดับหูหรือต่างหู เป็นเครื่องประดับที่เน้นให้ใบหน้า สวยงาม หรือไม่สวยงามได้ และดูจะเป็นเครื่องประดับอย่างเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับใบหน้ามากที่สุด (วรรณรัตน์, 2536) ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่ใช้ตกแต่งบริเวณใบหู ในบางครั้งอาจจะเรียกว่า ตุ่มหู ต่างหูทำจาก ตัวเรือนโลหะที่หลากหลาย เช่น โลหะทองคำ เงิน ทองคำขาว ในบางครั้งหากเป็นต่างหูแฟชั่นที่มีการใส่ อย่างฉาบฉวยตามกระแสนิยม ตัวต่างหูอาจจะทำจากวัสดุอื่นได้ เช่น พลาสติก แก้ว หนัง ยาง ฯลฯ ขึ้นอยู่กับแนวคิดของนักออกแบบ ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่มักจะต้องอาศัยเข็มเสียบเพื่อเสียบเข้ากับ รูเจาะ แต่มีต่างหูบางรูปแบบที่ใช้การหนีบติดกับติ่งหูโดยไม่ต้องอาศัยรูเจาะ ต่างหูนั้นเมื่อสวมใส่แล้ว คนทั่วไปสามารถมองเห็นได้ชัดเจนเนื่องจากอยู่ระดับสายตา จึงเป็นเครื่องประดับอีกชนิดหนึ่งที่มีความสำคัญในการที่จะส่งเสริมบุคลิกภาพหรือผลต่อรูปหน้าของผู้สวมใส่ (รงค์กร, 2559) เครื่องประดับหูหรือต่างหูสามารถแบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ต่างหูแบบเจาะ และต่างหูแบบขอเกี่ยว

ประเภทแรก ต่างหูแบบเจาะ การสวมใส่ต่างหูแบบเจาะจะยึดตัวเรือนให้ติดอยู่กับ ใบหูโดยใช้ก้านเสียบ สอดเข้าไปในรูเจาะ ก้านเสียบจะทำจากโลหะเช่นเดียวกันกับตัวเรือนต่างหู ก้าน โลหะอาจมีลักษณะเป็นเกลียวคล้ายสกรู หรือมีลักษณะเรียบกลม ต่างหูแบบเจาะนี้ต้องมีตัวแป้นรับ โลหะเพื่อช่วยยึดและพยุงต่างหูให้อยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม อาจมีรูปลักษณะที่แตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับขนาดของต่างหู หากต่างหูนั้นมีขนาดเล็กประดับด้วยอัญมณีจำนวนไม่มาก แป้นรับอาจมี ขนาดเล็กแบนเรียบ หากต่างหูนั้นประดับด้วยอัญมณีจำนวนมากและค่อนข้างมีน้ำหนัก แป้นรับจะมี ขนาดใหญ่คล้ายกับโอเมก้า ช่วยพยุงให้ต่างหูอยู่ในตำแหน่งที่เหมาะสม และหน้าของต่างหูไม่คว่ำลง (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 2.4 ต่างหูแบบเจาะ

ที่มา : ทองถิ่นนิม (2562) และงานประณีตศิลป์ (2559)

ประเภทที่สอง ต่างหูแบบขอกเกี่ยว เป็นต่างหูที่ตัวก้านเสียบจะทำจากลวดโลหะที่ตัดโค้งงอเพื่อเกี่ยวเข้ากับรูเจาะบนดั้งหู ได้อย่างสะดวก มักใช้ร่วมกับการออกแบบต่างหูที่มีลักษณะห้อยดิ่งในแนวยาว (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 2.5 ต่างหูแบบขอกเกี่ยว

ที่มา : งานนประดิษฐ์ศิลป์, 2559

2.7.2.2 สร้อยคอ เป็นเครื่องประดับคอ จี้สำหรับห้อยคอ ส่วนใหญ่ตัวจี้ทำด้วยทองคำประดับพลอย เพชรทับทิม มรกต หรือ ไม้กฤษนิมทำเป็นรูปสี่เหลี่ยมข้าวหลามตัดเพียงแบบเดียว แล้วมีสายสร้อยทองคำร้อยห้อยคอ สร้อยกุตุ้น เสมอ (วัฒนนะ, 2545) จี้ห้อยคอ คือเครื่องประดับชนิดหนึ่งที่มีลักษณะเป็นชิ้นเดียวและต้องอาศัยสายสร้อยในการร้อยจี้ห้อยคอ เพื่อให้ห้อยลงมาประดับลำคอ ตัวจี้ห้อยคอเองสามารถเป็นรูปทรงใดก็ได้ไม่ว่าจะรูปทรงกลม รูปทรงวงรี หรือรูปทรงอิสระ สามารถประดับอัญมณีได้ทุกชนิดหรือเป็นเพียงโลหะอย่างเดียวก็ได้โดยต้องมีห่วงหรือช่องเพื่อให้สายสร้อยสามารถร้อยผ่านตัวจี้ห้อยคอนั้นได้ บางครั้งอาจเรียกจี้ว่า ล็อคเกตหากตัวจี้มีลักษณะเหมือนกล่องหรือตลับที่มีฝาปิดได้ (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 2.6 สร้อยคอ

ที่มา : Discover ideas about Thai, 2562 และ Sriuannavari, 2559

2.7.2.3 เครื่องประดับแขน กำไลส่วนต้นแขน บางทีเรียกว่าทองต้นแขน และกำไลข้อมือ ซึ่งมักทำด้วยทองคำเกลี้ยงกลมธรรมดาหรือทำเป็นลวดลายต่าง ๆ กัน เช่น กำไลกำนบัว ที่มีปุ่มปลายเป็นรูปบัวตูมเป็นรูปเกล็ดนาคที่ตัวกำไลมีปลายสองข้างเป็นรูปหัวนาค เรียกกำไลหัวนาค ซึ่งบางครั้งอาจประดับพลอยพวกทับทิม มรกต หรือ เพชรก็ได้ ในสมัยอยุธยาตอนต้น จากหลักฐานที่ปรากฏในกฎมณเฑียรบาล จะพบคำว่า อุดรี อุดรา ซึ่งในพจนานุกรมกล่าวว่าเป็นเครื่องประดับอันเล็กที่สวมข้อมือซ้าย ขวา ซึ่งน่าจะได้แก่กำไล (รงค์กร, 2559)

สร้อยข้อมือ เป็นเครื่องประดับชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับตกแต่งประดับบริเวณข้อมือ ประกอบด้วยชิ้นงานขนาดเล็กจำนวนมากขึ้นต่อประกอบกันเป็นเส้นยาว แต่ละชิ้นงานมีข้อต่อเชื่อมสามารถขยับข้อต่อของชิ้นงานได้อย่างเป็นอิสระ และโค้งงอโอบล้อมรับกับข้อมือที่มีความกลมได้ดี นอกจากนี้ที่ปลายสายสร้อยทั้งสองด้านต้องอาศัยตัวล็อคสำหรับเปิด/ปิดที่ปลายของสายสร้อยด้วย (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 2.7 กำไลและสร้อยข้อมือ

ที่มา : วัฒนะ, 2545

2.7.2.4 เครื่องประดับนิ้ว แหวน เป็นเครื่องประดับที่สวมใส่ไว้รอบนิ้ว หัวแหวนอาจประดับตกแต่งด้วยเพชร อัญมณี ไม้ แก้ว หรือพลาสติก การสวมใส่แหวน นอกจากเพื่อความงามแล้วยังเป็นสัญลักษณ์บางอย่างทางสังคม เช่น ฐานะ สถานภาพ (รงค์กร, 2559)

ภาพที่ 2.8 แหวนทอง

ที่มา : งานประณีตศิลป์, 2559

2.7.2.5 เข็มกลัด เป็นเครื่องประดับ ที่รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยโบราณ วัสดุการผลิตสามารถแสดงสถานะของบุคคลได้ เข็มกลัดเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถใส่ได้ทั้งชายและหญิง แต่เข็มกลัดเป็นเครื่องประดับที่สุภาพสตรีมีอายุมากนิยมใช้มากกว่าสุภาพสตรีที่มีอายุน้อย แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่แพร่หลายในเด็กสาววัยรุ่นเช่นกัน แต่แบบและวัสดุที่ใช้ทำต่างกันออกไป ด้วยคุณประโยชน์ของเครื่องประดับเข็มกลัด ช่วยทำให้เสื้อผ้ามีจุดเด่น และเพิ่มความสง่างามให้แก่ผู้ใช้ และในขณะเดียวกันเหมือนจะเป็นสิ่งบอกบุคลิกของผู้เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดีด้วย นักออกแบบเครื่องประดับประเภทเข็มกลัดนิยมที่จะออกแบบเข็มกลัดให้เหมาะกับการนำไปใช้ได้หลาย ๆ โอกาส และเน้นจุดเด่นเฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตามการออกแบบเข็มกลัดนั้นจะต้องคำนึงถึงลักษณะของงานและจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ด้วย การออกแบบเข็มกลัด ผู้ออกแบบไม่นิยมให้แบบรุนแรงและวัสดุหนักๆมาใช้ ทั้งนี้พิจารณาจากการนำไปใช้ด้วยถ้าเข็มกลัดหนักจะดึงเสื้อผ้าลงมาหรือหย่อนเสียรูปทรง ดังนั้นการออกแบบจำเป็นที่จะให้แบบและวัสดุที่จะนำมาใช้สัมพันธ์กันด้วยเข็มกลัดที่ดีควรดัดแปลงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้ (วัฒนนะ, 2545)

2.7.3 กระบวนการออกแบบเครื่องประดับสตรี

มนุษย์ ได้ชื่อว่าเป็นสิ่งมีชีวิตเพียงชนิดเดียวที่สามารถใช้จินตนาการสร้างสรรค์ผลงานเพื่อตอบสนองต่อการดำเนินชีวิตของตนเองได้ดีที่สุด ซึ่งผลแห่งความสามารถทางด้านนี้จะเห็นได้จากงานศิลปะทุกแขนงที่มนุษย์ได้คิดประดิษฐ์ขึ้น โดยหนึ่งในผลงานที่ล้ำค่านี้ก็คือเครื่องประดับ ซึ่งมีรูปแบบและลวดลายที่แตกต่างกันไปตามสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มชนนั้น ๆ เช่น ความนิยมในเครื่องประดับของไทยโบราณก็จะต่างจากสมัยปัจจุบัน หรือความนิยมของคนอินเดียก็จะแตกต่างจากคนไทยทั้งในเรื่องลวดลายและชนิดของเครื่องประดับ (วัฒนนะ, 2545) ได้กล่าวถึงการออกแบบเครื่องประดับไว้ว่า การออกแบบเครื่องประดับ เป็นการทำสิ่งที่สวยงามด้วยตนเอง แม้จะทำจากวัสดุที่ไม่มีราคา ยังดีกว่าเพชรที่ออกแบบอย่างมีรสนิยมต่ำ (รุช, ม.ป.ป.) การออกแบบเครื่องประดับสตรี การออกแบบเครื่องประดับสตรีในครั้งนี้สามารถออกแบบตามหลักการมาตรฐานสากลสามารถแบ่งตัวอย่างการออกแบบได้เป็น 5 แบบอย่าง ได้แก่ แหวน ต่างหู สร้อยคอ กำไลหรือสร้อยข้อมือ และเข็มกลัด

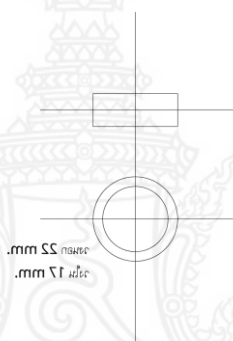
2.7.3.1 การออกแบบแหวน นักออกแบบควรคำนึงและพิจารณาถึงลักษณะของมือและนิ้วมือประกอบการออกแบบ (รงค์กร, 2559) แหวนคืออะไรแหวนเป็นเครื่องประดับที่ใช้กับส่วนที่เป็นนิ้วมือ ซึ่งนางแบบ หรือพวกที่ชอบทำสิ่งแปลกใหม่ อาจจะประยุกต์ไปใช้กับนิ้วเท้าก็ได้ การออกแบบแหวน ผู้ออกแบบจะต้องนึกถึงผู้ใช้ก่อนว่าจะทำแหวนนี้ให้กับ ผู้ชาย ผู้หญิง หรือเด็ก

ลักษณะ แหวนนั้นจะใช้กับนิ้วอะไร ใช้ในงานอะไร งานพิธีสำคัญๆ หรือเพื่อสวมใส่ติดนิ้วในชีวิตประจำวัน (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ภาพที่ 2.9 การออกแบบแหวน

ที่มา : การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

ภาพที่ 2.10 ขนาดมาตรฐานในการออกแบบแหวน

ที่มา : การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

การพิจารณาเรื่องประโยชน์ เป็นจุดสำคัญที่ทำให้เลือกวัสดุได้ถูกต้อง และนำหลักเกณฑ์ความงาม อันเป็นพื้นฐานทางศิลปะ มาใช้ในการออกแบบแหวน ลักษณะการออกแบบจะต้องมีคุณค่าทางความงาม มีจุดเด่นประทับใจแก่ผู้พบเห็น และสามารถสวมใส่ได้ อย่างสบาย มีความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างทั้งหมด ความเรียบง่ายของรูปทรงจะทำให้ใช้ได้หลายโอกาส อย่างไรก็ตาม แบบวัสดุและประโยชน์ ความสวยงามต้องสัมพันธ์กัน และแยกแบบแหวนที่เป็นของผู้ชาย กับแหวนที่เป็นของผู้หญิงให้มีความแตกต่างกัน โดยยึดหลักธรรมชาติของผู้ใช้เป็นสิ่งประกอบการออกแบบ เพื่อให้ได้แบบตามจุดมุ่งหมายที่ได้วางไว้ การออกแบบแหวนของผู้ชาย จะมีรูปทรงที่บึกบึน มีความแข็งแรง รูปทรงเรียบง่าย ไม่มีลวดลายซับซ้อน ไม่ใช้หินสีฉูดฉาด สวมใส่สบาย และควรใช้ได้ทุกโอกาส ไม่ควรแยกเป็นแหวนที่ใช้กลางคืนหรือกลางวัน ส่วนแบบของผู้หญิง รูปทรงโปร่งบาง มีความสวยงาม ลวดลายละเอียด ใช้หินสีหรือหินที่มีค่า การออกแบบแหวนผู้หญิงจะแยกลักษณะ

แหวนที่ใช้ในเวลากลางคืน และกลางวันจะมีความเรียบง่ายในรูปทรงสวมใส่สบาย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

2.7.3.2 การออกแบบต่างหู ที่ออกแบบมาอย่างสวยงามจะช่วยเสริมบุคลิกให้ผู้สวมใส่ดูดีขึ้นได้นั้นก็ย่อมต้องคำนึงถึงรูปทรงของใบหน้า ผู้สวมใส่ด้วยเช่นกัน (มณีขจิต, 2544) การออกแบบต่างหู ควรให้ความสำคัญกับใบหน้า และรูปใบหน้าของผู้สวมใส่ รวมทั้งพิจารณาถึงใบหูซึ่งเป็นอวัยวะที่มีขนาดเล็ก ต่างหูไม่ควรจะมีน้ำหนักที่มากหรือขนาดใหญ่เทอะทะจนเกินไป จะทำให้ผู้สวมใส่เกิดความรู้สึกไม่สบายตัวหรือแบกรับน้ำหนักมากจนเกินไป (รงค์กร, 2559)

ต่างหูเป็นเครื่องประดับที่เน้นให้ใบหน้าสวยงามหรือไม่สวยงามก็ได้และดูจะเป็นเครื่องประดับอย่างเดียวที่อยู่ใกล้ชิดกับใบหน้ามากที่สุด ดังนั้น นักออกแบบจำเป็นต้องพิถีพิถันเป็นพิเศษ และผู้เลือกใช้ ก็ต้องดูความเหมาะสมกับลักษณะของใบหน้าประกอบด้วย รูปแบบที่นิยมใช้ในการทำต่างหู มีทั้งแบบรูปทรงเรขาคณิต แบบรูปทรงธรรมชาติ และแบบรูปทรงอิสระ วัสดุที่นำมาใช้ เช่น หิน หรือโลหะ ควรมีน้ำหนักน้อย ที่ว่าน้ำหนักน้อย หมายความว่า ควรใช้แผ่นโลหะบางหรือกลวงข้างใน เพื่อให้ น้ำหนักน้อย เมื่อเวลาใส่ไม่ถ่วงหูให้ยาวลงมา ส่วนวิธีที่ในการทำเครื่องประดับประเภทต่างหู มีทั้งแบบฉลุโปร่ง แบบหล่อ แบบบัดกรีต่อประกอบแบบร้อยเรียงต่อ ๆ กัน ซึ่งแต่ละวิธีจะต้องดูการออกแบบเสียก่อนจึงจะรู้ว่าควรจะใช้วิธีใดผลิตได้ การนำต่างหูไปใช้ประกอบในการแต่งกาย จำเป็นต้องดูลักษณะของแบบเครื่องแต่งกายประกอบด้วย เพราะหากใช้ไม่เข้าชุดกัน หรือไปด้วยกันไม่ได้กับสภาพส่วนรวมของเสื้อผ้าแล้ว จะทำให้มองดูเป็นตัวตลก แทนที่เครื่องประดับจะช่วยเสริมให้ดีขึ้น (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ภาพที่ 2.11 ตำแหน่งของต่างหู

ที่มา : การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

การออกแบบเครื่องประดับต่างหู ส่วนใหญ่นักออกแบบนิยมที่จะออกเป็นชุดเข้ากับเครื่องประดับชนิดอื่น ๆ เช่น สร้อยคอ เข็มกลัด และแหวน แต่ถ้าจะออกแบบเป็นต่างหูอย่างเดียวควรมีลักษณะเฉพาะตัวเหมือนกันคือ มีความสมดุล มีความเหมือนกันในรูปทรง แต่ในวงการออกแบบ

เครื่องประดับในปัจจุบัน อาจจะออกแบบเครื่องประดับต่างหู ให้มีรูปทรงไม่เหมือนกัน ให้ดูมีแรงถ่วงไม่เท่ากัน แต่ใช้การแต่งผมแต่งหน้าเข้าช่วยให้สภาพส่วนรวมทั้งหมดกลมกลืนกัน การออกแบบต่างหูในเชิงสร้างสรรค์ ไม่จำเป็นต้องเน้นเรื่องการใช้ที่หูเพียงอย่างเดียว อาจจะออกมาในรูปของการใช้ประโยชน์ร่วมกับอย่างอื่นได้ เช่น ใส่ต่างหู แต่อาจจะโยงมาเป็นสร้อยคอได้ด้วย หรือเป็นที่ติดผมได้ด้วย อย่างไรก็ตามจะต้องนึกถึงความสะดวกของการนำไปใช้ร่วมด้วยเสมอ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

2.7.3.3 การออกแบบสร้อยคอ นอกจากควรคำนึงถึง รูปทรงของลำคอ ของผู้สวมใส่ด้วย เพื่อให้จี้ห้อยคอและสายสร้อยที่ออกแบบช่วยส่งเสริมบุคลิกภาพของผู้สวมใส่ให้ได้มากที่สุด (มณีขจิต, 2544) การออกแบบเครื่องประดับควรคำนึงถึงความเป็นไปได้ในการสวมใส่จริง จี้ห้อยคอไม่ควรมีน้ำหนักมากหรือรุงรังจนเกินไป เพราะอาจสร้างปัญหาในระหว่างการสวมใส่ได้ และทำให้ผู้สวมใส่รู้สึกไม่สบายตัวหรือสร้างความรำคาญได้ (รงค์กร, 2559)

การออกแบบสร้อยคอเส้นอิสระมักจะเป็นเส้นที่ใช้ในการออกแบบได้ดี สำหรับเป็นแบบในการทำเครื่องประดับ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ในงานเครื่องประดับที่เป็นงานสมัยใหม่สำหรับการออกแบบสร้อยคอ นักออกแบบมักจะคำนึงถึงความสัมพันธ์ของสร้อยคอและจี้ที่ห้อยแขวนลงมา ความสวยงามเป็นจุดเน้นอันดับแรก และการใช้สอยเป็นอันดับรองลงมา คือคำนึงถึงความสะดวกสบายเวลาสวมใส่เป็นสำคัญ ส่วนใหญ่การออกแบบสร้อยคอ มักจะมีลักษณะเรียบง่าย ใช้ได้กับจี้ห้อยคอหลายรูปแบบ และไม่ควรมี น้ำหนักมากเพื่อสบายเวลาใช้ การออกแบบสร้อยคอ ถ้าใช้ในชีวิตประจำวันควรมีลักษณะเรียบง่าย แต่ถ้าใช้เพื่อแขวนพระ หรือเครื่องรางของขลัง ควรให้มีความมั่นคงระหว่างข้อต่อแต่ละข้อ ไม่ควรมีลักษณะหรุหระ การออกแบบอาจเน้นจุดสนใจเฉพาะด้านหน้าหรือตลอดทั้งเส้นก็ได้ แต่ถ้าเป็นสร้อยคอที่ใช้สำหรับงานกลางคืนจะต่างออกไป ทั้งความหรุหระและการใช้วัสดุประกอบ แต่อย่างไรก็ตาม แบบเรียบง่ายยังเป็นที่ใช้ได้หลายโอกาส และเหมาะที่จะใช้เป็นเครื่องประดับ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

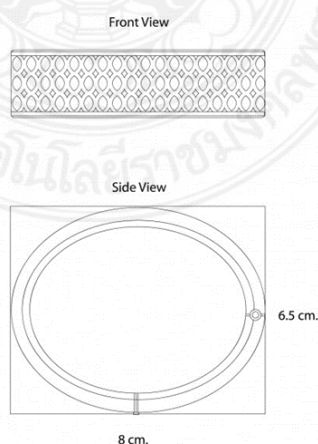

ภาพที่ 2.12 ขนาดมาตรฐานของสร้อยคอ

ที่มา : การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

มาตรฐานของสุภาพสตรี จะมีลำคอขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางประมาณ 10 – 12 เซนติเมตร ขนาดของสร้อยคอ จึงควรมีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 13 เซนติเมตร และ แหวนควรมีเส้นผ่าศูนย์กลางอย่างน้อย 1.7 เซนติเมตร เพื่อเป็นมาตรฐานในการผลิต และตรงต่อความต้องการของผู้บริโภค (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ในปัจจุบัน การออกแบบสร้อยคอจะให้สั้น หรือยาวขึ้นอยู่กับ การนำไปใช้เป็นสำคัญ ซึ่งการนำไปใช้นั้นต้องให้ไปกันได้กับเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายด้วยวิธีทำสร้อยคอ ส่วนใหญ่นิยมที่จะใช้เป็นข้อต่อ นำมาร้อยเรียงต่อ ๆ กัน หรือทำในลักษณะเป็นเส้นยาว โดยใช้วัสดุที่มีรูปทรง เป็นเส้น วิธีต่อสร้อยคอทำได้หลายวิธี แต่ละวิธีจะต้องสัมพันธ์กับแบบส่วนรวมทั้งหมดด้วย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

ภาพที่ 2.13 ขนาดมาตรฐานของสร้อยข้อมือ

ที่มา : การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

2.7.3.4 การออกแบบสร้อยข้อมือและกำไลมือ ควรคำนึงถึงจุดอ่อนอาจที่จะทำให้เกิดการเกี่ยวค้ำจากสิ่งของรอบตัวที่จะทำให้เกิดความเสียหายและชำรุดต่อตัวสร้อยข้อมือหรือกำไลข้อมือ รวมถึงอุบัติเหตุเล็กน้อยที่อาจจะเกิดขึ้นกับตัวผู้สวมสร้อยข้อมือหรือกำไลข้อมือ (รงค์กร, 2559) สร้อยข้อมือและกำไลมือมีความหมายใกล้เคียงกันมาก แม้แต่ด้านประโยชน์ใช้สอยก็เหมือนกัน คือใช้กับการตกแต่งข้อมือเช่นเดียวกัน แต่รูปร่างเครื่องประดับไม่เหมือนกัน คือสร้อยข้อมือจะมีความอ่อนไหวทั้งตัวเช่นเดียวกับสร้อยคอ ส่วนกำไลข้อมือจะมีลักษณะแข็งไม่ทั้งตัว เวลาใส่จะสวมเข้าไปอาจมีทั้งที่เปิดปิดซึ่งเป็นตะขอ และไม่มีตะขอ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

18.5 cm.

ภาพที่ 2.14 ขนาดมาตรฐานการออกแบบสร้อยข้อมือ

ที่มา : การออกแบบเครื่องประดับ (ออนไลน์) เข้าได้จาก www.imattt.com

วิธีที่ใช้ในการทำกำไล มีทั้งวิธีหล่อ วิธีตีหุ้ม และวิธีฉลุ ส่วนสร้อยข้อมือคงใช้วิธีทำเช่นเดียวกันกับสร้อยคอ แต่จะเส้นสั้นกว่า ความสวยงามขึ้นอยู่กับารออกแบบ และการเลือกวัสดุมาใช้ การออกแบบกำไลมักจะเป็นแบบเรียบ มีความสวยงามเฉพาะตัว มีความสมดุลของลวดลายต่าง ๆ ถ้าจะใช้เป็นโลหะล้วน ๆ แต่ถ้าใช้หินประกอบเป็นหัวมักจะเน้นความสวยงามด้านหน้าให้เด่นชัดกว่าส่วนอื่น ซึ่งการออกแบบสร้อยข้อมือก็คงใช้วิธีเดียวกันนี้ด้วย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

2.7.3.5 การออกแบบเข็มกลัด โดยทั่วไปมักจะออกแบบโดยได้รูปทรงมาจากธรรมชาติรอบตัว เช่น ดอกไม้ ใบไม้ สัตว์ ฯลฯ สิ่งสำคัญที่ควรคำนึงถึงในการออกแบบเข็มกลัดคือน้ำหนัก เข็มกลัดที่ดีไม่ควรมีขนาดใหญ่หรือมีน้ำหนักมากเกินไป เพราะเมื่อประดับหรือกลัดลงบนเสื้อผ้าหรือผ้าพันคอแล้วจะทำให้เนื้อผ้าทิ้งถ่วงตัวลงมามากเกินไป ไม่อยู่ในทิศทางที่กำหนดและอาจทำให้ขาดความสวยงามไป (รงค์กร, 2559) การออกแบบเข็มกลัดติดเสื้อ เครื่องประดับประเภทเข็มกลัด เป็นเครื่องประดับที่สุภาพสตรีมีอายุมากนิยมใช้มากกว่าสุภาพสตรีที่มีอายุน้อย แต่ในปัจจุบันก็เป็นที่แพร่หลายในเด็กสาววัยรุ่นเช่นกัน แต่แบบและวัสดุที่ใช้ทำต่างกันออกไปคุณประโยชน์ของเครื่องประดับเข็มกลัด ช่วยทำให้เสื้อผ้ามีจุดเด่น และเพิ่มความสวยงามให้แก่ผู้ใช้ และในขณะเดียวกันเหมือนจะเป็นสิ่งบอกบุคลิกของผู้เป็นเจ้าของได้เป็นอย่างดีด้วย นักออกแบบเครื่องประดับประเภทเข็มกลัด นิยมที่จะออกแบบเข็มกลัดให้เหมาะกับการนำไปใช้ได้หลาย ๆ โอกาส และเน้นจุดเด่น

เฉพาะด้านหน้าเพียงด้านเดียว อย่างไรก็ตามการออกแบบเข็มกลัดนั้น จะต้องคำนึงถึงลักษณะของงาน และจุดมุ่งหมายของการนำไปใช้ด้วย (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

การออกแบบเข็มกลัด ผู้ออกแบบไม่นิยมให้แบบรูปร่างและวัสดุหนัก ๆ มาใช้ ทั้งนี้พิจารณาจากการนำไปใช้ด้วย ถ้าเข็มกลัดหนักจะดึงเสื้อผ้ารั้งลงมาหรือหย่อนเสียรูปทรง ดังนั้น การออกแบบจำเป็นที่จะให้เบา และวัสดุที่จะนำมาใช้สัมพันธ์กันด้วยเข็มกลัดที่ดีควรดัดแปลงไปใช้ในโอกาสต่าง ๆ ได้ (การออกแบบเครื่องประดับ, ออนไลน์)

นอกจากนี้ การออกแบบเครื่องประดับสตรีสามารถนำไปใช้เป็นของที่ระลึก ซึ่งจำแนกได้ 4 ประเภท 1) ของที่ระลึกแบ่งประเภทตามวัสดุ การแบ่งประเภทจากวัสดุที่นำมาใช้ในการผลิตของที่ระลึกนั้น ๆ ซึ่งมีด้วยกัน 2 แบบคือ ของที่ระลึกที่ทำจากวัสดุธรรมชาติ และ ของที่ระลึกที่ทำจากวัสดุสังเคราะห์ 2) ของที่ระลึกแบ่งประเภทตามรูปแบบ ในที่นี้แบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นตามประเพณีโดยมีการสืบทอดรูปแบบมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และของที่ระลึกที่ผลิตตามกระแสนิยม อาจมีการผลิตขึ้นมาในช่วงเวลาหนึ่งเท่านั้น 3) ของที่ระลึกแบ่งประเภทตามวัตถุประสงค์ในการผลิต โดยการแบ่งประเภทของที่ระลึกในรูปแบบนี้มีอยู่ด้วยกัน 3 แบบ ได้แก่ ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นมาเพื่อมอบให้บุคคลใดบุคคลหนึ่ง ของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นมาเพื่อมอบให้ลูกค้าจำนวนมาก และของที่ระลึกที่ผลิตขึ้นเฉพาะงานหรือเหตุการณ์ และ 4) ของที่ระลึกแบ่งประเภทตามการใช้งาน การแบ่งประเภทจากประโยชน์ใช้สอยของสิ่งของนั้น ๆ ซึ่งมีทั้งของที่สามารนำมาใช้งานได้จริง ของที่ใช้เพื่อการประดับตกแต่งตัวหรือเพื่อความสวยงาม รวมไปถึงของที่ระลึกที่อยู่ในรูปแบบของกิน

2.8 ข้อมูลเกี่ยวกับสีไทยโทน

สมัยเริ่มแรก มนุษย์รู้จักใช้สีเพียงไม่กี่สี โดยค้นพบจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งพืช สัตว์ ดิน และแร่ธาตุ สีที่พบตามธรรมชาติเหล่านี้ใช้ดู ทา ต่อมาเมื่อมีการย่างเนื้อสัตว์ พบว่า ไขมันที่หยดลงดิน ทำให้ดินมีสีเปลี่ยนไปที่น่าสนใจสามารถนำมาระบายลงบนวัตถุและติดแน่นทนนานไขมันจึงกลายเป็นส่วนผสมในฐานะสารชนิดหนึ่งที่เป็นส่วนประกอบของสีทำหน้าที่เกาะติดผิวหน้าของวัสดุที่ทาหรือระบาย นอกจากนี้ไขมัน ในเวลาต่อมาก็มีพัฒนาการด้านส่วนผสมที่มีคุณสมบัติเกาะติดผิวหน้าที่ดีขึ้น ทั้งไขขาว ขี้ผึ้ง ทำให้เกิดสีชนิดต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์ความงามอย่างไม่มีขีดจำกัด (ไพโรจน์,2558)

สีที่มนุษย์ใช้ทั่วไปได้มาจากสสารที่มีอยู่ตามธรรมชาติจากพืช สัตว์แร่ธาตุ สสารที่ได้จากการสังเคราะห์และผลิตด้วยกระบวนการทางเคมี และแสง พลังงานชนิดเดียวที่ให้สีในรูปของ“รังสี” (ray) ที่มีความเข้มของแสงอยู่ในช่วงที่ตาเห็นได้คำเรียกสีไทยเป็นชื่อเรียกของช่างตั้งแต่สมัยโบราณ แต่หลักฐานการเรียกชื่อสีไทยที่มีการบันทึกไว้ ค่อนข้างหายาก และครูช่างศิลปะไทยที่ “ปรุง”สีใช้เอง มี

ความรู้เรื่องชื่อเรียก และรู้ค่าสีที่แท้จริงยิ่งหายากการเสื่อมขององค์ความรู้สีไทยเริ่มมาอย่างช้า ๆ ราวร้อยปีก่อน (ไพโรจน์,2558) จากประเด็นดังกล่าวสามารถจำแนกสรไทยโทนได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ประวัติสีไทย และประเด็นที่สอง การแบ่งหมู่สีไทย ดังนี้

2.8.1 ประวัติสีไทย

“สี” เป็นองค์ประกอบหลักหนึ่งของงานทัศนศิลป์ มีอิทธิพลอย่างยิ่งในการแสดงอารมณ์ความรู้สึก ไปจนถึงบุคลิกภาพเฉพาะตน มนุษย์รู้จักนำสีมาใช้ในชีวิตประจำวันตั้งแต่บรรพกาล โดยนำมาระบายลงบนสิ่งของ ภาชนะเครื่องใช้รูปแกะสลัก เพื่อให้สิ่งของดังกล่าวเด่นชัด มีความเหมือนจริงมากขึ้น รวมถึงการใช้สีวาดลงบนผนังถ้ำ หน้าผา ก้อนหิน เพื่อถ่ายทอดเรื่องราวให้รู้สึกถึงพลังอำนาจ การใช้สีทาตามร่างกายเพื่อกระตุ้นให้เกิดความฮึกเหิม หรือใช้สีเป็นสัญลักษณ์ในการถ่ายทอดความหมาย(ไพโรจน์,2558)

ต่อมาในรัชกาลที่ 4 มีการนำสีสังเคราะห์เข้ามาจากนั้นสีสังเคราะห์นานาสีก็โหมเข้าสู่ตลาด เพราะให้สีสันทัดใสและใช้งานสะดวกกว่า จนชื่อเรียกสีไทยและการปรุงสีแทบมลายไปจากวิถีชีวิตของคนไทย ที่ยังเหลืออยู่ก็มักจะเป็นความรู้เฉพาะตัวครูช่าง ซึ่งมักเปิดเผยในหมู่ลูกศิษย์และลูกหลานใกล้ชิด ทุกวันนี้ ยังมีการใช้สีไทยในการทำงานศิลปะแนวอนุรักษ์ ส่วนการนำสีไทยมาใช้ในการออกแบบร่วมสมัยนั้นแทบไม่พบ แม้ชื่อสีไทยบางชื่อยังคงมีการเรียกขานอยู่บ้าง เช่น สีแดงเลือดนก สีน้ำตาลไหม้ สีคราม สีเหลืองจำปา ฯลฯ แต่นับวันก็เหลือน้อยลง ศิลปินและนักออกแบบรุ่นใหม่ไม่คุ้นชื่อเรียกสีไทย ไม่รู้จักโครงสีและสัดส่วนการใช้งานเพื่อออกแบบ เพราะขาดแหล่งอ้างอิงที่ชัดเจนและเป็นมาตรฐาน จึงเลือกใช้ระบบสี CMYK ที่เป็นระบบสีตาย (solid color) หรือระบบแพนโทน (Pantone) ซึ่งเป็นชื่อบริษัทที่ดำเนินกิจกรรมเกี่ยวกับสีสิ่งพิมพ์ มีการระบุค่าสีและหลักการอ้างอิงเพื่อ

ควบคุมขนาดของเม็ดสกรีนในสภาวะการพิมพ์ จนกลายเป็นความนิยมใช้ในการออกแบบสิ่งพิมพ์ สถาปัตยกรรมและงานออกแบบตกแต่งภายใน ผ้าและสิ่งทอ ผลิตภัณฑ์ และงานหัตถอุตสาหกรรม (ไพโรจน์,2558)

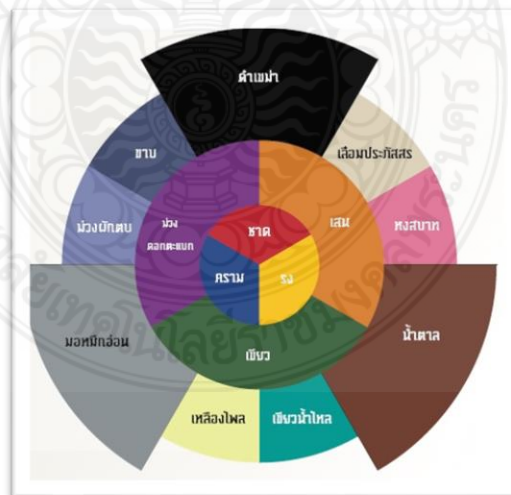

ภาพที่ 2.15 สีไทย

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2 การแบ่งหมู่สีไทย

ไพโรจน์ (2558) ได้กล่าวถึง สีหลักที่ปรากฏใช้ในงานจิตรกรรมไทยสมัยก่อนมีอยู่ 5 หมู่หลัก คือสีดำ ขาว แดง เหลือง คราม รวมเรียกว่า “สีเบญจรงค์” ส่วนสีที่แปลกออกไปก็เกิดจากการผสมสี 5 สีหลักดังกล่าว แตกออกเป็นอีก 5 หมู่สี ได้แก่ สีส้ม สีเขียวสีม่วง สีน้ำตาล สีทอง เพื่อความเข้าใจสีไทยในภาพรวม จึงใคร่เรียงลำดับสีทั้งหมดหลักเดิมและสีที่เกิดจากผสมใหม่ในลักษณะกลุ่มโทนสีเดียวกัน

ภาพที่ 2.16 วงจรสี

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2.1 หมูสีดำ

1) สีดำเข้ม (lamp black) บางที่เรียกอีกอย่างหนึ่งว่า สีเขม่า ซึ่งเป็นภาษาเขมร แปลว่า ดำ ตรงกับที่มาจากการเอาเขม่าจากควันไฟที่ลอยขึ้นไปจับรวมตัวกันเป็นก้อนตาม ปล่องไฟหรือก้นกระทะ มาบดกับน้ำกาวเพื่อให้ได้สีดำใช้เขียนภาพ เขม่าจากไฟฟืนจะมีเนื้อสีหยาบ ส่วนเขม่าจากการเผาไหม้ของน้ำมันยางจะมีเนื้อละเอียดมาก ยังมีสีถ่านที่ได้จากการเผากระดูกสัตว์ จนไหม้เป็นถ่านดำแล้วบดละเอียด

ภาพที่ 2.17 สีดำเข้ม

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีมอหมึก เป็นสีไทยในหมูสีดำ สีเทาบางที่เรียก สีมอหมึกอ่อน หรือสีสวาด เกิดจากการผสมกันระหว่างสีดำ หรือสีดำเขม่ากับสีขาว สีเขม่าชนิดนี้มักห่อขายเป็นหนาบเล็กสีดำอีกชนิดเรียกว่า “หมึก” เป็นสีดำผสมยางไม้ปั่นเป็นแท่ง นำมาฝนละลายกับน้ำเพื่อใช้ตัด เส้นดำที่เป็นส่วนละเอียด

ภาพที่ 2.18 สีดำมอหมึก

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

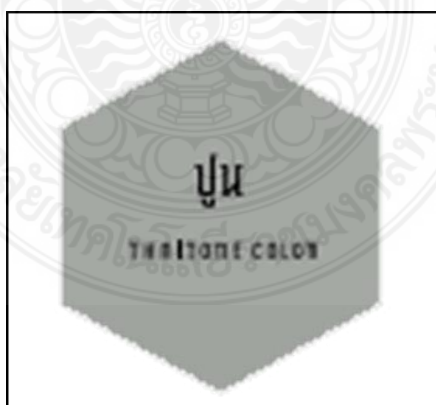
2.8.2.2 หมูสีขาว

1) สีขาวกะบั้ง ทำจากดินเนื้อละเอียดสีขาวที่เรียกว่า Braytar เป็นสีที่มีน้ำหนักมาก นำมาแช่น้ำแล้วกรองให้สะอาด เกรอะจนแห้ง (เกรอะ คือ การกรองโดยแยกเอาแต่ส่วนที่เป็นน้ำ ใสหรือส่วนละเอียดที่นอนก้น) เหลือเนื้อดินบริสุทธิ์ที่เรียกว่า กะบั้ง จากนั้นปั่นให้ละเอียดแล้วผสม กาวทา มีสีขาวหม่นอมเทา มักใช้ทาหรือระบายเพื่อรองพื้น หรืองานหยาบ ๆ

ภาพที่ 2.19 สีขาวกะบั้ง
ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีปูนขาว (carbonate of lime) ทำจากเปลือกหอยหรือหินปูนเผาไฟให้สุกแล้วแช่น้ำปูน หินจะละลายเป็นแป้ง นำมาเกรอะจนแห้งแล้วบดให้ละเอียดก่อนใช้ มักนิยมทาระบายในงานหยาบ ๆ

ภาพที่ 2.20 สีปูนขาว
ที่มา : ไพโรจน์, 2558

3) สีควายเผือก เป็นสีไทยในหมู่สีขาว ออกไปทางชมพู เกิดจากการผสมสี
 ผุ่นหรือสีขาวม่วงกับสีแดงลิ้นจี่ เจือรงเล็กน้อย บางทีเรียกว่า สีสำลาน (เหลืองปนแดง) ใช้เทียบสีจาก
 สีควาย เผือกนั่นเอง

ภาพที่ 2.21 สีควายเผือก

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2.1 หมู่สีแดง

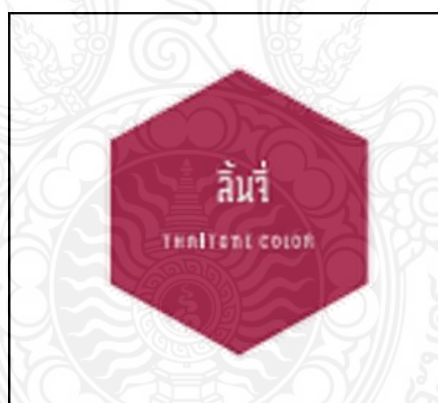
1) สีชาดหรือ สีแดงชาด (vermillion, bright red, crimson) เป็นสีเดียวกับสี ชาดก้อน ซึ่งเป็นแร่ธาตุชนิดหนึ่ง เรียกว่าซินนาบาร์ (cinnabar) ใช้เข้ายาแผนโบราณเพื่อรักษาโรค เกี่ยวกับกระดูก สีชาดถือเป็นแม่สีของสีไทยบันทึกเกี่ยวกับที่มาของชาดยังไม่มีการยืนยันแน่ชัด เพียงแต่มีระบุไว้ 2 อย่าง ข้อมูลหนึ่งบอกว่า ชาดเป็นแร่ธาตุเหมือนก้อนหินที่นำเข้ามาจากจีนได้แก่ชาด ก้อน ชาดหระคุณจีน ชาดจอสแสด ชาดผง และชาดหระคุณไทย (สีแดงค่อนข้างเหลือง) ชาดหระคุณจีนเป็น สีที่เป็นโลหะหนัก จึงใช้เขียนตัดเส้นบนแผ่นทองคำเปลวได้ดีกว่าชาดชนิดอื่น และได้รับความนิยมใช้ ในงานจิตรกรรมไทยอีกข้อมูลหนึ่งบอกว่า ชาดเป็นสีที่ได้จากพืชชนิดหนึ่ง เรียกว่า “ต้นชาดหระคุณ” โดยการนำเมล็ดหรือก้าน มาโขลกละลายน้ำ กรองเอาแต่ตะกอน ใช้ระบายหรือเขียนลวดลายตกแต่ง เล็ก ๆ น้อย ๆ ภายหลังมีสีชาดมาจากเมืองจีนซึ่งทำมาจากพืชชนิดเดียวกันแต่เนื้อละเอียดและสีสดกว่า ช่างเขียนจึงหันมานิยมใช้สีชาดจากเมืองจีนกันมาก ใช้ระบายพื้นภาพและตกแต่งลวดลาย ตลอดจน ตัดเส้นต่าง ๆ

ภาพที่ 2.22 แดงชาด

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีแดงลินจีชาวตะวันตกเรียกว่า crimson เป็นสีแดงเข้มเหมือนแดงกำ ทำมาจากแมลงโคชินิล (Cochineal) เป็นสีสำเร็จมาจากเมืองจีนที่เรียกว่า “อินจี” ชาวจีนนิยมใช้ทาปาก เนื้อสีทำเป็นผลึกเล็ก ๆ ทาเคลือบบนแผ่นกระดาษ เมื่อจะใช้ก็เอาผลึกมาละลายกับน้ำ

ภาพที่ 2.23 แดงลินจี

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

3) สีดินแดง เป็นสีที่มีคุณลักษณะแดงคล้ำเพราะได้จากดินแดง หรือเกิดจากสนิมแร่เหล็ก (red iron oxide)

ภาพที่ 2.24 สีดินแดง

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

4) สีดินแดงเทศ เป็นสีดินแดงจากอินเดีย (hematite) เนื้อสีค่อนข้างแข็งกว่าดินแดงไทยและสีสดใสกว่า และมีใช้น้อย (ตัวอย่างงานสีดินแดงเทศจากอินเดียหาได้ในงานจิตรกรรมในวัดที่สร้างขึ้นต้นกรุงรัตนโกสินทร์ เช่น วัดคูสิตตารามพระที่นั่งพุทไธสวรรย์ เป็นต้น) นอกจากนี้ยังมีสีดินแดงเทศจากเมืองจีน เนื้อเป็นผงละเอียด เป็นสีที่ช่างไทยยังใช้จนปัจจุบัน

ภาพที่ 2.25 ดินแดงเทศ

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

5) สีหงสบาท เป็นชื่อสีเก่าที่พบหลักฐานเรียกมาตั้งแต่ปี 2397 แปลว่า เท้าของหงส์ เป็นสีไทยในหมู่สีแดงออกชมพู เป็นสีขั้นที่สองที่เกิดจากการผสมระหว่างสีลิ้นจี่กับสีขาว เจือสีรงเล็กน้อย โดยเปรียบเทียบสีจากเท้าหงส์ หรือหงอนไก่ คือมีสีแดงชมพูอมม่วง สีแดงชมพูอมเหลือง สีแดงเรื่อ

ภาพที่ 2.26 หงสบาท

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

6) สีหม้อใหม่ หรือ ไลท์เรด (Light Red) หรือสีหงเสน (สีเสนผสมขาว) ดำราชขบาล กำหนดลักษณะสีของช่างเผือกว่าเป็นสีหม้อใหม่

ภาพที่ 2.27 หม้อใหม่

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

7) สีอิฐ คือสีแดงเสน ผสมกับดำนิดหน่อย

ภาพที่ 2.28 สีอิฐ

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2.2 หมูสีเหลือง

1) สีเหลืองดิน ทำจากดินชนิดหนึ่งที่มีเนื้อสีเหลืองหม่น ไม่ใคร่สดใส เนื้อสีติดจะหยาบ ใช้ระบายพื้นดาดๆ ทั่วไป ไม่ใคร่ใช้เขียนสิ่งละเอียดประณีตเท่าใดนักสีนี้ตรงกับสีYellow Ocher

ภาพที่ 2.29 เหลืองดิน

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีเหลืองหรดาล(orpiment)มาจากหินสีเหลืองที่เป็นแร่ชนิดหนึ่ง ประกอบด้วยธาตุสารหนูและกำมะถัน ปรากฏในธรรมชาติ 2 ชนิดคือ หรดาลแดงกับหรดาลกลีบทอง ซึ่งมักอยู่ปนกัน ในการใช้งานนำมาฝนบดหินกับน้ำ จะได้น้ำสีเหลืองใช้เขียนลายรดน้ำและสมุดคำไม่นิยมนำมาเขียนภาพ เพราะเขียนแล้วเป็นปรปักษ์กับปูน ทำให้สีเปลี่ยนเป็นสีดำ

ภาพที่ 2.30 เหลืองหรดาล

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

3) สีเหลืองจำปาเกิดจากการผสมสีเหลืองรงกับสีชาดเล็กน้อยเป็นสีเหลืองเข้มโดยการเปรียบเทียบกับดอกจำปา

ภาพที่ 2.31 เหลืองจำปา

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

4) สีเหลืองรง (yellow, gamboge tint) เป็นสีไทยในหมู่สีเหลือง บางทีเรียกว่า “รงทอง” เป็นสีในแม่สีไทย เป็นสีเหลืองสดใสกว่าสีเหลืองดิน คำว่า “รงค์” นั้นหมายถึง “สี” โดยเฉพาะ แต่ช่างเขียนนิยมเรียกว่า “รง” ห้วน ๆ เป็นที่รู้กันว่าหมายถึงสีเหลืองสดที่ได้จากยางต้นรงทอง (หมายถึงสีเหลืองพระจันทร์ หรือ gamboge tint ไม่ใช่เหลืองมะนาว) สีเหลืองรงนั้นได้จากยางของต้นไม้ยืนต้นชนิดหนึ่งเรียกว่า ต้นรง (ชื่อพฤกษศาสตร์ Gracinia Hanbury Hook) ขึ้นอยู่ตามป่าและบนเกาะบางแห่งแถบจังหวัดชายทะเลภาคตะวันออกของอ่าวไทย บริเวณเกาะลังกา และแถบอินเดียใต้ การเตรียมเก็บรง บางแห่งยังใช้วิธีสับยางรงจากต้น บางแห่งลอกเปลือกแล้วนำมาทุบให้แหลก นำมาเคี่ยวไฉ่น้ำให้ระเหยออกจนยางรงงวดขึ้นได้ที่ จึงกรอกน้ำยางรงในกระบอกไม้ไผ่ขนาดย่อมๆ ทิ้งไว้ให้เย็น ยางรงจะจับตัวแข็ง เมื่อผ่ากระบอกออก เนื้อรงจะมีลักษณะเป็นแท่งกลม ยาว เมื่อนำมาใช้ ก็ฝนกับน้ำให้รงละลายออกเป็นสี เพื่อใช้เขียนระบายภาพ

ภาพที่ 2.32 เหลืองรงทอง

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2.3 หมู่สีคราม

1) สีครามเป็นสีไทยในหมู่สีคราม (สีน้ำเงิน) ที่มีขั้นตอนทำที่ยุ่งยากและซับซ้อนกว่าคือนำใบครามมาหมักกับน้ำปูนและช่างก่อหม้อครามก็ต้องมีประสบการณ์ในการเตรียมสีครามอีกด้วยสีที่ได้จากต้นครามมีชื่อเรียกต่างกันไปหลายนัยเช่นสีขาบสีน้ำเงินสีกรมท่าการที่เรียกสีครามต่างกันไปเช่นนี้ก็เนื่องมาจากลักษณะอ่อนหรือแก่ของสีคราม พอจะอธิบายได้

ภาพที่ 2.33 คราม

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีขาบ (green, verdant) เป็นสีเขียวในหมู่สีครามเกิดจากการผสมสีครามกับสีขาวเป็นสีค่อนข้างฟ้าหม่นกลางๆเล็กน้อยพ้องกับสีปีกของนกตะขาบจึงเรียกสั้นๆว่าสีขาบสีน้ำเงินลักษณะสีครามที่ค่อนข้างเขียว คล้ายสีเปลวไอร้อนจากเนื้อแร่เงินหลอมละลายใน เบบ้า จึงเรียกสีน้ำเงิน

ภาพที่ 2.34 สีขาบ

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

3) สีกรมท่าเป็นสีครามมืดเป็นสีนุ่งของข้าราชการในกรมท่าการนุ่งผ้าของข้าราชการในกรมต่าง ๆ สมัยก่อน มีความหมายให้รู้ว่าสังกัดกรมกองใด เช่นกรมท่า-นุ่งผ้าสีคราม กลาโหม-นุ่งผ้าสีลูกหว้า เป็นต้น

ภาพที่ 2.35 สีกรมท่า
ที่มา : ไพโรจน์, 2558

4) สีน้ำ ไหล (sea green) เป็นสีไทยในหมู่สีคราม เกิดจากการผสมระหว่างสีครามกับสีเขียว เจือเหลืองรงเล็กน้อย เป็นสีฟ้าอ่อนอมเขียว โดยการเปรียบเทียบจากสีน้ำที่สะท้อนสีฟ้าสี

ภาพที่ 2.36 สีน้ำไหล
ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2.4 หมู่สีเขียว

1) สีเขียวมะกอก เป็นสีไทยในหมู่สีเขียว เกิดจากการผสมระหว่างสีเหลืองรงกับสีครามนิดหน่อย และสีเสนเล็กน้อย โดยการเปรียบเทียบสีจากผลมะกอกมีความใกล้เคียงกับสีเขียวไพร

ภาพที่ 2.37 สีเขียวไพร

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีเขียวใบแค เป็นสีเขียวเข้มค่อนข้างดำ เกิดจากการผสมยารงกับเขม่าหรือหมึกจีน หรือนำสีรองผสมกับสีคราม ก็จะได้สีเขียวเข้มมากยิ่งขึ้น

ภาพที่ 2.38 สีเขียวใบแค

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

3) สีเขียวตั้งแซ เป็นสีเขียวนำเข้าจากเมืองจีนเกิดจากการนำทองแดงแซ่ในกรดเกลือประมาณ 1-2 สัปดาห์ จะเกิดเป็นสนิมทองแดงปรากฏให้เห็นเป็นสีเขียวจากนั้นขูดออกแล้ว ผ่านน้ำให้หมดความเค็ม นำมาบดใช้เป็นสีเขียวเขียนรูป ชื่อนี้เป็นภาษาจีนจากคำว่า ตั้ง หมายถึง ทองเหลือง ทองแดง แซ หมายถึง เขียว เป็นสีครามอมเหลือง บางทีเรียกว่า เขียวตั้งแซค (Green Bronzes) สีเขียวตั้งแซมาจากสนิมเขียว(เกิดจากการแช่แผ่นทองแดงในกรดน้ำส้มสายชูหรือพวงงาน

โลหะจะเห็นสนิมเขียว)หรือที่เราเห็นบนรูปปั้นเวลาที่ทำปฏิกิริยากับอากาศไปนาน ๆ มีการเอาวิธีนั้นมาทำสีในพวกเครื่องเคลือบด้วย

ภาพที่ 2.39 สีเขียวตั้งแช

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2.5 หมูสีส้ม

- 1) สีหงเสน เป็นเสนปนฝุ่นขาว หรือเสนอ่อน เรียกอีกอย่างว่าสีหม้อใหม่

ภาพที่ 2.40 สีหงเสน

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีเสน (light red, vermillion, red lead) เป็นสีไทยในหมูสีแดง บางทีจึงเรียกว่า สีแดงเสน (red lead)หรือสีเสดคำว่าเสนมาจากคำว่า“ซิน”ซึ่งเป็นภาษาจีนฝรั่งใช้ทาเหล็กเพื่อกันสนิมเพราะสีเสนเกิดจากสนิมดิบหรือออกไซด์ของตะกั่วที่ปล่อยให้ระเหยขึ้นไปจับกับภาชนะ

ที่รองรับเบื่งบนแล้วเกิดเป็นสีซึ่งมักนำเข้ามาจากจีนเป็นสีที่ละลายน้ำยากใช้เวลาบดนานเป็นสีที่มีน้ำหนักมากสีแดงเสนมึคุณลักษณะเป็นสีแดงส้มหรือแดงอมเหลืองแก่เป็นสีที่สดและสว่างมากมีคุณสมบัติพิเศษที่ไม่สามารถเทียบสีผสมโดยวิธีปกติได้

ภาพที่ 2.41 สีเสน

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.8.2.6 หมูสีม่วง

1) สีลูกหว่า เป็นสีไทยในหมูสีม่วง ถ้าเป็นสีทางจิตรกรรมไทยจะหมายถึงสีม่วงแดงเข้ม เกิดจากการผสมสีคราม เจือด้วยสีลิ้นจี่ หรือการนำเอาขี้ครั่ง (รังของตัวครั่งที่ติดอยู่กับต้น ฉำฉา) มาชงน้ำร้อน แล้วนำไปต้มจนเดือด กรองด้วยผ้าขาวบาง แล้วเคี่ยวจนแห้ง เหลือกากตะกอน เป็นสีแดงคล้ำอย่างสีลูกหว่า นำตะกอนไปบดให้ละเอียดแล้วผสมกาวเพื่อใช้เขียนระบาย แต่ ถ้าเป็นสี ที่ใช้ย้อมผ้าจะใช้ผลลูกหว่าสุก คั้นเอาแต่น้ำ แล้วนำไปต้มย้อม จะได้สีม่วงอ่อน เป็นคนละสีกับทาง จิตรกรรมไทย สีลูกหว่า เป็นสีนึ่งประจำกระทรวงกลาโหม คนที่ใส่ถุงลูกหว่า จึงมักเรียกว่านึ่งผ้า “สี กลาโหม”

ภาพที่ 2.42 สีม่วงลูกหว่า

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2) สีม่วงเม็ดมะปราง เป็นสีไทยในหมู่สีม่วง เกิดจากการผสมระหว่างสีแดง
 ลีนจีกับคราม เจือสีขาวและสีดำเล็กน้อย โดยการเปรียบเทียบสีจากเม็ดมะปรางที่ผ่าเมล็ดออกแล้ว
 สังเกต สีที่อยู่ด้านใน

ภาพที่ 2.43 สีม่วงเม็ดมะปราง

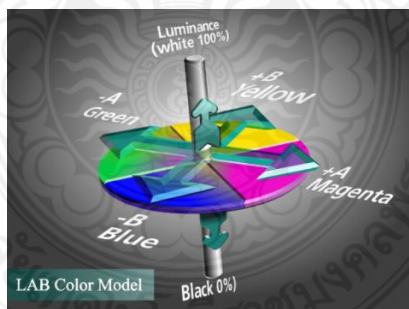
ที่มา : ไพโรจน์, 2558

2.9 ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องวัดความเข้มของแสง

2.9.1 การวัดสี (Color Measuring)

หลักการพื้นฐานเรื่องสีในบทความการมองเห็นสีจึงได้มีการพัฒนาอุปกรณ์เพื่อใช้วัดสีที่มี
 มาตรฐานและลดความไม่เป็นกลางเนื่องจากปัจจัยของแหล่งกำเนิดแสงและผู้สังเกตการณ์องค์กรที่มี
 บทบาทสำคัญในการกำหนดมาตรฐานด้านสีคือ Commission International de l'Eclairage (CIE)

หรือในชื่ออังกฤษว่า International Commission on Illumination (<http://www.cie.co.at/cie/>) มีสำนักงานใหญ่อยู่ในประเทศฝรั่งเศสองค์กรนี้ได้กำหนดมาตรฐานการวัดสีซึ่งเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างในวงการวิชาการและการวิจัยคือระบบ CIE Lab scale ในระยะเริ่มแรก CIE ได้กำหนดสเกลการวัดสีเป็น X-Y-Z ซึ่งใช้บรรยายสีแดง (Red) เขียว (Green) และน้ำเงิน (Blue) แต่เนื่องจากระบบสีดังกล่าวไม่สามารถบรรยายถึงลักษณะความมืด-สว่างของสีได้ CIE ได้พัฒนาต่อมาเป็นระบบ X-Y-L ซึ่งบรรยายถึงค่าสีแดงเขียวและความสว่าง (lightness) ตามลำดับอย่างไรก็ตามระบบดังกล่าวก็ยังขาดส่วนที่บรรยายถึงค่าสีน้ำเงิน CIE จึงได้พัฒนาระบบสีต่อมาจนเป็นระบบที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันคือระบบ L-a * -b * ซึ่งเป็นระบบการบรรยายสีแบบ 3 มิติโดยที่แกน L * จะบรรยายถึงความสว่าง (lightness) จากค่า + L * แสดงถึงสีขาวจนไปถึง -L * แสดงถึงสีดำแกน a จะบรรยายถึงแกนสีจากเขียว (-a *) ไปจนถึงแดง (+ a *) ส่วนแกน b * จะบรรยายถึงแกนสีจากน้ำเงิน (Fb *) ไปเหลือง (+ b *) ลักษณะการบรรยายสีของ CIE แสดงได้ดังรูป 2.18 และ 2.19 นอกจากนี้บริษัท Hunter lab ในอเมริกาก็เป็นอีกองค์กรหนึ่งซึ่งทำการวิจัยและพัฒนาระบบการวัดสีจนในที่สุดได้ระบบของ Hunter lab เองซึ่งเรียกว่าการวัดสระบบ Hunter lab scale ซึ่งบรรยายแกนใน 3 มิติเช่นเดียวกับระบบ CIE โดยที่ Hunter lab จะใช้สเกล L a-b บรรยายลักษณะสีเช่นเดียวกับ L-a-b * ของ CIE ข้อแตกต่างระหว่างระบบสีของ CIE และ Hunter lab คือสูตรการคำนวณค่าสีซึ่งทั้ง L*a*b* และ L-a-b * ล้วนมีพื้นฐานการคำนวณมาจากค่าจากระบบ X-Y-Z ทั้งสิ้น (หลักการวัดสี,ม.ป.ป.)

ภาพที่ 2.44 แกน L -a-b

ที่มา : หลักการวัดค่าสี, ม.ป.ป.

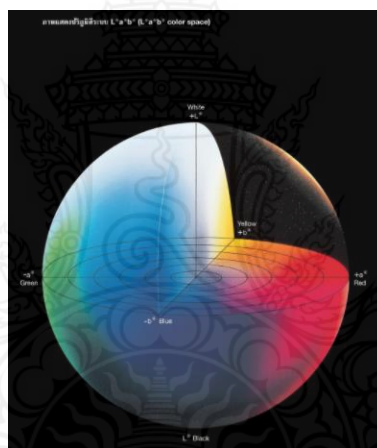
อุปกรณ์วัดสีที่นิยมใช้ในปัจจุบันคือ spectrophotometer อุปกรณ์ดังกล่าวจะใช้แสงจากแหล่งประดิษฐ์ (iluminant) คือแสงที่แต่งค่าความเข้มแสง (intensity) หรืออุณหภูมิของสี (color temperature) แล้วตัวอย่างของแหล่งแสงประดิษฐ์ ได้แก่ D65 - แสงเที่ยงวัน (noon daylight) A- แสงส้มจากหลอดทั้งสแตน C - แสงกลางวันเฉลี่ย (average daylight) CWF - แสงขาวเย็นจากหลอด

ฟลูออเรสเซนต์ (Cooled white fluorescent) อุปกรณ์วัดสี spectrophotometer ในท้องตลาดมีหลายรุ่น และ หลายยี่ห้อที่นิยมใช้ ได้แก่ ของ Hunter lab, Nikon และ Minolta ซึ่ง Spectrophotometer บางรุ่นสามารถบอกค่าสีได้หลายสเกลในเครื่องเดียวกันเช่น X-Y-Z L-a-b L* - a-b* รวมไปถึง CMYK (CrayonMagenta-Yellow-Black) ซึ่งเป็นระบบสีนิยมใช้ในเกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ CIE ได้กำหนดหน่วยวัดสีมีสัญลักษณ์ L* -a-b* โดยทั้ง 3 ตัวแปลมีรายละเอียดดังนี้

แกน L* บ่งบอกถึงความสว่าง (lightness) มีค่าตั้งแต่ 0 - 100 โดย 0 คือสีดำและ 100 คือสีขาว

แกน a* บรรยายแกนสี จากสีเขียว จนถึงสีแดง (+ a*)

แกน b* บรรยายแกนสี จากสีน้ำเงิน (-b*) จนถึงสีเหลือง (+ b) (หลักการวัดสี, ม.ป.ป.)

ภาพที่ 2.45 ค่า L*-a*-b*

ที่มา : หลักการวัดค่าสี, ม.ป.ป.

นอกจากการวัดสีโดยใช้ Spectrophotometer แล้วยังมีเทคนิคอีกอย่างหนึ่งในการวัดสีซึ่งต้นทุนต่ำกว่าการใช้ Spectrophotometer คือการใช้สแกนเนอร์ร่วมกับโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อตรวจสอบค่าสีโปรแกรมสำเร็จรูปบางโปรแกรม เช่น Photoshop® สามารถบอกถึงค่าสีในระบบต่าง ๆ ของภาพที่ได้จากสแกนเนอร์ได้ด้วยตัวอย่างการใช้งานโปรแกรม Photoshop เพื่อหาค่าสีในระบบต่าง ๆ อย่างไรก็ตามเทคนิคนี้จะต้องมีการสอบเทียบ (calibrate) ค่าสีที่อ่านได้ก่อนเทียบกับอุปกรณ์วัดสีที่มีความเที่ยงตรงเนื่องจากการอ่านค่าสีโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปนั้นมีปัจจัยหลายอย่างที่อาจส่งผลกระทบต่อค่าสี เช่น คุณภาพของอุปกรณ์สแกนภาพหรือการ์ดจอประมวลผลภาพในคอมพิวเตอร์ เป็นต้น (หลักการวัดสี, ม.ป.ป.)

จากการที่ผู้ศึกษาโครงการพิเศษได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องวัดความเข้มของแสง โดยผู้ศึกษาโครงการพิเศษได้นำวิธีการตรวจสอบสีด้วยเครื่องวัดความเข้มของแสง และการคิดค่าค่า $L^* - a^* - b^*$ มาใช้ในการเปรียบเทียบสีน้ำไทยโทนและสีबाटไทยโทนให้มีความใกล้เคียงกัน

2.10 ข้อมูลเกี่ยวกับกระเป๋าสตรี

2.10.1 ประวัติความเป็นมาของกระเป๋า

จากความคลาสสิกถึงความทันสมัยการตกแต่งที่เพิ่มขึ้นนั้นสัมพันธ์กับวิวัฒนาการของเสื้อผ้าอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ปลายศตวรรษที่สิบแปดกระโปรงที่มีเข็มขัดได้ถูกแทนที่ด้วยเสื้อผ้าที่บางและผู้หญิงก็มองหากระเป๋าที่สามารถพกของใช้ส่วนตัวได้กระเป๋ามีลักษณะคล้ายแหวนตัวแรกเพิ่มขึ้นและกระเป๋าคอที่แขนยาวถือได้ง่ายทำให้ถือเป็น "บรรจุภัณฑ์" อย่างแท้จริงเป็นเวลาหลายร้อยปีที่เทรนด์ของเครื่องประดับแฟชั่นเปรียบเสมือนแฟชั่นที่เปลี่ยนไปในแต่ละวัน และสถานะของมันก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ กลายเป็นส่วนที่ขาดไม่ได้ของชุดผู้หญิงเช่นกระเป๋าตามวัฒนธรรมของเทรนด์ที่แตกต่างกันเวลาที่ต่างกันและโอกาสที่แตกต่างกันในตอนต้นของศตวรรษที่ 19 ยุโรปปิดประตูสู่โลกและกระเป๋าเดินทางขนาดใหญ่กลายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการเข้าและออกจากยุโรปกระเป๋าขนาดใหญ่เป็นไปตามมาตรฐานในศตวรรษที่ยี่สิบผู้หญิงมีชื่อเสียงสำหรับแบรนด์ที่มีชื่อเสียงของพวกเขาและการตกแต่งกลายเป็นสัญลักษณ์ของเอกลักษณ์และอำนาจ หลังจากวัยกลางคนชีวิตของผู้คนก็เต็มไปด้วยคอมพิวเตอร์ การเพิ่มขึ้น ของแอปที่ช่วยให้กระเป๋า messenger กว้างและกระเป๋าล่องเป็นที่รักของคนหนุ่มสาว ในช่วงต่อมาโลกของบรรจุภัณฑ์มีสีสันมากขึ้นด้วยความนิยมของศิลปะการเย็บปักถักร้อยของเงินและการใช้ขนสัตว์เช่นถุงหนังเสื้อดาวผิวจะเข้าในตอนต้นของศตวรรษที่ 20 ในฐานะตัวแทนแฟชั่นกระเป๋ากลายเป็นสินค้ายอดนิยมที่เป็นเรื่องธรรมดา เนื่องจากอิทธิพลของ "อารยธรรมตะวันออก" ที่กวาดยุโรปในเวลานั้นการตกแต่งจึงแต่ในยุคนั้นแฟชั่นเป็นเพียง "สิทธิบัตร" สำหรับคนรวย รายได้น้อยและงานหนักทำให้ผู้หญิงในชนชั้นแรงงานและแฟชั่นตกงานและพลาดการตกแต่งปัจจุบัน กระเป๋ากลายเป็นสิ่งที่เติมเต็มความสมบูรณ์แบบในการแต่งกายกระเป๋าทุกรูปแบบมีประโยชน์ในการใช้สอยทุกประการทั้งรูปลักษณ์ที่สวยงามในวงการแฟชั่นและการใช้ประโยชน์ได้จริงในชีวิตประจำวันซึ่งในอดีตการใช้กระเป๋าเป็นแค่การเก็บเงินหรือของชิ้นเล็กๆน้อยๆซึ่งซ่อนอยู่ในตัวเสื้อ และต่อมาเริ่มมีการเปลี่ยนแปลงการแต่งตัวให้ดูดีรูปแบบชุดก็จะเข้ารูปพอดีตัวกระเป๋าจึงกลายเป็นเครื่องประดับคู่กายผู้หญิงอย่างแท้จริงทุกวันนี้ที่เราก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 กระเป๋าถือเป็นที่แรกเริ่มมีความสัมพันธ์แบบแน่นกับผู้หญิงมาก่อน ตอนนี้มีมีความสัมพันธ์ กับผู้ชายไม่น้อยไปกว่ากัน แถมแต่ละปี ก็มักจะมีการผลิต ที่เปลี่ยนแปลงวัสดุแปลกใหม่อยู่ตลอด ไม่ว่าจะเป็นผ้าประเภทกันน้ำ ไยสังเคราะห์ด้วยความหลากหลายทางเทคโนโลยี หรือหนังเทียมเพื่อให้เข้ากับไลฟ์สไตล์ในยุคปัจจุบัน และแสดงความชอบส่วนบุคคล

2.10.2 ประเภทของกระเป๋า

การจำแนกประเภทของกระเป๋าที่มีการใช้งานทั่วไป โครงสร้าง และวัสดุ การเลือกใช้วัสดุจะส่งผลโดยตรงในการสร้างรูปแบบกระเป๋า กระเป๋ามีหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับการใช้งาน การบรรจุความต้องการ

กระเป๋าไม่คงรูปลักษณะโครงสร้างของกระเป๋าจะไม่มีเสริมความแข็งแรงของกระเป๋าจึงไม่สามารถตั้งอยู่ได้วัสดุที่นิยมใช้เป็นวัสดุอ่อนมืออยู่ด้วยกันหลายชนิดเช่นผ้าไนลอนพลาสติกบางเป็นต้นสามารถออกแบบรูปทรงที่หลากหลายได้ตามต้องการ

กระเป๋ากึ่งคงรูป เป็นลักษณะที่มีการผสมผสานระหว่างกระเป๋าคงรูป และกระเป๋าไม่คงรูปเข้าด้วยกันแต่ยังไม่เป็นทรงมีทั้งตัววัสดุแบบอ่อนแล้วเสริมโครงสร้างด้วยวัสดุอย่างแข็งและวัสดุที่สามารถคงรูปได้ด้วยตนเองแต่ไม่มีโครงสร้าง

ปัจจุบันกระเป๋ามีความสำคัญต่อมนุษย์มาอย่างยาวนานจากอดีตสู่ปัจจุบันมีการพัฒนารูปแบบที่สวยงามและเหมาะกับการใช้งานในตามสภาพสังคมในปัจจุบันวัสดุที่ใช้ในการผลิตกระเป๋าแต่ละประเภทนั้นมีความแตกต่างกันออกไปตามความเหมาะสมในปัจจุบันเนื่องด้วยกระแสอนุรักษ์โลก นักออกแบบกระเป๋าสตรีมีการออกแบบโดยใช้วัสดุในการผลิตส่วนใหญ่ มาจากธรรมชาติ ซึ่งมีวัสดุในการผลิตมากมายให้เลือกใช้ วัสดุในการผลิตที่สำคัญคือ นอกจากความสวยงามแล้ว ต้องเหมาะสมกับรูปแบบการใช้งาน แข็งแรง ยืดหยุ่นน้อย คงรูป ทนความร้อน และดูแลรักษาง่าย

2.10.3 ประเภทของกระเป๋าตามรูปร่างรูปทรง

2.10.3.1 กระเป๋าสะพายข้าง (Shoulder bag) หรือ (hand bag) กระเป๋าแบบสะพายไหล่หรือสะพายแล่งสามารถใส่ของได้พอประมาณพกพาง่าย ไม่เกะกะ เป็นรูปแบบ กระเป๋าที่วันรุ่นนิยมกันมากที่สุด

2.10.3.2 กระเป๋าสะพาย (Hodo bag) มักจะมีรูปทรงที่เรียกว่าโฮโบ เวลาคล้องไหล่ จะมีรูปร่างเหมือนถุงทรงรี หรือรูปพระจำแลง จึงมีที่มาของชื่อที่เป็นนิยมทั้งไทย และต่างประเทศมีขนาดตั้งแต่กลางไปจนถึงใหญ่วัสดุที่ใช้ทำจะต้องไม่แข็งมากเพราะจะทำให้มีรูปทรงที่ไม่สวย เวลาใช้งานวัสดุที่ใช้มักจะเป็นผ้า หนังเทียม และหนังแท้บางส่วน

2.10.3.3 กระเป๋าขนาดเล็ก (Baguette) ขนาดของทรง จะไม่ใหญ่ เหมาะสมกับคล้องไหล่ติดกับตัวรูปร่างส่วนใหญ่จะเป็นทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าสายสะพายจะเป็นหรือเป็นหนัง ใช้ใส่ของใช้จุกจิก ของเล็กทั่วไป เช่นบัตรต่างๆ มือถือพกพาเงินกุญแจคล้อง เป็นต้น

2.10.3.4 กระเป๋าคอคล้องมือ (Wrist bag) สมารถคล้องมือได้มีขนาดตั้งแต่เล็ก ไปจนถึงเล็กมากมีสายคล้องมือเพื่อสะดวกในการใช้งาน

2.10.4 ส่วนประกอบกระเป่า

ส่วนประกอบของกระเป่าองค์ประกอบของกระเป่านอกจากวัสดุที่ใช้ทำกระเป่านอกจากวัสดุที่ใช้ทำกระเป่าซึ่งก็จะมีชิ้นส่วนต่างๆมากมายที่มีการนำมาใช้ประกอบการทำกระเป่าเพื่อเสริมสร้างหรือเพิ่มหน้าที่ใช้สอยให้แก่กระเป่าได้เป็นอย่างดีชิ้นส่วนทั้งหลาย ยที่มีความสำคัญและเกี่ยวข้องในการทำกระเป่าเหล่านี้ก็จะประกอบไปด้วยชิ้นส่วนต่างๆดังต่อไปนี้ ดังนี้

2.10.4.1 องค์ประกอบแรก ตัวล็อกเปิด-ปิดแบ่งออกเป็นประเภทใหญ่ๆดังนี้

- 1) แบบเข็มขัดมีทั้งสอดเข็มร้อยที่รูเจาะ และเข็มขัดที่ไม่มีเข็ม แต่ใช้วิธีล็อกกลับกับ
- 2) แบบตัวล็อกโลหะเป็นเงื่อน ใช้กันมากในกระเป่านักเรียน
- 3) แบบตัวล็อกเลเซอร์ทัส ซึ่งมีช่องเลขไว้สำหรับเลื่อน
- 4) แบบกระดุมแม่เหล็ก ภูมิ ความสะดวก และไวต่อการใช้งาน แต่ไม่ให้ความมั่นใจในการเปิดทั้งแม่เหล็ก หรือเทปในลอน ตัวเลื่อนนั้นอาจจะมีการเชื่อมสภาพได้
- 5) แบบซิป คือ เครื่องรูดเปิดปิดชนิดทำด้วยโลหะ ใช้ติดเสื้อผ้า กระเป่า

รองเท้าประกอบด้วยผ้าเทปสองข้าง จะยึดติดกับพื้นซิป สิ่งที่ตั้งให้เคลื่อนที่ได้เรียกว่า หัวซิป เมื่อหัวเลื่อนซิปลงพื้นซิปสองข้างแยกออกจากกัน ปลายสุดของความยาวซิปจะมีที่กั้นหัวซิปให้หยุดเมื่อเลื่อนขึ้นและลงและตัวขึ้นหัวและท้ายถ้าเป็นแบบเปิดท้ายจะมีหัวเปิดท้ายเพื่อให้ซิปทั้งสองข้างแยกออกจากกันได้

2.10.4.2 องค์ประกอบที่สอง ส่วนที่ใช้ในการถือสายสะพาย แบ่งตามประเภทดังนี้

- 1) แบบหูหิ้ว มักใช้วัสดุมาทำการผลิตได้ต่างๆ มากมายหลายแบบเช่น การนำเอาผ้าพลาสติกแข็งมาใช้ หรือบางครั้งอาจเป็นโลหะในลักษณะที่มีน้ำหนักเบาเลยก็ได้ การนำพาจะเป็นลักษณะการถือหรือยกหิ้ว (มนัสนันท์,2560)

สรุปจากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับกระเป่าสตรี ผู้วิจัยได้เลือกกระเป่าจำนวน 6 แบบเพื่อนำมาออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระเป่าสตรี ตกแต่งด้วยสีออกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปัวนาราง จังหวัดพิจิตร

2.11 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบและตัดเย็บผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

2.11.1 การออกแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

2.11.1.1 หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ วิชรินทร์ จรุงจิตสุนทร (2548) กล่าวถึง หลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ ดังนี้

1) หน้าที่ใช้สอย (Function) ผลิตภัณฑ์ต่างๆ จะต้องทำหน้าที่ใช้สอยถูกต้องตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ คือ สามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในหนึ่งผลิตภัณฑ์อาจมีหน้าที่ใช้สอยเดียวหรือหลายหน้าที่ใช้สอยก็ได้

2) ความสวยงาม (Aesthetics) ความสวยงามนับว่ามีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าหน้าที่ใช้สอย เพราะความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ และเกิดการตัดสินใจซื้อ ดังนั้น จึงต้องออกแบบให้มีรูปลักษณะที่สวยงามตรงตามรสนิยมของกลุ่มเป้าหมายเข้าด้วยกัน ซึ่งผลิตภัณฑ์บางอย่างความสวยงามก็ถือเป็นหน้าที่ใช้สอยอย่างหนึ่ง เช่น ผลิตภัณฑ์ของที่ระลึก ซึ่งผู้ซื้อเกิดความประทับใจในความสวยงามของผลิตภัณฑ์

3) ความสวยงาม (Ergonomics) การออกแบบที่ดีต้องเข้าใจเรื่องกายวิภาคเชิงเกี่ยวกับขนาด สัดส่วน ความสามารถและขีดจำกัดที่เหมาะสมสำหรับอวัยวะส่วนต่างๆ ของผู้ใช้งาน เพื่อให้เกิดความรู้สึกที่ดี และสะดวกสบายในการใช้ผลิตภัณฑ์ ทั้งทางด้านสรีระศาสตร์ (Physiology) และด้านจิตวิทยา (Psychology)

4) ความปลอดภัย (Safety) สิ่งต่างๆ ที่ถูกผลิตขึ้นนั้น มีทั้งประโยชน์และโทษในตัว ดังนั้นการออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ ถ้าหลีกเลี่ยงไม่ได้ก็ ต้องแสดงมีคำอธิบายไว้ให้ชัดเจน

5) ความแข็งแรง (Construction) ผลิตภัณฑ์จะต้องมีความ แข็งแรงในตัว ทนทานต่อการใช้สอยตามหน้าที่ นักออกแบบ ต้องเข้าใจหลักโครงสร้างและการรับน้ำหนัก อีกทั้งต้องไม่ทิ้งเรื่องของความสวยงามทางศิลปะเพราะมีปัญหาว่า ถ้าใช้โครงสร้างให้มากเพื่อความแข็งแรง จะเกิดสวนทางกับความงาม นักออกแบบจะต้องเป็นผู้ดึงเอาทั้งสองสิ่งนี้เข้ามาอยู่ในความพอดีให้ได้ ความแข็งแรงของตัวผลิตภัณฑ์นั้นก็ขึ้นอยู่กับที่การออกแบบรูปร่าง และการเลือกใช้วัสดุประกอบการศึกษาข้อมูลการใช้ผลิตภัณฑ์ว่า ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวต้องรับน้ำหนักหรือกระทบกระแทกอะไรหรือไม่ ในขณะที่ใช้งานก็คงต้องทดลองประกอบการออกแบบไปด้วย แต่อย่างไรก็ตามความแข็งแรงของโครงสร้างหรือตัวผลิตภัณฑ์ นอกจากเลือกใช้ประเภทของวัสดุ โครงสร้างที่เหมาะสมแล้วยังต้องคำนึงถึงความปลอดภัยควบคู่กันไปอีกด้วย

6) ราคา (Cost) นักออกแบบจะต้องกำหนดแบบผลิตภัณฑ์ประมาณราคาขายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่จะซื้อได้ การจะได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมกับผู้ซื้อนั้นส่วนหนึ่งอยู่ที่การเลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุ และเลือกวิธีการผลิตเหมาะสม ซึ่งหากประมาณการออกมาแล้ว ปรากฏว่าราคาค่อนข้างจะสูงกว่าที่กำหนดไว้ ก็อาจจะมีการเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาองค์ประกอบด้านต่างๆ กันใหม่ แต่ก็ยังต้องคงไว้ ซึ่งคุณค่าของผลิตภัณฑ์นั้น

7) วัสดุ (Materials) การออกแบบควรเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอย รวมทั้งง่ายต่อการดูแลรักษา ความสะดวกรวดเร็วในการผลิต และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม

8) กรรมวิธีการผลิต (Production) นักออกแบบต้องศึกษาวิธีผลิต ให้เหมาะสมกับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ที่พึงมี โดยควรออกแบบให้สามารถผลิตได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ และสอดคล้องกับกรรมวิธีของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิม

9) การบำรุงรักษาและซ่อมแซม (Maintenance) การออกแบบจะต้องออกแบบเพื่อให้สามารถบำรุงรักษาและแก้ไขซ่อมแซมได้ง่าย เมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น อีกทั้งต้องง่ายและสะดวกต่อการทำความสะอาด เพื่อช่วยยืดอายุการใช้งาน นักออกแบบต้องศึกษาถึงตำแหน่งในการจัดวางกลไกแต่ละชิ้น เพื่อที่จะได้ออกแบบให้สะดวก ในการซ่อมแซมได้ง่าย

10) การขนส่ง (Transportation) นักออกแบบต้องคำนึงถึงการประหยัดค่าสะดวกในการขนส่ง ที่จะไม่ทำให้ผลิตภัณฑ์เกิดการเสียหายชำรุด โดยนักออกแบบจะต้องคำนึงถึงเรื่องการขนส่ง ตั้งแต่ขั้นตอนของการออกแบบกันเลยทีเดียว คือ ออกแบบให้ง่าย สะดวก เพื่อให้หีบห่อมีขนาดเล็กที่สุดสามารถบรรจุได้ในลังที่ เป็นขนาดมาตรฐาน เพื่อการประหยัดค่าขนส่ง เมื่อผู้ซื้อซื้อไปก็สามารถที่จะขนส่งได้ด้วยตนเองนำกลับไปบ้านก็สามารถประกอบชิ้นส่วนให้เข้ารูปเป็นผลิตภัณฑ์ได้โดยสะดวกด้วยตนเอง

2.11.1.2 ขั้นตอนในการออกแบบ (The Process of Designing) ฐปนัท แก้วปาน สราวุธ อิศรานวัฒน์ และจรียา แผลงนอก (2563) กล่าวว่า การออกแบบมี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) ชั้นเหตุ-ผล (First Cause) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ได้แก่

1.1) การวิเคราะห์ความต้องการของผู้บริโภค (Human needs) เป็นกระบวนการที่จะนำมาสู่จุดเริ่มต้นของความต้องการ โดยดำเนินการ ดังนี้ กำหนดวัตถุประสงค์และเป้าหมาย (Create Objective And Goal) ซึ่งเป็นแนวคิดในการสร้างงาน (Idea) ที่ต้องอาศัยการรวมกันของประสบการณ์แวดล้อม (Environmental) ความประทับใจ (Perception) และอารมณ์ (Emotion) แต่ไม่สามารถประเมินคุณค่า (Evaluate) ได้อย่างแท้จริง เพราะเป็นเพียงเหตุ-ผลเบื้องต้น โดยพิจารณาสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยเหตุ-ผล (Judge) ความต้องการ (Needs) คุณค่า (Value) ความรู้สึกชอบ (Like) การให้ค่าความสำคัญ (Important) และการแสดงความงามกับประโยชน์ใช้สอย (Aesthetic and Function) เท่านั้น การกำหนดโครงการ (Create Program) กำหนดปัญหาและการแก้ปัญหา (Create Problem &

Solution) “วัตถุประสงค์” เปรียบเสมือน “ปัญหา” ทางความคิด ที่ต้อง “แก้ไข” อย่างต่อเนื่อง และนักออกแบบจะต้องสร้างให้ภาพนั้นเกิดขึ้นมาจริง ๆ ดังนั้น กระบวนการร่างภาพ หรือ เขียนแบบ จึงมีความสำคัญ เพื่อการประเมินความต้องการเบื้องต้น (Pre-Evaluate) 1.2) ปัญหาและการแก้ปัญหา (Problem & Solution)

2) ปัญหาและการแก้ปัญหา (Problem & Solution) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ กำหนดแนวคิดและการรับรู้ (Create Idea & Perception) สรุปลักษณะการออกแบบ

(Created Concept Design) การกำหนดร่างแบบ (Principle & Design) ประกอบด้วยขั้นตอน การเขียนแบบ (Working Drawing) และการนำเสนอแบบ (Presentation)

3) พิจารณาวัสดุ (Material Cause) ดำเนินการแก้ไขปัญหา (Follow to Problem & Solution) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ การกำหนดแนวคิดและการหาวัสดุ (Created Idea & Perception into Materials) จากภาพร่างและงานเขียนแบบ นักออกแบบจะต้องพิจารณาคูณสมบัติของวัสดุให้เหมาะสม ตรงกับวัตถุประสงค์ คุณค่าความงาม และมีเอกลักษณ์ (Real Imagination) อย่างลงตัว โดยกระบวนการออกแบบ (Designing) และวิเคราะห์ทัศนภาพ (Visualizing) ศึกษาแนวคิดการออกแบบ (Study Concept Design) การเลือกวัสดุให้เหมาะสม (Select & Special to materials) การออกแบบรูปทรง (Use on Form Design)

4) การพิจารณาเทคนิค (Technical Cause) การศึกษา การเลือกเทคนิค และวิธีการ (Study-Technique & Method) ประกอบด้วยขั้นตอนย่อย ดังนี้ การศึกษาแนวคิดการออกแบบ (Study Concept Design) เป็นการศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบ วิธีการสร้างงาน เพื่อให้ได้ภาพรวมเหมาะสมกับลักษณะงานที่คิดและวางแผนในขั้นที่ 1 และ 2 ด้วยการใช้เครื่องมือ (Tools) เครื่องจักร (Machine) วิธีการขั้นตอน เวลา การตกแต่ง ฯลฯ การเลือกเทคนิคพิเศษและวิธีการ (Select & Special Technique & Method) การดำเนินการทดลอง (Working & Practical)

5) ขั้นตอนการสรุป (Final Cause)การพิจารณา สรุปผลการดำเนินงาน และการทบทวน (Representation Practical Cause) มีขั้นตอนย่อย ดังนี้ การให้ความหมาย (Meaning) การพิจารณาประโยชน์ใช้สอยและความงาม (Function & Aesthetic) การผลิต (Production) เมื่อผ่านกระบวนการทางเทคนิคแล้วสามารถประเมินผลทางการออกแบบได้ ถ้าเป็นที่พอใจ ก็สามารถผลิตผลงานออกแบบในจำนวนต่อ ๆ ไปตามประสงค์ แต่ถ้าไม่พอใจหรือมีความผิดพลาด ก็สามารถปรับปรุงแก้ไข ให้สมบูรณ์ต่อไป แล้วจึงสู่กระบวนการผลิตอีกครั้งหนึ่ง ผลงานที่ได้อาจเป็นผลงานต้นแบบชิ้นเดียว (One Unit) หรือผลงานจำนวนมาก (Mass Products)

จากการศึกษาความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบ มีความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เพราะหลักการและแนวคิดการออกแบบผลิตภัณฑ์ทำให้ตระหนักถึง หน้าที่ใช้สอย สามารถตอบสนองประโยชน์ใช้สอยได้อย่างมีประสิทธิภาพ ความสวยงาม เพราะความสวยงามจะเป็นสิ่งที่ทำให้ผู้บริโภคเกิดความประทับใจ และเกิดการตัดสินใจซื้อ ความสะดวกสบายในการใช้ ขนาด สัดส่วน ทั้งทางด้านสรีระศาสตร์ และด้านจิตวิทยา การออกแบบควรคำนึงถึงความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ ผลิตภัณฑ์จะต้องมีความแข็งแรงในตัวทนทานต่อการใช้สอยตามหน้าที่ ผลิตภัณฑ์ที่มีราคาเหมาะสมกับผู้ซื้อนั้นส่วนหนึ่งอยู่ที่การเลือกใช้ชนิดหรือเกรดของวัสดุ และเลือกวิธีการผลิตเหมาะสม การออกแบบควรเลือกใช้วัสดุที่เหมาะสมกับหน้าที่ใช้สอยรวมทั้ง

ง่ายต่อการดูแลรักษา ความสะดวกรวดเร็วในการผลิต และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ควรออกแบบให้สามารถผลิตได้ง่าย รวดเร็ว ประหยัดวัสดุ ค่าแรง และค่าใช้จ่ายอื่นๆ และสอดคล้องกับกรรมวิธีของเครื่องจักรและอุปกรณ์ที่มีอยู่เดิมการออกแบบจะต้องออกแบบเพื่อให้สามารถบำรุงรักษาและแก้ไขซ่อมแซมได้ง่าย เมื่อมีการชำรุดเสียหายเกิดขึ้น อีกทั้งต้องง่ายและสะดวกต่อการทำความสะอาด เพื่อช่วยยืดอายุการใช้งาน

2.11.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการตัดเย็บผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน

2.11.2.1 พื้นฐานการตัดเย็บ อุปกรณ์และเครื่องมือการตัดเย็บเป็นสิ่งที่ช่วยให้งานตัดเย็บมีความละเอียดเรียบร้อย รวดเร็ว และได้ผลงานคุณภาพดี ดังนั้นควรเรียนรู้วิธีการใช้อุปกรณ์ทุกชนิด เพื่อเลือกใช้ให้เหมาะสมกับชนิดของผลงานและหมั่นดูแลรักษาให้อยู่ในสภาพดีอยู่เสมอ อุปกรณ์ที่ใช้ในการวัดตัวและการสร้างแบบการสร้างแบบตัดต้องใช้อุปกรณ์ที่ถูกต้องและเหมาะสม อนุพงษ์ (2555) กล่าวว่าอุปกรณ์ที่ใช้วัดมีหลายชนิด แต่ละชนิดมีลักษณะและรูปร่างที่แตกต่างกันออกไปได้แก่

1) สายวัด สายวัดที่มีขายในท้องตลาดมีหลายชนิด เช่น ผ้าเทป ไฟเบอร์กลาส พลาสติก เป็นต้น แต่สายวัดที่ดีควรทำด้วยวัสดุที่ไม่ยืด ไม่หด มีหน่วยวัดเป็นนิ้วและเซนติเมตร สายวัดทั่วไปมีความยาว 60 นิ้ว หรือ 150 เซนติเมตร มีการแบ่งช่องและระบุตัวเลขอย่างชัดเจน วิธีการใช้วัดตัวเพื่อทราบขนาดและสัดส่วนของแต่ละบุคคลเพื่อนำไปใช้ในการสร้างแบบตัดเสื้อผ้า

2) ไม้บรรทัด ที่ใช้ในงานตัดเย็บมี 3 ขนาด คือ ขนาดยาว 12 นิ้ว 18 นิ้ว และ 24 นิ้ว ไม้บรรทัดยาว 12 นิ้ว ใช้สำหรับขีดเส้นระยะสั้น เช่น เส้นไหล่ เส้นบ่า เป็นต้น ส่วนไม้บรรทัดยาว 18 นิ้ว และ 24 นิ้ว ใช้สำหรับขีดเส้นที่เป็นเส้นยาวในการสร้างแบบตัด เพื่อความสะดวกและรวดเร็ว ควรมีไม้บรรทัดอย่างน้อย 2 อัน คือ ขนาดยาว 12 นิ้ว และขนาดยาว 18 นิ้ว หรือ 24 นิ้ว และไม้บรรทัดชนิดที่เป็นพลาสติกใสจะสะดวกต่อการใช้งานมากกว่าเพราะเห็นรอยเส้นด้านล่างชัดเจนกว่าไม้บรรทัดที่มีความหนาทึบ วิธีการใช้ ใช้สำหรับขีดเส้นในการสร้างแบบ

3) ไม้ฉาก มีทั้งชนิดที่ทำด้วยไม้และพลาสติกใส มีความยาวตั้งแต่ 6 เซนติเมตรขึ้นไป มีหน่วยวัดข้างหนึ่งเป็นนิ้ว ข้างหนึ่งเป็นเซนติเมตรเช่นเดียวกับไม้บรรทัดทั่วไป วิธีการใช้ใช้สำหรับทำมุมที่ต้องการให้เป็นมุมฉาก หรือขีดเกรนผ้าบนแบบตัด

4) ไม้โค้ง ใช้ขีดเส้นสร้างแบบบริเวณที่ต้องการทำส่วนโค้ง เช่น โคนคอเสื้อ โคนสะโพก ตะเข็บข้างของเสื้อ และตะเข็บใต้ขากางเกง เป็นต้น และสามารถใช้ทำเส้นโค้งตัดต่อเสื้อผ้าแล้วแต่ลักษณะงานและความถนัดของผู้ใช้ ผู้ใช้จึงควรเรียนรู้วิธีใช้ให้ถูกต้อง จะช่วยให้การทำงานสะดวกและรวดเร็วขึ้น ไม้โค้งสะโพกมีทั้งแบบที่ทำด้วยไม้และพลาสติก ตรงปลายมีรูสำหรับแขวน วิธีการใช้ใช้ขีดเส้นสร้างแบบบริเวณที่ต้องการส่วนโค้ง เว้า หรือต้องการความมน

5) ไมค์วงแขน ใช้สำหรับสร้างแบบบริเวณแขนเสื้อ หรือหัวแขนที่ต้องการ ความโค้งสวยงามวิธีการใช้ใช้เขียนเส้นตามรอยโค้งของไม้ เพื่อความสะดวก รวดเร็ว และสวยงามกว่า ชีด

6) ยางลบ ยางลบที่ใช้ควรเลือกชนิดคุณภาพดี สามารถลบรอยดินสอได้สะอาด ไม่ควรใช้ยางลบที่หัวดินสอเพราะนอกจากลบไม่สะอาดแล้วยังทำให้แบบตัดมีรอยดำและสกปรกไปด้วย วิธีการใช้ใช้ลบรอยเส้นที่ต้องการแก้ไขขณะสร้างแบบตัด

7) ดินสอ ใช้สำหรับทำเครื่องหมายและขีดเส้นต่าง ๆ ที่ใช้ในการสร้างแบบ ก่อนใช้เหลาดินสอให้แหลมเพื่อความคมชัดของเส้น และไม่ควรรีดินสอที่ใส่อ่อนจะทำให้ทุเรีว ขณะเดียวกันดินสอที่ใส่มากเกินไปทำให้กระดาษสร้างแบบขาดได้ง่ายและมองไม่ชัดเจน วิธีการใช้ใช้ขีดเส้นหรือทำเครื่องหมายในการสร้างแบบตัด

8) ดินสอ 2 สี คือดินสอที่มีสองสีในแท่งเดียวกัน คือ สีน้ำเงินและสีแดง ใช้สำหรับการสร้างแบบ เขียนทับเพื่อให้เห็นเส้นชัดเจนขึ้น เช่น การเน้นเส้นสำคัญต่างเพื่อความสะดวกในการสร้างแพตเทิร์น เป็นต้น วิธีการใช้ใช้ขีดเพื่อเน้นเส้นให้มีความชัดเจนมากขึ้น

9) กระดาษสร้างแบบ ควรใช้กระดาษสีขาวหรือสีน้ำตาล ซึ่งมีขายตามร้านขายเครื่องเขียนและร้านขายอุปกรณ์การตัดเย็บทั่วไป มีขนาดกว้าง 79 เซนติเมตร ยาว 190 เซนติเมตร มีทั้งชนิดเนื้อบางและชนิดเนื้อหนา วิธีการใช้ใช้สำหรับสร้างแบบตัด

2.12 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปัก

2.12.1 อุปกรณ์การปัก อุปกรณ์ที่ใช้ในการปัก เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับการปักผ้า (อภิรติ, 2549) ได้กล่าวไว้ถึงอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการปัก มีดังนี้

2.12.1.1 เข็มปัก (Embroidery Needles) ต้องใช้เข็มที่มีขนาดเรียวยาวเล็ก เพราะเข็มขนาดเล็กจะสามารถปักชวยลวดลายได้อย่างละเอียด ประณีต กลมกลืน และสวยงาม เข็มที่เหมาะสมสำหรับงานปัก คือ เข็มเบอร์ 11 หรือเบอร์ 12

2.12.1.2 กรรไกร (Embroidery Scissors) ที่ใช้สำหรับงานปักมี 2 ลักษณะ คือ

1) กรรไกรปลายโค้ง (Curve Scissors) เป็นกรรไกรที่มีด้ามตรง แต่ส่วน ปลายของใบมีดจะมีส่วนโค้ง ความยาวของใบมีดจะมีขนาด 3 - 5 นิ้ว

2) กรรไกรปลายแหลม (Sharp Scissors) เป็นกรรไกรที่มีด้ามตรง ส่วน ปลายของใบมีดจะตรงและมีปลายแหลมเรียวยาว ความยาวของใบมีดจะมีขนาด 3 - 5 นิ้ว

2.12.1.3 สะตัง (Frank) เป็น ปกรณที่สาคัญมากชนิดหนึ่งที่ใช้สำหรับงานปัก เพราะ สะตัง เป็นอุปกรณ์ที่ใช้ตัง ช่วยทำให้ผ้าที่ปักเรียบตัง สะดวกแก่การปัก และทำให้ปักได้ อย่างรวดเร็ว และสวยงามกว่าการปักที่ไม่ใช้สะตัง สะตังที่ใช้สำหรับงานปักมี 2 ลักษณะ คือ

1) สะดิงแบบกลม (Hoop Fram) เป็นสะดิงที่ทำด้วยไม้หรือพลาสติก จะมี ขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางตั้งแต่ 6 - 12 นิ้ว

2) สะดิงแบบสี่เหลี่ยม (Square Fram) จะเป็นสะดิงที่ทำด้วยไม้ จะเป็นสี่เหลี่ยม ผืนผ้าหรือสี่เหลี่ยมจัตุรัส ส่วนขนาดจะเล็กหรือใหญ่แล้วแต่ชิ้นงานที่จะปัก

2.12.1.4 ปากคีบ (Pincers) ควรเป็นปากคีบที่ทำด้วยทองเหลือง หรือเป็นเหล็กที่ชุบด้วยนิกเกิล เพราะจะทำให้คงทนแข็งแรง เนื่องจากในการปักนั้น ปากคีบเป็นอุปกรณ์ที่ ถูกใช้งานบ่อยครั้งมาก ลักษณะของปากคีบมี 2 ลักษณะ คือ

1) ปากคีบปลายตรง (Straight Pincers) เป็นปากคีบที่เหมาะสมสำหรับงานปัก ดิ้นข้อ ใช้สำหรับจับด้นข้อหักมุมและปีบมุมให้แหลม จะมีกำลังการจับได้ดีกว่าปากคีบ ปลายงอ

2) ปากคีบปลายงอ (Bent Pincers) เป็นปากคีบที่สะดวกในการจับดิ่ง กระจดาชลอกกลายให้หลุดจากผ้าหรือดิ่งเศษด้ายเศษไหมที่ไม่ต้องการออกจากผ้าซึ่งอยู่บนสะดิง

2.12.2 วัสดุการปัก วัสดุที่ใช้ในการปัก ใช้สำหรับการปักผ้า (อภิรติ, 2549) ได้กล่าวไว้ดังมีดังนี้

2.12.2.1 ด้ายสำหรับปัก (Embroidery Threads) ชนิดที่นิยมใช้ในงานปัก

1) ด้ายเบอร์ 5 คือ ลักษณะของเส้นด้ายจะเป็นเส้นด้ายเดี่ยว ด้ายเบอร์ 5 บางครั้งอาจจะผลิตจากเส้นใยฝ้าย ไหม เรยอน หรือขนสัตว์ ซึ่งขนาดของเส้นด้ายอาจจะ มีทั้งขนาดเล็ก กลาง หรือขนาดใหญ่ ควรเลือกให้เหมาะสมกับลวดลายที่จะปัก ลวดลาย ที่จะปักกับด้ายเบอร์ 5 นี้ ควรเป็นลวดลายที่ไม่ต้องการความละเอียดมากนัก เพราะเส้น ด้ายที่ใช้ปักจะเป็นเส้นด้ายเดี่ยวเหมาะสมสำหรับ

ปักลวดลายหยาบๆ เช่น การปักข้ามปัก ทึบทับลาย หรือบางครั้งเรียกว่า การปักฝรั่ง

2) ด้ายเบอร์ 25 คือ เส้นด้ายที่มีการเข้าเกลียวด้วยเส้นด้ายขนาดเล็ก 6 เส้น ลักษณะของด้ายเบอร์ 25 นั้นจะผลิตเป็น “ใจ” หรือบางครั้งเรียกว่า “เซ็ด” ภายใน 1 ใจ จะมีความยาวประมาณ 6 เมตร ด้ายชนิดนี้บางครั้งเรียกว่า ไหมปักผ้า เส้นด้ายชนิดนี้เหมาะสำหรับงานปักชนิดปักชอยหรือปักสั้นยาว ใช้สำหรับงานปักลวดลายไทย

2.12.2.2 กระจดาชลอกกลาย (Tracing Paper) การเลือกกระจดาชลอกกลายจำเป็นจะต้องเลือกให้เหมาะสมกับชนิดของลายและผ้าที่จะนำมาปัก การลอกกลายลงบนผ้านั้นมีหลาย ดังนี้

1) การใช้กระจดาชคาร์บอน (Using Carbon Paper) หรือกระจดาชกรอยชนิดไข ซึ่งกระจดาชกรอยชนิดนี้มีให้เลือกใช้ได้หลายสี

2) การใช้กระจดาชแก้วลอกกลาย (Using A Glass Plate) การลอกกลายชนิดนี้ จะเป็นการลอกลวดลายที่ต้องการลงบนกระจดาชแก้วลอกกลายที่มีเนื้อนุ่มเปื่อย

3) การใช้กระดาษทำลายฉลุ (Using Buttonhole Stitches On The Paper)

การลอกลายชนิดนี้เป็นการลอกลายแบบชั่วคราว

2.12.2.3 ด้ายเนา ใช้สำหรับการเนากระดาษลอกลายยึดติดกับผืนผ้าที่จะปัก

2.12.2.4. ด้ายดิบ ใช้สำหรับการหมุนลายปัก ให้มีผิวสัมผัสนุ่มมากขึ้น

2.12.3 ชนิดของไหมที่ใช้ในการปัก

2.12.3.1 ไหมปักเทียม คือ ไหมปักที่ผลิตจากเส้นใยชนิดต่างๆ มาผสมกัน แล้วจึงนำมาเข้า เกลียวเป็นเส้นไหม ขนาดต่างๆ มีความคงทนต่อการซักฟอก สารเคมี ไหมมีความยืดหยุ่น ทนทาน ไม่ ขาดง่าย มีราคาถูก และยังมีเฉดสีที่หลากหลาย เช่น ไหมปัก D.M.C. ไหมปักตราธง เป็นต้น

2.12.3.2 ไหมปักแท้ คือ ไหมปักที่ได้จากการสาวเส้นไหมจากรังของตัวไหม แล้วนำมา ย้อมสีสังเคราะห์หรือสีธรรมชาติก็ได้ แล้วจึงนำเส้นไหมนั้นมาปักลงบนลวดลาย เส้นไหมแท้ ประเภท นี้มีขนาดเดียว คือ ขนาดของเส้นไหมตามธรรมชาติ นิยมนำมาเป็นเส้นไหมที่ปัก ลงบนผ้าไหมแท้ เช่นกัน เพื่อให้เกิดความงามที่มีคุณค่ามากยิ่งขึ้น

2.12.4 รูปแบบและวิธีการปักไหม รูปแบบและวิธีการปักไหม (อภิรติ, 2549) ได้กล่าวไว้ มีดังนี้

2.12.4.1 การปักไหมเบื้องต้น คือ วิธีการปักแบบง่ายๆ ขึ้นพื้นฐาน ส่วนมากที่ใช้ปักเบื้องต้นจะเป็นลวดลายปัก ผ่งหรือเป็นลายส่วนประกอบของลายปักขนาดใหญ่ ซึ่งลายปักชนิดนี้ จะทำให้ลายปักชนิดอื่นสวยงาม ได้แก่

1) การปักแบบสอยก้านกลม มีวิธีการปัก คือ เมื่อลอกลายลงบน ผ้าเรียบร้อย แล้วก็ใช้ด้ายหรือเส้นไหมเนาตามลวดลาย ให้เส้นด้ายเนาขึ้นมาจากลาย แล้วใช้เข็มร้อยเส้นไหมสีที่ต้องการปักสอยไปตามแนวขวางของเส้นด้ายเนา โดยการสะกิดเนื้อผ้าเล็กน้อยให้เส้นไหมสอยถี่ ๆ ไปตามเส้นด้ายที่ต้องเนา ลวดลายก็จะเป็นเส้นลายนูนกลม

2) การปักเต็มแบบ หมุนลาย มีวิธีการปัก คือ ลอกลวดลายที่ต้องการเสร็จแล้ว ให้ใช้ด้ายหรือเส้นไหมสีเดียวกับผ้าที่ต้องการจะปักหมุนตามความยาวของลายจนเต็มลวดลาย พยายามอย่าปักหมุนเส้นด้ายให้ยาวเกินลายออกไป แล้วจึงนำเส้นไหมที่ร้อยเข็มเรียบร้อยแล้ว ปักเต็ม MEILIN ลายตามแนวขวางของกลีบ เป็นระยะถี่ ๆ ให้เต็มลวดลาย

3) การปักแบบเจาะตาไก่ วิธีการปัก คือ หลังจากทีลอกลวดลายลงบนผ้า แล้วให้ กำหนด ลายว่าส่วนใดจะปักเป็นแบบเจาะตาไก่ เมื่อได้ตำแหน่งแล้วให้เนาด้วยด้ายสีเดียวกับไหมปัก ให้รอบลายแล้วใช้เหล็กแหลมหรือขมเเมนเจาะให้เป็นรูกลมเล็ก ๆ แล้วจึงใช้ไหมปักโดยรอบรอยเจาะ จนถึงเส้นเนารอบลาย โดยการสะกิดเนื้อผ้าเล็กน้อยปักให้เส้นไหมถี่ชิดกันเป็นแนวโดยรอบรูกลมเล็ก ๆ นั้น

4) การปักแบบเลาะมัด วิธีการโดยเริ่มจากการสอยกลมโดยรอบลายที่ต้องการจะทำลายเลาะมัด เมื่อทำเสร็จโดยรอบลายก็ใช้วิธีการเลาะเส้นด้ายยืน และเส้นด้ายพุ่งภายในลวดลาย โดยเลาะเส้นด้ายยืนออก 3 เส้น เว้นเส้นด้ายไว้ 3 เส้น แล้วเลาะสลับกันไปทั้งเส้นด้ายยืนและเส้นด้ายพุ่งภายในลวดลายการเลาะเส้นด้ายถ้าเป็นลายใหญ่อาจจะเลาะให้มากกว่า 3 เส้นด้ายก็ได้ เมื่อเลาะเส้นด้ายจนเต็มลายแล้วก็ทำการมัดโดยการใช้นิ้วเริ่มจัดตั้งแต่เริ่มลายไปตามจุดที่เส้นด้ายพุ่งและเส้นด้ายยืนตัดกัน โดยการใช้ด้ายมัดไปตามแนวยาว และแนวขวาง

5) การปักแบบเส้นโยง โดยเริ่มวิธีการปักจากการทำ ลายถักแบบถักรังคุดตามลวดลายที่กำหนด โดยหันหัวลายที่ถักไว้ภายในลวดลายที่ต้องการตัดเจาะเนื้อผ้า พร้อมกับการโยงเส้น โหนดไปมา 2 - 3 เส้น เป็นเส้นบาร์แล้วถักแบบถักรังคุดบนเส้นโยงนั้นทำ เช่นนี้ไปจนเสร็จลวดลายแล้วจึงตัดเจาะเนื้อผ้าตาม ลวดลายที่ต้องการ

6) การปักแบบลูกอุ้งน เริ่มจากการใช้เหล็กแหลมหรือขนเม่นเจาะให้เป็นรูกลมตรงส่วนที่เป็นขั้วลูกอุ้งน แล้วใช้วิธีการปักแบบลายกลม ส่วนที่เป็นลูกอุ้งนใช้ด้ายหมุนไปตามความยาวของลาย โดยการแทงเข็มลงไปในรูตาไก่หลังจากนั้นให้ปัก ทึบเต็มลายให้เรียบจะได้ลูกอุ้งน ที่นูนกลมสวยงาม

7) การปักลายแบบไขว้ วิธีการปัก โดยปักเดินเส้นตามริมโดยรอบลาย แล้วใช้เข็มสะกิดจากริมลายไปหาภายในลายโดยวิธีการเนาสะกิดบนผ้าฝ้ายเข็มเล็ก ๆ จากขวาไปซ้ายเป็นเส้นแนวท่าง่า ๆ กันจนจบลายแล้วจึงเนาสะกิดผ้าบนฝ้ายเข็มขนาดเท่ากันจากซ้ายไปขวา แต่ระยะฝีเข็มต้องสลับทางกันเมื่อทำงานเต็มลายแล้วจะมองดูเหมือนสานไขว้กัน

2.12.4.2 การปักข้ามหรือปักทึบ บางครั้งเรียกว่า การปักฝรั่ง วิธีการปัก คือ การปักไหมในแนวเฉียงจากส่วนยอดของลายไปหาท้องลาย (ถ้าฝีเข็มจากริมข้างหนึ่งไปหาอีกข้างหนึ่ง) แล้วปักเฉียงทีละน้อย ๆ เพื่อให้เส้นด้ายเรียงกันจนชิดแน่นเรียบร้อย ใช้สำหรับปักตัวอักษรหรือตัวนกก็ได้เหมาะสำหรับลายที่มีส่วนแหลมที่ยอดลาย การปักชนิดนี้จะสวยงามก็จะต้องปักให้เป็นเส้นแนวเฉียง แต่ในบางครั้งถ้าส่วนหลังของลายจะมีความยาวมากกว่าท้องลาย ฉะนั้นเวลาปักจะต้องปักส่วนหลังลายให้ชิดกัน ส่วนท้องลายนั้นความยาวจะน้อยกว่า จึงต้องปักชอยให้ชิดมากกว่าหลังลาย การปักข้ามหรือปักทึบนี้จะพบได้มากกับงานปักพื้นเมืองทางเหนือของประเทศไทย

2.12.4.3 การปักเต็มแบบสั้นยาว โดยการปักไทยมีลักษณะการปัก คือ ปักชอยเส้นไหมในการปักก้าวเส้นไหมให้สั้นและยาวสลับกัน จะเป็นการปักทึบเต็มลาย ขณะที่ปักไม่ควรปักให้เส้นไหมสั้นเกินไปจะทำให้เป็นตอน ๆ ถ้าเส้นไหมยาวเกินไปก็จะทำให้เส้นไหมหย่อนได้ การปักแบบนี้มีวิธีปักแบ่งออกเป็น 3 ชนิด คือ

1) การปักแบบธรรมดา คือ การปักให้เส้นไหมที่สีเดียวกันสั้นยาวสลับกันไปเพียงแต่ให้เส้นไหมกลมกลืนกันตลอดทั้งลาย แนวในการปักเส้นไหมจะต้องไปในทิศทางเดียวกัน

2) การปักแบบแรเงา คือ การปักเส้นไหมสั้นยาวเหมือนวิธีแรก แต่จะใช้สีที่แตกต่างกันของเส้นไหมปัก สอดสีลงไปให้กลมกลืนกัน อย่าแบ่งจังหวะการปักให้เป็นตอน ๆ จะดูไม่สวยเหมือนธรรมชาติ ควรปักแทรกระหว่างสีให้ดูผสมผสานกัน

3) การปักวงกันหอย คือ การปักจากส่วนในสุด โดยการปักให้สั้นกว่าธรรมดาปักวนลายเป็นวงกลม คล้ายลายกันหอย การปักชนิดนี้เหมาะสำหรับการปักลงบนตัวละคร ในวรรณคดี เช่น ส่วนอกของตัวนาง

2.12.5 การปักลูกปัด

2.12.5.1 ชนิดของลูกปัดที่ใช้ในการปัก อภิปติ (2549) กล่าวว่า มีดังนี้

1) ลูกปัดหัวแก้ว (Small Beads) เป็นลูกปัดที่มีลักษณะแวววาว มีขนาดเล็ก ทำจากแก้ว มีสีส้มมากมาย

2) ลูกปัดมุกกลม (Seed Pearl) มีลักษณะเป็นมุกเม็ดกลม ที่มีให้เลือกใช้ได้หลายสีหลายขนาด ตั้งแต่เม็ดเล็กจนถึงเม็ดใหญ่ เลือกใช้ให้เหมาะสมกับชิ้นงาน

3) ลูกปัดคริสตัล (Large Crystal) เป็นลูกปัดแก้วหรือพลาสติกมีรูปร่างแบบเพชร มีสีส้มสวยงาม โดยการฉีดยาในให้เห็นเป็นเม็ดแก้วสีต่างๆ

4) ลูกปัดเนื้อมุก (Pearl Bead) เป็นลูกปัดลักษณะกลม มีสีให้เลือกทั้งสีขาวเหมือนมุกและสีขาวเหลืองอ่อนๆ คล้ายเนื้อมุก

5) ลูกปัดแหง (Bagle Bead) หรือปล้องแก้วจะมีลักษณะเป็นแหงยาว มีทั้งขนาดยาวมากหรือยาวน้อย ถ้าแหงแก้วหรือปล้องแก้วที่มีขนาดเล็ก ผิวนอกก็จะกลมเกลี้ยง แต่ถ้าเป็นปล้องแก้วขนาดใหญ่ผิวนอกก็จะเป็นเหลี่ยม ทำให้มองดูมีความสวยงามแวววาวกว่าปล้องแก้วชนิดกลมเล็ก

6) ลูกปัดมุกรูปรี่ (Called an Oat Pearl) ลักษณะของลูกปัดชนิดนี้มีลักษณะเหมือนเมล็ดข้าว คือหัวเรียวท้ายเรียวมีหลายขนาดและหลายสี เลือกใช้ได้ตามความเหมาะสม

7) ลูกปัดโลหะ (Metallic Gold) เป็นลูกปัดขนาดเล็กเท่ากับ ลูกปัดแก้ว แต่เป็นลูกปัดที่ทำด้วยโลหะสีทองหรือชูปทอง

8) เพชรเทียม (Rhinestones) ลักษณะของเพชรเทียมนี้จะมี 2 ลักษณะ เพชรเทียมที่มีรูปร่างเหมือนเพชรเจียรระไนต้องมีสาแทรกสำหรับยึด ซึ่งสาแทรกนี้ทำด้วยโลหะอ่อน มีสีเดียวกับตัวเรือนเพชร เพชรเทียมชนิดนี้จะมีหลายขนาด มีสีให้เลือกใช้มากมาย เพชรเทียมที่มีรูปร่างต่างๆ เช่น รูปร่างกลม รูปร่างรี หรือรูปเหลี่ยมต่างๆ ซึ่งจะมีการเจาะรูที่ตัวเพชรไว้สำหรับเย็บตรึงติดตามส่วนต่างๆ

9) ลูกปัดหยดน้ำค้าง (Avariety of Drops) ลูกปัดลักษณะนี้เป็นรูปร่างเหมือนหยดน้ำ จึงปักสำหรับส่วนที่เป็นชายห้อยคล้ายตุ้มตุ้มหรือชายครุยประดิษฐ์จากวัสดุที่มีสีแวววาวบาง

ชนิดก็เหมือนสีมุกลูกปัดชนิดนี้ บางอย่างอาจจะมีห่วงเล็กๆ สำหรับร้อย บางชนิดก็มีช่องตรงกลางเม็ดลูกปัดสำหรับร้อยได้เช่นกัน

2.12.5.2 วิธีการปักลูกปัด

1) การปักโดยการร้อยลูกปัดเป็นสาย (Beads in Motion) คือวิธีการที่นำลูกปัดชนิดหยดน้ำค้างหรือลูกปัดคริสตัลมาร้อยเป็นตุ้มตั้งแล้วใช้ลูกปัดชนิดมุกกลมหรือลูกปัดแก้วขนาดเล็กร้อยเป็นลายต่อข้อให้ได้ เป็นลักษณะลายลูกปัดที่แกว่งไกวได้ แล้วนำไปยึดติดตกแต่งเสื้อผ้าหรือเครื่องประดับตกแต่งต่างๆ

2) การปักลูกปัดบนลายพิมพ์ผ้า (Beading Prints) การปักวิธีการนี้ คือ การเลือกลูกปัดให้เหมาะสมกับลวดลายพิมพ์ผ้าแล้วปักลงในลายพิมพ์นั้นทำให้ผ้าพิมพ์ดูน่าสนใจและมีราคาขึ้นกว่าเดิม

3) การปักลูกปัดทับแนวเย็บ (Outline Stitching) การปักชนิดนี้จะปักลูกปัดลงบนผ้าที่เย็บด้วยฝีเข็ม ปักเป็นลวดลายต่างๆ ตามที่ต้องการจะปัก แล้วจึงเลือกชนิดของลูกปัดนำมาปักลงบนลายที่เดินฝีเข็มจักรให้สวยงามมากขึ้น

4) การปักลูกปัดลายเส้น (Scroll Design) คือ การปักลูกปัดเป็นลวดลายแบบการปักเดินเส้น แต่เป็นการปักเดินเส้นลายด้วยลูกปัด ซึ่งเป็นลวดลายที่ปักซ้ำกันวนไปมา การปักชนิดนี้จะเพิ่มความสวยงามและน่าสนใจขึ้น เมื่อใช้ลูกปัดสีต่างๆ ตกแต่งตามลายเดินเส้นการปัก

5) การปักลูกปัดเน้น (Beading) เป็นการปักลูกปัดลงบนลายพิมพ์ผ้าที่มีลวดลายหลายๆ สี หรือมีลายดอกหลายขนาด การปักชนิดนี้ต้องการเน้นลายพิมพ์เพียงบางลายหรือเพียงบางดอกของผืนผ้าพิมพ์ ฉะนั้นควรเลือกลูกปัดที่ปักลงบนลายพิมพ์ให้เหมาะสมและสวยงามเมื่อปักแล้วจะทำให้ลายส่วนนั้นดูเด่นมากกว่าส่วนอื่น

6) การปักลูกปัดทับบนช่อลูกไม้ตัดดอก (Beading Brocade) การปักลูกปัดชนิดนี้เพื่อให้ช่อลูกไม้ตัดดอกดูเด่นชัดขึ้น เมื่อนำลูกปัดนี้ไปติดลงบนชุดราตรี ชุดเจ้าสาว หรือตกแต่งกระเป๋าราตรี ควรเลือกลูกปัดที่มีความแวววาวสดใสจะยิ่งช่วยให้ช่อลูกไม้นั้นดู

7) การปักลูกปัดลงบนผ้าทังผืน (Beading Lace) การเลือกลูกปัดที่ปักลงบนผ้าลูกไม้ ควรเลือกลูกปัดแต่ละชนิดให้เหมาะสมกับลายผ้านั้นๆ เช่น ถ้าผ้าลูกไม้เป็นลายดอกควรใช้ลูกปัดชนิดมุกกลม ปักส่วนที่เป็นเกสรและลูกปัดแก้วปักเดินเส้นรอบกลีบดอก ฉะนั้นเมื่อปักลูกปัดลงไปในผ้าลูกไม้แล้วจะต้องทำให้ผ้าลูกไม้ชนิดนั้นดูมีราคาขึ้นหรือสวยงามกว่าเดิม

8) การใช้เทปลูกปัดสำเร็จรูป (Commercial Banding and Motifs) คือ การนำเทปลูกปัดสำเร็จรูปนี้มาเย็บติดกับเสื้อผ้าเพื่อตกแต่งให้เสื้อผ้านั้นดูสวยงาม เทปลูกปัดสำเร็จรูปมีให้เลือกหลายรูปแบบควรเลือกให้เหมาะสมกับส่วนที่จะนำไปตกแต่ง

2.12.6 การปักเลื่อม

2.12.6.1 ชนิดของเลื่อมที่ใช้ในการปัก อภิปติ (2549) กล่าวว่า มีดังนี้

1) เลื่อมชนิดกลม จะมีลักษณะกลมตรงกลางของเลื่อมจะมีรูและลึกลงเล็กน้อย จะมีหลายขนาดและมีสีสันทากหลาย ขนาดที่นิยมใช้ คือ 3.5 มม. 5 มม. 8 มม. และ 10 มม.

2) เลื่อมชนิดกลมแบน ลักษณะของเลื่อมชนิดนี้จะไม่มีส่วนลึกของเลื่อมจะเรียบแบน มีรูตรงกลางเลื่อมสำหรับร้อยลูกปักเวลาปักลายที่มีความโค้งนูนจะต้องหักเลื่อมก่อนลายที่นิยมใช้เลื่อมชนิดนี้ปักคือ ลายเกล็ดมังกรและเกล็ดปลา

3) เลื่อมชนิดโลหะ เป็นเลื่อมที่ทำจากโลหะเนื้ออ่อน มีน้ำหนักเบา ระบายเลื่อมจะยกเลื่อมคล้ายรูปถ้วย เลื่อมชนิดนี้จะเคลือบหรือชุบสีที่เป็นสีโลหะ เช่น สีเงิน สีทอง หรือสีโลหะต่างๆ

4) เลื่อมชนิดสีเหลือบ เลื่อมชนิดนี้มีรูปร่างหลายแบบหลายขนาดมีสีเหลือบ แลดูมีแสงเงาในตัว เวลาปักชิ้นงานเสร็จแล้วจะทำให้มองดูชิ้นงานนั้นมีสีหลากหลายผสมผสานกันอยู่อย่างกลมกลืน

5) เลื่อมลักษณะพิเศษ จะเป็นเลื่อมที่มีขนาดใหญ่และมีรูปร่างที่แตกต่างกันออกไปตามความคิดของผู้ผลิต เลื่อมชนิดนี้จะมีลักษณะสำเร็จรูป คือ สามารถปักตกแต่งและใช้ได้ทันที เช่น จะมีลักษณะเป็นรูปดอกไม้หรือใบไม้ส่วนสีก็มีให้เลือกมากมาย เลื่อมชนิดนี้จะต่างกับเลื่อมชนิดอื่นตรงที่มีรูสำหรับร้อยหรือปักอยู่ที่สวนบนหรือริมของเลื่อม

2.12.6.2 วิธีการปักเลื่อม มี 2 วิธี คือ

1) การปักเลื่อมชนิดเดียว คือ การปักเลื่อมชนิดกลมหรือกลมแบนอันเดียว อยู่ที่ระยะห่างกันพอสมควร มีวิธีการปัก คือ

แบบที่ 1 การปักเลื่อมด้านเดียว โดยใช้เข็มสอดเข้าไปในรูของเลื่อมแล้วเย็บคร่อมเลื่อมด้านใดด้านหนึ่งตรงติดกับผ้า แล้วจบด้วยการเย็บตะเข็บแบบด้นถอยหลังยึดให้แน่น

แบบที่ 2 การปักเลื่อมทั้งสองข้าง วิธีการแทงเข็มให้พอดีกับรูของเลื่อมตรงกลางและเย็บคร่อมเลื่อมตรงทั้งสองข้างของเลื่อมให้อยู่ตรงกันข้าม

แบบที่ 3 การปักเลื่อมโดยใช้ลูกปัก การปักชนิดนี้เป็นการปัก โดยบังคับให้เลื่อมอยู่กับที่ โดยใช้ลูกปักตรงตรงกลางรูของเลื่อม การปักนี้จะมองไม่เห็นเส้นด้าย เพราะเราแทงเข็มขึ้นกลางรูของเลื่อมแล้วร้อยลูกปักใส่เข็มปักลงที่เดิม ด้ายก็จะซ่อนอยู่ด้านล่าง

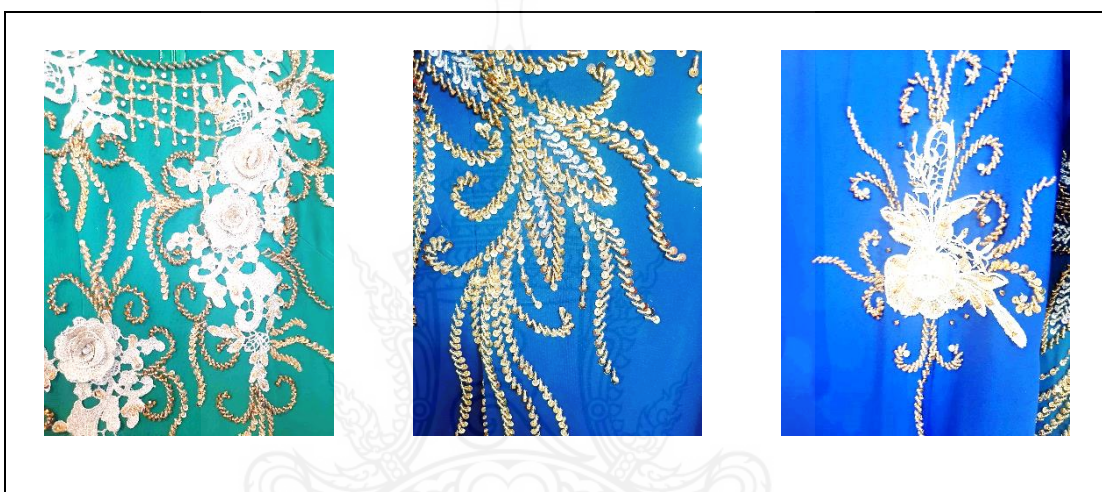
2) การปักเลื่อมซ้อนกัน คือ การปักเลื่อมให้ซ้อนกันเป็นระยะที่สม่ำเสมอ โดยการปักแบบด้นถอยหลัง วิธีและขั้นตอนการปัก โดยแทงเข็มขึ้นบนผ้า แล้วร้อยเข็มสอดในรูของเลื่อมด้านหน้า แทงเข็มลงเย็บตะเข็บเหมือนด้นถอยหลัง ระยะที่ก้าวฝีเข็มจะเท่า

ความกว้าง ครึ่งหนึ่งของเลื่อม แล้วดึงด้ายให้ตึงเพื่อยึดเลื่อมติดกับผ้าจับเลื่อมเรียงซ้อนไปเรื่อยๆ จน
ได้ความยาวตามต้องการ

3) การปักเลื่อมชนิดพิเศษ การปักเลื่อมชนิดนี้มีวิธีการปักสองแบบ คือ

แบบที่ 1 การปักเลื่อมตรงด้านข้างด้านเดียว ใช้วิธีการเย็บตรงเลื่อมเป็น
ระยะการปักเลื่อมวิธีนี้จะมองเห็นเส้นด้ายที่ปัก

แบบที่ 2 การปักเลื่อมโดยใช้ลูกปัดร้อย 1 เม็ด แล้วแทงเข็มกลับที่เดิม ทำ
ให้เลื่อมติดแน่นคงที่ มองไม่เห็นเส้นด้ายที่ใช้ปัก

ภาพที่ 2.46 การปักเลื่อม

2.13 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบตราสินค้า

การออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื้อกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจ
ชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ศึกษาและทำความเข้าใจ
ในแนวคิด ความหมาย ของการออกแบบและตราสัญลักษณ์ เพื่อมาเป็นกรอบทิศทางการพัฒนา
และออกแบบตราสินค้าให้ตรงกับความต้องการของวิสาหกิจชุมชน โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

2.13.1 แนวคิดการออกแบบตราสัญลักษณ์

การสร้าง “ตราสัญลักษณ์” หรือ “แบรนด์ (Brand)” เกิดขึ้นมามากกว่า 5,000 ปี แล้ว
แต่เพิ่งเป็นกระแสอย่างแท้จริงเมื่อไม่กี่ปีมานี้ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมใน
ปัจจุบัน ที่เปลี่ยนวิธีคิดจากเศรษฐกิจที่เน้นการผลิตระบบอุตสาหกรรม (Mass Production) มาเป็น
เน้นความต้องการของกลุ่มลูกค้า (Mass Customization) แทน ทำให้ลูกค้ามี ทางเลือกเพิ่มขึ้น และ

ด้วยเหตุที่คนแต่ละคนมีชีวิตประจำวันที่เร่งรีบ ทำให้การตัดสินใจเลือกซื้อ สินค้าโดยวิธีเดิม ๆ ด้วยการเปรียบเทียบรูปลักษณ์ และประโยชน์ที่ได้รับอาจไม่สอดคล้องกับ สภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงการแข่งขันทางการค้าในสังคมยุคข่าวสาร ซึ่งมีการลอกเลียน รูปลักษณ์ของสินค้าทันทีที่วางจำหน่าย ทั้งที่คุณภาพของสินค้าอาจไม่แตกต่างกันมาก ผู้บริโภคจึง มักตัดสินใจเลือก โดยพิจารณาจาก สัญลักษณ์หรือแบรนด์ที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัว แบบของสินค้า สถานที่ที่วางจำหน่าย กลุ่มผู้บริโภค ราคา ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสินค้านั้น และที่สำคัญซึ่งจะขาดเสียมิได้คือผู้ผลิต ดังนั้น ชื่อเสียงของผู้ผลิตจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค จนอาจกล่าวได้ว่าความเชื่อถือในตัวสินค้า จะมีผลต่อการซื้อสินค้ามากกว่ารูปลักษณ์และประโยชน์ที่จะได้รับเสียอีก ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษา และทำความเข้าใจในความหมายของการออกแบบตราสินค้า โดยจะกล่าวในลำดับต่อไป (สุมิตรรา, 2554)

2.13.2 ความหมายของการออกแบบตราสัญลักษณ์

ปราณี (2548) ได้ให้ความหมายของ ตราสัญลักษณ์ หมายถึง เป็นคำข้อความสั้น ๆ หรือ สัญลักษณ์ ที่สามารถสื่อสารให้ผู้บริโภคได้ทราบถึงบุคลิกภาพของผลิตภัณฑ์ ตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ ตลอดจนประโยชน์หรือความพึงพอใจที่ผู้บริโภคจะได้รับจากการใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

วิทยา (2557) ได้กล่าวว่า ตราสัญลักษณ์ หรือแบรนด์ (Brand) คือ สิ่งที่ช่วยสร้างความแตกต่างของสินค้าให้เกิดขึ้นในใจ ของผู้บริโภค ระหว่างสินค้าที่มีแบรนด์กับสินค้าที่ไม่มีแบรนด์ เนื่องจากว่าแบรนด์จะเป็นตัวกลางใน การสื่อสารถึงความแตกต่างของสินค้าให้ผู้บริโภครับรู้ในหลาย ๆ ครั้งที่ผู้บริโภคเปรียบเทียบสินค้านี้ระหว่างผู้ผลิต 2 ราย ถึงแม้ว่าสินค้าทั้ง 2 แบรนด์นี้ จะมีคุณสมบัติหรือคุณประโยชน์ที่เหมือนกันทุกประการ แต่ผู้บริโภคก็อาจจะรู้สึกว่าคุณค่าทั้ง 2 ชิ้นนี้มีความแตกต่างกัน ซึ่งความแตกต่างที่เกิดขึ้นในใจผู้บริโภคนี้ มีอิทธิพลมาจากความพึงพอใจในแต่ละแบรนด์ที่ แตกต่างกัน และนำไปสู่การเลือกตัดสินใจซื้อของผู้บริโภคที่แตกต่างกัน

สิรินทิพย์ (2558) ได้กล่าวว่า การออกแบบตราสัญลักษณ์ เป็นการกำหนดจุดยืนในส่วนต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน รวมทั้งออกแบบเนื้อหา ภาพลักษณ์ บุคลิกของตราสินค้า ซึ่งการออกแบบที่ชัดเจนจะเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของตราสัญลักษณ์ ให้มีความโดดเด่น

Philip Kotler (2003) (อ้างถึงใน ปฐมาพร, 2554) กล่าวว่า ตราสัญลักษณ์ หมายถึง ชื่อ คำพูด สัญลักษณ์ รูปลักษณ์ ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการระบุถึงสินค้าหรือบริการของผู้ขายรายใดรายหนึ่งหรือ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และยังถือว่าเป็นสิ่งที่สร้างให้สินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่ง

David Ogilvy (2003) (อ้างถึงใน ปฐมาพร, 2554) กล่าวว่า ตราสัญลักษณ์ คือ สัญลักษณ์ที่ซับซ้อน เป็นการรวบรวมความรู้สึกที่มีต่อรูปร่างหน้าตาของตราสัญลักษณ์ ต่อชื่อ ต่อบรรจุภัณฑ์ ต่อ

ราคา ต่อความเป็นมา ชื่อเสียง แนวทางการโฆษณาตราสัญลักษณ์ เป็นสิ่งที่ถูกกำหนดด้วยความรู้สึกของผู้บริโภคที่ใช้ตราสัญลักษณ์ และมีประสบการณ์กับตราสัญลักษณ์ นั้น

จากข้อความข้างต้นสรุปได้ว่า การออกแบบตราสัญลักษณ์ เป็นการออกแบบข้อความ สัญลักษณ์ รูปลักษณ์ ให้มีความชัดเจน เพื่อสื่อสารให้ผู้บริโภคได้ทราบถึงบุคลิกภาพของผลิตภัณฑ์อย่างชัดเจน และยังเป็นการระบุถึงสินค้าหรือบริการของผู้ขาย ที่สร้างให้ให้ผู้บริโภคทราบว่าสินค้านั้นมีความแตกต่างโดดเด่นจากคู่แข่งรายอื่น

2.13.3 องค์ประกอบของตราสัญลักษณ์

เกรียงไกร (2550) ได้กล่าวว่า ตราสัญลักษณ์ มีองค์ประกอบสำคัญ ดังนี้

2.13.3.1 ส่วนที่จับต้องได้ (Tangible Assets) ได้แก่ รูปร่างหน้าตา (attributes) และคุณประโยชน์ (benefits)

2.13.3.2 ส่วนที่จับต้องไม่ได้ (Intangible Assets) ได้แก่ คุณค่า (values) และบุคลิกภาพ (personality)

Brand DNA คือ ตัวตนที่แท้จริงของแบรนด์ที่ทำให้ผู้บริโภคเลือกแบรนด์นั้นอย่างมีศรัทธา อาจเป็นองค์ประกอบใดของแบรนด์ก็ได้ ระหว่าง attributes/benefits/values/personality โดยขึ้นกับแต่ละตลาดและประสบการณ์ของผู้บริโภค

Brand Architecture คือ พิมพ์เขียวของแบรนด์ เป็นระบบที่วางไว้ ว่าควรจะใช้ชื่อแบรนด์อย่างไร ชื่อใดคือแบรนด์หลัก หรือแบรนด์แม่ (Umbrella Brand) และชื่อใดคือแบรนด์ลูก (Sub-brand) โดยแต่ละองค์กรต้องกำหนดให้ชัดเจนว่าจะใช้แบรนด์หลักควบคู่กับ แบรนด์ลูกอย่างไร

Brand Identity หรือเอกลักษณ์ของแบรนด์ ซึ่งหมายรวมถึงทุกสิ่งที่ทำให้แบรนด์มีเอกภาพไปในทิศทางเดียวกันทั้งเอกลักษณ์ด้านภาพ เสียง และพฤติกรรม

Brand Portfolio หรือ ฐานันดรของแบรนด์ คือ การจัดสถานะของแบรนด์นั้นว่าแต่ละแบรนด์อยู่ในฐานะอะไร ควรจะได้รับการสนับสนุนมาก-น้อยเพียงใด

Brand Equity คือ มูลค่าของแบรนด์ที่สั่งสมเรื่อยมา จนกลายเป็นมูลค่าเงินอันมหาศาล เพราะมีคนรู้จัก ยอมรับ อยากซื้อ อยากใช้เป็นประจำ สิ่งสำคัญในการสร้างและรักษาตราสินค้าให้มีความแข็งแกร่ง และมีอายุยืนยาว คือ องค์กรจะต้องสร้างเอกลักษณ์ที่โดดเด่นให้กับตัวสินค้า นำเสนอในสิ่งที่เหนือกว่า และแตกต่างโดยยึดความสำคัญ และความต้องการของลูกค้าเป็นหลักดำเนินการปฏิบัติตาม ข้อตกลงอย่างมั่นคง และไม่เปลี่ยนแปลง อีกทั้งต้องสื่อสารตามข้อตกลงอย่างมั่นคง และต่อเนื่อง

2.13.4 กระบวนการสร้างตราสัญลักษณ์

เกรียงไกร (2550) การตลาดในอดีตที่ผ่านมาส่วนใหญ่จะเน้นและชี้ให้เห็นว่าสินค้ามีประโยชน์ทำอะไรได้ และใช้อะไรได้บ้าง เพื่อเสนอขายแก่ลูกค้า (Product Oriented) ซึ่งปัจจุบันมีการสร้างคุณค่า (Value) ให้กับลูกค้าว่าลูกค้าได้อะไร ใช้อะไรอย่างไร เหนือกว่าคนอื่นอย่างไร จึงต้องมีการสร้างความแตกต่าง (Difference) อย่างสิ้นเชิง มิฉะนั้นแล้วการสร้างความแตกต่างทำไม่ได้ ไม่นานก็จะถูกคู่แข่งขันเลียนแบบ หรือการสร้างตำแหน่งครองใจ (Positioning) ต้องให้ยืนอยู่ในสมองของลูกค้า ด้วยภาพลักษณ์ (Image) ของตราสินค้าจะเป็นภาพลักษณ์ที่สะท้อนตัว สินค้าทำให้ลูกค้าเกิดความจงรักภักดี (Royalty) ซึ่งการตลาดยุคใหม่กระบวนการของธุรกิจ ต้องเปลี่ยนไปจากเดิม และมีรูปแบบในการพัฒนาตราให้มีความสมบูรณ์เข้มแข็ง โดยจะต้องเชื่อมโยงยุทธศาสตร์ของบริษัท ในการพัฒนาวิสัยทัศน์และภารกิจของตราสัญลักษณ์ผ่านกิจกรรม ทางการตลาดที่มีความเกี่ยวข้องกัน ทั้งหมด จึงจะสามารถขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ธุรกิจให้ สัมพันธ์กับลูกค้าโดยตรง แล้วก็กิจกรรมทางการตลาดต้องอยู่บนความสัมพันธ์กับลูกค้าอย่าง ยั่งยืน

2.13.4.1 ต้องสร้างการรับรู้ (Awareness) ให้แก่ผู้บริโภค โดยให้ความรู้เกี่ยวกับ ตราสินค้าก่อนอันดับแรก

2.13.4.2 ให้การข้อมูลข่าวสาร (Information) ผ่านสื่อต่าง ๆ ที่ชัดเจน และภาพพจน์ของตราต่อผู้บริโภค และการดูแลเอาใจใส่ (Respect) กับผู้บริโภคในผลิตภัณฑ์ที่อยู่ในตลาด และนำไปสู่ขั้นต่อไป

2.13.4.3 มิตรภาพ (Friendship) โดยเน้นตราสินค้าให้เป็นสิ่งที่รู้จัก

2.13.4.4 ไว้วางใจ (Trust) สร้างความสัมพันธ์ในระยะยาว ช่วงเวลาของการดำรงชีวิตระหว่างตราสินค้ากับลูกค้า ซึ่งตราได้ให้พลังกับมิตรภาพและความ ไว้วางใจที่จะนำไปสู่ความจงรักภักดีในขั้นสุดท้าย (Loyalty) ซึ่งการให้ความสำคัญและสนใจกับอารมณ์ของความสัมพันธ์ ผู้บริโภคกับตรา นั้น จะทำให้เกิดความสำเร็จในระยะยาวได้จริง

2.13.5 หลักการออกแบบของตราสัญลักษณ์

สำนักช่างสิบหมู่ กรมศิลปากร (2558) ได้กล่าวถึงหลักการออกแบบตราสัญลักษณ์ โดยมี องค์ประกอบดังต่อไปนี้

2.13.5.1 ความเป็นเอกภาพ (Unity) คือ ผลรวมของส่วนประกอบต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน รวมตัวกันเป็นไปเพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การทำให้งานออกแบบมีเอกภาพ คือ ความสัมพันธ์ต่อเนื่อง (Coherence) ซึ่งหมายถึงความสัมพันธ์ต่อเนื่องของส่วนต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นเส้น รูปร่าง รูปทรง มวล ปริมาตร บริเวณว่าง สี น้ำหนัก

2.13.5.2 ความสมดุล (Balance) การออกแบบต้องคำนึงถึงความสมดุล คือ การจัดวางองค์ประกอบให้เกิดความรู้สึกว่าแต่ละส่วนมีน้ำหนักต่อเนื่องกันโดยการรับรู้ทางสายตา อันได้แก่

1) ความสมดุลที่เหมือนกัน (Symmetrical Balance) คือ การออกแบบที่กำหนดรูปทรงซ้ายขวาให้เหมือนกัน น้ำหนักซ้ายขวา ช่องว่างเท่ากัน

2) ความสมดุลที่ต่างกัน (Asymmetrical Balance) คือ การออกแบบที่น่าสนใจต่างไปจากลักษณะซ้ายขวาที่เหมือนกัน ได้แก่ ความสมดุลที่เกิดจากน้ำหนัก ความสมดุลที่เกิดจากสิ่งที่น่าสนใจ เป็นการออกแบบให้มีสิ่งที่น่าสนใจด้านใดด้านหนึ่งเป็นตัวถ่วงดุลน้ำหนัก และความสมดุลที่เกิดจากสภาพตัดกัน เป็น การออกแบบที่คำนึงถึงการตัดกันของสีหรือรูปทรงซ้ายขวา

3) ความกลมกลืน (Harmony) คือ การออกแบบที่นำสิ่งที่ใกล้เคียงกัน คล้าย ๆ กันมาจัดวางไว้ด้วยกัน การซ้ำกัน หรือการขัดกัน จะต้องมีความเชื่อมระหว่างความแตกต่างให้เกิดความกลมกลืนกัน การใช้ความกลมกลืน เพื่อก่อให้เกิดเอกภาพของสัญลักษณ์

4) การซ้ำ (Repetition) คือ การออกแบบที่อาศัยการซ้ำกันของภาพมาจัดวางองค์ประกอบอันก่อให้เกิดความงามได้ แต่ต้องคำนึงถึงความแตกต่างด้วย คือ ทำเหมือนกันมาก ๆ จะก่อให้เกิดความเบื่อ

5) ความลดหลั่น (Gradation) คือ การออกแบบที่อาศัยการเปลี่ยนแปลงลดชั้นทีละน้อย เช่น การลดหลั่นของทิศทาง การลดหลั่นของขนาดจากใหญ่ไปหาเล็กซึ่งก่อให้เกิดความรู้สึกเคลื่อนไหว

2.14 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการออกแบบบรรจุภัณฑ์

2.14.1 ความหมายของการออกแบบบรรจุภัณฑ์

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ หมายถึง กระบวนการคิดประดิษฐ์ สิ่งต่างๆ ให้แปลกใหม่ สะดวกสบายและสอดคล้องกับลักษณะรูปแบบ คุณสมบัติของวัสดุ เพื่อใช้ห่อหุ้ม ป้องกันและรักษาคุณภาพ และลักษณะสินค้าให้คงสภาพเดิม หรือใกล้เคียงกับแรกผลิตมากที่สุด ลักษณะของการบรรจุภัณฑ์มี ดังนี้

2.14.1.1 บรรจุภัณฑ์ชั้นที่หนึ่ง (Primary packaging) หมายถึง บรรจุภัณฑ์ที่มาห่อหุ้มตัวสินค้า เพื่อป้องกันรักษาไม่ให้ตัวสินค้าได้รับความเสียหาย หรือเพื่อความสะดวกในการนำไปใช้งาน ตัวอย่างเช่น หลอดยาสีฟัน

2.14.1.2 บรรจุภัณฑ์ชั้นที่สอง (Secondary packaging) หมายถึง บรรจุภัณฑ์ที่มาห่อหุ้ม บรรจุภัณฑ์ชั้นที่หนึ่ง เพื่อป้องกันไม่ให้ตัวสินค้าได้รับความเสียหาย อีกทั้งยังช่วยสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวสินค้า ช่วยในการขายสินค้าโดยการดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ตัวอย่างเช่น กล่องยาสีฟัน

2.14.1.3 บรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง (Shipping packaging) หมายถึง บรรจุภัณฑ์ที่ทำหน้าที่ในการเก็บรักษาและขนส่งสินค้า ตัวอย่างเช่น ลัง ตู้คอนเทนเนอร์ เป็นต้น

2.14.2 วัตถุประสงค์ของการออกแบบบรรจุภัณฑ์

2.14.2.1 เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ ให้สามารถเอื้ออำนวยคุณประโยชน์ ด้านหน้าที่ใช้สอยได้ดี มีความปลอดภัยจากการคุ้มครองผลิตภัณฑ์ ความประหยัด ความมีประสิทธิภาพ ในการผลิต การบรรจุ การขนส่ง การเก็บรักษา การวางจำหน่าย และการอุปโภค ซึ่งทั้งนี้การออกแบบต้องอาศัยความรู้และประสบการณ์ ด้านวิศวกรรมศาสตร์และวิทยาศาสตร์เข้ามาช่วยเป็นหลักใหญ่

2.14.2.2 เพื่อสร้างบรรจุภัณฑ์ให้สามารถสื่อสาร และสร้างผลกระทบทางจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยใช้ความรู้ทางแขนงศิลปะ เข้ามาสร้างคุณลักษณะของบรรจุภัณฑ์ให้มีคุณสมบัติต่างๆ ดังนี้

- 1) ความมีเอกลักษณ์พิเศษของผลิตภัณฑ์
- 2) ความมีลักษณะพิเศษที่สามารถสร้างความทรงจำหรือทัศนคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์ และบริษัทผู้ผลิต
- 3) ความมีลักษณะพิเศษที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคตลอดจนให้เข้าใจถึงความหมายและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ฯลฯ
- 4) ความมีลักษณะพิเศษที่สามารถดึงดูดความสนใจของผู้บริโภคตลอดจนให้เข้าใจถึงความหมายและคุณประโยชน์ของผลิตภัณฑ์ ฯลฯ

2.14.3 ขั้นตอนการวางแผนออกแบบบรรจุภัณฑ์ การวางแผนเริ่มต้นด้วยจุดประสงค์ของการพัฒนา พร้อมด้วยข้อจำกัดต่างๆ รายละเอียดการวางแผนต้องประกอบด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

2.14.3.1 ขั้นตอนที่ 1 : การวางแผน

- 1) กำหนดเวลา
- 2) ผลงานที่จะได้รับในแต่ละขั้นทำงาน
- 3) รายละเอียดของตราสินค้า (Branding)
- 4) ผู้รับผิดชอบในแต่ละขั้นตอน

2.14.3.2 ขั้นตอนที่ 2 : การรวบรวมข้อมูล

- 1) ข้อมูลการตลาด
- 2) สถานะการแข่งขัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ข้อจำกัด (SWOT: Strength, Weakness, Opportunity , Treat)
- 3) ข้อมูลจากจุดขาย
- 4) ความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย / พฤติกรรมผู้บริโภค
- 5) เทคโนโลยีใหม่ๆ ทางด้านวัสดุบรรจุภัณฑ์ ระบบบรรจุภัณฑ์ และเครื่องจักร

2.14.3.3 ขั้นตอนที่ 3 : การออกแบบร่าง

- 1) พัฒนาความคิดริเริ่มต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
- 2) ร่างต้นแบบ ประมาณ 3-5 แบบ
- 3) ทำต้นแบบ ประมาณ 2-3 แบบ

2.14.3.4 ขั้นตอนที่ 4 : การประชุมวิเคราะห์ปรับต้นแบบ

- 1) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ทางเทคนิค
- 2) วิเคราะห์การสนองความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย
- 3) เลือกต้นแบบที่ยอมรับได้

2.14.3.5 ขั้นตอนที่ 5 : การทำแบบเหมือนร่าง

- 1) เลือกวัสดุที่จะทำแบบ
- 2) ออกแบบกราฟฟิกเหมือนจริง พร้อมตราสินค้าและสัญลักษณ์ทางการค้า
- 3) ขึ้นแบบ

2.14.3.6 ขั้นตอนที่ 6 : การบริหารการออกแบบ เริ่มจากการติดต่อโรงงานผู้ผลิตวัสดุบรรจุภัณฑ์จนถึงการควบคุมงานผลิตให้ได้ตามแบบที่ต้องการ พร้อมทั้งจัดเตรียมรายละเอียด การสั่งซื้อ (Specification) เพื่อให้บรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบสามารถผลิตได้ตามต้องการ ขั้นตอนสุดท้ายเป็นการติดตามผลของบรรจุภัณฑ์ที่ออกแบบไปแล้วว่าสามารถสนองตามจุดมุ่งหมายของการออกแบบและบรรลุถึงวัตถุประสงค์ขององค์กรเพียงใด (กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม, 2565)

จากความหมายของบรรจุภัณฑ์ สรุปว่า การออกแบบบรรจุภัณฑ์ (Packaging Design) หมายถึง การกำหนดรูปแบบและโครงสร้างของบรรจุภัณฑ์ให้สัมพันธ์กับหน้าที่ใช้สอยของผลิตภัณฑ์ เพื่อการคุ้มครองป้องกันไม่ให้สินค้าเสียหายและเพิ่มคุณค่าด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค โดยอาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ในการสร้างสรรค์ เพื่อก่อให้เกิดความสะดวกในการนำไปใช้ และเก็บรักษา ช่วยรักษา

คุณภาพของสินค้า มีความสวยงาม โดดเด่น สอดคล้องกับตำแหน่งของผลิตภัณฑ์ และจะต้องไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

2.14.2 ความสำคัญของบรรจุภัณฑ์

จากสถานการณ์ในตลาดทุกวันนี้ บทบาทของการบรรจุภัณฑ์ได้เปลี่ยนแปลงไป โดยแต่เดิมบรรจุภัณฑ์หีบห่อเปรียบเสมือนส่วนหนึ่งของสินค้าที่ผู้ผลิตมุ่งเพียงการเก็บถนอมรักษาสินค้า แต่ในปัจจุบันในสถานะที่มีการแข่งขันทางการตลาดทวีความรุนแรงขึ้น สินค้าทุกชนิดได้อาศัยการวิจัยและเทคโนโลยีขั้นสูง ที่มุ่งพัฒนาสินค้าของตนเองให้เหนือกว่าสินค้าคู่แข่ง ทำให้สินค้าแต่ละชนิดถูกพัฒนาขึ้นไปในขั้นสูงจนยากแก่การพิจารณาเลือกซื้อของผู้บริโภค เพราะคุณภาพและราคาใกล้เคียงกัน ในสภาพเช่นนี้สินค้าต่าง ๆ จึงจำเป็นต้องหาทางออกให้กับตนเอง ในการที่จะดึงส่วนครองตลาดให้สูงขึ้น หรือรักษาส่วนครองตลาดของตนเอาไว้ ซึ่งเป็นที่ทราบกันดีแล้วว่า ในเวทีการแข่งขันทางการตลาดนั้น ผู้ที่ไม่ก้าวหน้ากลับเป็นการถอยหลัง トラบเท่าที่สินค้ายังไม่ถูกพัฒนาให้ดีกว่าในปัจจุบัน ผู้ผลิตจำเป็นต้องหาลูกเล่นต่าง ๆ เข้ามาในขบวนการทางการตลาดเพื่อสู้รบกับคู่แข่งในสายการผลิตต่าง ๆ หนทางหนึ่งที่ได้ทวีความเข้มข้นขึ้นทุกทีก็คือ การบรรจุภัณฑ์ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า หีบห่อหรือบรรจุภัณฑ์มีความสำคัญต่อการตลาดในปัจจุบัน ดังนี้ (ดำรงศักดิ์ และก่อเกียรติ, 2542)

2.14.2.1 บรรจุภัณฑ์จะเป็นเครื่องชี้บอกให้ผู้บริโภคทราบว่า สินค้าคืออะไรรวมทั้งทำหน้าที่เป็นตัวอธิบายสรรพคุณ บ่งบอกลักษณะวิธีการใช้ หรือแหล่งผลิตให้ผู้บริโภคได้ทราบรวมทั้งข้อความต่าง ๆ ที่กฎหมายกำหนดอย่างชัดเจน ซึ่งจะช่วยให้ผู้บริโภคนั้นมั่นใจในสินค้าที่ซื้อไป

2.14.2.2 บรรจุภัณฑ์ป้องกันมิให้สิ่งที่บรรจุอยู่ภายใน ถูกลักขโมยรั่วไหล หรือมีการลักลอบเปิดดู สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้เจ้าของธุรกิจสามารถรักษามาตรฐาน ชื่อเสียง ตลอดจนรักษายอดจัดจำหน่ายไว้ได้

2.14.2.3 บรรจุภัณฑ์มีส่วนช่วยสร้างเอกลักษณ์ให้กับสินค้า ในกรณีที่มีการแข่งขันมาก ๆ ทำให้ผู้บริโภคสามารถแยกสินค้าออกจากกันได้ โดยดูที่หีบห่อซึ่ง ทำให้สินค้าแตกต่างจากคู่แข่งอย่างชัดเจน ป้องกันการซื้อทดแทนของสินค้าคู่แข่ง

2.14.2.4 บรรจุภัณฑ์ช่วยในการขยายตลาดและรักษาส่วนครองตลาด การเปลี่ยนแปลงหีบห่อ จะช่วยให้เกิดการตื่นตัวในสายตาผู้บริโภค หรือช่วยในการแนะนำสินค้าใหม่ออกสู่ตลาด บรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อที่ดีต้องมีลักษณะเด่นชัด สามารถแสดงตนอย่างชัดเจนเมื่อวางโชว์เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์คู่แข่ง สามารถจูงใจให้ผู้บริโภคเลือกซื้อสินค้านั้น ๆ ได้

2.14.2.5 บรรจุกฎณ์ที่มีส่วนช่วยในการเพิ่มยอดขาย โดยดึงดูดให้ลูกค้าตัดสินใจซื้อสินค้า นั้น ๆ เมื่อได้พบเห็นหรือตัดสินใจซื้อเมื่อได้เปรียบเทียบกับคู่แข่งแล้ว หีบห่อช่วยสร้างภาพพจน์ให้กับ สินค้าและสร้างความทรงจำเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์และตราयीห่อของบริษัทผู้ผลิตด้วย ก่อให้เกิดความ ภักดีในผลิตภัณฑ์ตราयीห่อนั้น ๆ

2.14.3 หน้าที่และบทบาทของบรรจุกฎณ์

2.14.3.1 ทำหน้าที่รองรับ (Contain) บรรจุกฎณ์จะทำหน้าที่รองรับสินค้าให้รวมกันอยู่ เป็นกลุ่มน้อยหรือตามรูปร่างของภาชนะนั้น ๆ

2.14.3.2 ป้องกัน (Protect) บรรจุกฎณ์จะทำหน้าที่ป้องกันคุ้มครองสินค้าที่บรรจุอยู่ ภายในไม่ให้ ยุบ สลาย เสียรูป หรือเสียหายอันเกิดจากสภาพสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยสภาพของ ดินฟ้าอากาศ ระยะเวลาในการเก็บรักษา สภาพการขนส่ง กล่าวคือ ให้คงสภาพลักษณะของสินค้าให้ เหมือนเมื่อผลิตออกจากโรงงานให้มากที่สุด

2.14.3.3 ทำหน้าที่รักษา (Preserve) คุณภาพของสินค้าให้คงเดิมตั้งแต่ผู้ผลิตจนถึงมือ ผู้บริโภคคนสุดท้าย

2.14.3.4 บ่งชี้ (Identify) หรือแจ้งข้อมูล (Inform) รายละเอียดต่าง ๆ ของสินค้า เกี่ยวกับชนิด คุณภาพและแหล่งที่มาหรือจุดหมายปลายทาง โดยหีบห่อต้องแสดงข้อมูลอย่างชัดเจน ให้ผู้บริโภครู้ว่า สินค้าอยู่ที่บรรจุอยู่ภายในคืออะไร ผลิตจากไหน มีปริมาณเท่าใด ส่วนประกอบวัน เวลาที่ผลิต วันเวลาที่หมดอายุ การระบุข้อความสำคัญสำคัญตามกฎหมาย โดยเฉพาะสินค้าประเภท อาหารและยาชื่อการค้าเครื่องหมายการค้า

2.14.3.5 ดึงดูดความสนใจ (Consumer Appeal) และช่วยชักจูงในการซื้อสินค้า เนื่องจากสินค้าชนิดใหม่มีเพิ่มขึ้นอยู่ตลอดเวลา การแข่งขันในด้านการตลาดก็เพิ่มมากขึ้นทุกวัน ผู้ซื้อสินค้าย่อมไม่อาจติดตามการเคลื่อนไหวทางการตลาดได้ทัน หีบห่อจึงต้องทำหน้าที่แนะนำ ผลิตภัณฑ์ที่ถูกบรรจุอยู่ให้กับผู้ซื้อด้วย ต้องดึงความสนใจของผู้ซื้อที่ไม่เคยใช้ผลิตภัณฑ์นั้น ๆ ให้ สนใจในการใช้ และหลังจากใช้แล้วเกิดความพอใจที่จะซื้อใช้อีก หีบห่อจะทำหน้าที่ขายและโฆษณา สินค้าควบคู่กันไปในตัวด้วย เสมือนหนึ่งเป็นพนักงานขายเจียบ ดังนั้น การที่จะบรรจุกฎณ์จะสามารถ ดึงดูดความสนใจและชักจูงให้เกิดการซื้อได้ จึงเป็นผลจากปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ขนาด รูปร่าง สี รูปทรง วัสดุ ข้อความรายละเอียด ตัวอักษร

2.14.3.6 ช่วยเพิ่มผลกำไร หีบห่อจะทำหน้าที่อย่างสมบูรณ์ไม่ได้ ถ้าหากหีบห่อไม่สามารถช่วยเพิ่มผลกำไรให้กับผลิตภัณฑ์ที่บรรจุอยู่ หีบห่อสามารถช่วยส่งเสริมยุทธวิธีการตลาดโดยการเปิดตลาดใหม่หรือการเพิ่มยอดขายให้กับสินค้าแต่ละชนิด

2.14.3.7 สร้างมูลค่าเพิ่ม (Value Added) ให้แก่ผลิตภัณฑ์ สร้างความเชื่อถือและเป็นที่ยอมรับของผู้บริโภค

2.14.3.8 การแสดงตัว (Presentation) คือ การสื่อความหมาย บุคลิก ภาพพจน์ การออกแบบและสีสันทันแห่งคุณภาพ ความคุ้มค่าต่อผู้บริโภค/ผู้ใช้/ผู้ซื้อ ให้ข้อมูลผลิตภัณฑ์ชัดเจน สร้างความมั่นใจ เห็นแล้วอดไม่ได้

2.14.4 ประเภทของบรรจุภัณฑ์

2.14.4.1 การจำแนกประเภทบรรจุภัณฑ์ตามลักษณะการใช้งาน

1) บรรจุภัณฑ์ปฐมภูมิ (Primary or Individual Packaging) คือ บรรจุภัณฑ์ชั้นใน สุดที่สัมผัสกับสินค้าโดยตรง มีคุณสมบัติถนอมและรักษาผลิตภัณฑ์ให้คงคุณภาพเดิมจากแหล่งผลิตให้ได้มากที่สุดจนถึงผู้บริโภค โดยใช้วัสดุที่ทนความร้อน ทนไขมัน ไม่ทำปฏิกิริยากับสินค้า เช่น ขงน้ำตาล ขวดแชมพู ขวดน้ำมันพืช ขงขนม กระจุกครีมถนอมผิว เป็นต้น

2) บรรจุภัณฑ์ทุติยภูมิ (Secondary or inner Packaging) คือ บรรจุภัณฑ์ชั้นที่สองที่ห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์ชั้นแรก ไม่ให้สัมผัสกับสินค้าโดยตรง มีคุณสมบัติป้องกันสินค้าให้มีความแข็งแรงยิ่งขึ้น รวมถึงเพื่อการจำหน่าย การจัดวางเรียงบนชั้นสินค้า การให้ข้อมูลสินค้าและ การใช้งานบนบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์นี้จึงถูกออกแบบให้มีความสวยงามเพื่อให้ลูกค้า ตัดสินใจซื้อ เช่น กล่องใส่ผลิตภัณฑ์สปา กล่องใส่สบู่ กล่องใส่ผลิตภัณฑ์อาหารและยา เป็นต้น

3) บรรจุภัณฑ์ตติยภูมิ (Tertiary or Outer Packaging) คือ บรรจุภัณฑ์ที่อยู่ภายนอกสุดของสินค้า ทำหน้าที่ห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์ชั้นในทั้งหมด เพื่อการขนส่งสินค้า บรรจุภัณฑ์นี้จึงได้รับการออกแบบให้มีความแข็งแรง และประหยัดเนื้อที่ในการขนส่ง สามารถจำแนกลักษณะบรรจุภัณฑ์ตติยภูมิได้ ดังนี้

(1) บรรจุภัณฑ์จากโรงงานถึงโรงงาน เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ขนส่งสินค้าระหว่างโรงงานผลิตด้วยตนเอง เช่น ลังบรรจุปลาหรือพริก ที่เป็นวัตถุดิบสินค้าส่งโรงงานผลิตปลากระป๋อง เป็นต้น

(2) บรรจุภัณฑ์จากแหล่งผลิตถึงแหล่งขายปลีก เป็นบรรจุภัณฑ์ขนส่งสินค้าจากโรงงานผลิต ผู้ร้านค้าเน้นการป้องกันสินค้าไม่ให้สินค้าเสียหาย จึงมักกันด้วยกระดาษลูกฟูกที่แข็งแรงมีขนาดเหมาะสมต่อการจัดเรียงใน ตู้ขนส่งสินค้า(Container)

(3) บรรจุภัณฑ์จากแหล่งขายปลีกถึงผู้บริโภคเป็นบรรจุภัณฑ์ขนส่งสินค้าน้อยจากร้านค้าสู่ผู้บริโภค เน้นความสะดวกในการถือสินค้าเป็นหลัก ในขณะที่เดียวกันยังสามารถช่วยในการประชาสัมพันธ์สินค้า และช่วยรณรงค์ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย (ดวงฤทัย, 2550)

2.14.4.2 การจำแนกประเภทบรรจุภัณฑ์ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งาน

1) บรรจุภัณฑ์เพื่อการขายปลีก (Consumer Package) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ผู้บริโภค ซื้อมาใช้อาจมีชั้นเดียวหรือหลายชั้นก็ได้

2) บรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง (Shopping หรือ Transportation) เป็นบรรจุภัณฑ์ใช้รองรับหรือห่อหุ้มบรรจุภัณฑ์ชั้นใน ทำหน้าที่รวบรวมเอาบรรจุภัณฑ์ขายปลีกเข้าด้วยกันให้เป็นหน่วยใหญ่ เพื่อความปลอดภัยและความสะดวกในการเก็บรักษาและการขนส่ง เช่น กล่องกระดาษลูกฟูกที่ใช้บรรจุยาสีฟัน กล่องละ 3 โหล เป็นต้น

2.14.4.3 การจำแนกประเภทบรรจุภัณฑ์ตามวิธีการบรรจุ และวิธีการขนถ่ายสินค้าสามารถแบ่งประเภทของภาชนะบรรจุ ออกเป็น 3 ประเภท

1) บรรจุภัณฑ์เฉพาะหน่วย (Individual Package) คือ ภาชนะบรรจุที่ต้องสัมผัสกับสินค้าที่อยู่ภายในโดยตรง และถูกออกแบบให้มีรูปร่างลักษณะต่าง ๆ เช่น รูปร่างแบบขวดแบบกระป๋อง แบบหลอด แบบถุง หรือแบบกล่อง เป็นต้น เพื่อให้เหมาะแก่การจับถือ และอำนวยความสะดวกต่อการใช้สินค้าที่บรรจุอยู่ในภาชนะบรรจุประเภทนี้ ต้องทำหน้าที่ให้มีความปกป้องคุ้มครองสินค้าที่บรรจุอยู่ภายในด้วย

2) บรรจุภัณฑ์ชั้นใน (Inner Package) คือ ภาชนะบรรจุที่อยู่ถัดออกมาเป็นชั้นที่สอง มีหน้าที่รวบรวมภาชนะบรรจุเฉพาะหน่วยตั้งแต่ 2 ชั้นขึ้นไปเข้าไว้ด้วยกัน เพื่อช่วยอำนวยความสะดวกในการจัดจำหน่ายสินค้า ให้สามารถจำหน่ายสินค้าได้ครั้งละมากขึ้น และอำนวยความสะดวกในการขนส่ง ตัวอย่างของภาชนะบรรจุประเภทนี้ ได้แก่ กล่อง กระดาษแข็งที่บรรจุเครื่องดื่มตั้งแต่ 2 ขวดขึ้นไป फिल्मหดรัดรูปสปูตั้งแต่ 2 ก้อนขึ้นไป เป็นต้น

3) บรรจุภัณฑ์ชั้นนอก (Outer Package) คือ ภาชนะบรรจุที่ใช้รวมหน่วยสินค้าขนาดใหญ่ ที่ใช้ในการขนส่ง โดยปกติผู้ซื้อสินค้าน้อยจะไม่ได้เห็นภาชนะบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้มากนัก เนื่องจากภาชนะบรรจุภัณฑ์ประเภทนี้มีหน้าที่หลักในการป้องกันสินค้าในระหว่างการขนส่ง ลักษณะของภาชนะบรรจุประเภทนี้ได้แก่ ลัง กล่องกระดาษลูกฟูกขนาดใหญ่ ที่ใช้สำหรับบรรจุสินค้า

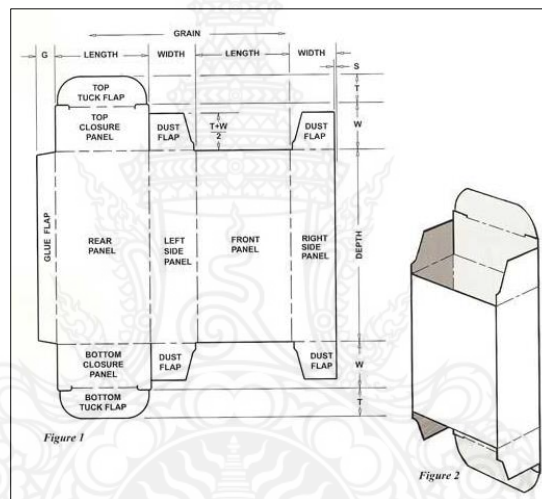
ไว้ภายใน ที่ผนังด้านนอกของภาชนะบรรจุประเภทนี้ จะต้องให้ข้อมูลที่จำเป็นต่อการขนส่ง เช่น ตราสินค้า รูปแสดงให้ทราบว่าสินค้าอะไรที่บรรจุอยู่ภายใน และเครื่องหมายที่เกี่ยวข้องกับการขนส่ง เป็นต้น

2.14.5 การออกแบบบรรจุภัณฑ์

การออกแบบบรรจุภัณฑ์ออกเป็น 2 ขั้นตอน คือ การออกแบบลักษณะโครงสร้าง (Construction Design) และการออกแบบกราฟิก หรือสวดลายบนบรรจุภัณฑ์ (Graphic Design) โดยมีรายละเอียดดังนี้ (สุมาลี, 2555)

2.14.5.1 การออกแบบลักษณะโครงสร้าง (Construction Design) ความหมายของการออกแบบโครงสร้าง หมายถึง กระบวนการทางความคิด โดยรวบรวมองค์ประกอบทั้งหลายเข้าด้วยกัน อย่างเป็นระบบ เพื่อวางแผนกำหนดรูปแบบ ขนาด รูปร่าง รูปทรง และประเภทของวัสดุบรรจุที่จะนำมาผลิต และประกอบเป็นภาชนะบรรจุ เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับกรรมวิธีการผลิต การบรรจุ การเก็บรักษา การขนส่ง หน้าที่ใช้สอย และอำนวยความสะดวกต่อการเปิดปิดภาชนะที่บรรจุ เพื่อใช้ผลิตภัณฑ์ที่ถูกบรรจุไว้ภายใน การกำหนดโครงสร้างของภาชนะบรรจุภัณฑ์นั้น อาศัยทั้งศาสตร์และศิลป์ประกอบกัน เพื่อให้ได้รูปร่าง ขนาด และมิติที่เหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ ซึ่งมีรูปทรงต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นแบบเรขาคณิต หรือรูปทรงอิสระ ทั้งนี้การกำหนดขนาดของโครงสร้างภาชนะบรรจุภัณฑ์นั้น มีผลต่อการใช้พื้นที่ของตู้คอนเทนเนอร์ ในกระบวนการขนส่งสินค้านอกจากรูปร่างและรูปทรงแล้ว วัสดุที่ใช้ก็มีผลต่อความแข็งแรงทนทาน สามารถปกป้องสินค้าไม่ให้เกิดความเสียหาย ทั้งด้านกายภาพ และคุณภาพในเส้นทางการขนส่ง ทั้งนี้วัสดุบรรจุภัณฑ์แต่ละชนิดต่างก็มีข้อจำกัดและแตกต่างกันไป หลักการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยทั่วไป ภาชนะบรรจุสามารถแยกเป็นภาชนะบรรจุชั้นปฐมภูมิ หรือสำหรับขายปลีก (Primary or Retail Packaging) ซึ่งจะเป็นชั้นที่วัสดุบรรจุภัณฑ์สัมผัสกับผลิตภัณฑ์โดยตรง จึงอาจกล่าวได้ว่าภาชนะบรรจุชั้นนี้ จะถูกกำหนดโดยลักษณะของผลิตภัณฑ์เอง เนื่องจากผลิตภัณฑ์แต่ละประเภทมีคุณสมบัติทางกายภาพที่แตกต่างกันไป เช่น ขนาด รูปทรง ปริมาตร ความหนาแน่น น้ำหนัก คุณสมบัติทางเคมี เช่น ส่วนประกอบหรือส่วนผสม ของแข็ง ของเหลว แก๊ส นอกจากนี้ยังต้องศึกษาถึงลักษณะ สาเหตุที่มีผลให้ผลิตภัณฑ์เกิดการเสื่อมเสียด้านคุณภาพ จนไม่เป็นที่ยอมรับของผู้บริโภคด้วย ดังนั้น การเลือกวัสดุเพื่อใช้ทำภาชนะบรรจุภัณฑ์ที่เหมาะสมจะสามารถคุ้มครอง ป้องกัน รักษา ผลิตภัณฑ์ได้ดี อีกทั้งยังต้องอำนวยความสะดวกต่อการจับ ถือ หิ้ว และการนำเอาผลิตภัณฑ์ภายในออกมาใช้ นอกจากนี้ จากสังคมปัจจุบัน ซึ่งประกอบด้วยผู้บริโภคที่มีความหลากหลาย ดังนั้น แนวคิดการออกแบบเพื่อมวลชน (Universal Design) จึงถูกนำมาประยุกต์ในการออกแบบโครงสร้างภาชนะบรรจุภัณฑ์ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อ

การใช้งานของผู้บริโภคได้อย่างครอบคลุมทุกเพศทุกวัย ปราศจากข้อจำกัด ด้านสถานภาพ ความสามารถทางกายภาพใด ๆ ของผู้ใช้งาน โดยยึดหลักการพื้นฐาน 7 ประการ ได้แก่ ใช้ได้เหมือนกันทุกคน (Equitability) ใช้ได้โดยสะดวกคล่องตัวตามศักยภาพของแต่ละบุคคล (Flexibility) เรียบง่ายและเข้าใจได้ง่าย (Intuitive Use) ให้ข้อมูลที่จำเป็นได้อย่างถูกต้องชัดเจน (Simple Perceptible Information) ป้องกันอันตรายหรือข้อผิดพลาดที่เกิดขึ้นโดยไม่ตั้งใจ (Tolerance for Error) พยายามหรือกำลังมือใช้งาน (Low Physical Effort) ขนาด และพื้นที่การใช้งานเหมาะสม (Appropriate Size and Space) ซึ่งหลักการดังกล่าวนี้ สามารถนำมาประยุกต์เพื่อ สร้างนวัตกรรมสร้างสรรค์การออกแบบภาชนะบรรจุภัณฑ์ในปัจจุบันได้ดี

ภาพที่ 2.47 การออกแบบลักษณะโครงสร้าง (Construction Design)

ที่มา : หจก.ก๊อตพรีนซ์พรีนติ้ง (2560)

ขั้นตอนของการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์กับการออกแบบ มิใช่ว่าจะสร้างสรรค์ได้ตามอำเภอใจ แต่กลับต้องใช้ความรู้และข้อมูลจากหลายด้าน มาประกอบกัน จึงจะทำให้ผลงานออกแบบนั้นมีความสมบูรณ์ และสำเร็จออกมาได้ ในขั้นของการออกแบบ โครงสร้างนี้ ผู้ออกแบบจึงต้องเริ่มตั้งแต่การสร้างแบบด้วยการสเก็ตแนวความคิดของรูปร่าง บรรจุภัณฑ์ และสร้างภาพประกอบรายละเอียดด้วยการเขียนแบบ (Mechanical drawing) แสดงรายละเอียดตามตราส่วนที่กำหนดแน่นอน เพื่อแสดงให้เห็นผู้ผลิต ผู้เกี่ยวข้องเข้าใจอ่านแบบได้ การใช้ทักษะทางศิลปะในการออกแบบก็คือ เครื่องมือที่ผู้ออกแบบจะต้องกระทำขึ้นมา เพื่อการนำเสนอต่อเจ้าของงานหรือผู้ว่าจ้าง ตลอดจนผู้เกี่ยวข้องให้ช่วยพิจารณาปรับปรุง เพื่อให้ได้ผลงานที่จะสำเร็จออกมามีประสิทธิภาพในการใช้งานจริง

2.14.5.2 การออกแบบกราฟิก หรือ ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ (Graphic Design)

ความหมายของการออกแบบกราฟิก หรือ ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ หมายถึง วิธีการกำหนดลักษณะ ตลอดจนรายละเอียดของลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ ในอันที่จะมีผลทางด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค เช่น ดึงดูดความสนใจ ทราบถึงสรรพคุณ ประโยชน์ของผลิตภัณฑ์หรือสินค้านั้น เป็นการสร้างบุคลิกลักษณะพิเศษของสินค้า อันจะนำมาซึ่งความทรงจำของผู้บริโภค ทั้งหมดนี้ก็โดยอาศัยเทคนิคในการออกแบบข้อความโฆษณา สัญลักษณ์ หรือ เครื่องหมายการค้า ตลอดจนการให้สีสันท่าง ๆ ประกอบกัน โดยก่อนที่จะทำการออกแบบก็ต้องมีการพิจารณาและศึกษาสถานะของตลาด อุปนิสัยของผู้บริโภครวมทั้งกลุ่มเป้าหมายของสินค้า เช่น เพศ อายุ ฐานะ การศึกษา ตลอดจนความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ของเดิมหรือคู่แข่งในตลาด ความเป็นไปได้ในด้านเทคนิคการผลิต การวางจำหน่าย ยอดการจำหน่ายของสินค้า เพื่อจะได้วางนโยบายได้ถูกต้องในการที่จะออกแบบบรรจุภัณฑ์ของสินค้าได้อย่างเหมาะสมต่อไป อย่างไรก็ตามการออกแบบกราฟิกที่ดีนั้น จึงควรต้องพิจารณาการออกแบบทั้งส่วนในกับส่วนนอกให้มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน ดังนั้น เราจึงต้องแบ่งการทำงานออกเป็น 2 ประเภท คือ การออกแบบโครงสร้าง และการออกแบบลวดลายสีสันทัน ซึ่งทั้ง 2 อย่างนี้จะต้องมีความสัมพันธ์และเกี่ยวเนื่องกันด้วย การออกแบบกราฟิกจึงเป็นการกำหนดคุณลักษณะรายละเอียดในรูปลักษณ์ของงานสร้างสรรค์ทางด้านศิลปะ อันเชื่อมโยงจินตนาการให้ผู้พบเห็นเกิดความรู้สึกไปในทางที่ดี ดึงดูดความสนใจ เกิดมโนภาพสรรพคุณสินค้า และกระตุ้นให้เกิดความทรงจำ ในผลิตภัณฑ์นั้น ๆ

ภาพที่ 2.48 การออกแบบกราฟิก (Graphic Design)

2.14.6 วัสดุบรรจุภัณฑ์

วัสดุของบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในกลุ่มนี้จะแบ่งออกตามแนวคิดของผู้ออกแบบ ผู้ผลิตหรือนักการตลาด ที่มีการแบ่งประเภทของบรรจุภัณฑ์แตกต่างกันออกไป โดยที่ยังคงไว้ซึ่งวัตถุประสงค์

หลักที่คล้ายกันก็ คือ เพื่อปกป้องผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่ายผลิตภัณฑ์ และเพื่อการโฆษณาประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์ ดังนั้นรูปแบบของบรรจุภัณฑ์ตามวัสดุมีรายละเอียดดังนี้

2.14.6.1 บรรจุภัณฑ์กระดาษ ผลิตมาจากเยื่อไม้ที่มีคุณภาพแตกต่างกัน ตามความเหนียวสามารถตัดตัดพับงอได้ โดยทั่วไปกระดาษไม่สามารถป้องกันความชื้น เกิดความเสียหายเมื่อถูกน้ำซ้อดี คือ สามารถย่อยสลายได้ง่ายและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ได้จึงไม่ก่อปัญหามลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม ดังนั้น คุณสมบัติของกระดาษที่ทำจากเยื่อไม้จึงได้รับการพัฒนาโดยการผนึกหรือเคลือบด้วยวัสดุอื่น ๆ เพื่อให้สามารถสร้างสรรค์รูปทรงให้ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ตามลักษณะต่าง ๆ ได้ดังนี้

1) ซองกระดาษ (Paper envelope) การเลือกใช้ขนาดและชนิดของซองขึ้นอยู่กับชนิดของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ที่แสดงตั้งอย่างซองกระดาษ

2) ถุงกระดาษ (Paper bag) มีหลายรูปแบบมีทั้งแบบแบนราบ แบบขยายข้าง และกันแบบผนึก 4 ด้าน คุณสมบัติของกระดาษที่ใช้ ขึ้นอยู่กับการใช้งานเป็นหลักถ้าสินค้ามีน้ำหนักมาก ควรใช้กระดาษเหนียว ซึ่งมีค่าของการต้านแรงดันทะลุและการต้านแรงดึงสูง นอกจากนี้ยังมีถุงกระดาษหลายชั้น (Multival Paper Sack) สำหรับขนส่งสินค้าที่มีน้ำหนักมากกว่า 10 กิโลกรัม เช่น ผลิตภัณฑ์ปูนซีเมนต์ ผลิตภัณฑ์อาหารสัตว์ ผลิตภัณฑ์สารเคมี เป็นต้น โดยส่วนใหญ่นิยมใช้กระดาษคราฟท์ (Kraft) ซึ่งมีความหนาแน่นมาซ้อนกันหลาย ๆ ชั้น (Multiwall Bag) หรือเคลือบผิวแตกต่างกันตามหน้าที่ใช้สอย

3) เยื่อกระดาษขึ้นรูป (Model Pulp Container) มีทั้งชนิดที่ทำจากเยื่อบริสุทธิ์ ซึ่งใช้บรรจุอาหารสำเร็จรูปและอาหารที่เข้าตู้อบไมโครเวฟได้ และชนิดที่ทำจากเยื่อเศษกระดาษ ซึ่งใช้บรรจุไข่ ผัก และผลไม้สด รวมถึงทำเป็นวัสดุกันกระแทก

4) กระป๋องกระดาษ (Paper Composite Can) เป็นบรรจุภัณฑ์รูปทรงกระบอกที่ได้จากการพันกระดาษทับกันหลาย ๆ ชั้นถ้าใช้กระดาษเหนียว แต่เพียงอย่างเดียวจะเรียกว่า Paper Can นิยมใช้บรรจุของแห้ง แต่ถ้าใช้วัสดุร่วมระหว่างกระดาษเหนียวแผ่นอลูมิเนียมฟอยล์ และแผ่นฟิล์มพลาสติกจะเรียกว่า Composite Can ซึ่งมักจะบรรจุอาหารประเภทขนมขบเคี้ยวต่าง ๆ โดยฝากระป๋องมักใช้เป็นโลหะหรือพลาสติก การเลือกใช้ต้องพิจารณาคุณภาพของตะเข็บ ระหว่างตัวกระป๋อง ฝาและรอยต่อของการพันเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการรั่วซึม

5) ถังกระดาษ (Fiber Drum) มีลักษณะแบบเดียวกับกระป๋องกระดาษ แต่มีขนาดใหญ่ใช้ในการขนส่งเป็นหลัก ซึ่งโดยส่วนใหญ่ใช้บรรจุสารเคมี

6) กล่องกระดาษแข็ง (Paperboard Box) เป็นบรรจุภัณฑ์ขายปลีกที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก กระดาษแข็งมีหลายชนิด เช่น กระดาษขาวไม่เคลือบ เป็นกระดาษที่เนื้อหยาบนำมาใช้เป็นกล่องรองเท้า หรือกล่องภายนอกของขนมที่มีบรรจุภัณฑ์ชั้นที่หนึ่งอีกชั้นหนึ่ง ส่วนกระดาษเคลือบวานิช หรือพลาสติกเพื่อให้มีคุณสมบัติที่ดีขึ้น นิยมใช้ในการบรรจุผลิตภัณฑ์อุปโภคและบริโภคเพราะสามารถพิมพ์ลวดลายได้ สวยงามโดยรูปแบบของกล่องกระดาษแข็งแบ่งออกเป็น 2 รูปแบบ คือ กล่องแบบพับได้ (Folding Carton or Cardboard) และกล่องแบบคงรูป (Set-up Box)

7) กล่องกระดาษลูกฟูก (Corugated Box) เป็นบรรจุภัณฑ์ที่นิยมใช้ในการขนส่ง เนื่องจากเป็นกล่องที่มีน้ำหนักเบา มีความแข็งแรง อีกทั้งยังสามารถพิมพ์ข้อความหรือรูปภาพได้เพื่อดึงดูดความสนใจ นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาออกแบบกล่องกระดาษลูกฟูกให้เป็นบรรจุภัณฑ์เพื่อการขนส่ง และชั้นวางของ ในการออกแบบกล่องกระดาษลูกฟูกต้องคำนึงถึง ชนิดและน้ำหนักของผลิตภัณฑ์ด้วย หากเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถรับน้ำหนักได้ด้วยตัวเอง เช่น กระป๋อง หรือขวดแก้ว การออกแบบก็ต้องคำนึงถึงการต้านทานแรงดันเป็นหลัก ในทางตรงข้ามหากผลิตภัณฑ์มีน้ำหนักเบาและบอบบาง การออกแบบต้องคำนึงการต้านทานแรงกดทับเป็นหลัก

ภาพที่ 2.49 บรรจุภัณฑ์กระดาษ

ที่มา : ชัยพร และคณะ (2559)

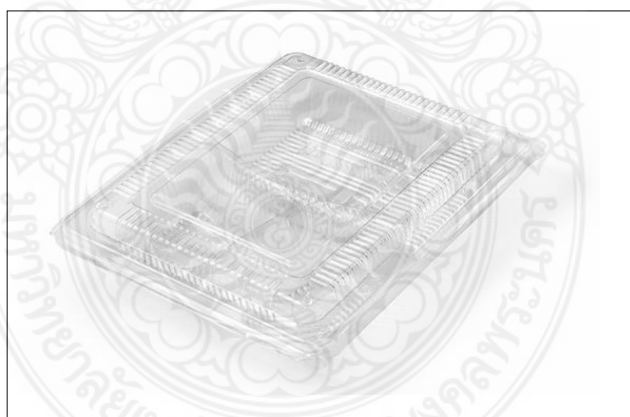
2.14.6.2 บรรจุภัณฑ์พลาสติก ในประเทศไทยนิยมใช้พลาสติกจำพวกเทอร์โมพลาสติกกันมากที่สุด เนื่องจากสามารถใช้งานได้หลายประเภท โดยเฉพาะด้านบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่มีผลิตในรูปแบบต่าง ๆ กัน พลาสติกที่ใช้ในประเทศไทยมีดังนี้

1) โพลีเอทิลีน (PE) ผลิตเป็นถุงพลาสติกทั้งร้อนและเย็นขวดถังและฟิล์มพลาสติกประเภทอ่อนนุ่มกระสอบพลาสติก เป็นต้น

2) โพลีโพรพิลีน (PP) นิยมผลิตเป็นถุงบรรจุอาหารและเสื้อผ้าสำเร็จรูปกระสอบพลาสติก เป็นต้น

3) โพลีไวนิลคลอไรด์ (PVC) และโพลิสไตรีน (PS) นิยมผลิตเป็นถังบรรจุผักสดผลไม้ และเนื้อสัตว์บางชนิด เป็นต้น

จากการเพิ่มจำนวนบรรจุภัณฑ์พลาสติกปัจจุบันก่อให้เกิดปัญหาขยะพลาสติกที่ใช้แล้วตามมา ซึ่งทำให้เกิดปัญหาต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งการกำจัดขยะพลาสติกในปัจจุบันยังมีอุปสรรคอีกมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งไม่สามารถกำจัดพลาสติกบางชนิดได้ เนื่องจากยังไม่สามารถหลอมเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้อีก จึงได้มีนักวิจัยค้นคว้าที่จะนำบรรจุภัณฑ์พลาสติกที่ใช้แล้วกลับเข้าสู่กระบวนการผลิตเพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ หรือที่เรียกว่า รีไซเคิล (Recycle) โดยนำพลาสติกที่ใช้แล้วตามบ้านเรือนหรือตามกองขยะมาบดเข้าสู่วางงานแปรรูปพลาสติก เพื่อนำกลับมาใช้ใหม่ได้ หรือการทำลายพลาสติกในระยะสั้น ซึ่งนอกจากเป็นการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ยังช่วยให้เกิดการขยายตัวของธุรกิจอย่างต่อเนื่องด้วย

ภาพที่ 2.50 บรรจุภัณฑ์พลาสติก

ที่มา : ชัยพร และคณะ (2559)

2.14.6.3 บรรจุภัณฑ์ไม้ เป็นวัสดุที่ใช้ในการหีบห่อที่เก่าแก่ที่สุด และมีปริมาณการใช้น้อยมากเมื่อเทียบกับการใช้ไม้เพื่อประโยชน์อย่างอื่นส่วนใหญ่ (ร้อยละ 59) ไม้ไม่เป็นเชื้อเพลิง ซึ่งเป็นแหล่งพลังงานที่ประชาชนจำนวนมากของโลก จำเป็นต้องพึ่งพาเนื่องจากไม้มีความแข็งแรงทนทานจึงใช้เป็นวัตถุดิบที่สำคัญเพื่อการหีบห่อสินค้าจากประเทศที่กำลังพัฒนาไปสู่ประเทศ

อุตสาหกรรม แต่มักจะก่อปัญหาด้านสภาวะแวดล้อมและการทิ้งทำลาย เนื่องจากไม่มีการนำลังไม้กลับมาใช้ซ้ำอีก ทั้งเป็นการยากมากที่จะนำไปทิ้ง

ภาพที่ 2.51 บรรจุก้อนไม้

ที่มา : ชัยพร และคณะ (2559)

2.14.6.4 บรรจุก้อนโลหะ ถือได้ว่าเป็นบรรจุก้อนชนิดเก่าแก่ แต่ยังคงได้รับความนิยมอยู่ในสมัยปัจจุบันบรรจุก้อนชนิดโลหะนั้นถูกค้นพบในประเทศสหรัฐอเมริกา ในราว ค.ศ. 1840 โดยเริ่มต้นจากการผลิตเป็นหลอดสี และเข้ามาในไทยในรูปแบบหลอดยาสีฟันยี่ห้อหนึ่ง คือ ยาสีฟันคอลเกต ซึ่งปัจจุบันได้ปรับเปลี่ยนเป็นหลอดพลาสติก เพราะสะดวกในการใช้งานมากกว่าหลังจากนั้นก็เริ่มมีการผลิตเป็นขวดกระป๋องมีความนิยมมากใน ค.ศ. 1934 ภายใต้รูปแบบของกระป๋องเครื่องดื่ม ซึ่งนั่นเองทำให้บรรจุก้อนแบบโลหะมีความนิยมกันกันอย่างแพร่หลาย ไม่ว่าจะเป็นบรรจุก้อนอาหารหรือบรรจุก้อนในวงการอุตสาหกรรมบรรจุก้อนแบบโลหะนั้นมีวัสดุโลหะที่นำมาใช้ แผ่นโลหะสามารถแยกลักษณะได้ดังนี้

1) แผ่นเหล็กเคลือบดีบุก เป็นแผ่นเหล็กดำที่มีความหนาประมาณ 15-0.5 มิลลิเมตรที่เคลือบด้วยดีบุกทั้งสองหน้าเพื่อให้ทนต่อการผุกร่อนและไม่เป็นพิษ

2) แผ่นเหล็กไม่เคลือบดีบุก เป็นแผ่นเหล็กดำที่นำมาเคลือบด้วยสารอื่นที่แทนดีบุก เช่น การเคลือบด้วยสารผสมฟอสเฟต และโครเมต การเคลือบด้วยอะลูมิเนียมซึ่งการเคลือบชนิดนี้มีความทนทานต่อการกัดกร่อนที่เกิดจากความชื้นได้ดี การเคลือบด้วยโครเมียมและโครเมียมออกไซด์

3) บรรจุภัณฑ์อะลูมิเนียมและโลหะผสมของอะลูมิเนียม การเคลือบชนิดนี้มีลักษณะเด่น คือน้ำหนักที่เบา ทนทานต่อการกัดกร่อนสูง นิยมนำไปใช้ทำบรรจุภัณฑ์น้ำอัดลม เบียร์ หรือบรรจุสเปรย์แบบต่าง ๆ อาทิเช่น สเปรย์ฉีดผม หรือเครื่องสำอาง โดยทั่วไปแล้วโลหะนั้นจะมีคุณสมบัติขั้นพื้นฐานในตัวคือ การกัดกร่อน โลหะที่นำมาใช้ทำบรรจุภัณฑ์ทั้งเหล็ก และอะลูมิเนียม จึงมีโอกาสที่จะเกิดการกัดกร่อนจากสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งตัวทำปฏิกริยานั้น อาจเกิดขึ้นได้หลายกรณี เช่น เกิดจากตัวบรรจุภัณฑ์ทำปฏิกริยากับสินค้าที่บรรจุภายในตัวสินค้า ทำการดูดซึมโลหะจากบรรจุภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์ถูกกัดกร่อนภายใต้สภาวะต่าง ๆ เช่น ภายใต้สภาพแวดล้อมที่มีอุณหภูมิสูงกว่า 24 องศาเป็นเวลานานสิ่งที่ควรพิจารณาในการเลือกบรรจุภัณฑ์แบบโลหะ คือคุณภาพของตะเข็บ ความทนทานต่อความดันการรั่วซึม รวมทั้งปฏิกริยาที่อาจเกิดขึ้นระหว่างบรรจุภัณฑ์กับตัวสินค้าเอง

ภาพที่ 2.52 บรรจุภัณฑ์อะลูมิเนียมและโลหะผสม

ที่มา : ชัยพร และคณะ (2559)

2.14.6.5 บรรจุภัณฑ์แก้ว เป็นบรรจุภัณฑ์ที่ได้รับความนิยมอยู่ไม่น้อย และเป็นบรรจุภัณฑ์ที่มีรูปทรงที่สวยงามมาก โดยเฉพาะประบรรจุภัณฑ์แก้วที่เป็นแบบโหล หรือบรรจุภัณฑ์แก้วที่เป็นขวด บรรจุภัณฑ์ประเภทขวดแก้วนั้น จะนิยมนำไปใช้บรรจุเครื่องดื่มต่าง ๆ และที่สำคัญขวดแก้วต่าง ๆ นั้นสามารถทำให้เพิ่มมูลค่าสินค้าได้ บรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากแก้วนั้นสามารถนำมารีไซเคิลได้อีกด้วย แต่การรีไซเคิลบรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากแก้วนั้น ไม่สามารถรีไซเคิลกับบรรจุภัณฑ์แก้วได้ทุกชนิด ส่วนข้อเสียของบรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากแก้วนั้น ที่พบเจอบ่อยที่สุด คือ สามารถแตกได้ง่ายดูแลยาก ราคาแพง เมื่อเทียบกับบรรจุภัณฑ์ที่ทำมาจากกระดาษ

จากที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า วัสดุของบรรจุภัณฑ์ที่ใช้ในปัจจุบัน สามารถจำแนกได้ 5 ประเภท ได้แก่ บรรจุภัณฑ์พลาสติก บรรจุภัณฑ์ไม้ บรรจุภัณฑ์โลหะ และบรรจุภัณฑ์แก้วซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการนำไปใช้งานตามสถานการณ์หรือความเหมาะสมที่แตกต่างกัน ได้

ภาพที่ 2.53 บรรจุภัณฑ์แก้ว

ที่มา : ชัยพร และคณะ (2559)

2.15 ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับป้ายแท็กสินค้าและสติ๊กเกอร์สินค้า

2.15.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับป้ายแท็กสินค้า

บริษัท บิวทิลัส พับลิชชิ่ง จำกัด (2563) ได้กล่าวถึง ป้ายแท็ก (Tag) เป็นป้ายสินค้าที่จะพบเห็นกันบ่อย ๆ จากสินค้าและผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ มีลักษณะเป็นป้ายที่ใช้ห้อย หรือติดกับสินค้าเพื่อบอกรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าแต่ละชิ้น ช่วยให้ลูกค้าได้รู้จักสินค้ามากขึ้น อีกทั้งป้ายแท็กยังช่วยเพิ่มยอดขาย เนื่องจากป้ายแท็กมักเป็นสิ่งแรก ๆ ที่ลูกค้าจะมองเห็น หากป้ายแท็กมีการออกแบบที่ดูดีสวยงาม สินค้าและผลิตภัณฑ์ก็จะดูมีราคาและดูน่าซื้อ แต่การจะออกแบบป้ายแท็กให้ดูดีไม่ได้มีแค่ความสวยงามเพียงอย่างเดียว รายละเอียดหรือข้อมูลต่าง ๆ ที่อยู่ในป้ายแท็ก ก็เป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยกระตุ้นให้ลูกค้ารู้สึกอยากซื้อสินค้าได้

บริษัท we.printtogo (2563) ได้กล่าวถึง ป้ายแท็ก (Tag) หรือแท็กสินค้า คือ ป้ายที่ไว้ใช้สำหรับห้อยสินค้าเกี่ยวกับ Product brand นั้น ๆ โดยใส่รายละเอียดว่าสินค้าของเราคืออะไร เป็นงานประเภทไหน ช่วยเพิ่มความน่าเชื่อถือของ Product เราได้มากขึ้น อีกทั้งยังเป็นตัวช่วยที่จะทำให้ลูกค้าได้รู้จัก Product brand เพื่อคอยบอกข้อมูล รายละเอียด วิธีการใช้ และที่มาของสินค้านั้น ๆ โดยส่วนใหญ่ใช้ติดห้อยสินค้านั้น เช่น ป้ายต่างหู ป้ายกระเป๋า ป้ายเสื้อผ้า ป้ายราคาผลไม้แปรรูป

รูป ป้ายราคาผลไม้สด ป้ายห้อยราคาสร้อยทอง ฯลฯ แล้วยังเป็นการโฆษณา Product brand หรือเพิ่มช่องทางการติดต่อสินค้าของเราได้มากขึ้นอีกด้วย ก็เหมือนเป็นนามบัตรในตัว

2.15.2 องค์ประกอบของป้ายแท็กสินค้า

บริษัท บิ๊กพลัส พับลิชซิง จำกัด (2563) ให้ข้อมูลว่า ป้ายแท็กสินค้าควรมีรายละเอียดหรือข้อมูล ดังต่อไปนี้

2.15.1.1 โลโก้ จะช่วยให้สินค้าเป็นที่จดจำได้ง่ายขึ้น หรือหากสินค้านั้นเป็นของแบรนด์ที่มีชื่อเสียง หรือเป็นที่รู้จักอยู่แล้ว ก็จะทำให้ลูกค้าจำได้ ควรทำโลโก้ให้โดดเด่นและสวยงาม บ่งบอกถึงเอกลักษณ์หรือสไตล์ของแบรนด์อย่างชัดเจน

2.15.1.2 ชื่อร้าน ชื่อร้านจะช่วยให้ลูกค้าที่ไม่รู้จักสามารถรู้จักและจดจำร้านได้ ไม่ควรให้ชื่อร้านยาวหรือสั้นเกินไป เพราะจะทำให้เรียกยาก และไม่เป็นที่จดจำ ควรตั้งชื่อร้านให้กระชับและหลีกเลี่ยงคำที่อ่านยาก

2.15.1.3 ช่องทางการติดต่อ จะช่วยให้ลูกค้าสามารถติดตามข่าวสารหรือติดต่อสั่งซื้อสินค้าได้สะดวกขึ้น แนะนำให้ใส่ทุกช่องทางไม่ว่าจะเป็นเบอร์โทรศัพท์ เฟซบุ๊ก ไลน์ ฯลฯ พยายามให้มีช่องทางการติดต่อที่หลากหลายเพื่อให้ลูกค้าได้มีตัวเลือก

2.15.1.4 รายละเอียดของสินค้าหรือผลิตภัณฑ์ ระบุรายละเอียดต่าง ๆ ที่ลูกค้าควรรู้ให้ชัดเจน เช่น วิธีการใช้งานที่ถูกต้อง ข้อห้ามหรือข้อที่ควรหลีกเลี่ยงเกี่ยวกับการใช้งาน วิธีการทำความสะอาด หรือวิธีการเก็บรักษา เป็นต้น

2.15.3 หลักการออกแบบโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า

555Sticker (2563) ได้กล่าวถึง หลักการออกแบบโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า ไว้ดังนี้

2.15.3.1 การออกแบบที่เน้นความเรียบง่ายของโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า เป็นหัวใจหลัก ขอให้ระลึกไว้ว่าโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า เป็นบันไดเพียงขั้นหนึ่ง ท่านไม่อาจให้คำอธิบายแผนงานธุรกิจหรือสินค้าของท่านทั้งหมดในบันไดเพียงขั้นเดียว

2.15.3.2 ดึงดูดใจผู้พบเห็น และควรมีที่ว่างให้ผู้พบเห็นค้นหาความหมายที่ต้องการสื่อออกมาจากโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า นั้นด้วยตนเองบ้าง ทั้งนี้ต้องดูไม่ยากเกินไปด้วยกับความหมายต่าง ๆ ที่สื่อออกมา

2.15.3.3 มองไปข้างหน้า คิดถึงความยั่งยืนของ โลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า เพื่อไม่ให้เกิดความสับสนในตัวโลโก้ หรือสติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า

2.15.3.4 ใช้ภาพแบบเวกเตอร์ดีกว่า ในการสร้างโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า นั่นคือลายเส้นที่สะอาดตาชัดเจน ไม่ใช่สีมาก เนื่องจากภาพแบบเวกเตอร์นั้น จะให้ทั้งความตัดกัน (contrast) และความสมดุลย์ (balance) ในตัว

2.15.3.5 มีความยืดหยุ่น พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง ในตัวโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า หากมีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมรายละเอียดสินค้า

2.15.3.6 จัดจำได้ง่าย ในตัวโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า (เพียงมองก็จำได้)

2.15.3.7 สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ โลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า จะต้องออกมา ทำให้ลูกค้าสามารถจินตนาการถึงผลิตภัณฑ์หรือบริการของท่านได้ง่ายด้วย

2.15.3.8 เลือกสื่ออย่างสร้างสรรค์ เลือกสีโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้าให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมายของท่าน อย่างไรก็ตามท่านอาจใช้สีโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า ต่าง ๆ กันไปได้บนวัสดุต่าง ๆ เช่น กล่องกระดาษ พลาสติก ขึ้นอยู่กับเซ็กเมนต์ของลูกค้าของท่าน

2.15.3.9 มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ในการออกแบบโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า ท่านควรทำวิจัยวงการธุรกิจและกลุ่มเป้าหมายของท่านก่อนที่จะออกแบบโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า เพื่อให้ทราบถึงลักษณะของธุรกิจเพื่อให้โลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้าของท่านไม่ไปคล้ายคลึงกับของผู้อื่น

2.15.3.10 ใช้ได้ในทุกลักษณะ โลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า ที่ดีควรใช้ได้ในทุกรูปแบบไม่ว่าจะเป็นบนป้ายหน้าร้าน สติกเกอร์ นามบัตร ตัวสินค้าหรือเว็บไซต์ บางครั้งโลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า สามารถใช้ได้ดีบนเว็บไซต์หรือบิลบอร์ด แต่ไม่เหมาะที่จะนำมาใช้บนปากกาหรือถ้วยกาแฟ เพราะฉะนั้นท่านควรคำนึงถึงจุดนี้ด้วย เนื่องจากในการสร้างความจดจำในแบรนด์นั้น ท่านจะต้องเผยแพร่ ท่านจะต้องเผยแพร่โลโก้ สติกเกอร์สินค้า หรือฉลากสินค้า และภาพลักษณ์ของท่านให้สม่ำเสมอที่สุดเท่าที่จะทำได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 โครงการวิจัยย่อยที่ 1

สีกกไทยโทน : การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ได้วางแผนวิธีดำเนินการวิจัยแบบ 2 ภาค (Two-Phase Design) เป็นการวิจัยในรูปแบบที่แยกดำเนินการเป็น 2 ขั้นตอนอย่างเห็นได้ชัดด้วยวิธีการที่แตกต่างกัน และนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ โดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1.1 ระยะที่ 1 ศึกษากระบวนการใช้สีกกไทยโทน: การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

3.1.1.1 วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 สำรวจและศึกษากระบวนการย้อมสีกกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลและแนวทางในการศึกษา โดยมีข้อมูล ดังนี้

1.1) แนวคิดและทฤษฎี แนวคิดภูมิปัญญา แนวคิดทุนทางวัฒนธรรม

1.2) ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้สีและลวดลายเสื่อกก จังหวัดพิจิตร

1.3) ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการ

ท่องเที่ยว

1.4) ข้อมูลเกี่ยวกับการออกแบบเครื่องประดับ

1.5) ข้อมูลเกี่ยวกับสีไทยโทน

1.6) ข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องวัดความเข้มของแสง

1.7) ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) วิธีการทดลองใช้สีกกไทยโทน

2.1) การกำหนดกลุ่มสีน้ำไทยโทน

2.2) การทดลองสีกกไทยโทน

2.3) การตรวจสอบโทนนี้อาไทยโทนกับสีกกไทยโทนด้วยเครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer)

2.4) สรุปผล

3.1.1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 สํารวจและศึกษาลวดลายเสือกกของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2) การเก็บข้อมูลภาคสนาม การเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อสํารวจและศึกษาลวดลายเสือกกของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนแรก พื้นที่ศึกษาและการเข้าสู่พื้นที่ศึกษา ส่วนที่สอง ผู้ให้ข้อมูลหลัก และส่วนที่สาม การเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการแก้ปัญหาในการเก็บข้อมูล ดังนี้

2.1) พื้นที่ศึกษาและการเข้าสู่พื้นที่ศึกษา

2.1.1) พื้นที่ศึกษาในการวิจัย ผู้วิจัยเลือกพื้นที่ศึกษากลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เนื่องจากพื้นที่ดังกล่าวเป็นแหล่งเสือกกแปรรูปหนึ่งในจังหวัดพิจิตร ที่มีการอนุรักษ์การทอ ลวดลาย ผลิตภัณฑ์เสือกกแบบดั้งเดิม ประกอบกับเป็นหนึ่งในพื้นที่การท่องเที่ยวจังหวัดพิจิตร หรือตามรอยเส้นทางสายไหม ศูนย์แหล่งท่องเที่ยวเมืองรอง ของกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ ที่ได้มีการจัดกิจกรรม “เส้นทางสายไหมสู่เมืองรอง” คนในชุมชนมีการสืบทอดภูมิปัญญาเสือกกจากรุ่นสู่รุ่นจนถึงปัจจุบัน ทั้งลวดลาย การทอเสือก และการแปรรูปเสือกก ในการศึกษาครั้งนี้ ชุมชนดังกล่าวจึงเป็นพื้นที่ในการศึกษาครั้งนี้

2.1.2) การเข้าสู่พื้นที่ศึกษาในครั้งนี้ เกิดขึ้นจากการกำหนดพื้นที่ศึกษาจากการ สํารวจและเก็บข้อมูลภาคสนามเบื้องต้น เป็นการสํารวจพื้นที่พร้อมทั้งการทบทวนเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เห็นปรากฏการณ์จริงในภาคสนาม การสํารวจพื้นที่ผู้วิจัยต้องเก็บข้อมูล พื้นฐานจากองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้นำชุมชน และสายตระกูลดั้งเดิมในชุมชนที่ยังมีการทอผ้าเพื่อการเก็บข้อมูลพื้นฐานที่สำคัญต่อการวิจัย เช่น ประวัติชุมชน ประวัติสายตระกูล และความเชื่อเกี่ยวกับเสือกก พร้อมจัดทำแผนที่ชุมชน การสํารวจและเก็บข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าว เป็นประโยชน์ทั้งในด้านข้อมูลที่หลากหลาย และนำไปสู่การกำหนดพื้นที่ศึกษาในครั้งนี้

2.2) ผู้ให้ข้อมูลหลัก ประกอบด้วยกลุ่มคน 2 กลุ่ม ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ได้แก่

กลุ่มที่ 1 ผู้นำชุมชนและกลุ่มวิสาหกิจผ้าทอพื้นเมือง ตำบลหนองพันจันทร์ ได้แก่ ผู้ใหญ่บ้านตำบลหนองพันจันทร์ และหัวหน้ากลุ่มวิสาหกิจผ้าทอพื้นเมือง ตำบลหนองพันจันทร์ จำนวน 2 คน

กลุ่มที่ 2 คนในครอบครัวที่เป็นตระกูลดั้งเดิมของชุมชน ซึ่งยังมี การทอผ้า ตระกูลละ 2 - 3 คน

2.3) การเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการแก้ปัญหา ในการเก็บข้อมูล

2.3.1) การเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ได้แก่ วิธีการเก็บรวบรวม ข้อมูล เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ และการจัดกระทำข้อมูล ดังนี้

ขั้นตอนแรก วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยใช้วิธีการทางมานุษยวิทยา เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการเข้าไปอยู่ในชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนไว้ใจ ด้วยการเข้าพบผู้ใหญ่บ้านและผู้นำชุมชน เพื่อแนะนำคนในสายตระกูลต่าง ๆ และสร้างความคุ้นเคย โดยเก็บข้อมูล ในช่วงเดือนมิถุนายน 2565 มีการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยวิธีการสังเกต (Observation) การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept Interview) และการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อหาคำตอบตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย การเรียบเรียงข้อมูล การคืนข้อมูลสู่ชุมชนเพื่อตรวจสอบ และการนำเสนอ ข้อมูลในลักษณะพรรณนา (Descriptive Report) เช่น ประวัติความเป็นมาของชุมชน การให้ความหมาย การใช้สี และความเชื่อเกี่ยวกับลวดลายผ้าจากความทรงจำร่วมของคนในชุมชนตำบลเขาพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี

ขั้นตอนที่สอง เครื่องมือและวิธีการสร้างเครื่องมือ ผู้วิจัยมีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิธีการสร้างเครื่องมือ ดังนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง ซึ่งผู้วิจัยสามารถปรับเปลี่ยนคำถามหรือแก้ไขคำถามได้ตามความเหมาะสมกับสถานการณ์ในขณะนั้น วิธีการสร้างเครื่องมือ มีขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนแรก ผู้วิจัยทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎี ประกอบด้วย 3 แนวคิด คือ แนวคิด ชุมชนปฏิบัติการ ด้านการเรียนรู้ แนวคิดภูมิปัญญา และแนวคิดทุนทางวัฒนธรรม ขั้นตอนที่สอง ผู้วิจัยสกัดความรู้ที่ได้จากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจนได้กรอบแนวคิดการวิจัย และขั้นตอนที่สาม นำกรอบแนวคิดมาจำแนกเป็นคำถามที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัย

ขั้นตอนที่สาม การจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาจากการสังเกตและการสัมภาษณ์มาดำเนินตามขั้นตอน 4 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนแรก การตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากการ สังเกต

และการสัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอน ที่สอง การจัดหมวดหมู่ของข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและการสัมภาษณ์มาจัดหมวดหมู่ตามประเด็น วัตถุประสงค์ ขั้นตอนที่สาม นำข้อมูลที่แบ่งหมวดหมู่ตามประเด็นวัตถุประสงค์มาวิเคราะห์และ สังเคราะห์โดยใช้กรอบแนวคิดเป็นแนวทางในการกำหนดประเด็นการนำเสนอ และเรียบเรียงผล การศึกษานำเสนอด้วยวิธีพรรณนาวิเคราะห์ (Descriptive Analysis) พร้อมทั้งภาพประกอบตาม ความเหมาะสม

2.3.2) ปัญหาที่พบในการเก็บรวบรวมข้อมูล ปัญหาที่พบในโครงการวิจัยนี้ เป็นการบันทึกข้อมูลระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามของผู้วิจัย สามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก การปรับตัวของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม และประเด็นที่สอง การใช้ภาษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ดังนี้

ประเด็นแรก การปรับตัวของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การลงพื้นที่เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้ให้ข้อมูลหรือผู้ให้สัมภาษณ์อยู่ในสภาวะที่ทั้งผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล ยังไม่มีความคุ้นเคยหรือสนิทสนมกัน ซึ่งสถานการณ์ดังกล่าวนี้พบได้บ่อยครั้งเมื่อผู้วิจัยเข้าสู่ชุมชนในระยะแรก ทำให้การสัมภาษณ์หลายครั้ง ผู้วิจัยไม่สามารถเก็บข้อมูลหรือได้รับข้อมูลครบถ้วน อีกทั้งการไม่คุ้นเคยหรือสนิทสนมกับชาวบ้านจึงเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้ผู้วิจัยประสบปัญหาในการนัดหมายชาวบ้านเพื่อสัมภาษณ์ เช่น ชาวบ้านเลื่อนนัด สัมภาษณ์ และใช้เวลาในการรอคอยเพื่อสัมภาษณ์ บางครั้งการรอคอยต้องสิ้นสุดลงเมื่อชาวบ้าน ต้องไปเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ภายในครอบครัว เครือญาติ ชุมชน ตลอดจนกลุ่มบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ประเด็นที่สอง การใช้ภาษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ปัญหาสำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามครั้งนี้ คือ การใช้ภาษาในสื่อสารระหว่างผู้วิจัยและผู้ให้ข้อมูล เนื่องจากผู้วิจัยเป็นคนนอกชุมชน และใช้ภาษาถิ่นภาคกลางในการสื่อสารกับชาวบ้านที่ใช้ภาษาไทยถิ่นอีสานในชีวิตประจำวัน เมื่อเข้าสู่การเก็บข้อมูลภาคสนามจึงประสบปัญหาในการสื่อสารกับชาวบ้าน บางครั้งอาจทำให้ผู้วิจัยเข้าใจข้อมูลที่ชาวบ้านอธิบายคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริงได้

2.3.3) การแก้ปัญหาในการเก็บข้อมูล การประสบปัญหาที่พบในแต่ละครั้ง ผู้วิจัยจะจดบันทึกเพื่อปรับเปลี่ยนรูปแบบและวิธีการทำงานภาคสนาม เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาใน การเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามในครั้งนี้

ประเด็นแรก การแก้ปัญหาการปรับตัวของผู้วิจัยในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม การเข้าสู่ชุมชนในระยะแรกที่ผู้วิจัยต้องนัดหมายชาวบ้านล่วงหน้า บางครั้งประสบปัญหา การเลื่อนนัดสัมภาษณ์ และใช้เวลาในการรอคอยเพื่อสัมภาษณ์ ผู้วิจัยต้องอดทนในการรอคอย พร้อมไปกับการสังเกต และการเรียนรู้ในการวางแผนเพื่อปรับช่วงเวลาการนัดสัมภาษณ์ในครั้งต่อไป

ประเด็นที่สอง การแก้ปัญหาการใช้ภาษาในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนาม ผู้วิจัยประสบปัญหาในด้านการสื่อสารกับชาวบ้านที่ใช้ภาษาไทยท้องถิ่น ในระยะแรกได้แก้ไขปัญหาดังกล่าว ด้วยการบันทึกเสียงการสัมภาษณ์ และนำมาถอดเทป ซึ่งต้องใช้เวลาในการถอดเทปในและข้อมูลที่สัมภาษณ์นั้นไม่ครบถ้วน ภายหลังจึงมีการแก้ไขปัญหาดังกล่าวด้วยการจดบันทึก และสอบถามในประเด็นต่าง ๆ การสัมภาษณ์จึงเป็นไปอย่างช้า ๆ แต่ได้ข้อมูลครบถ้วน

3.1.1.3 วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 กระบวนการออกแบบการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) ออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการเก็บข้อมูลภาคสนามเพื่อบันทึกการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยออกแบบเครื่องประดับสตรีจากเสื่อกก จำนวน 3 ชุด ในแต่ละชุดเครื่องประดับประกอบด้วย สร้อยคอ และกำไล เพื่อนำแบบร่าง (SKETCH DESIGN) ชุดเครื่องประดับให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา

2) กำหนดผู้เชี่ยวชาญ สร้างแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล

2.1) การกำหนดผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ดังนี้

นายรณภัทร	สิริกรชนโชติ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเครื่องประดับ
อาจารย์วรัญชสิทธิ์	ทวีชัย	ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบเครื่องประดับ
ผศ.ดร.กิงกาญจน์	พิจักขณา	ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
ดร.สุวดี	ประดับ	ผู้เชี่ยวชาญด้านการออกแบบ
นางราตรี	กองทรัพย์	ผู้เชี่ยวชาญด้านเสื่อกก

2.2) การสร้างแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือในการสอบถามความคิดเห็นเรื่องการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จากผู้เชี่ยวชาญ โดยแบ่งคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

1) ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย ชื่อ-นามสกุล เพศ อายุ วุฒิการศึกษา สถานที่ทำงาน ตำแหน่งงาน และความเชี่ยวชาญ/ความชำนาญ

2) ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเรื่องการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ รูปแบบชุดเครื่องประดับสตรี ขนาดและสัดส่วน ลวดลาย และสี และข้อเสนอแนะอื่นๆ

2.3) การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผลโดยมีผลวิเคราะห์

3) ขั้นตอนการประดิษฐ์สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

3.1.2 ระยะที่ 2 การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเรื่อง สีกกไทยโทน : การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

3.2.1.1 การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

1) การจัดทำคู่มือการถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยีเรื่อง สีกกไทยโทน : การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

2) การถ่ายทอดองค์ความรู้และเทคโนโลยี

3.2.1.2 วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 สํารวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน ในการสร้างแบบสอบถามผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือสำรวจความพึงพอใจที่มีต่อเครื่องประดับสตรีจากลวดลายผ้าทอพื้นเมือง ตำบลหนองพันจันทร์ โดยแบ่งคำถามเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านรูปแบบของผลิตภัณฑ์ ด้านวัสดุ ด้านประโยชน์ใช้สอย ด้านราคา ด้านสถานที่จำหน่าย และความคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ โดยในแต่ละข้อคำถามมีคำตอบให้เลือก 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

2) สถิติที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติวิเคราะห์หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และส่วนของพึงพอใจที่มีต่อการเครื่องประดับสตรีจากลวดลายผ้าทอพื้นเมือง ตำบลหนองพันจันทร์ ใช้ค่าความถี่ค่าเฉลี่ย นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยใช้สูตรคำนวณ ดังนี้

ค่าร้อยละ ใช้ในการเปรียบเทียบสัดส่วนของชุดข้อมูล โดยใช้สูตรของระพินทร์ (2551) ดังนี้

$$p = \frac{f}{n} \times 100$$

เมื่อ p แทนค่าร้อยละ

f แทนค่าความถี่ที่ต้องเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทนจำนวนความถี่ทั้งหมด

ระดับความพึงพอใจ	คะแนน
มากที่สุด	5
มาก	4
ปานกลาง	3
น้อย	2
น้อยที่สุด	1

3) การวิเคราะห์ข้อมูลและอภิปรายผล โดยนำเสนอเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

3.1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 5 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นแรก ประวัติการตั้งถิ่นฐานของชาวบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ประเด็นที่สอง สำรองและศึกษากระบวนการย้อมสีกกไทยโทนของ

กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ประเด็นที่สาม สำรองและศึกษาลวดลายเสื่อกกของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ประเด็นที่สี่ กระบวนการออกแบบการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ประเด็นที่ห้า สรรวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

3.2) อภิปรายผล

4) สรุปผลและข้อเสนอแนะ โดยนำเสนอเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

4.1) สรุปผล

4.2) ข้อเสนอแนะ

3.2 โครงการวิจัยย่อยที่ 2

โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร เพื่อศึกษาข้อมูลการผลิตเสื่อกก ออกแบบลวดลายเสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต และศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต งานวิจัยนี้ใช้กรอบแนวคิดการออกแบบเชิงสร้างสรรค์ (Creative Design) ผสมผสานกับภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมการทอเสื่อกกของชุมชนบึงนาราง มุ่งเน้นการออกแบบลายเสื่อกกด้วยศิลปะเรขาคณิตที่เรียบง่ายแต่แฝงไปด้วยความงดงาม คงเอกลักษณ์ดั้งเดิม ผสมผสานกับความทันสมัย ตอบสนองความต้องการของตลาด โดยแบ่งกระบวนการดำเนินงาน ดังนี้

3.2.1 ศึกษาข้อมูลการผลิตเสื่อกกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

3.2.1.1 ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับเสื่อกก ชุมชนบึงนาราง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ เว็บไซต์ ฯลฯ

3.2.1.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและช่างทอเสื่อกก เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เทคนิคการทอ ลวดลาย ความหมาย และสัญลักษณ์ของเสื่อกก

3.2.1.3 วิเคราะห์ลวดลายเสื่อกกตัวอย่าง เพื่อแยกองค์ประกอบ รูปแบบ สี สัน และโครงสร้างของศิลปะเรขาคณิต

3.2.1.4 ทดลองออกแบบลายเสื่อกกด้วยศิลปะเรขาคณิต โดยใช้เทคนิคการวาด การพิมพ์การตัดแปะ ฯลฯ

3.2.1.5 นำเสนอผลงานการออกแบบลายเสื้อกต่อช่างทอเสื้อกและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อ
รับคำวิจารณ์และข้อเสนอแนะ

3.2.2 ออกแบบลวดลายเสื้อกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต

3.2.2.1 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเสื้อก ชุมชนบึงนาราง ศิลปะเรขาคณิต และความหมาย
ของลวดลายรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค

3.2.2.2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและช่างทอเสื้อก จำนวน 5 ท่าน

3.2.2.3 วิเคราะห์ลวดลายเสื้อกตัวอย่าง

3.2.2.4 ทดลองออกแบบลายเสื้อกด้วยศิลปะเรขาคณิต รูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค

3.2.2.5 นำเสนอผลงานการออกแบบต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

3.2.3 แนวคิดการออกแบบ

3.2.3.1 ออกแบบลายเสื้อที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนเอกลักษณ์ของอำเภอบึงนาราง จังหวัด
พิจิตร ผ่านสัญลักษณ์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ จระเข้ ต้นไม้สระหลวง และดอกบุนนาค ด้วย Geometric
Art

3.2.3.2 ออกแบบลายเสื้อที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนเอกลักษณ์ของอำเภอบึงนาราง จังหวัด
พิจิตร ผ่านสัญลักษณ์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ จระเข้ ต้นไม้สระหลวง และดอกบุนนาค โดยใช้เทคนิค
Geometric Art เน้นเส้นสาย รูปทรง และลวดลายเรขาคณิต ดังนี้

1) องค์ประกอบ:

1.1) ลายจระเข้: ออกแบบลายจระเข้ด้วยรูปทรงเรขาคณิต เน้นความ
แข็งแกร่ง ดุดัน

1.2) ต้นไม้สระหลวง: ออกแบบลายสระน้ำด้วยรูปทรงวงกลม สี่เหลี่ยม
หรือสามเหลี่ยม สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์

1.3) ลายดอกบุนนาค: ออกแบบลายดอกบุนนาคด้วยรูปทรงเรขาคณิต
เน้นความสวยงาม อ่อนหวาน

2) เทคนิคการทอ:

2.1) ลายขีด: เหมาะสำหรับลายเสื้อที่มีสีสันสดใส

2.2) ลายมัดหมี่: เหมาะสำหรับลายเสื้อที่มีลวดลายซับซ้อน

2.3) ลายยกดอก: เหมาะสำหรับลายเส้นที่มีความสวยงาม

3) สีเส้น

3.1) เลือกใช้สีเส้นที่สดใส สะดุดตา

3.2) เน้นสีที่สื่อถึงความหมาย เช่น สีเขียว (ธรรมชาติ) สีน้ำเงิน (น้ำ) สี

เหลือง (รุ่งเรือง) สีแดง (มงคล)

3.3) ผสมผสานสีเส้นอย่างลงตัว

4) ลวดลายเส้น:

4.1) ลายจระเข้: ออกแบบลายจระเข้ด้วยรูปทรงสามเหลี่ยม สื่อถึง

เกล็ดจระเข้

4.2) ต้นไม้สระหลวง: ออกแบบต้นไม้ด้วยรูปทรงวงกลม ซ้อนทับกัน

สื่อถึงการทับซ้อนของใบต้นไม้

4.3) ลายดอกบุนนาค: ออกแบบลายดอกบุนนาคด้วยรูปทรงหยดน้ำ

แหลม สื่อถึงกลีบดอก

ลายเส้น สะท้อนเอกลักษณ์ อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้วย Geometric Art เป็นการต่อยอดภูมิปัญญาไทย สร้างสรรค์ผลงานที่มีคุณค่า ส่งเสริมเศรษฐกิจฐานราก และสร้างความภาคภูมิใจในภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.2.3.3 ขั้นตอนการออกแบบศิลปะเรขาคณิต (จระเข้ ต้นไม้ และดอกบุนนาค)

1) ศึกษาข้อมูล:

1.1) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับศิลปะเรขาคณิต รูปทรงเรขาคณิต เส้นสาย

และลวดลายต่าง ๆ

1.2) ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับจระเข้ ต้นไม้ และดอกบุนนาค ลักษณะ

รูปทรง และความหมาย หาแรงบันดาลใจจากงานศิลปะเรขาคณิตอื่น ๆ

2) ร่างภาพ:

2.1) ร่างภาพจระเข้ ต้นไม้ และดอกบุนนาค โดยใช้รูปทรงเรขาคณิต

2.2) ทดลองจัดวางองค์ประกอบต่าง ๆ หาตำแหน่งที่ลงตัว

2.3) ร่างภาพหลาย ๆ แบบเพื่อเปรียบเทียบ

- 3) เลือกเทคนิค:
- 3.1) เลือกเทคนิคที่จะใช้ในการออกแบบ เช่น วาดภาพ พิมพ์
ประติมากรรม
 - 3.2) เลือกวัสดุที่จะใช้ให้เหมาะสมกับเทคนิค
 - 4) ลงสี
 - 4.1) เลือกสีส่นที่สดใส สะดุดตา เน้นสีที่สื่อถึงความหมาย
 - 4.2) ทดลองลงสีด้วยเทคนิคต่าง ๆ
 - 4.3) ลงสีให้เรียบร้อย สวยงาม
 - 5) ตรวจสอบและแก้ไข:
 - 5.1) ตรวจสอบความเรียบร้อยของงานออกแบบแก้ไขส่วนที่ยังไม่
สมบูรณ์ปรับแต่งรายละเอียดให้สวยงาม

3.3.3.6 การสัมภาษณ์ ช่างทอเสื่อกก ชุมชนบึงนาราง จังหวัดพิจิตร
ผู้เชี่ยวชาญด้านศิลปะเรขาคณิต นักออกแบบผลิตภัณฑ์

3.2.4 ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต

ศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุเสื่อกกลวดลายโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต จัดอบรมเพื่อให้สมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ได้ลงมือปฏิบัติจริง

ผู้วิจัยได้จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์เสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิตสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 3 ลวดลาย ได้แก่ ลายจระเข้ ต้นไม้สระหลวง และลายดอกบุนนาค ดังนี้

3.2.4.1 รูปแบบที่ 1 Geometric Art จากแนวความคิดความคิดตราประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 3.1 ลักษณะตราประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 3.2 Geometric Art รูปต้นไม้โพธิ์ริมสระหลวง

3.2.4.2 รูปแบบที่ 2 Nature Geometric จากแนวความคิดต้นไม้ประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 3.3 ลักษณะดอกบุนนาคที่มาจากต้นไม้
ประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 3.4 Nature Geometric ดอกบุนนาค

3.2.4.3 รูปแบบที่ 3 Animal Geometric จากแนวความคิดเมืองชาละวัน (จระเข้) สัตว์
น้ำประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 3.5 ลักษณะจระเข้ น้ำจืด

ภาพที่ 3.6 Animal Geometric รูปจระเข้

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือ คือ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบสินค้าที่ระลึก จากผ้าทอพื้นเมืองสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมือง ตำบลพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี จำนวน 100 ชุด โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาอธิบายข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check list) จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ เพศ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์ต้นแบบสินค้าที่ระลึกจาก ผ้าทอพื้นเมืองสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมือง ตำบลพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี เป็นข้อคำถาม มาตรฐานมาตราส่วน (Rating scale) จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบด้านผลิตภัณฑ์ และประโยชน์ใช้สอย

3.2.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มเป้าหมาย และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากผ้าทอพื้นเมืองสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมือง ตำบลพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ประกอบด้วย กระเป๋า ชุดภาพศิลปะ และตุ๊กตา จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

3.2.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

3.5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากผ้าทอพื้นเมืองสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผ้าทอพื้นเมือง ตำบลพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี โดยใช้สถิติ ค่าเฉลี่ย และวิเคราะห์ข้อมูลแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ นำเสนอในรูปแบบบรรยายประกอบความเรียง ใช้เกณฑ์พิจารณา ดังนี้เกณฑ์ของการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	พึงพอใจน้อยที่สุด

3.5.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง และส่วนของความพึงพอใจที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าที่ระลึกจากผ้าทอพื้นเมืองสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผ้าทอพื้นเมือง ตำบลพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียงโดยใช้สูตรคำนวณของ ล้วน และอังคณา (2543) ดังนี้

ค่าร้อยละ ในการเปรียบเทียบสัดส่วนของข้อมูล โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ **P** แทนค่าร้อยละ
f แทนค่าความถี่ที่ต้องการให้เป็นร้อยละ
n แทนจำนวนความถี่ทั้งหมด

ระดับค่าเฉลี่ยที่ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ โดยใช้สูตรการจัดช่วงระดับคะแนนดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ **\bar{x}** แทนค่าเฉลี่ย
f แทนค่าความถี่ข้อมูล
x แทนค่าคะแนนระดับความพึงพอใจ
n แทนจำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.3 โครงการวิจัยย่อยที่ 3

โครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตแต่งด้วยเสือกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร มีขั้นตอนในการดำเนินงานดังนี้

3.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ดังนี้

1) การถ่ายทอดเทคโนโลยี เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตแต่งด้วยเสือกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร กำหนดกลุ่มเป้าหมายวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน

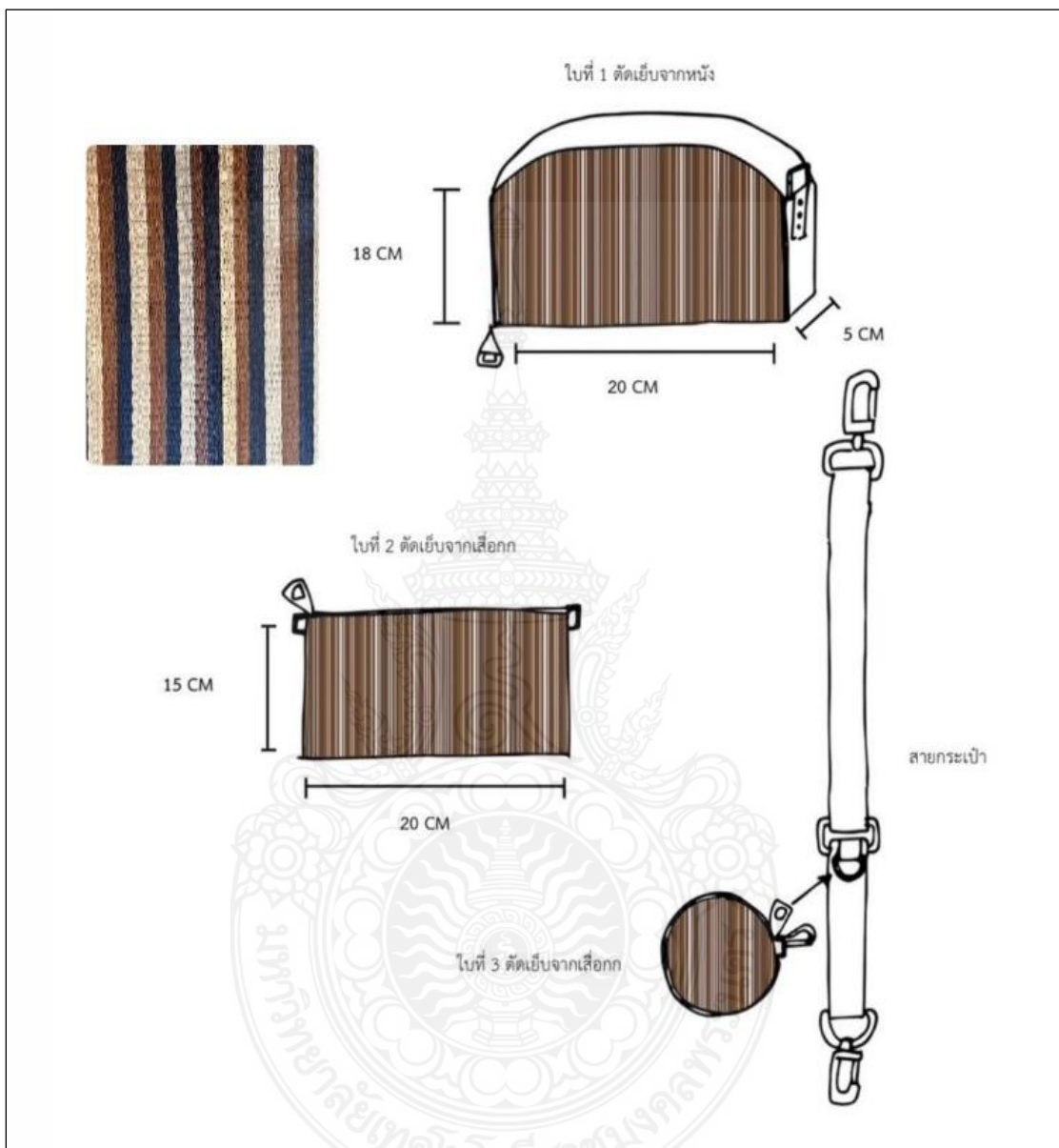
3.3.2 การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตแต่งด้วยเสือก

ผู้วิจัยได้ออกแบบกระเป๋าสตรีตแต่งด้วยเสือกเพื่อนำมาใช้งานให้ตรงเป้าหมายของชุมชนทั้งออกแบบให้สามารถใช้ออกงานต่างๆ และใช้งานจริงในชีวิตประจำวัน จำนวน 6 รูปแบบ ดังนี้

1. กระเป๋าทรง Crossbody หรือกระเป๋าที่มีสายสะพายข้ามตัว
2. กระเป๋าทรง Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า
3. กระเป๋าทรง Top-handle bag
4. กระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้
5. กระเป๋าทรง Shopping bag
6. กระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพาย

กระเป๋าทรง Cross body

คือกระเป๋าที่มีสายสะพายคาดผ่านลำตัวกระเป๋านี้ทำให้การใช้งานสามารถขยับร่างกายได้อย่างอิสระโดยที่ไม่มีตัวกระเป๋าเข้ามาบกบัง กระเป๋าผลิตได้จากวัสดุหลายรูปแบบ สายสะพายนั้นยังสามารถผสมวัสดุต่างๆเข้าด้วยกันเช่นผ้าหนังหรือโซ่คล้องกระเป๋าสามารถดัดแปลงการใช้งานได้ตามต้องการกระเป๋านี้ให้อิสระแก่ผู้ใช้แบบนี้เป็นตัวเลือกที่ดีสำหรับการเดินทาง ท่องเที่ยว หรือผจญภัย กระเป๋าคาดมีหลากหลายขนาด ทั้งเล็กและใหญ่

รูปที่ 3.7 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Cross

กระเป๋าทรง Tote Bag

รูปทรงกระเป๋าจะเป็นรูปทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าใบใหญ่ เน้นการบรรจุของแต่การดีไซน์ให้ดูโคร่ง

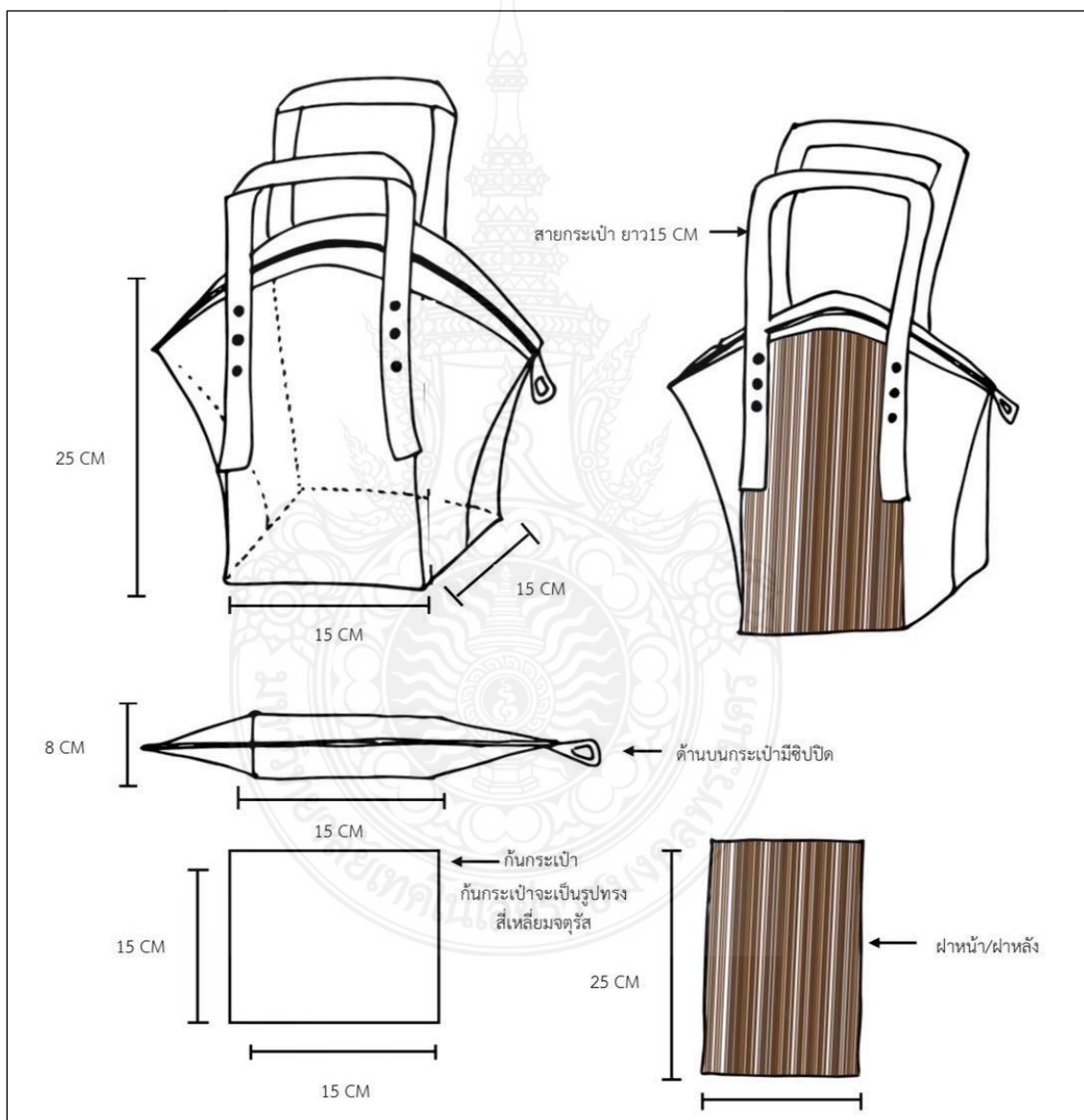
คือ กระเป๋าเป็นทรงสี่เหลี่ยม ที่มีขนาดค่อนข้างใหญ่ และมักจะใช้วัสดุผ้าเป็นหลัก จนหลายคนเข้าใจว่า กระเป๋า Tote bag คือ กระเป๋าผ้า แต่แท้จริงแล้ว Tote bag สามารถใช้วัสดุอื่นๆเช่น หนังแท้ มาทำก็ได้ แต่อาจจะต้องเลือกชนิดหนังที่มีความเบา เนื่องจากขนาดกระเป๋าที่ใหญ่ อาจจะทำให้กระเป๋ามีน้ำหนักมากเกินไป Design ของ Tote bag ในปัจจุบัน ที่ใช้วัสดุหนังแท้ สามารถออกแบบมาเพื่อประยุกต์ใช้งานที่หลากหลายมากกว่าการเป็น ซ้อปั้ง แบ็ค ในวันธรรมดาๆ แต่สามารถใช้งานในวันที่เป็นทางการได้ เช่น วันทำงาน ได้

รูปที่ 3.8 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Tote Bag

กระเป๋าทรง Top-handle bag

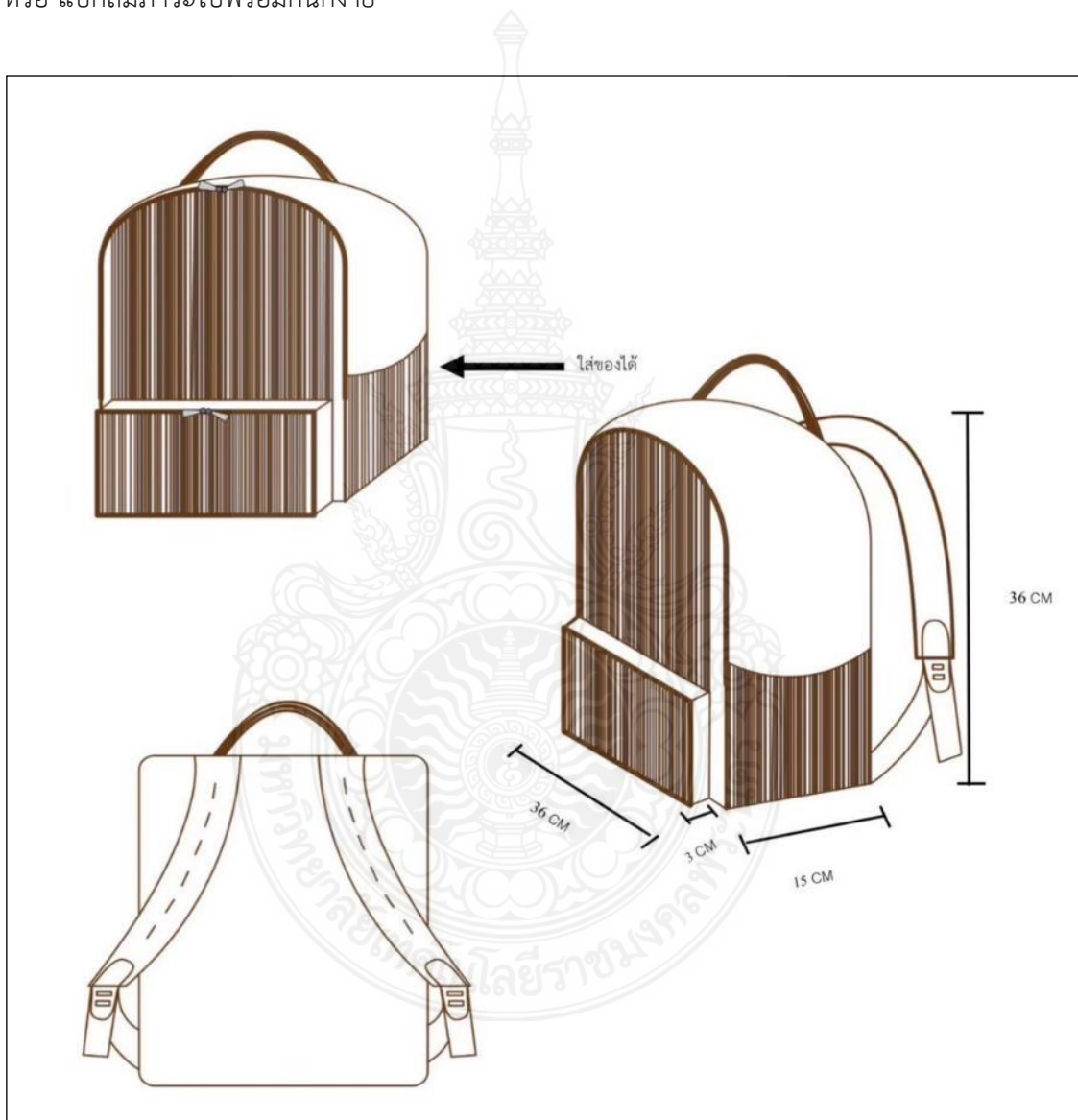
คือกระเป๋านขนาดใหญ่กว่าที่สามารถพกพาไปไหนได้ง่ายและใช้เป็นเครื่องประดับกับชุดเครื่องแต่งกาย ทั้งในที่ทำงานนอกเดทมีขนาดใหญ่สามารถให้คุณเก็บของมีค่าและเงินรวมไปถึงเอกสารบางชนิด เลือกกระเป๋าที่สบายและสวยงาม ทั้งกับชุดราตรี หรือชุดปาร์ตี้

รูปที่ 3.9 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Top-handle bag

กระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้

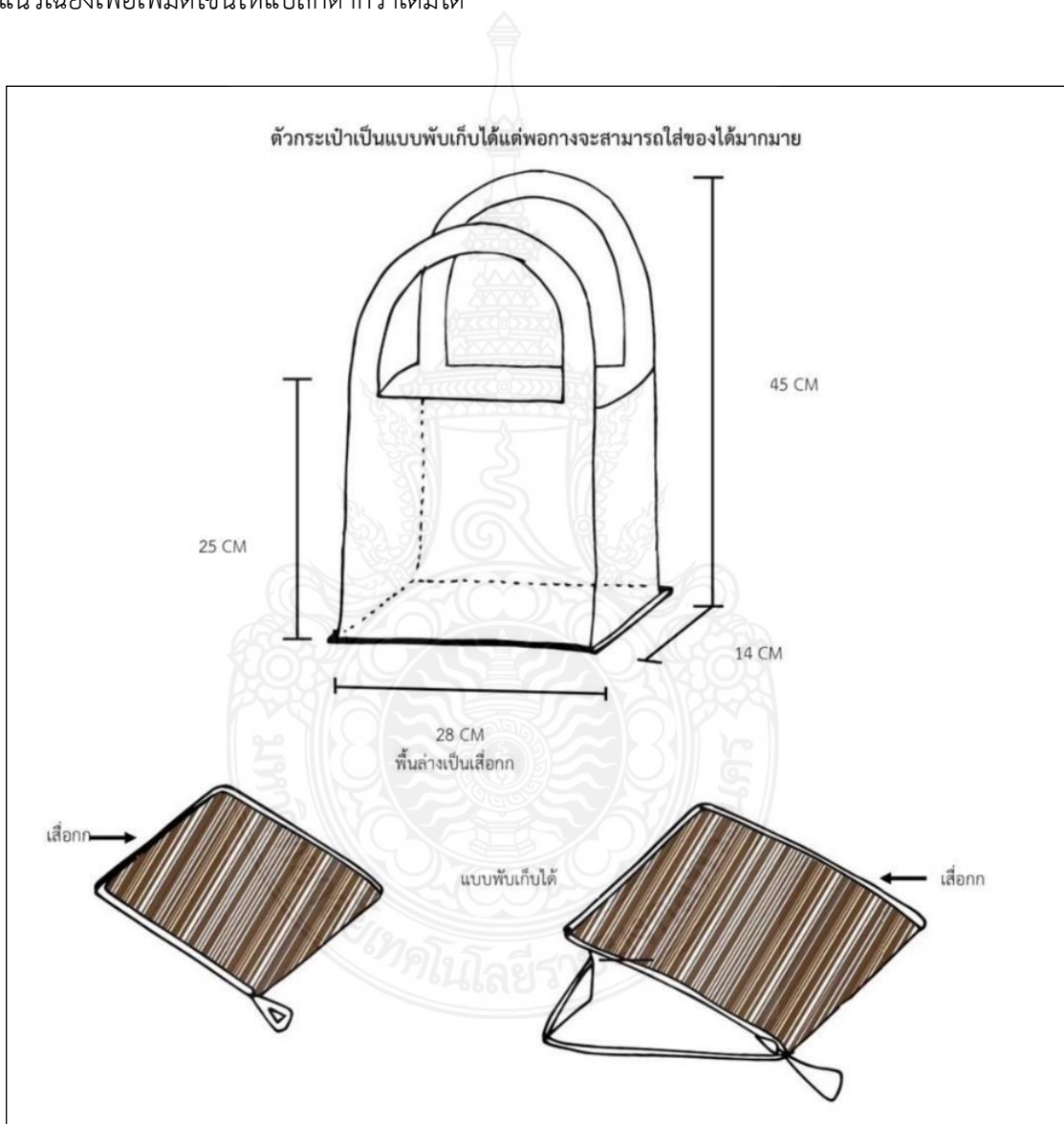
กระเป๋าสะพายหลัง เป็นกระเป๋ายอดนิยมสำหรับทุกคนเพราะ สะดวกรับน้ำหนักได้ดี สะพายแล้วน้ำหนักสมดุลเพราะใช้ไหล่ทั้งสองข้าง แอ้มสะดวกเวลาหยิบจับของ มือเป็นอิสระ จะถ่ายรูป หรือ แลกสัมภาระไปพร้อมกันก็ง่าย

รูปที่ 3.10 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้

กระเป๋าทรง Shopping bag

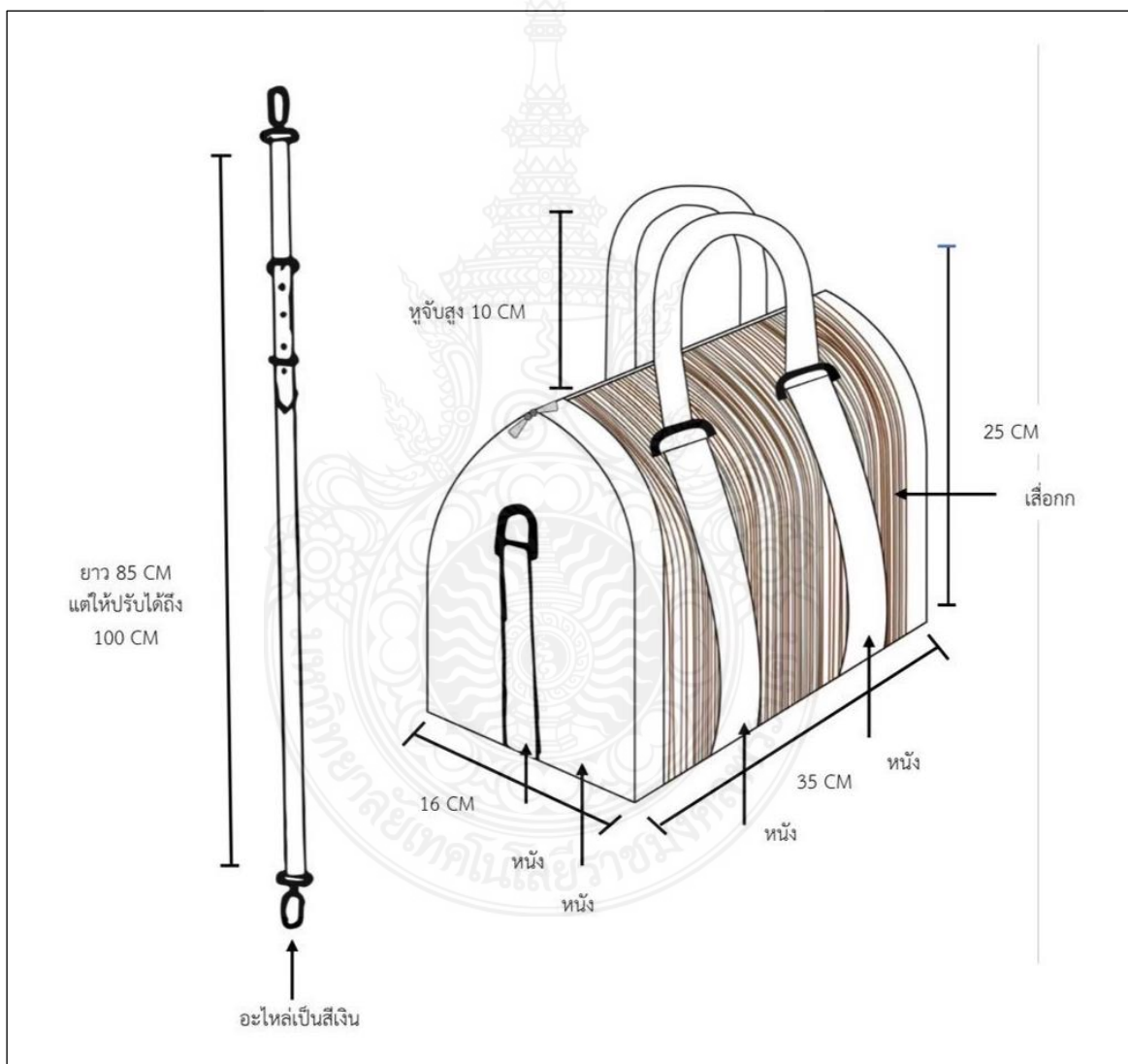
คือกระเป๋าซ้อปซิ่งผ้าใบขนาดใหญ่ที่นอกจากจะใส่ของได้จำนวนมากยังสามารถเพิ่มฟังก์ชันการใช้งานด้วยการเพิ่มช่องใส่ของโดยตัดเย็บผ้าใบอย่างอีกสีด้านหน้าช่องผ้าใบจะเป็นแบบเส้นแนวนอนหรือแนวเฉียงเพื่อเพิ่มดีไซน์ให้แปลกตากว่าเดิมได้

รูปที่ 3.11 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Shopping bag

กระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพาย

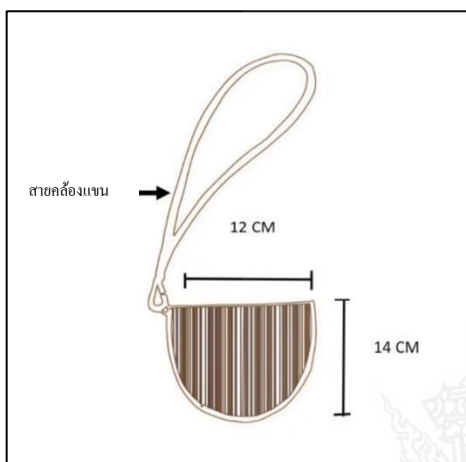
คือกระเป๋ารูปทรงจะมีลักษณะเหมือนทรงกระบอกขนาดกลางถึงใหญ่ส่วนใหญ่จะมีสายสำหรับหูหิ้วและหรือสายสะพายข้างง่ายต่อการใช้งานไม่ว่าจะใส่เสื้อผ้าเดินทางไม่กี่วันหรือใส่อุปกรณ์แต่งการไปพิตเนสและเล่นกีฬาเป็นต้น วัสดุของผ้ามักจะเป็นแบบนิ่มหรือหนังที่ไม่ฟอร์มตัวแข็งมากนักเวลาสะพายก็จะดู Casual

รูปที่ 3.12 แสดงการออกแบบกระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพาย

3.3.3 การประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเปลือก

3.3.1.1 การประดิษฐ์กระเป๋าใส่เหรียญด้วยเปลือก (กระเป๋าทรง Clutch)
เป็นกระเป๋าถือเก็บเหรียญก็ได้ มักมีขนาดเล็กและมีช่องเก็บของไม่มาก แต่พกพาสะดวก

ภาพที่ 3.13 แสดงการออกแบบกระเป๋าใส่เหรียญ

ภาพที่ 3.14 แสดงกระเป๋าใส่เหรียญ

3.3.1.2 วัสดุ-อุปกรณ์

- 1) เปลือก
- 2) กระดาษแข็ง
- 3) หนังเทียม
- 4) ซิป
- 5) สายคล้องแขน
- 6) ที่หนีบผ้า
- 7) กาวเหลือ่อง
- 8) ดอกไม้ตกแต่ง
- 9) ฟองน้ำแบบบาง
- 10) พู่กันแบน ขนาด 1 นิ้ว
- 11) ปืนกาวพร้อมไส้กาว

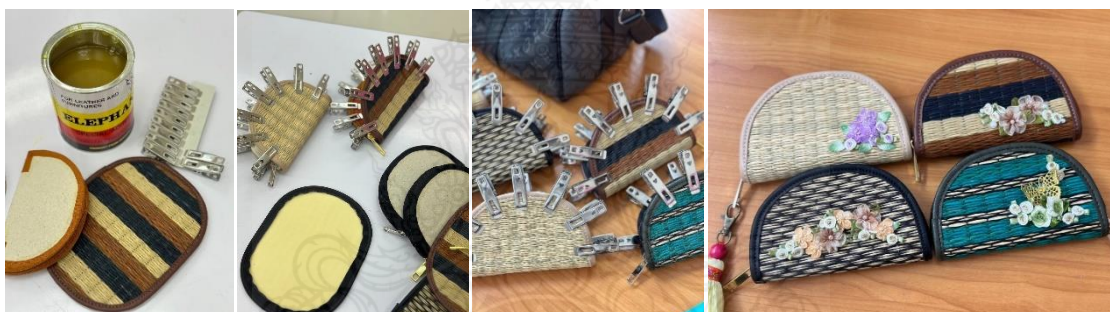
3.3.1.3 ขั้นตอนการทำ

1) นำเสื่อกกตัดเป็นรูปทรงตามที่ออกแบบโดยประกบกับฟองน้ำจากนั้นนำมาเย็บติดกันโดยใช้หนังเทียมโดยรอบ

2) นำกระดาษตัดเป็นรูปทรงเดียวกับเสื่อกก จากนั้นเย็บติดกับตัวชิป

3) นำเสื่อกกในข้อที่ 1 ทากาวเหลืองให้ทั่ว จากนั้นนำกระดาษแข็งที่เย็บกับชิปเป็นตัวรูปทรงกระเป๋า มาประกบติดกัน จากนั้นใช้ไม้หนีบหนีบเพื่อช่วยให้ติดกันแน่น ทิ้งไว้ประมาณ 5-10 นาที จากนั้นนำตัวหนีบออก

4) นำดอกไม้หรือวัสดุตกแต่งตามที่ต้องการตกแต่งให้สวยงาม ใส่สายคล้อง

ภาพที่ 3.14 แสดงขั้นตอนกระเป๋าใส่เหรียญ

ภาพที่ 3.15 แสดงภาพสำเร็จกระเป๋าใส่เหรียญด้วยเสื่อกก

3.3.2 การประดิษฐ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสื่อกก

3.3.2.1 กระเป๋าทรง Crossbody หรือกระเป๋าที่มีสายสะพายข้ามตัว

ภาพที่ 3.16 แสดงกระเป๋าทรง Crossbody

3.3.2.2 กระเป๋าทรง Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า

ภาพที่ 3.17 แสดงกระเป๋าทรง Tote Bag

3.3.2.3 กระเป๋าทรง Top-handle bag

ภาพที่ 3.18 แสดงกระเป๋าทรง Top-handle bag

3.3.2.4 กระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้

ภาพที่ 3.19 แสดงกระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้

3.3.2.5 กระเป๋าทรง Shopping bag

ภาพที่ 3.20 แสดงกระเป๋าทรง Shopping bag

3.3.2.6 กระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพาย

ภาพที่ 3.21 แสดงกระเป๋าทรง Duffel

การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสื่อกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชน กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอเมืองนารายณ์ จังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 3.22 แสดงผลิตภัณฑ์ โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

3.3.4 สร้างเครื่องมือในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการถ่ายทอดเทคโนโลยี ประกอบด้วย หลักสูตรการฝึกอบรม และแบบประเมินผลความพึงพอใจ

3.3.4.1 หลักสูตรการฝึกอบรมเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสือกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร ดำเนินการดังนี้

1) ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการ จำนวน 1 หลักสูตร เรื่องกระเป๋าใส่เหรียญจากเสือกก และการปฏิบัติการตกแต่งกระเป๋าจากเสือกก

2) กำหนดกิจกรรมหลักสูตรการฝึกอบรม โดยพิจารณาจากวัตถุประสงค์ ใช้เทคนิคการอบรม คือ การบรรยายและประกอบการสาธิต และฝึกปฏิบัติจริง สื่อประกอบการอบรม ได้แก่ ผลิตภัณฑ์ต้นแบบ เอกสารประกอบการอบรม

3) แบบสอบถามความพึงพอใจกลุ่มเป้าหมาย ต่อโครงการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสือกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร ออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตร

3.3.5 ดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีและประเมินผล

การดำเนินการถ่ายทอดเทคโนโลยีผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการถ่ายทอดการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสือกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.3.5.1 ประชุมวิทยากรและคณะดำเนินงานและผู้ร่วมวิจัยเพื่อชี้แจงวิธีการและขั้นตอนใช้หลักสูตรการอบรม และการประเมินผล

3.3.5.2 ทำการฝึกอบรมโดยการบรรยายสาธิตและการฝึกปฏิบัติภายใต้การดูแลจากวิทยากร จำนวน 3 คน (วิทยากร 1 คน มีหน้าที่ดูแลผู้ฝึกอบรม 10 คน)

3.3.5.3 ในการฝึกอบรมจะแบ่งกิจกรรมการอบรมหลักสูตรละ 2 วัน (วันละ 6 ชั่วโมง) โดยวันที่ 1 ผู้เข้ารับการอบรมจะเริ่มจากการอบรม หลักสูตรการปฏิบัติการทำกระเป่าใส่เหรียญด้วยเสือก ส่วนวันที่ 2 ผู้เข้ารับการอบรมจะอบรม หลักสูตร การปฏิบัติการตกแต่งกระเป่าจากเสือก

3.3.5.4 ประเมินผลผู้เข้ารับการอบรมทุกคนทำแบบสอบถามความพึงพอใจการฝึกอบรม การถ่ายทอดเทคโนโลยีหลังจากเสร็จสิ้นการอบรม

3.3.6 วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอรายงาน

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินหลักสูตรและกระบวนการฝึกอบรมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระเป่าสตรีตกแต่งด้วยเสือกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปัวนาราง จังหวัดพิจิตร โดยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

3.3.6.1 แบบสอบถามความพึงพอใจการฝึกอบรมเป็นแบบประเมินที่ผู้ดำเนินโครงการสร้างขั้นตอนตามเกณฑ์การประเมิน แบ่งเป็น 2 ตอน

1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เข้ารับการฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติค่าร้อยละ

2 ความพึงพอใจในประเด็นต่างๆของตอนที่ 2 ที่มีต่อการฝึกอบรมวิเคราะห์ข้อมูลแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ โดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่นำเสนอในรูปแบบบรรยายประกอบความเรียง ใช้เกณฑ์พิจารณาดังข้อ 3.6.2

3.3.6.2 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

โดยใช้สถิติค่าร้อยละ และวิเคราะห์ข้อมูลแบบมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ ใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ นำเสนอในรูปแบบบรรยายประกอบความเรียง ใช้เกณฑ์พิจารณาดังนี้

แปลความหมายของระดับค่าเฉลี่ยมีเกณฑ์การให้คะแนน 5 ระดับ

คะแนน	ความหมาย
5	เหมาะสมมากที่สุด
4	เหมาะสมมาก
3	เหมาะสมปานกลาง
2	เหมาะสมน้อย
1	เหมาะสมน้อยที่สุด

เกณฑ์ของการแปลความหมายของค่าเฉลี่ย แบ่งเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	พึงพอใจน้อยที่สุด

เมื่อเก็บแบบสอบถามตามจำนวนที่กำหนดได้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลประมวลผลโดยวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ดังนี้

$$\text{ร้อยละ} = \frac{\text{จำนวนที่เลือก} \times 100}{\text{จำนวนข้อมูลทั้งหมด}} = \frac{n \times 100}{N}$$

$$\text{ค่าเฉลี่ย } \bar{x} = (x) = \frac{\sum fx}{N}$$

3.4 โครงการวิจัยย่อยที่ 4

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยวางแผนการดำเนินงานโดยมีลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.4.1 ศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้ทำการการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลจากตำรา รวมทั้งเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานและนำมาเป็นแนวทางในการวิจัย โดยมีการเรียงลำดับหัวข้อในการวิจัย ดังนี้

- 3.4.1.1 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
- 3.4.1.2 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับกกและการทอเสื่อ
- 3.4.1.3 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการออกแบบและตัดเย็บผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน
- 3.4.1.4 ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการปัก
- 3.4.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.4.2 สํารวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

3.4.2.1 วิธีดำเนินการวิจัย

จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านมีอยู่มากมาย ผู้วิจัยได้กำหนดรูปแบบเฉพาะศึกษาเฉพาะผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปักจำนวน 2 ประเภท ได้แก่ ชุดตกแต่งห้องนอน และชุดเครื่องตกแต่งโต๊ะอาหารเพื่อนำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) ผู้ให้ข้อมูล ผู้วิจัยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักของการวิจัยครั้งนี้จากผู้ที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยผู้ให้ข้อมูลต้องมีความสอดคล้องและให้ข้อมูลตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ได้แก่ หัวหน้ากลุ่ม สมาชิกในกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป

รูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 6 คน ซึ่งผู้วิจัยได้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์จนกระทั่งข้อมูลอิ่มตัวแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ในขั้นตอนถัดไป

2) เครื่องมือ เครื่องมือที่สำคัญที่สุดสำหรับการวิจัยคือ ตัวผู้วิจัย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ละเอียดและครบถ้วนเพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูป โดยผู้วิจัยได้เตรียมตัวในส่วนของความรู้ ด้วยการศึกษารายละเอียดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้เตรียมแนวคำถามในการวิจัยเป็นคำถามปลายเปิดรวมไปถึงการเข้าร่วมสังเกตการดำเนินกิจกรรม นอกจากนี้ผู้วิจัยได้เตรียมเครื่องบันทึกเสียง สมุดจด ปากกา สำหรับการทำวิจัยภาคสนาม

3.2.1.2 การเก็บข้อมูล ผู้วิจัยใช้เครื่องมือในการวิจัยและเก็บข้อมูล 3 วิธีการ คือ

1) การสัมภาษณ์ระดับลึกกับผู้ให้ข้อมูลหลัก โดยผู้วิจัยเป็นผู้มีบทบาทหลักในการเก็บข้อมูล ด้วยการใช้นำคำถามการสัมภาษณ์ โดยผู้วิจัยได้จัดบันทึกและบันทึกเสียงการสนทนาด้วยเครื่องบันทึกเสียง โดยให้ความสำคัญกับน้ำเสียงและคำพูดประกอบการสังเกตท่าทางตลอดจนมีการจดบันทึกในประเด็นสำคัญระหว่างการสัมภาษณ์

2) การสังเกตและจดบันทึก ผู้วิจัยเข้าไปศึกษาข้อมูลด้วยการสังเกต โดยเลือกใช้วิธีการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และแบบมีส่วนร่วม โดยใช้ปากกาและกระดาษจดบันทึกสิ่งที่สังเกตได้โดยพยายามจัดการข้อมูลในรูปแบบแนวคิดและโครงสร้างต่าง ๆ ให้สมบูรณ์ที่สุด

3) การศึกษาเอกสารเป็นการเตรียมตัวทั้งก่อนและระหว่างการเก็บรวบรวมข้อมูล รวมถึงภายหลังที่เก็บข้อมูลแล้ว เป็นการวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยจากหลายแหล่ง

3.2.1.3 การตรวจสอบความน่าเชื่อถือ ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการตรวจสอบด้านข้อมูลเพื่อยืนยันว่าข้อมูลที่ได้มานั้นถูกต้องและสอดคล้องกันหรือไม่ โดยพิจารณาจากช่วงเวลา สถานที่ และบุคคลที่แตกต่างกัน และใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านวิธีวิทยาด้วยการรวบรวมข้อมูลจากหลากหลายวิธีได้แก่ การสังเกต การศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยผู้วิจัยได้ลงพื้นที่สังเกตการณ์และเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ เชิงลึกแล้วนำข้อมูลทั้งหมดมาวิเคราะห์ ตีความและสรุปผล

3.2.2 ผลการศึกษา

จากการสำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เพื่อนำข้อมูลที่นำมาพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผลการศึกษาดังนี้

ตารางที่ 3.1 ผลการศึกษาการสำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก

ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจ	ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดหมี่ และผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป
จุดเด่นผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - เสื่อกกแปรรูปของชุมชนมีสีขาวไม่คล้ำ สีธรรมชาติ - ผลิตภัณฑ์ที่มีความประณีต สวยงาม - ผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูปของกลุ่มวิสาหกิจมีคุณภาพดี เพราะมีช่างเย็บที่ชำนาญการ - สมาชิกในกลุ่มมีความสามัคคี
จุดด้อยผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจ	<ul style="list-style-type: none"> - ต้นกอกของชุมชนส่วนใหญ่เป็นกอกที่ขึ้นเองจากธรรมชาติ - ขาดช่างตัดเย็บผลิตภัณฑ์จากกกแปรรูป - การจำหน่ายเสื่อกกเป็นฝืนเพราะจำหน่ายได้ง่าย - สมาชิกในกลุ่มมุ่งเน้นทอผ้ามัดหมี่เป็นหลัก ส่วนการทอเสื่อกกแปรรูปเป็นงานเสริมทอกันหน้าแล้ง
ความต้องการในการพัฒนารูปแบบของผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกก	<ul style="list-style-type: none"> - ต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอน และชุดเครื่องตกแต่งโต๊ะอาหาร จากเสื่อกกแปรรูปโดยการนำผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกที่มีอยู่ในชุมชน เช่น หมอน ที่รองงาน ที่รองแก้ว กล่องทิชชู มาพัฒนาให้มีความน่าสนใจ - ความต้องการนำเสื่อพับของชุมชนที่เป็นผลิตภัณฑ์หลักซึ่งมีราคาต่ำมาแปรรูปเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มและรายได้ให้กับชุมชน - ต้องการให้หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษามาร่วมช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ - รูปแบบของผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกตอบสนองความต้องการของตลาด ใช้ได้หลายโอกาส

3.4.3 ออกแบบและพัฒนาารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้ออกแบบและพัฒนาารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 2 ประเภท คือ ชุดตกแต่งห้องนอน ได้แก่ โคมไฟตั้งโต๊ะ โคมไฟไม้ หมอนอิงทรงซิด หมอนอิงสี่เหลี่ยมจตุรัส แผ่นรองโต๊ะข้างเตียง แผ่นเช็ดเท้า กล่องใส่ของหัวเตียง และชุดเครื่องตกแต่งโต๊ะอาหาร ได้แก่ แผ่นรองจาน แผ่นรองแก้ว กล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยม กล่องทิชชูแบบยาว ซึ่งมีการออกแบบร่างความคิด วัสดุที่เหมาะสมในการปัก ลวดลายการปัก สีที่ใช้ปักเพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือกสิ่งที่เหมาะสมที่สุด จากนั้นได้ ออกแบบร่างความคิดผลิตภัณฑ์ละ 3 รูปแบบ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือกรูปแบบที่เหมาะสม เพื่อนำมาพัฒนาารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

3.4.3.1 ชุดตกแต่งห้องนอน

1) โคมไฟตั้งโต๊ะ

ภาพที่ 3.23 แบบร่างโคมไฟตั้งโต๊ะ

2) โคมไฟไม้

ภาพที่ 3.24 แบบร่างโคมไฟไม้

3) หมอนอิงทรงซิด

ภาพที่ 3.25 แบบร่างหมอนอิงทรงซิด

4) หมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส

ภาพที่ 3.26 แบบร่างหมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส

5) แผ่นรองโต๊ะข้างเตียง

ภาพที่ 3.27 แบบร่างแผ่นรองโต๊ะข้างเตียง

6) แผ่นซีดเท้า

ภาพที่ 3.28 แบบร่างแผ่นซีดเท้า

7) กล่องใส่ของหัวเตียง

ภาพที่ 3.29 แบบร่างกล่องใส่ของหัวเตียง

3.4.3.2 ชุดเครื่องตกแต่งโต๊ะอาหาร

1) ที่รองจาน

ภาพที่ 3.30 แบบร่างแผ่นรองจาน

2) ที่รองแก้ว

ภาพที่ 3.31 แบบร่างแผ่นรองแก้ว

3) กล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยม

ภาพที่ 3.32 แบบร่างกล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยม

4) กล่องทิชชูแบบยาว

ภาพที่ 3.33 แบบร่างกล่องทิชชูแบบยาว

3.4.4 กำหนดผู้เชี่ยวชาญ สร้างแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล

3.4.4.1 กำหนดผู้เชี่ยวชาญ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ได้กำหนดผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ด้วยวิธีการเจาะจง ดังนี้

3.4.4.2 สร้างแบบสอบถามผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้จัดทำเครื่องมือ คือ แบบสอบถามเพื่อใช้ขอรับความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยแบ่งข้อความดังนี้

คำถามชุดที่ 1 ประกอบด้วย ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการออกแบบและพัฒนาารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

คำถามชุดที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อการออกแบบและการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรจำนวน 2 ประเภท ได้แก่ ชุดตกแต่งห้องนอน และชุดเครื่องตกแต่งโต๊ะอาหาร

3.4.4.3 วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นชุดที่ 1 ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผลโดยมีผลการดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 3.2 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อวัสดุในการปักบนผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน

ผู้เชี่ยวชาญ	วัสดุปีกของตกแต่งบ้านจาก เลือกแปรรูป	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	ริบบิ้น ไหม ลูกบิด มุก	ควรปีกแบบมีมิติ ให้ลวดลายนูนเด่นชัด เช่นใช้เทคนิคการปักหมุนลาย หรือการถักสาน ถ้าใช้ไหมควรใช้ไหมเส้นใหญ่ ถ้าใช้ริบบิ้นเลือกใช้ได้หลายขนาด ส่วน ลูกบิดและมุกควรนำมาใช้ ตกแต่งเพิ่มเติมให้ลวดลายสวยงามยิ่งขึ้น
คนที่ 2	เลื่อม ลูกบิด มุก	เลื่อม ลูกบิด มุก สามารถทำความสะอาดได้ง่ายกว่า วัสดุที่เป็นผ้า
คนที่ 3	เลื่อม ลูกบิด มุก	ดินดูแลรักษายากด่างง่าย วัสดุอื่นสามารถปักได้ทุกชนิด
คนที่ 4	เลื่อม ไหม ลูกบิด มุก	เป็นวัสดุที่ชุมชนสามารถทำได้ง่ายการดูแลรักษาง่าย
คนที่ 5	เลื่อม ลูกบิด มุก	เป็นวัสดุที่มีราคาไม่แพง ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

จากตารางที่ 3.2 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า เลื่อม ลูกบิด มุก เป็นวัสดุที่เหมาะสมนำมาปักบนผลิตภัณฑ์ ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน เนื่องจากเป็นวัสดุที่ชุมชนสามารถทำได้ง่าย การดูแลรักษาทำความสะอาดได้ง่ายกว่า วัสดุที่เป็นผ้าเป็นวัสดุที่มีราคาไม่แพง ทำให้ต้นทุนการผลิตต่ำ

ตารางที่ 3.3 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อรูปแบบใดปักบนผลิตภัณฑ์ ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบการปักบนผลิตภัณฑ์	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	ลายพันธุ์พฤษกา	ปักลายสามมิติ
คนที่ 2	ลายพันธุ์พฤษกา	ปักลายดอกไม้ดูเป็นธรรมชาติ
คนที่ 3	ลายพันธุ์พฤษกา	ลวดลายดอกไม้นำมาจัดองค์ประกอบได้หลากหลายรูปแบบ
คนที่ 4	ลายพันธุ์พฤษกา	อาจมีการปักใบเพื่อให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น
คนที่ 5	ลายพันธุ์พฤษกา	ลวดลายไม่สลับซับซ้อนมาก

จากตารางที่ 3.3 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นว่า ลายพันธุ์พฤษกาเหมาะสมนำมาปักบนผลิตภัณฑ์ ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน เนื่องจากดอกไม้ดูเป็นธรรมชาติไม่สลับซับซ้อนสามารถจัดองค์ประกอบได้หลากหลายรูปแบบ อาจมีการปักใบเพื่อให้เป็นธรรมชาติมากขึ้น

ตารางที่ 3.4 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อโทนสีปักบนผลิตภัณฑ์ ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน

ผู้เชี่ยวชาญ	โทนสีปักบนผลิตภัณฑ์	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	สีม่วง ชมพู ขาว	โทนสีดูสบายตา และอาจจะเพิ่มสีเขียวใบไม้
คนที่ 2	สีแดง ชมพู ขาว	ปักดอกไม้โทนสีแดง ชมพู เพราะจะสื่อความหมายได้ และใช้สีเขียวเป็นใบจะช่วยให้ชิ้นงานเด่น
คนที่ 3	สีน้ำเงิน ฟ้ำ ขาว	ทำให้ลวดลายการปักเด่นชัด
คนที่ 4	สีม่วง ชมพู ขาว	เป็นสีที่เข้ากับสีของเสื่ออก ไม่เด่นจนเกินไป
คนที่ 5	สีม่วง ชมพู ขาว	เป็นสีที่ดูสบายตา และโดดเด่นเข้ากับเสื่ออก

จากตารางที่ 3.4 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญทุกท่านมีความคิดเห็นว่า โทนสีปีกบนผลิตภัณฑ์สีม่วง ชมพู ขาว เหมาะสมนำมาปีกบนผลิตภัณฑ์ ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ชุดตกแต่งห้องนอน เนื่องจากโทนสีม่วง ชมพู ขาว ดูสบายตาเป็นสีที่เข้ากับสีของเสื่ออกและอาจจะเพิ่มสีเขียวใบไม้

3.4.4.4 วิเคราะห์ข้อมูล และสรุปผลข้อมูลจากแบบสอบถามความคิดเห็นชุดที่ 2

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผลชุดตกแต่งห้องนอน และชุดเครื่องตกแต่งโต๊ะอาหารโดยมีผลการดำเนินการวิเคราะห์ ดังนี้

ตารางที่ 3.5 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์โคมไฟตั้งโต๊ะ

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบโคมไฟ	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 3	ลวดลายสวยงาม ขนาดพอดี ดอกไม้ไม่ใหญ่เกินไป
คนที่ 2	แบบที่ 2	ลวดลายการปักมีสัดส่วนที่เหมาะสมสวยงาม
คนที่ 3	แบบที่ 2	การจัดวางวัสดุที่ใช้ตกแต่งมีความสมดุล
คนที่ 4	แบบที่ 3	ลวดลายตัวดอกแสดงถึงเสื่ออกของชมชนที่นำมาสร้างเอกลักษณ์ชัดเจน
คนที่ 5	แบบที่ 2	ลวดลายปักมีความสมดุลกับโคมไฟ

จากตารางที่ 3.5 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 2 เนื่องจากลวดลายการปักมีสัดส่วนที่เหมาะสมสวยงาม การจัดวางมีความสมดุล

ตารางที่ 3.6 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อโคมไฟไม้

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบโคมไฟไม้	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 3	มีพื้นที่ให้แสงสว่างลอดออกมาได้มาก
คนที่ 2	แบบที่ 1	การปักตกแต่งอยู่ในพื้นที่ของผลิตภัณฑ์ได้เหมาะสมไม่มากหรือนั่นจนเกินไป
คนที่ 3	แบบที่ 2	ตำแหน่งและการจัดวางลายปักมีความสวยงาม
คนที่ 4	แบบที่ 1	การตกแต่งน้อยไม่แน่นไม่ปิดบังวัสดุเสื่ออก
คนที่ 5	แบบที่ 1	ไม่ปิดบังแสงสว่างของแสงไฟ

จากตารางที่ 3.6 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจากการปักตกแต่งอยู่ในพื้นที่ของผลิตภัณฑ์ได้เหมาะสมไม่มาก หรือเน้นจนปิดบังวัสดุเปลือก

ตารางที่ 3.7 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อหมอนอิงทรงซิด

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบหมอนอิงทรงซิด	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 3	จุดเด่นสวยงามชัดเจน
คนที่ 2	แบบที่ 2	ลวดลายที่ใช้ปักบนหมอนดูไม่มาก ไม่น้อยจนเกินไป
คนที่ 3	แบบที่ 1	ลวดลายที่ใช้ปักบนหมอนดูไม่น้อยจนเกินไป
คนที่ 4	แบบที่ 1	ตกแต่งน้อยสามารถหนุนได้จริง และวางโซฟาได้
คนที่ 5	แบบที่ 1	ปักเพียงเล็กน้อยเพื่อการนำไปใช้งาน

จากตารางที่ 3.7 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจากลวดลายที่ใช้ปักบนหมอนดูไม่น้อยจนเกินไป ควรคำนึงถึงการนำไปใช้งานสามารถหนุนได้จริง และวางโซฟาได้

ตารางที่ 3.8 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อหมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบหมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	ลวดลายที่ใช้ปักบนหมอนดูไม่น้อยจนเกินไป
คนที่ 2	แบบที่ 3	การตกแต่งงานปักกำลังดี ทำให้ลวดลายเด่นชัด
คนที่ 3	แบบที่ 3	ลวดลายที่ใช้ปักบนหมอนดูไม่แน่นจนเกินไป
คนที่ 4	แบบที่ 3	การปักมีการกระจายตัวอาจปักดอกใบเพิ่มให้มากขึ้นเพื่อให้ส่วนตกแต่งมีความโดดเด่น
คนที่ 5	แบบที่ 3	ปักเพียงเล็กน้อยเพื่อการนำไปใช้งานตกแต่งน้อยสามารถหนุนได้จริง และวางโซฟาได้

จากตารางที่ 3.8 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าแบบที่ 3 เนื่องจากลวดลายที่ใช้ปักบนหมอนดูไม่แน่นจนเกินไป ลวดลายการปักมีการกระจายตัวอาจปักดอกใบเพิ่มให้มากขึ้นเพื่อให้ส่วนตกแต่งมีความโดดเด่น

ตารางที่ 3.9 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นรองโต๊ะข้างเตียง

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบแผ่นรองโต๊ะข้างเตียง	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	ไม่ควรตกแต่งมากเกินไป เพราะการใช้งานส่วนใหญ่วางของ
คนที่ 2	แบบที่ 1	การตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน
คนที่ 3	แบบที่ 1	ตำแหน่งการวางลวดลายปักมีความสมดุล สวยงาม
คนที่ 4	แบบที่ 1	ลวดลายปักไม่ซ้อนทับบริเวณพื้นที่ในการวางของ
คนที่ 5	แบบที่ 1	สามารถใช้ได้หลากหลายโอกาสโดยไม่ปิดทับลวดลาย

จากตารางที่ 3.9 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจาก การตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน การวางลวดลายปักมีความสมดุล สวยงาม

ตารางที่ 3.10 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นเช็ดเท้า

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบแผ่นเช็ดเท้า	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	ปักตกแต่งเพียงเล็กน้อย เหมาะกับการใช้งาน
คนที่ 2	แบบที่ 1	ถ้างานปักตกแต่งเยอะทำให้การใช้งานลำบากไม่สะดวก
คนที่ 3	แบบที่ 1	ส่วนตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งานและสะดวกต่อการดูแลรักษาความสะอาด
คนที่ 4	แบบที่ 1	การตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน
คนที่ 5	แบบที่ 1	การปัก เล็กน้อยเหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคกับการใช้งาน

จากตารางที่ 3.10 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่าแบบที่ 1 เนื่องจากการปักเล็กน้อยเหมาะสมไม่เป็นอุปสรรคกับการใช้งานและสะดวกต่อการดูแลรักษาความสะอาด

ตารางที่ 3.11 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อกล่องใส่ของหัวเตียง

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบกล่องใส่ของหัวเตียง	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	ปิดตกแต่งเพียงเล็กน้อย เหมาะกับการใช้งาน
คนที่ 2	แบบที่ 1	ถ้างานปิดตกแต่งเยอะทำให้การใช้งานลำบาก ไม่สะดวก
คนที่ 3	แบบที่ 1	ส่วนตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งานและสะดวกต่อการดูแลรักษาความสะอาด
คนที่ 4	แบบที่ 1	การตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน
คนที่ 5	แบบที่ 1	การปิดตกแต่งบริเวณฝากล่อง เล็กน้อย เหมาะสมกับการใช้งาน

จากตารางที่ 3.11 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจากการปิดตกแต่งบริเวณฝากล่อง เล็กน้อยเหมาะสมกับการใช้งานและสะดวกต่อการดูแลรักษาความสะอาด

ตารางที่ 3.12 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นรองจาน

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบแผ่นรองจาน	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	ปิดตกแต่งเพียงเล็กน้อย เหมาะกับการวางจานอาหาร
คนที่ 2	แบบที่ 1	ถ้างานปิดตกแต่งเยอะทำให้วางจานอาหารลำบาก ไม่สะดวก
คนที่ 3	แบบที่ 1	ส่วนตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งานและสะดวกต่อการดูแลรักษาความสะอาด
คนที่ 4	แบบที่ 1	การตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน
คนที่ 5	แบบที่ 1	การปิดตกแต่งบริเวณมุม เล็กน้อยเหมาะสมกับการใช้งาน

จากตารางที่ 3.12 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจากการปิดตกแต่งบริเวณมุม เล็กน้อยเหมาะสมกับการใช้งานและสะดวกต่อการดูแลรักษาความสะอาด

ตารางที่ 3.13 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อแผ่นรองแก้ว

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบแผ่นรองแก้ว	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	ปากเล็กน้อยเพื่อการวางแก้ว
คนที่ 2	แบบที่ 1	งานปักและสัดส่วนของงานที่ตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน
คนที่ 3	แบบที่ 1	ไม่เป็นอุปสรรคต่อการวางจาน
คนที่ 4	แบบที่ 1	ปักเป็นชุดกับแผ่นรองจาน
คนที่ 5	แบบที่ 1	การตกแต่งบริเวณมุม เล็กน้อยเหมาะสมกับการใช้งาน

จากตารางที่ 3.13 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจากการตกแต่งบริเวณมุม เล็กน้อยเหมาะสมกับการใช้งานไม่เป็นอุปสรรคต่อการวางจาน และควรปักเป็นชุดกับแผ่นรองจาน

ตารางที่ 3.14 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อกล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยม

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบกล่องทิชชูแบบสี่เหลี่ยม	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	มีการตกแต่งที่มองเห็นจุดเด่นได้ชัดเจน
คนที่ 2	แบบที่ 1	มองเห็นงานปักชัดเจน
คนที่ 3	แบบที่ 2	ส่วนตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน เด่นสะดุดตา
คนที่ 4	แบบที่ 1	การปักเพียงเล็กน้อยสามารถโชว์เอกลักษณ์ของกล่องจากสีออก
คนที่ 5	แบบที่ 1	ทำให้ชิ้นงานน่าสนใจ

จากตารางที่ 3.14 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจากการปักเพียงเล็กน้อยมองเห็นจุดเด่นได้ชัดเจน สามารถโชว์เอกลักษณ์ของกล่องจากสีออก

ตารางที่ 3.15 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ที่มีต่อกล่องทึชชู่แบบยาว

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบกล่องทึชชู่แบบยาว	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 1	แบบที่ 1	มีการตกแต่งไม่มากไม่น้อยเกินไปมองเห็นจุดเด่นชัดเจน
คนที่ 2	แบบที่ 1	จัดวางลวดลายในตำแหน่งที่ชัดเจน และมีปริมาณที่เหมาะสม

ตารางที่ 3.15 (ต่อ)

ผู้เชี่ยวชาญ	รูปแบบกล่องทึชชู่แบบยาว	เหตุผล/ข้อเสนอแนะ
คนที่ 3	แบบที่ 1	ส่วนตกแต่งเหมาะสมกับการใช้งาน มีงานปักที่เด่นสะดุดตา เป็นจุดเด่นสวยงาม
คนที่ 4	แบบที่ 1	ง่ายต่อการใช้งาน ใช้งานได้สะดวก
คนที่ 5	แบบที่ 2	ทำให้ชิ้นงานน่าสนใจ

จากตารางที่ 3.15 สรุปได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า แบบที่ 1 เนื่องจากมีการตกแต่งไม่มากไม่น้อยเกินไปมองเห็นจุดเด่นชัดเจน ง่ายต่อการใช้งาน ใช้งานได้สะดวก

3.4.4.4 สรุปรวบรวมความคิดเห็นภาพร่างของตกแต่งบ้านจากผู้เชี่ยวชาญ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญเพื่อจัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์ ดังนี้

ภาพที่ 3.34 สรุปภาพร่างผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผู้เชี่ยวชาญ

ภาพที่ 3.34 (ต่อ)

3.4.5 จัดทำต้นแบบผลิตภัณฑ์

3.4.5.1 ชุดตกแต่งห้องนอน

1) โคมไฟตั้งโต๊ะ

ภาพที่ 3.35 ขั้นตอนการผลิตโคมไฟตั้งโต๊ะด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมโคมไฟตั้งโต๊ะจากผ้าสีครีม ตัดเสื่อกกเป็นกlibบัว 18 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 ใช้กาวติดเสื่อกกกlibบัวเรียงกlibซ้อนกันบริเวณด้านล่างของโคมไฟ ผึงตรงข้ามกัน ด้านละ 5 กlib และติดสับหว่างตรงด้านบน ผึงตรงกันข้ามอีก 2 ผึง ด้านละ 4 กlib ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ปักคริสตัลรูปดอกไม้สีม่วง สีชมพู และสีขาวซ้อนด้วยเลื่อมรูปดอกไม้สีชมพู 2 ชั้น ปักปิดตรงกลางด้วยคริสตัลสีชมพูเป็นเกสร ปักเป็นกลุ่มดอกไม้ตรงพื้นที่ว่างระหว่างกlibบัวโดยรอบ ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 4 ปักเลื่อมรูปดอกไม้ 2 ชั้นซ้อนสับหว่างกัน และปักมุกกลมสีขาวเม็ดเล็กเป็นเกสร แซมในกลุ่มดอกไม้คริสตัล

ขั้นตอนที่ 5 ปักมุกกลมเม็ดใหญ่และเม็ดเล็กที่ละเม็ด ตกแต่งข้างกลุ่มดอกไม้ทุกกลุ่ม ดังภาพ

2) โคมไฟไม้

ภาพที่ 3.36 ขั้นตอนการผลิตโคมไฟไม้ด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมโครงคอมไฟไหม้ทรงสี่เหลี่ยมจากไม้เนื้ออ่อนทาสีน้ำตาล ตัดเสื่อกก ติดกับกรอบไม้ทั้ง 4 ด้าน ดังภาพ

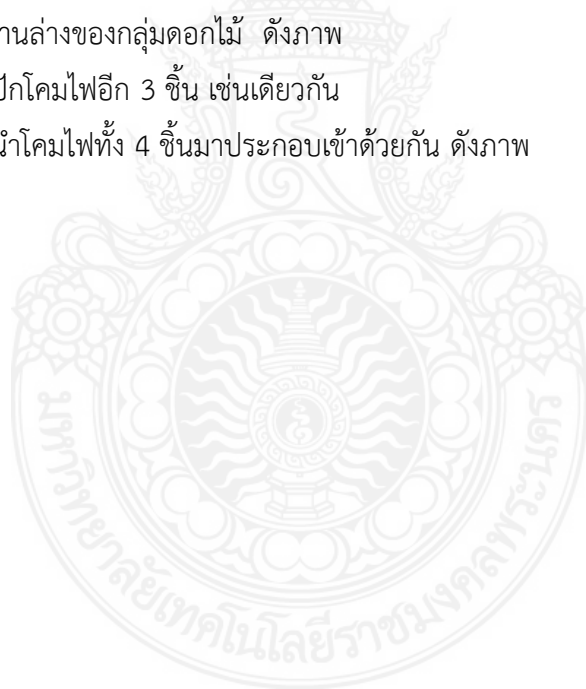
ขั้นตอนที่ 2 ปักคริสตัสรูปดอกไม้สีม่วง สีชมพู และเลื่อมดอกไม้สีชมพู 2 ชั้น ซ้อนสับหว่างกัน ปักลูกปัดคริสตัลสีชมพูเป็นเกสรดอกไม้ ปักสูงจากขอบด้านล่างประมาณ 3 นิ้ว แล้วปักดอกไม้ที่ 2 โดยใช้คริสตัลดอกไม้สีชมพู 1 ชั้น สีขาว 1 ชั้น และเลื่อมดอกไม้ 2 ชั้น ซ้อนสับหว่างเช่นเดียวกันอีก 1 ดอก ห่างจากดอกแรกไปทางด้านบนซ้าย ใช้ลูกปัดมุกสีขาวเม็ดเล็ก 3 เม็ด ปักเป็นเกสร ปักดอกไม้ที่ 3 โดยใช้ดอกไม้คริสตัลสีขาว เลื่อมรูปดอกไม้ และดอกไม้คริสตัลกลีบกลม และปักลูกปัดมุกเม็ดเล็กเป็นเกสร

ขั้นตอนที่ 3 ปักเลื่อมดอกไม้ 2 ชั้น ซ้อนกัน ปักมุกเม็ดเล็กสีขาว 3 เม็ด เป็นเกสร 3 ดอก และปักเลื่อม 2 ชั้น คริสตัลกลีบกลม 1 ชั้น ซ้อนกัน 1 ดอก ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 4 ปักใบไม้คริสตัล 2 ใบ และใบไม้สีเขียวใบเล็ก 4 ใบ และปักลูกปัดมุกเม็ดเล็กเป็นเส้นตกแต่งด้านบนและด้านล่างของกลุ่มดอกไม้ ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 5 ปักคอมไฟอีก 3 ชั้น เช่นเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 6 นำคอมไฟทั้ง 4 ชั้นมาประกอบเข้าด้วยกัน ดังภาพ

3) หมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัส

ภาพที่ 3.37 ขั้นตอนการผลิตหมอนอิงสี่เหลี่ยมจัตุรัสด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 การตัดเย็บหมอนอิง ออกแบบตัดเย็บโดยใช้เทคนิคการต่อผ้าสี่ชั้นเป็นรูปสี่เหลี่ยม แล้วนำมาเย็บต่อกับเสื่ออก ดังรูป

ขั้นตอนที่ 2 ปักคริสตัลรูปดอกไม้เป็นกลุ่ม 3 ดอก ดอกที่ 1 ใช้คริสตัลรูปดอกไม้สีชมพูและสีขาวซ้อนกัน แล้วใช้เลื่อมรูปดอกไม้สีชมพูปักซ้อนสับหว่างอีก 2 ชั้น ปักลูกปัดมุก 3 เม็ด เป็นเกสร ดอกที่ 2 ใช้คริสตัลรูปดอกไม้สีม่วง 1 ชั้น เลื่อมรูปดอกไม้สีชมพู 2 ชั้น ปักซ้อนสับหว่างกัน แล้วปักลูกปัดคริสตัลเป็นเกสร ดอกที่ 3 ใช้เลื่อมรูปดอกไม้ 2 ชั้น ปักซ้อนสับหว่าง และปักมุกคริสตัลเป็นเกสร

ขั้นตอนที่ 3 ปักลูกปัดมุก เม็ดใหญ่ และเม็ดเล็ก เรียงเป็นเส้นที่ละเม็ด ไปจุดต่อไปที่ปักด้วยคริสตัลรูปดอกไม้และเลื่อม

รูปดอกไม้ซ้อนกัน 1 ดอก

ขั้นตอนที่ 4 ปักคริสต์รูปดอกไม้ และเลื่อมรูปดอกไม้ เหมือนกลุ่มดอกแรก อีกจำนวน 4 ดอก ตรงมุมตรงกลางด้านบนของหมอน

ขั้นตอนที่ 5 ปักคริสต์รูปใบเมเปิ้ลที่กลุ่มดอกกลุ่มแรก 2 ใบ และปักลูกปักมุกเม็ดใหญ่ ตกแต่งรอบๆกลุ่มดอก 3-4 เม็ด ปักคริสต์รูปดอกไม้สีขาวดอกเล็ก เพิ่ม 1 ดอกตรงด้านบน

ขั้นตอนที่ 6 ตรงกลุ่มดอกเล็ก ปักใบไม้สีเขียวเพิ่มกลุ่มละ 2 ใบ ดังภาพ

4) หมอนอิงทรงซิด

ภาพที่ 3.38 ขั้นตอนการผลิตหมอนอิงทรงซิดด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมหมอนอิงทรงซิด ที่ตัดเย็บจากเสื่อกกและผ้าฝ้าย 1 ใบ

ขั้นตอนที่ 2 ปักดอกไม้คริสต์เป็นกลุ่ม 3 ดอก ตรงมุมของหมอนด้านล่างซ้าย โดยปักคริสต์ดอกไม้ม่วง สีชมพู และเลื่อมรูปดอกไม้ 2 ชิ้น ซ้อนกัน แล้วปักลูกปักคริสต์สีชมพูติดด้านบน เป็นเกสร

ขั้นตอนที่ 3 ปักกลุ่มดอกไม้ 1 กลุ่ม ด้านบน จำนวน 3 ดอกเช่นเดียวกัน

ขั้นตอนที่ 4 ปักลูกปัดมุกเป็นเส้นโค้งโยงไปยังกลุ่มดอกไม้ด้านบน ระหว่างกลุ่มดอกไม้ทั้ง 2 กลุ่ม ให้ปักดอกไม้คริสตัลและเลื่อม อีก 1 ดอกตรงกลาง

ขั้นตอนที่ 5 ปักดอกไม้จากคริสตัลสกลีบกลม ข้างเส้นลูก ปัก จำนวน 2 ดอก ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 6 ปักโบเมเบิลตตกแต่งกลุ่มดอกไม้ กลุ่มละ 1 โบ

5) แผ่นรองโต๊ะข้างเตียง

ภาพที่ 3.39 ขั้นตอนการผลิตแผ่นรองโต๊ะข้างเตียงด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมแผ่นรองโต๊ะข้างเตียงขนาด กว้าง 12 นิ้ว ยาว 20 นิ้ว 1 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 เตรียมทับทบกสกลีบเลื่อมดอกไม้สีชมพูขนาดใหญ่และขนาดเล็กประมาณ 70 ชิ้น ปักเลื่อมดอกไม้ที่พับแล้ว 2 ชิ้น เลื่อมดอกไม้ขนาดเล็ก 1 ชิ้น วางซ้อนสับหว่างกันปักเป็นกลุ่มตรงมุมด้านล่างซ้าย ประมาณ 30 ดอก โดยปักให้ดอกซ้อนกันบ้าง

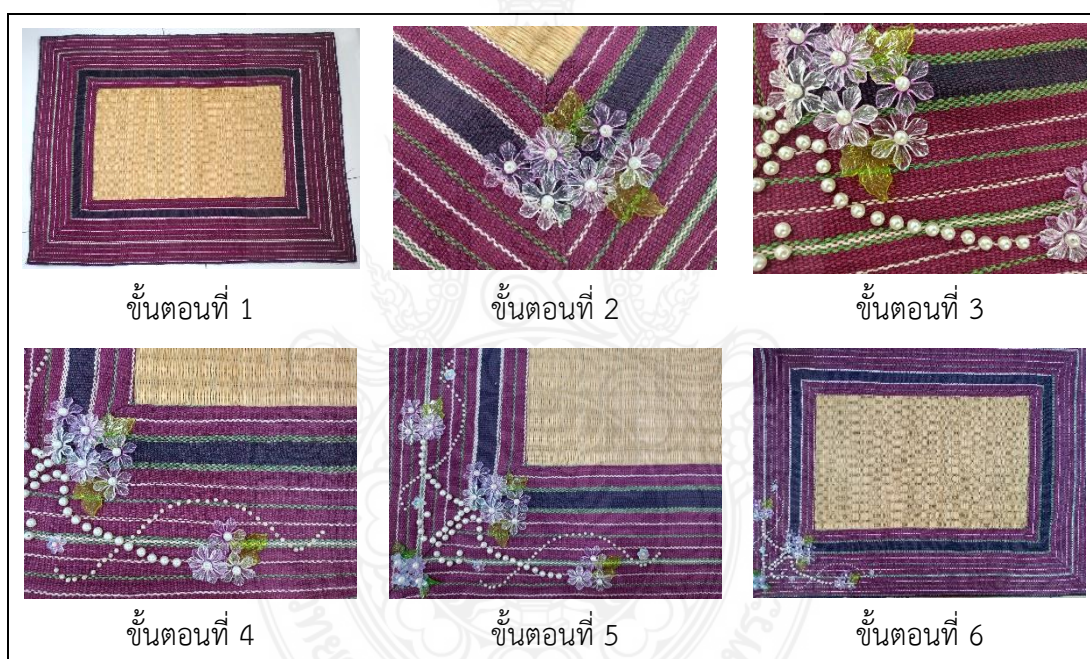
ขั้นตอนที่ 3 ปักดอกไม้แซมเพิ่มเติม โดยใช้เลื่อมดอกเล็ก 2 ชั้น วางซ้อนสับหว่างกัน ปักเกสรตรงกลางด้วยคริสตัลสีม่วง ตรงปลายกลุ่มดอกไม้ด้านซ้ายและขวาของกลุ่มดอกไม้

ขั้นตอนที่ 4 ปักลูกปักคริสตัลสีชมพูที่ละเม็ดเป็นเส้นโค้ง ตรงปลายยอดของกลุ่มดอกไม้ทั้งสองด้าน ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 5 ปักใบไม้แซมในกลุ่มดอกไม้ จำนวน 10 ใบ

ขั้นตอนที่ 6 ปักมุมตรงข้ามของแผ่นรองเช่นเดียวกัน ดังภาพ

6) แผ่นเซ็ดเท้า

ภาพที่ 3.40 ขั้นตอนการผลิตแผ่นเซ็ดเท้าด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมแผ่นเซ็ดเท้าที่ตัดเย็บด้วยเทคนิคการตัดต่อผ้ากับเสื่อกก ขนาดกว้าง 23 นิ้ว ยาว 29 นิ้ว 1 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 ปักคริสตัลรูปดอกไม้ จำนวน 6 ดอก บริเวณมุมผ้าใกล้ๆกับเสื่อกก 1 มุม แล้วปักตรงกลางของดอกไม้ด้วยลูกปักมุกเม็ดใหญ่สีขาวเพื่อเป็นเกสรดอกไม้

ขั้นตอนที่ 3 ปักดอกไม้จากคริสตัลอีก 2 กลุ่มๆละ 3 ดอก บริเวณมุมบนด้านซ้ายและด้านขวาของกลุ่มแรก และปักดอกไม้จากเลื่อมรูปดอกไม้ 2 ชั้น วางซ้อนกัน อีก 1 กลุ่ม จำนวน 4 ดอก และปักใบตดแต่ง 4 ใบ บริเวณมุมผ้าด้านล่างต่อจากกลุ่มดอกแรก

ขั้นตอนที่ 4 ปักลูกปัดมุกเม็ดใหญ่ และเม็ดเล็ก ที่ละเม็ด เป็นเส้นเชื่อมโยง ไปยังกลุ่มดอกไม้แต่ละกลุ่ม ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 5 ปักดอกไม้คริสตัลกลีบมน ตกแต่งระหว่างกลุ่มดอกจำนวน 4 ดอก ปักใบเมเปิ้ลตกแต่งกลุ่มดอกไม้กลุ่มละ 1-2 ใบ

ขั้นตอนที่ 6 ชิ้นงานสำเร็จ

7) ก่อองใส่ของหัวเตี๋ย

ภาพที่ 3.41 ขั้นตอนการผลิตก่องใส่ของหัวเตี๋ยด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมกล่องใส่ของที่ตัดเย็บจากเสื่อกกขนาดกว้าง 9.5 นิ้ว ยาว 9.5 นิ้ว สูง 10 นิ้ว

ขั้นตอนที่ 2 ปักดอกไม้คริสตัล สีม่วงและสีชมพู 2 ชั้น และเลื่อมดอกไม้สีชมพู 2 ชั้น วางซ้อนสับหว่างกัน (ให้ทับกลีบของเลื่อมแต่ละกลีบทับเข้าหากันเล็กน้อย เพื่อให้กลีบกระดกขึ้น) และปักลูกปัดคริสตัลสีชมพูเป็นเกสร ปักดอกไม้จากคริสตัลแบบนี้ประมาณ 7 ดอก กระจายตามแนวเฉียงตรงกลางของฝากล่อง ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ปักดอกไม้จากเลื่อม โดยปักเลื่อม 2 ชั้น ซ้อนสับหว่างกัน ปักลูกปัดมุกใสเม็ดเล็ก 3 เม็ด เป็นเกสร ปักสับหว่างกับดอกไม้จากคริสตัล ดังภาพ ประมาณ 10-11 ดอก

ขั้นตอนที่ 4 ปักคริสตัลรูปดอกไม้เป็นกลุ่ม 3 ดอกกรอบๆ กลุ่มดอกไม้กลุ่มใหญ่ที่อยู่ตรงกลาง กลุ่มละ 3 ดอก และปักใบเมเปิ้ล ตกแต่งรอบๆกลุ่มดอกไม้กลุ่มใหญ่ 4 ใบ กลู่ดอกไม้เล็ก 1 ใบ ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 5 ปักลูกปัดกลมใสเม็ดเล็ก ปักที่ละเม็ด เป็นเส้นโยงไปที่ดอกไม้แต่ละกลุ่ม ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 6 ปักคริสตัลรูปดอกไม้ดอกไม้เล็กสีขาว และลูกปัดมุกเม็ดใหญ่ และเม็ดเล็ก ตกแต่งรอบๆกลุ่มดอกไม้

3.4.5.2 ชุดเครื่องตกแต่งโต๊ะอาหาร

1) ที่รองจาน

ภาพที่ 3.42 ขั้นตอนการผลิตที่รองจานด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมแผ่นรองงานจากเสื่อกกที่เย็บกุนริมเรียบร้อยแล้วขนาด กว้าง 10.5 นิ้ว ยาว 14 นิ้ว จำนวน 4 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 นำเลื่อมรูปดอกไม้มาพับกลีบทบครึ่งให้กลีบกระดกขึ้น นำเลื่อมรูปดอกไม้วางซ้อนสับหว่างกัน แล้ววางคริสตัลรูปดอกไม้กลีบมนซ้อนบนเลื่อมกลีบดอกไม้ ปักปิดตรงกลางด้วยมุกกลมใส เป็นเกสร ปักให้เป็นกลุ่มดอกตรงมุมผ้ารองงาน ประมาณ 22-21 ดอก ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ปักไปไม้ใบเล็ก แซมในกลุ่มดอก 8 ใบ

ขั้นตอนที่ 4 ปักเส้นลูกปัดมุกบริเวณมุมด้านบนและด้านล่าง และปักแซมด้วยดอกไม้จากคริสตัล ด้านล่าง 3 - 4 ดอก ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรายละเอียดให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 6 ชิ้นงานสำเร็จ

2) ที่รองแก้ว

ขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 6

ภาพที่ 3.43 ขั้นตอนการผลิตที่รองแก้วด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมแผ่นรองแก้วจากเสื่อกกที่เย็บกุนริมเรียบร้อยแล้วขนาด กว้าง 4.5 นิ้ว ยาว 4.5 นิ้ว จำนวน 4 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 นำเลื่อมรูปดอกไม้มาพับกลีบทบครึ่งให้กลีบกระดกขึ้น นำเลื่อมรูปดอกไม้วางซ้อนสับหว่างกัน แล้ววางคริสต์รูปดอกไม้กลีบมนซ้อนบนเลื่อมกลีบดอกไม้ ปักปิดตรงกลางด้วยมุกกลมใส เป็นเกสร ปักให้เป็นกลุ่มดอกตรงมุมผ้ารองจาน ประมาณ 3 ดอก ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 3 ปักใบไม้ใบเล็ก แซมในกลุ่มดอก 2 ใบ

ขั้นตอนที่ 4 ปักลูกปัดมุกบริเวณมุมด้านบนและด้านล่าง และปักแซมด้วยดอกไม้จากคริสต์ลรอบ ๆ กลุ่มดอกไม้ 3 - 5 ดอก ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 5 เก็บรายละเอียดให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 6 ชิ้นงานสำเร็จ

3) กล่องทิชชู่แบบสี่เหลี่ยม

ขั้นตอนที่ 1

ขั้นตอนที่ 2

ขั้นตอนที่ 3

ขั้นตอนที่ 4

ขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 6

ภาพที่ 3.44 ขั้นตอนการผลิตกล่องทิชชู่แบบสี่เหลี่ยมด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 ปักคริสตัลรูปดอกไม้เป็นกลุ่ม 3 ดอก ดอกที่ 1 ใช้คริสตัลรูปดอกไม้สีชมพูและสีขาว ซ้อนสับหว่างกัน แล้วใช้เลื่อมรูปดอกไม้สีชมพูปักซ้อนสับหว่างอีก 2 ชั้น ปักลูกปัดคริสตัล 1 เม็ด เป็นเกสร ดอกที่ 2 ใช้คริสตัลรูปดอกไม้สีม่วงและสีขาวซ้อนสับหว่างกัน เลื่อมรูปดอกไม้สีชมพู 1 ชั้น ปักซ้อนสับหว่างกัน แล้วปักลูกปัดคริสตัลเป็นเกสร ดอกที่ 3 ใช้คริสตัลรูปดอกไม้สีขาวและเลื่อมรูปดอกไม้ 2 ชั้น ปักซ้อนสับหว่าง และปักมุกคริสตัลเป็นเกสร

ขั้นตอนที่ 3 ปักเลื่อมรูปดอกไม้ 2 ชั้นวางซ้อนสับหว่างกัน และปักลูกปัดคริสตัลสีขาวเป็นเกสร จำนวน 2 ดอก ตรงด้านซ้ายและด้านขวาของกลุ่มดอก

ขั้นตอนที่ 4 ปักคริสตัลรูปดอกไม้สีขาวดอกเล็ก โกลๆกับดอกไม้จากเลื่อมสีขาวอีก 1 ดอก

ขั้นตอนที่ 5 ปักคริสตัลรูปใบเมเปิ้ลที่กลุ่มดอกกลุ่มแรก 2 ใบ และปักลูกปักมุกเม็ดใหญ่ ตกแต่งรอบ ๆ กลุ่มดอก 3 - 4 เม็ด ปักคริสตัลรูปดอกไม้สีขาวดอกเล็ก เพิ่ม 1 ดอกตรงด้านบน

ขั้นตอนที่ 6 ปักดอกไม้คริสตัลและดอกไม้จากเลื่อม อีก กลุ่ม เช่นเดียวกันตรงด้านตรงข้ามของกล่อง และปักลูกปักมุกสีขาวเม็ดเล็กตรงแต่ง ดังภาพ

4) กล่องทิชชูแบบยาว

ภาพที่ 3.45 ขั้นตอนการผลิตกล่องทิชชูแบบยาวด้วยเทคนิคงานปัก

วิธีการปัก

ขั้นตอนที่ 1 เตรียมกล่องทึบชุ้แบบยาว เย็บกุนริมนขนาดกว้าง 5 นิ้ว ยาว 10 นิ้ว สูง 3.5 นิ้ว 1 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 ใช้เลื่อมรูปดอกไม้ขนาดใหญ่ 2 ชิ้น ขนาดเล็ก 1 ชิ้นวางซ้อนสับหว่างกัน และปักคริสตัลสีชมพูเป็นเกสร ปักเป็นกลุ่มดอกแนวยาว ประมาณ 10-13 ดอก บริเวณปากกล่องทั้ง 2 ด้าน

ขั้นตอนที่ 3 ปักเลื่อมดอกไม้เล็ก 2 ชิ้น ซ้อนกัน และปักลูกปัดคริสตัลเป็นเกสรดอก ปักแซมในกลุ่มดอกไม้ใหญ่ และปักบริเวณปลายกลุ่มทั้งสองด้านอีก 12 ดอก

ขั้นตอนที่ 4 ปักลูกปัดคริสตัลตกแต่งปลายกลุ่มดอกไม้ละเม็ด ด้านละ 11 เม็ด ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 5 ปักไหม้แซมในกลุ่มดอกไม้ 5 ใบ ดังภาพ

ขั้นตอนที่ 6 ชิ้นงานสำเร็จ

ภาพที่ 3.46 ต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก

3.4.6 การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.4.6.1 การเก็บรวบรวมข้อมูล ในวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองจากกลุ่มเป้าหมาย และสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิชาหัตถกรรมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ประกอบด้วย ผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอน และผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิชาหัตถกรรมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ด้านเนื้อหา ด้านวิทยากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก จากนั้นนำข้อมูลที่ได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความเรียบร้อยเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์

3.4.6.2 เกณฑ์การให้คะแนนและการแปลความหมาย

แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิชาหัตถกรรมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร และแบบสอบถามความพึงพอใจต่อถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิชาหัตถกรรมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร มีลักษณะเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งมี 5 ระดับคือ พึงพอใจมากที่สุด พึงพอใจมาก พึงพอใจปานกลาง พึงพอใจน้อย และพึงพอใจน้อยที่สุด โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

5	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นของข้อความนั้นมีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นของข้อความนั้นมีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นของข้อความนั้นมีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นของข้อความนั้นมีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	ระดับความคิดเห็นของข้อความนั้นมีความพึงพอใจน้อยที่สุด

เมื่อคิดคำนวณค่าเฉลี่ยของคำตอบแล้ว จึงนำมากำหนดช่วงระดับคะแนนของค่าเฉลี่ย เพื่อการแปลความหมายความพึงพอใจดังนี้ (วิเชียร, 2538)

ช่วงคะแนน	การแปลความหมาย
ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อยที่สุด
ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50	หมายถึง มีความพึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50	หมายถึง มีความพึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50	หมายถึง มีความพึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00	หมายถึง มีความพึงพอใจมากที่สุด

3.4.6.3 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล โดยในส่วนของข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความถี่ และค่าร้อยละ และนำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียง และส่วนของความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื้อกบแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก วิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกบแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ใช้ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย นำเสนอในรูปแบบของตารางประกอบความเรียงโดยใช้สูตรคำนวณของ ล้วน และอังคณา (2543) ดังนี้

ค่าร้อยละ ในการเปรียบเทียบสัดส่วนของข้อมูล โดยใช้สูตร

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ	P	แทนค่าร้อยละ
	f	แทนค่าความถี่ที่ต้องการให้เป็นร้อยละ
	n	แทนจำนวนความถี่ทั้งหมด

ระดับค่าเฉลี่ยที่ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ โดยใช้สูตรการจัดช่วงระดับคะแนนดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทนค่าเฉลี่ย
	f	แทนค่าความถี่ข้อมูล
	x	แทนค่าคะแนนระดับความพึงพอใจ
	n	แทนจำนวนข้อมูลทั้งหมด

3.5 โครงการวิจัยย่อยที่ 5

การวิจัย เรื่อง การออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ได้แก่ การศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Documentary Research) แนวคิดทฤษฎี การเก็บข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ ศึกษาปัญหาและความต้องการตราสัญลักษณ์ และบรรจุภัณฑ์ ซึ่งเป็นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ มาเป็นกรอบแนวคิดในการออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร และผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้แบบสอบถามความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ และแบบประเมินความพึงพอใจกับกลุ่มตัวอย่าง โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัยดังนี้

3.5.1 ขั้นตอนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 4 ระยะ คือ

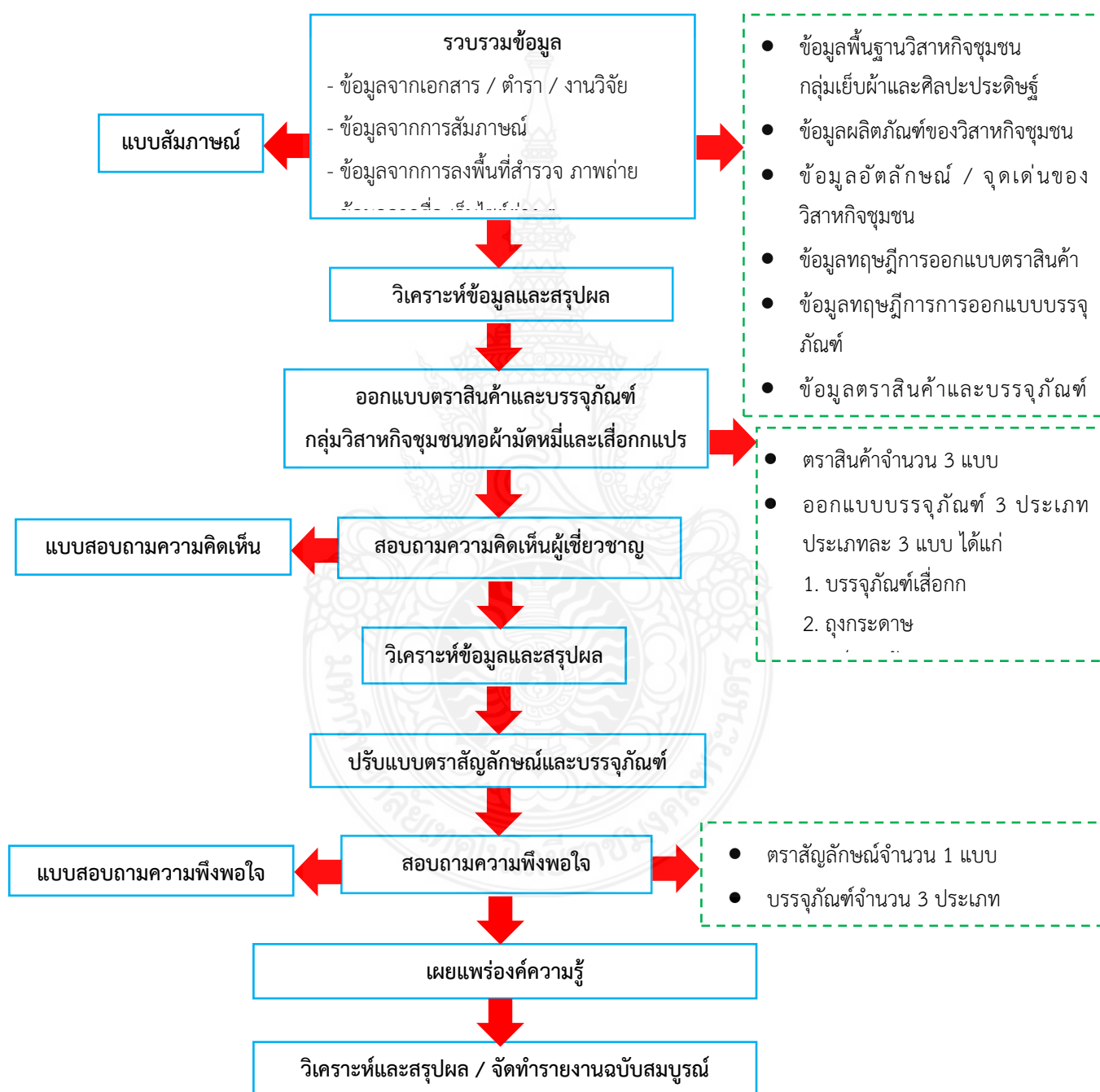
ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาปัญหาและความต้องการของ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เพื่อรู้ถึงลักษณะของผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ดั้งเดิมมีอยู่ในวิสาหกิจชุมชน รวมถึงศึกษาอัตลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่การออกแบบตราสินค้าและพัฒนาบรรจุภัณฑ์ให้สอดคล้องกับความต้องการ ด้วยการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของวิสาหกิจชุมชนจำนวน 5 คน และการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี และเว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 เป็นการนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาออกแบบตราสินค้า (Logo) จำนวน 3 รูปแบบ นำไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสมจำนวน 1 แบบ จากนั้นนำตราสินค้า (Logo) ที่ผู้เชี่ยวชาญเลือกไปออกแบบบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ บรรจุภัณฑ์เสื่อกก ถุงกระดาษ และแท็กสินค้า ประเภทละ 3 รูปแบบ เพื่อพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสมเป็นครั้งที่ 2 และนำไปทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ

ระยะที่ 3 นำตราสินค้าและรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียพิจารณาเลือก มาปรับแก้ไขตามข้อเสนอแนะ จากนั้นทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบไปแบบสอบถามความพึงพอใจกับผู้บริโภคที่มีต่อตราสัญลักษณ์ บรรจุภัณฑ์ ถุงกระดาษ และแท็กสินค้า จำนวน 100 คน

ระยะที่ 4 นำองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยเผยแพร่ให้กับสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่ และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน

แผนกลยุทธ์ขั้นตอนการวิจัย

แผนภูมิที่ 3.1 แผนกลยุทธ์ขั้นตอนการวิจัย

3.5.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้ได้ตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ที่ตรงกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย และสร้างอัตลักษณ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร มีเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้

ระยะที่ 1 ได้แก่ เอกสาร งานวิจัย แนวคิดทฤษฎี เว็บไซต์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง และแบบสัมภาษณ์ รูปแบบ (Formal Interview) คือ มีการกำหนดโครงสร้างของคำถาม และสัมภาษณ์ตามข้อคำถามที่กำหนดไว้ โดยแบบสัมภาษณ์แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 7 ข้อ ประกอบด้วย

- วิสาหกิจชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป มีผลิตภัณฑ์อะไรบ้าง และมีขนาดเท่าไร
- ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป มีวิธีการผลิตอย่างไร
- ตราสัญลักษณ์ (logo) รูปแบบดั้งเดิมเป็นอย่างไร
- บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ รูปแบบดั้งเดิมเป็นอย่างไร
- เกิดปัญหาอะไรขึ้นกับตราสัญลักษณ์ (logo) และบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์รูปแบบดั้งเดิม
- ท่านต้องการให้ตราสัญลักษณ์ (logo) และบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ใหม่ มีรูปแบบอย่างไร
- ท่านคิดว่าอัตลักษณ์หรือจุดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ท่านจะนึกถึงอะไร
- ท่านคิดว่าอะไรคืออัตลักษณ์หรือจุดเด่นของ จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 2 การสอบถามครั้งนี้แบ่งการสอบถามออกเป็น 2 ครั้ง ดังนี้

ครั้งที่ 1 ได้แก่ แบบร่างความคิด (Sketch Design) ตราสินค้า จำนวน 3 รูปแบบ และแบบสอบถามความคิดเห็น (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อตราสินค้า (logo)

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ครั้งที่ 2 ได้แก่ แบบร่างความคิด (Sketch Design) บรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ บรรจุภัณฑ์สี่กอก ถุงกระดาษ และแท็กสินค้า ประเภทละ 3 แบบ และแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ (Questionnaire) โดยแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อบรรจุภัณฑ์

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ระยะที่ 3 ได้แก่ แบบประเมินความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ โดยแบบประเมินแบ่งออกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อตราสินค้า ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และสี่กอกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และสี่กอกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

3.4.3 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประธาน รองประธาน และกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และสี่กอกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 5 คน

ระยะที่ 2 ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประธาน รองประธาน และกรรมการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และสี่กอกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 5 คน

ระยะที่ 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ผู้บริโภคสินค้าของชุมชน นักท่องเที่ยว จำนวน 100 คน

ระยะที่ 4 สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จำนวน 30 คน

3.4.4 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ระยะที่ 1 แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามจากการลงพื้นที่สำรวจ และจากการสัมภาษณ์ด้วยตนเองแบบเป็นทางการ (เป็นการสัมภาษณ์แบบนัด หมายเวลา สถานที่ไว้) และ จัดบันทึกพร้อมเก็บภาพถ่ายจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น ผลิตภัณฑ์ ตราสัญลักษณ์ (Logo) ตัวอักษร บรรจุ

ภัณฑ์ดั้งเดิม รวมถึงสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นอัตลักษณ์ของจังหวัดพิจิตร นอกจากนี้ยังรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แนวคิดทฤษฎี เว็บไซต์ต่าง ๆ

ระยะที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ด้วยตนเอง

ระยะที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสินค้า กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ด้วยตนเอง

ระยะที่ 3 แบบสอบถามความพึงพอใจการเผยแพร่องค์ความรู้ ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลความพึงพอใจของผู้บริโภค ด้วยตนเอง

3.4.5 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ระยะที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

ระยะที่ 3 และระยะที่ 4 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าร้อยละ นำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง และความพึงพอใจของผู้บริโภคที่มีต่อตราสัญลักษณ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร และการเผยแพร่องค์ความรู้ ใช้สถิติวิเคราะห์ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง

สูตรการหาค่าร้อยละ ของพิมพ์พรรณ (2554) ดังนี้

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ

P แทน ค่าร้อยละ

f แทน ค่าความถี่ที่ต้องเปลี่ยนแปลงเป็นค่าร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด

สูตรการหาค่าเฉลี่ย ใช้ในการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยที่คำนวณได้ โดยใช้สูตรการจัดช่วง
ระดับคะแนนของพิมพ์พรรณ (2554) ดังนี้

$$\bar{x} = \frac{\Sigma fx}{n}$$

เมื่อ	\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ยเลขคณิต
	f	แทน	ค่าความถี่ข้อมูลแต่ละชั้น
	x	แทน	ค่าคะแนนระดับความพึงพอใจ
	n	แทน	จำนวนข้อมูลทั้งหมด

โดยมีหลักเกณฑ์กำหนดการให้คะแนนระดับความพึงพอใจ ดังนี้

5	คะแนน	มีระดับความพึงพอใจในระดับ	มากที่สุด
4	คะแนน	มีระดับความพึงพอใจในระดับ	มาก
3	คะแนน	มีระดับความพึงพอใจในระดับ	ปานกลาง
2	คะแนน	มีระดับความพึงพอใจในระดับ	น้อย
1	คะแนน	มีระดับความพึงพอใจในระดับ	น้อยที่สุด

$$\begin{aligned} \text{การจัดช่วงระดับคะแนน} &= \frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} \\ &= \frac{5 - 1}{5} \\ &= 0.8 \end{aligned}$$

การแบ่งช่วงระดับความพึงพอใจ

ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.00 – 1.80	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจ	น้อยที่สุด
ค่าคะแนนเฉลี่ย	1.81 – 2.60	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจ	น้อย
ค่าคะแนนเฉลี่ย	2.61 – 3.40	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจ	ปานกลาง
ค่าคะแนนเฉลี่ย	3.41 – 4.20	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจ	มาก
ค่าคะแนนเฉลี่ย	4.21 – 5.50	หมายถึง	ระดับความพึงพอใจ	มากที่สุด

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 โครงการวิจัยย่อยที่ 1

ศึกษาไทยโทน : การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

4.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 5 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ประเด็นที่สอง สสำรวจและศึกษากระบวนการย้อมสีกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ประเด็นที่สาม สสำรวจและศึกษาลวดลายเสื่อกกของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ประเด็นที่สี่ กระบวนการออกแบบการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร และประเด็นที่ห้า สสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ดังนี้

4.1.1.1 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร สามารถจำแนกได้ 3 ประเด็น ได้แก่ ประเด็นแรก เรื่องเล่าเกี่ยวกับบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ประเด็นที่สอง ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร และประเด็นที่สาม ประวัติการตั้งกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ดังนี้

1) เรื่องเล่าเกี่ยวกับบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

คนในชุมชนมีเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเป็นมาของผู้คนและชื่อสถานที่ต่าง ๆ เรื่องเล่าดังกล่าวผูกโยงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับพื้นที่ และคนกับอำนาจเหนือธรรมชาติ ประกอบด้วย เรื่องเล่าเกี่ยวกับชื่อและสถานที่ตั้ง ดังนี้

เรื่องเล่าเกี่ยวกับชื่อและสถานที่ตั้งของบ้านห้วยแก้ว ตั้งอยู่ในพื้นที่อำเภอบึงนารางเป็นชื่อบึงน้ำขนาดใหญ่ มีช่องทางร่องน้ำหรือรางน้ำไหลลงสู่บึงน้ำ ทำให้น้ำในบึงมีปริมาณมากและเพียงพอต่อการประกอบอาชีพทำนา ของประชากรที่อาศัยอยู่โดยรอบ ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มคนที่อพยพมาจากจังหวัดอุทัยธานีและบางจังหวัดของภาคอีสานตอนล่างมาตั้งรกรากถิ่นฐานบริเวณรอบบึงน้ำจนเป็นชุมชนและหมู่บ้านต่าง ๆ หลายหมู่บ้าน และได้มีการแบ่งเขตการปกครองเป็นตำบลต่างๆ บึงนารางมีอาณาเขตกว้าง เดิมขึ้นอยู่ในการปกครองของอำเภอโพทะเล และได้แยกตัวยกฐานะเป็นกิ่งอำเภอบึงนาราง เมื่อปี พ.ศ.2529 และได้รับการประกาศยกฐานะเป็นอำเภอบึงนาราง เมื่อเดือนกันยายน พ.ศ.2538

บ้านห้วยแก้วหรือตำบลห้วยแก้ว ประกอบด้วย 2 หมู่ ได้แก่ หมู่ที่ 1 และหมู่ที่ 2 มีอาณาเขตทิศเหนือติดต่อกับ หมู่ที่ 1 ตำบลบึงนาราง ทิศใต้ติดต่อกับ หมู่ที่ 3 ตำบลโพธิ์ไทรงาม ทิศตะวันตกติดต่อกับอำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร ทิศตะวันตกติดต่อกับหมู่ที่ 1 ตำบลโพธิ์ไทรงาม

ประมาณ ปี พ.ศ.2492 ได้ก่อตั้งหมู่บ้าน มีการทำเส้นทางเข้าสู่ชุมชน การใช้ถนนสายนครสวรรค์-พิษณุโลก มีคำบอกเล่าว่า “ผู้ก่อตั้งชุมชน คือ นายแคบ สารคาม ซึ่งเป็นชาวจังหวัดมหาสารคาม ได้เดินทางมาทำมาหากินที่อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท และไปเป็นทหารเกณฑ์ที่กองทัพภาคที่ 3 จังหวัดพิษณุโลก แล้วได้ท่องเที่ยวมาสมัครบวชอยู่ที่บ้านทุ่งทอง ตำบลท่งนง อำเภอโพทะเล เมื่อปลดจากทหารเกณฑ์แล้ว ได้เดินทางมาพบดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ ณ บริเวณลำคลองห้วยแก้ว ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศเป็นพื้นที่ราบลุ่มเหมาะแก่การทำนาและทำการเกษตร นายแคบ สารคาม จึงได้อพยพครอบครัวมาตั้งถิ่นฐานบ้านเรือนอยู่บริเวณแห่งนี้ และได้บุกป่าถางพงเพื่อทำนา และได้ตั้งชื่อบ้านว่า **ห้วยแก้ว** ตามชื่อของลำคลองที่มีต้นดอกแก้วขึ้นงอกงามอยู่ทั่วไปตลอดลำคลอง ต่อมานายแคบ สารคาม ได้ชักชวนญาติพี่น้องที่อยู่ทางภาคอีสาน เดินทางมาทำมาหากินในพื้นที่แห่งนี้ จึงเกิดเป็นชุมชนขนาดใหญ่”

ปัจจุบัน (พ.ศ.2566) ชาติพันธุ์ในบ้านห้วยแก้ว ประกอบไปด้วย ไทยอีสานที่มาจากจังหวัดยโสธร มหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ และได้นำเอา **ประเพณีฮีตสิบสอง คองสิบสี่** วิถีชีวิตของไทยอีสานมาใช้จนถึงปัจจุบัน เช่น การทำบายศรี การทอผ้า เป็นต้น ตระกูลที่สำคัญ ได้แก่ **ตระกูลกองสินแก้ว ตระกูลกองทรัพย์ ตระกูลกองคำ และตระกูลกองแก้ว**

2) ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

จังหวัดพิจิตร เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความน่าสนใจ ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต อาหารถิ่น และแหล่งท่องเที่ยว ในอดีตได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยอยุธยา ปรากฏหลักฐานจากสิ่งปลูกสร้าง เช่น อุทยานเมืองเก่าพิจิตร วัดนครชุม และวัดโพธิ์ประทับช้าง ในอดีตจังหวัดพิจิตร เป็นชุมชนที่ผู้คนทางภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคาม อพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อหาที่ทำกินใหม่ โดยได้นำ

ภาษา ประเพณี การแต่งกาย และภูมิปัญญาการทอผ้าเข้ามาด้วย จึงทำให้เกิดการทอผ้าในหลายพื้นที่ของ จังหวัดพิจิตร ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรจึงเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีผู้นักอาศัยอยู่ในพื้นที่ มาแล้วมากกว่าสี่รุ่น สายตระกูลดั้งเดิม ได้แก่ ตระกูลกงสินแก้ว ตระกูลกงทรัพย์ ตระกูลกงคำ และ ตระกูลกงแก้ว กลุ่มคนสายตระกูลเหล่านี้มีภูมิปัญญาในการทอผ้าและเสื่อกก

3) ประวัติการตั้งกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

กลุ่มทอผ้าและเสื่อกกในจังหวัดพิจิตร ในแต่ละพื้นที่จะมีลายผ้าที่แตกต่างกัน เช่น ลาย ลูกแก้ว ลายนกยูง ลายดอกเสลา ลายนกกระเจิบ และลายดอกแก้ว แต่ละหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มทอผ้าและ เสื่อกกหลังการทำนาในหลายพื้นที่ คนในสายตระกูลกงทรัพย์ เล่าว่า “ในอดีตทางชุมชนมีการเลี้ยง หม่อนไหมมาก แต่เนื่องจากระยะหลังการทำนาปรังได้มีการใช้สารเคมีเยอะ จึงทำให้กระทบต่อตัวหม่อน ไหม ทางกลุ่มจึงหันมาใช้ไหมประดิษฐ์ในการทอผ้าแทน ซึ่งยังคงมีการใช้ไหมแท้ปะปนอยู่บ้างแต่ยังคง กรรมวิธีในการทอผ้าไว้เหมือนเดิม” **ประมาณปี พ.ศ.2547** กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกบ้านห้วยแก้ว ได้ จัดตั้งกลุ่มแม่บ้านทอผ้ามีสมาชิกประมาณ 5 คน ต่อมาทางกลุ่มได้เริ่มปรับตัว และมีการริเริ่มพัฒนา เช่น ลวดลาย และการทำการตลาด จึงทำให้ทางกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้วเป็นที่รู้จัก และเป็นที่ยอมรับของคนทั่วไปมากยิ่งขึ้น **เมื่อปี พ.ศ.2548** จึงได้จดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้า มัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผลิตภัณฑ์ได้แก่ ผ้ามัดหมี่ กระเป๋าสตรีจากเสื่อกก เสื่อกก เสื่อผืน และเสื่อพับจากกก ซึ่งเสื่อพับได้รับคัดเลือกเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับสามดาว สมาชิก ในกลุ่มเล่าว่าผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูปไม่ตอบสนองต่อตลาดมากนัก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนยังขาด แนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้มีความน่าสนใจ

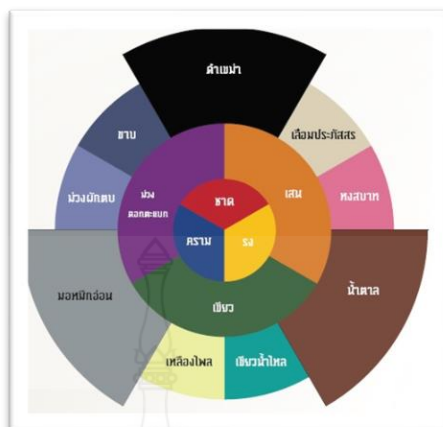
4.1.1.2 สสำรวจและศึกษากระบวนการย้อมสีกกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

กระบวนการทดลองการย้อมสีกกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยมีกระบวนการทดลอง 4 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก การกำหนดกลุ่มสีน้ำไทยโทน ขั้นตอนที่สอง การทดลองสีกกไทยโทน ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบโทนสีน้ำไทยโทนกับสีกกไทยโทนด้วยเครื่องวัด ความเข้มของแสง (Spectrophotometer) และขั้นตอนที่สี่ สรุปลผล ดังนี้

แผนภูมิที่ 4.1 กระบวนการทดลองสีกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) การกำหนดกลุ่มสีน้ำไทยโทน วิธีการทดลองการย้อมสีกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยได้เลือกกลุ่มสีน้ำไทยโทนมาเป็นต้นแบบในการผสมกลุ่มสีกไทยโทน จำนวน 15 สี ได้แก่ สีเหลืองรง สีขาบ สีเหลืองไพล สีแดงชาด สีดำเขม่า สีส้มเสน สีน้ำตาลไหม้ สีเขียวน้ำไหล สีมอหมึกอ่อน สีคราม สีม่วงดอกตะแบก สีเขียวดิน สีดิน สีหงสบาท และสีม่วงผักตบ โดยมีกระบวนการทดลอง ดังนี้

ภาพที่ 4.1 วงจรสีไทยโทน

ที่มา : ไพโรจน์, 2558

ขั้นตอนแรก การผสมสีน้ำไทยโทน

วัสดุและอุปกรณ์ ประกอบด้วย สีน้ำไทยโทน จำนวน 15 สี ได้แก่ สีเหลืองรง สีขาบ สีเหลืองไฟ สีแดงชาด สีดำเข้ม่า สีส้มเสน สีน้ำตาลไหม้ สีเขียวน้ำไหล สีมอหมึกอ่อน สีคราม สีม่วงดอกตะแบก สีเขียวดิน สีดิน และสีหงสบาท แต่ละสีนำมาผสมกับน้ำในอัตราส่วน 1:1 นำพู่กันเบอร์ 12 จุ่มสีที่ผสมแล้วทาบนกระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด A6 ในทิศทางเดียวกันจำนวน 1 ครั้ง เพื่อเป็นต้นแบบในการตรวจสอบโทนสีน้ำไทยโทน

ขั้นตอนที่สอง การผสมสีกไทยโทน

วัสดุและอุปกรณ์ที่ใช้ ได้แก่ สีย้อมก จำนวน มีทั้งหมด 24 สี ได้แก่ สีเหลืองอ่อน สีเหลืองทองหรือสีเหลืองสด สีส้มสด สีชมพู สีบานเย็น สีกากี สีเขียวขี้ม้า สีแดงสด สีแดงทับทิม สีแดงแก่ สีน้ำตาล สีน้ำตาลแก่หรือสีโ้ค สีดำ สีเขียวมรกต สีเขียวเตย สีเหลืองแก่หรือเหลืองเม็ด สีเขียวอ่อน สีเขียวแก่ สีฟ้า สีน้ำเงิน สีม่วง สีเขียวมะกอก สีแดงอู่น และสีเขียวสด (บริษัทวิวะสัมพันธ์ จำกัด) นำ พู่กัน และ ข้อนตวง สีกเป็นสีผง และมีความเข้มข้น ต้องผสมด้วยน้ำร้อนในอัตราส่วน 1:3 เป็นสีตั้งต้นก่อนการผสมเป็นสีกไทยโทน นำแต่ละสีที่ได้ผสมตามหลักทฤษฎีสี ผ่านการตวงและชั่งด้วยเครื่องชั่งดิจิตอล นำสีที่ได้ทาบนกระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด A6 และสบูในทิศทางเดียวกัน จำนวน 1 ครั้ง เพื่อเป็นต้นแบบในการตรวจสอบเปรียบเทียบกับสีน้ำไทยโทน

ภาพที่ 4.2 สีย้อมกกตราหัวช้าง

ที่มา : บริษัทศิวะสัมพันธ์ จำกัด

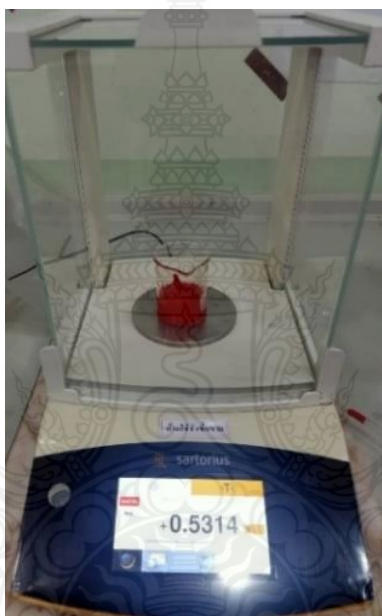
ตารางที่ 4.1 การทดลองสีกกไทยโทน

ที่	สีน้ำไทยโทน	สีกกไทยโทน				น้ำ (กรัม)
		สีกก 1 (กรัม)		สีกก 2 (กรัม)		
1	สีเหลืองรง	สีส้มสด	0.10	สีเหลืองจันทร์	0.20	4
2	สีเหลืองไพล	สีเหลืองมะนาว	0.10			2
3	สีแดงชาด	สีแดงสด	0.10	สีส้ม	0.30	4
4	สีดำเข้ม่า	สีดำพิเศษ	0.10			2
5	สีส้มเสน	สีเหลืองมะนาว	0.20	สีส้มสด	0.80	2
6	สีน้ำตาลไหม้	สีน้ำตาล	0.10	สีดำพิเศษ	0.01	2
7	สีเขียวหน้าไหล	สีเขียวสด	0.10			6
8	สีอมหมึกอ่อน	สีดำพิเศษ	0.10			15
9	สีม่วงดอกตะแบก	สีแดงบานเย็น	0.05	สีฟ้าทะเลใส	0.01	10
10	สีเขียวดิน	สีเขียวสด	0.09	สีเหลืองมะนา	0.01	2
11	สีขาบ	สีน้ำเงิน	0.20	สีดำพิเศษ	0.01	2
12	สีคราม	สีดำพิเศษ	0.02	สีน้ำเงิน	0.01	2
13	สีดิน	สีน้ำตาลแดง	0.10	สีดำพิเศษ	0.01	2
14	สีหงสบาท	สีแดงสด	0.10	สีม่วง	0.01	4
15	สีม่วงผักตบ	สีน้ำเงิน	0.10	สีม่วง	0.05	2

ตารางที่ 4.1 การทดลองสีกกไทยโทน

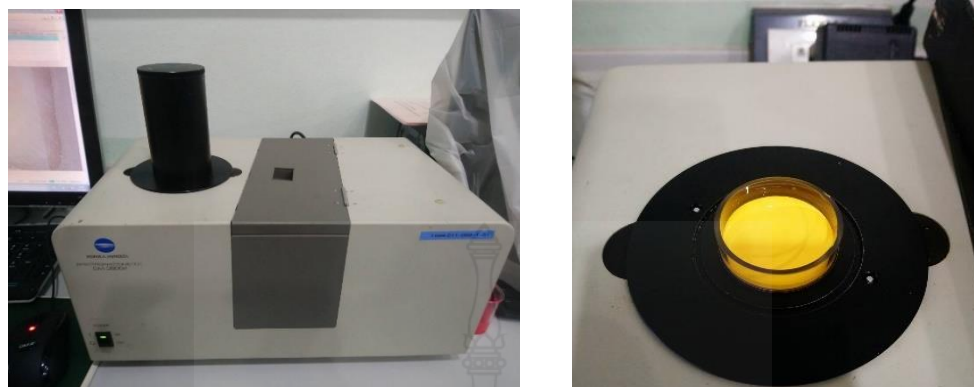
3) การตรวจสอบโทนสีน้ำไทยโทนกับสีกกไทยโทนด้วยเครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer)

3.1) เมื่อตวงและชั่งสีบาติกกับน้ำด้วยเครื่องชั่งดิจิตอล จะได้สีบาติกไทยโทน จำนวน 15 สี ได้แก่ สีเหลืองรง สีขาบ สีเหลืองไพล สีแดงชาด สีดำเขม่า สีส้มเสน สีน้ำตาลไหม้ สีเขียวน้ำไหล สีมอหมึกอ่อน สีคราม สีม่วงดอกตะแบก สีเขียวดิน สีดิน และสีหงสบาท

ภาพที่ 4.3 เครื่องชั่งดิจิตอล

3.2) นำสีน้ำไทยโทนและสีกกทาบกระดาษ 100 ปอนด์ ขนาด A6 (ขนาด 4.13 x 5.83 นิ้ว) เพื่อให้กระบอกสีดำหรือ Zero Calibration ซึ่งมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 2.5 นิ้วสามารถครอบสีเพื่อการตรวจสอบได้ พร้อมสบู่อ่อนสีกกไทยโทน ตรวจสอบโทนสีด้วยเครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer) เพื่อหาค่า L^* ค่า a^* และค่า b^* ให้ได้ใกล้เคียงกับสีน้ำไทยโทน

ภาพที่ 4.4 เครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer)

3) นำค่าที่วัดได้จากเครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer) มาคำนวณค่า L^* ค่า a^* และค่า b^* และนำมาเทียบกับสีต้นแบบสีน้ำไทยโทนโดย ค่า L^* บอกถึงความสว่างของสี ค่า a^* บรรยายจากแกนสีจากสีเขียวจนถึงสีแดง และค่า b^* บรรยายแกนสีจากสีน้ำเงินจนถึงสีเหลือง

Data Name	Target No.	Group Traits	$L^*(D65)$	$a^*(D65)$	$b^*(D65)$	$dL^*(D65)$	$da^*(D65)$	$db^*(D65)$	$dE^*ab(l)$
j1.2	17		46.31	-40.32	19.14				
	17		46.31	-40.33	19.14	0.01	-0.00	-0.00	0
j1.3	17		46.31	-40.32	19.12	0.01	-0.00	-0.02	0
j2.1	17		46.53	-41.04	18.38	0.22	-0.71	-0.76	1
j2.2	17		46.52	-41.04	18.41	0.21	-0.72	-0.73	1

ส : 10 degree [Primary : D65]

ภาพที่ 4.5 การหาค่า L^* ค่า a^* และค่า b^*

4) การทดลองสีกไทยโทนครั้งนี้มีการกำหนดรหัสสีน้ำไทยโทนและสีบาติกไทยโทน
ดังนี้

ตารางที่ 4.2 การกำหนดรหัสสีน้ำไทยโทนและสีกไทยโทน

ชื่อสีไทยโทน	สีน้ำไทยโทน	สีกไทยโทน
สีเหลืองรองทอง	A1	A2
สีเหลืองไพล	B1	B2
สีแดงชาด	C1	C2
สีดำเขม่า	D1	D2
สีส้มเสน	E1	E2
สีน้ำตาลไหม้	F1	F2
สีเขียวน้ำไหล	G1	G2
สีมอหมึกอ่อน	H1	H2
สีม่วงดอกตะแบก	I1	I2
สีเขียวดิน	J1	J2
สีขาบ	K1	K2
สีคราม	L1	L2
สีดิน	M1	M2
สีหงสบาท	N1	N2
สีม่วงผักตบ	O1	O2

ตารางที่ 4.3 การวัดค่าสีด้วยเครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer) ระหว่างสีน้ำไทยโทนและสีกไทยโทน

ชื่อสีไทยโทน	ที่	สีน้ำไทยโทน			ที่	สีกกไทยโทน		
		L*	a*	b*		L*	a*	b*
สีเหลืองรง	A1	77.83	23.97	76.51	A2	71.54	31.71	75.15
สีเหลืองไพล	B1	81.13	4.05	75.04	B2	81.39	8.91	93.68
สีแดงชาด	C1	41.14	55.98	32.51	C2	41.08	56.83	28.09
สีดำเขม่า	D1	23.67	1.19	1.46	D2	20.49	1.24	0.12
สีส้มเสน	E1	61.05	52.69	50.98	E2	57.47	52.95	47.59
สีน้ำตาลไหม้	F1	31.27	8.24	6.75	F2	25.89	6.67	4.77
สีเขียวน้ำไหล	G1	53.50	-26.82	-1.01	G2	49.87	-44.24	8.29
สีมอหมึกอ่อน	H1	51.28	0.17	-2.82	H2	48.21	-3.87	-5.68
สีม่วงดอกตะแบก	I1	57.02	19.81	-11.80	I2	46.15	39.93	-22.81
สีเขียวดิน	J1	46.31	-40.32	19.13	J2	46.52	-41.01	18.38
สีขาบ	K1	33.80	-3.04	-9.10	K2	26.61	-1.00	-7.06
สีคราม	L1	28.58	0.69	-7.32	L2	27.96	-1.16	-6.85
สีดิน	M1	19.19	-7.25	-2.05	M2	20.92	-6.30	-5.07
สีหงสบาท	N1	50.05	30.90	22.09	N2	56.29	36.03	25.11
สีม่วงผักตบ	O1	41.57	30.90	-25.05	O2	40.11	31.41	-20.96

หมายเหตุ ค่า L* บอกถึงความสว่างของสี ค่า a* บรรยายจากแกนสีจากสีเขียวจนถึงสีแดง และค่า b* บรรยายแกนสีจากสีน้ำเงินจนถึงสีเหลือง

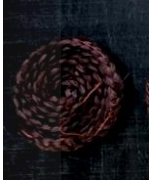

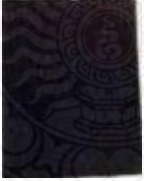

4) สรุปผล

นำสีกกไทยโทนที่ตรวจสอบด้วยเครื่องวัดความเข้มของแสง (Spectrophotometer) เรียบร้อยแล้ว จัดทำในรูปแบบตาราง ดังนี้

ตารางที่ 4.4 สรุปผล

ที่	สีน้ำไทยโทน	ที่	สีกกไทยโทน	สีกกไทยโทนบนกก
A1	สีเหลืองรงทอง 	A2	สีเหลืองรงทอง 	
B1	สีเหลืองไฟ 	B2	สีเหลืองไฟ 	
C1	สีแดงชาด 	C2	สีแดงชาด 	

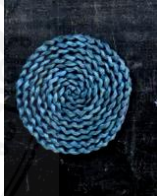
ตารางที่ 4.4 สรุปผล (ต่อ)

ที่	สีน้ำไทยโทน	ที่	สีกกไทยโทน	สีกกไทยโทนบนกก
D1	สีดำเข้ม่า 	D2	สีดำเข้ม่า 	
E1	สีส้มเสน 	E2	สีส้มเสน 	
F1	สีน้ำตาลไหม้ 	F2	สีน้ำตาลไหม้ 	

ตารางที่ 4.4 สรุปผล (ต่อ)

ที่	สีน้ำไทยโทน	ที่	สีกกไทยโทน	สีกกไทยโทนบนกก
G1	สีเขียวน้ำไหล 	G2	สีเขียวน้ำไหล 	
H1	สีมอหมึกอ่อน 	H2	สีมอหมึกอ่อน 	
I1	สีม่วงดอกตะแบก 	I2	สีม่วงดอกตะแบก 	

ตารางที่ 4.4 สรุปผล (ต่อ)

ที่	สีน้ำไทยโทน	ที่	สีกกไทยโทน	สีกกไทยโทนบนกก
J1	สีเขียวดิน 	J2	สีเขียวดิน 	
K1	สีขาบ 	K2	สีขาบ 	
L1	สีคราม 	L2	สีคราม 	

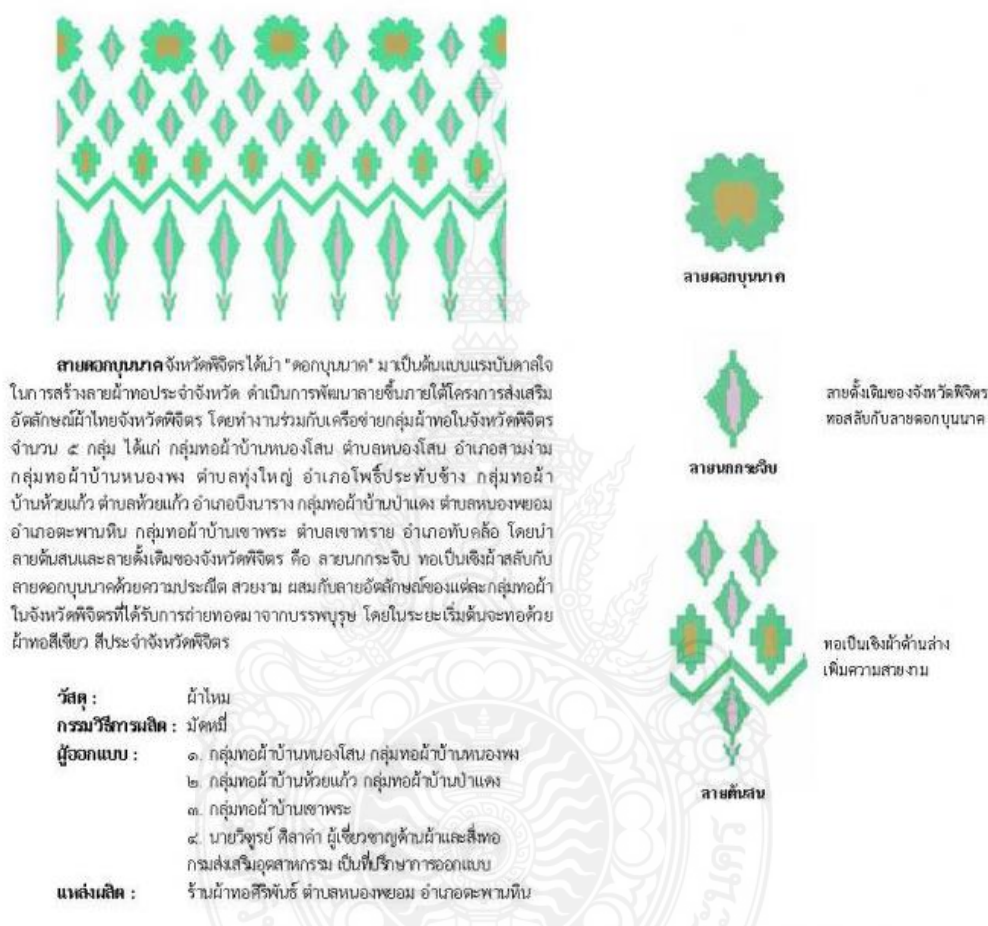
ตารางที่ 4.4 สรุปผล (ต่อ)

ที่	สีน้ำไทยโทน	ที่	สีกกไทยโทน	สีกกไทยโทนบนกก
M1	สีดิน 	M2	สีดิน 	
N1	สีหงสบาท 	N2	สีหงสบาท 	
O1	สีม่วงผักตบ 	O2	สีม่วงผักตบ 	

4.1.1.3 สํารวจและศึกษาลวดลายเสื่อกกของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ในช่วง ปี พ.ศ.2561 หน่วยงานภาครัฐในจังหวัดพิจิตร ได้มีโครงการต่อยอดภูมิปัญญาการทอผ้าและเสื่อกกของคนในชุมชน เพื่ออนุรักษ์และสืบสานภูมิปัญญาดังกล่าว โดยได้คิดค้นลวดลายเพื่อเป็นอัตลักษณ์และบ่งบอกถึงความเป็นเมืองพิจิตร ได้แก่ ลายดอกบุนนาค ซึ่งเป็นดอกไม้ประจำจังหวัดพิจิตร และมีการแบ่งพื้นที่ลวดลายดอกบุนนาคออกเป็น 5 อำเภอ ได้แก่ 1) กลุ่มทอผ้าบ้านหนองโสน อำเภอสามง่าม 2) กลุ่มทอผ้าบ้านเขาทราย อำเภอทับคล้อ 3) กลุ่มทอผ้าตำบลทุ่งใหญ่ อำเภอโพธิ์ประทับช้าง 4) กลุ่มทอผ้าบ้านป่าแดง อำเภอ

ตะพานหิน และ 5) กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง อย่างไรก็ตาม ลายดอกบุนนาคส่วนใหญ่ชาวบ้านนิยมทอเป็นลายผ้า

ภาพที่ 4.6 ลายดอกบุนนาค

ที่มา : สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร

ปัจจุบัน ในปี พ.ศ.2566 ทางกลุ่มคิดค้นลวดลายลายผ้าทอและเสื่อกกขึ้นเพื่อตอบโจทย์ของ ลูกค้าที่หลากหลายกลุ่มวัย สินค้ามีวางจำหน่ายอยู่ที่วัดท่าหลวง ร้านขวัญข้าว และร้านพิจิตรตราผ้าไทย คนในสายตระกูลกองแก้ว เล่าว่า “ลูกค้าและนักท่องเที่ยวจะชื่นชอบและสนใจในผ้าทอและเสื่อกก ใน ส่วนของผลิตภัณฑ์จากผ้าทอ ลายดอกบุนนาคเป็นลายที่ได้รับความนิยมเป็นส่วนใหญ่ เนื่องจากลายดอก บุนนาคในชุมชนจะมีความแตกต่างของผ้าทอลายดอกบุนนาคในพื้นที่อื่น สังเกตจากการมัดลายผ้าและ

เนื้อผ้า ซึ่งลายผ้าจะมีดอกลอยและเห็นได้ชัดเจน เทคนิคอยู่ที่วิธีการมัดย้อมต้องมัดให้แน่น ลายประจำถิ่น คือลายดอกแก้ว ซึ่งผ้าที่ใช้ทอลายนี้ ได้แก่ ผ้าขาวม้า ผ้าทอมัดหมี่ ผ้าโสร่ง และผ้าพันคอปักลายทั่วไป และตอนนี้ที่กลุ่มยังทอผ้าลายเอกลักษณ์ของจังหวัด คือ ผ้าทอลายดอกบุนนาคซึ่งมีสีเขียว สีน้าอื่น ๆ ได้แก่ กระเป่าผ้า ผ้าขาวม้า ผ้าทอมัดหมี่ ผ้าโสร่ง และผ้าพันคอปักลายทั่วไป” และการนำเศษผ้ามาทำเป็นของที่ระลึก เช่น โฉงดินเผาโดยการนำเศษผ้ามาหุ้ม และตกแต่งให้สวยงาม

ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกของคนในชุมชนบ้านห้วยแก้ว เมืองพิจิตร เกิดจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของคนในชุมชนที่อพยพย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมานานกว่า 50 ปี ลวดลายที่ทอ ได้แก่ ลายสอง ลายเกร็ดเต่า และลายตาหมากรุก คนในชุมชนยังคงรักษาเอกลักษณ์การทอด้วยมือโดยใช้กี่พื้นบ้านเพื่อใช้ในชีวิตประจำวัน และใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา โดยนำเส้นกกไปย้อมสีก่อนทอ การผูกมัดลวดลาย และทอด้วยมือ ผลิตภัณฑ์เสื่อกกของคนในชุมชน ได้แก่ เสื่อผืน เสื่อพับ กระเป่า กล่องทิงซู กล่องใส่ของ อเนกประสงค์ และรองเท้า กกจึงกลายเป็นสินค้า

ภาพที่ 4.7 เสื่อกกลายสอง ลายเกร็ดเต่า และลายตาหมากรุก

4.1.1.4 กระบวนการออกแบบการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

กระบวนการออกแบบการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยการสอบถามจากผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผล โดยมีผลการวิเคราะห์ จำนวน 2 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ และสรุปความคิดเห็นการออกแบบชุดเครื่องประดับ ดังนี้

4.1.4.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 1

ชื่อ - นามสกุล	นายรณภัทร สิริกรธนโชติ
อาชีพ	นักออกแบบเครื่องประดับ
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี
	เทคโนโลยีบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ
สถานที่ทำงาน	บริษัท เจมส์เนิร์ด จำกัด
ความเชี่ยวชาญ	ด้านการออกแบบเครื่องประดับ
ประสบการณ์ด้านการทำงาน	15 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 2

ชื่อ - นามสกุล	อาจารย์วีรณัฐสิทธิ์ ทวีชัย
อาชีพ	อาจารย์
ระดับการศึกษา	ปริญญาโท
	สจล. สาขาวิชาการออกแบบผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม
สถานที่ทำงาน	คณะวิศวกรรมศาสตร์
	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ความเชี่ยวชาญ	ด้านการออกแบบเครื่องประดับ
ประสบการณ์ด้านการทำงาน	10 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 3

ชื่อ – นามสกุล	ผศ.ดร. กิ่งกาญจน์ พิจักขณา
อาชีพ	อาจารย์
ระดับการศึกษา	ปริญญาเอก
สถานที่ทำงาน	สถ.ด. สถาปัตยกรรมศาสตร์ดุสิตบัณฑิต คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และการออกแบบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ความเชี่ยวชาญ	การออกแบบ
ประสบการณ์ด้านการทำงาน	20 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 4

ชื่อ – นามสกุล	ดร.สุวดี ประดับ
อาชีพ	อาจารย์
ระดับการศึกษา	ปริญญาเอก
สถานที่ทำงาน	คณะศิลปกรรมศาสตร์ สาขาวิชาทัศนศิลป์และการออกแบบ คณะเทคโนโลยีคหกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร
ความเชี่ยวชาญ	การออกแบบ
ประสบการณ์ด้านการทำงาน	22 ปี

ผู้เชี่ยวชาญท่านที่ 5

ชื่อ – นามสกุล	นางราตรี กองทรัพย์
อาชีพ	สมาชิกกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
ระดับการศึกษา	ปริญญาตรี
สถานที่ทำงาน	กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
ความเชี่ยวชาญ	เสื่อกก
ประสบการณ์ด้านการทำงาน	24 ปี

2) สรุปความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อโครงการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านเครื่องประดับเสื่อกกแปรรูป ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากผู้เชี่ยวชาญทั้งหมดมาวิเคราะห์และสรุปผล ดังตารางที่ 4.5, 4.6, 4.7 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.5 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านเครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากเสื่อกกแปรรูป

ผู้เชี่ยวชาญ	เครื่องประดับรูปแบบใดเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากเสื่อกกแปรรูปมากที่สุด เพราะเหตุใด
ท่านที่ 1	แบบ A เพราะ รูปแบบมีความเหมาะสมกับการนำเสื่อกกมาประดิษฐ์ชิ้นงาน ควรนำห่วงเครื่องประดับสีเงินมาใช้เชื่อมต่อกับชิ้นงาน
	แบบ B เพราะ รูปทรงดูหรูหรา แต่ควรระวังขนาดใหญ่เกินไปจะดูเทอะทะเวลาสวมใส่ สามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบได้
	แบบ D เพราะ รูปทรงสวยงามเรียบแต่ดูหรูหรา

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

ท่านที่ 2	แบบ A เพราะ รูปแบบมีความน่าสนใจ มีรายละเอียด เหมาะสำหรับการใช้ในงานพิธีต่าง ๆ
	แบบ B เพราะ การจัดวางองค์ประกอบดูน่าสนใจ
	แบบ E เพราะ รูปแบบมีความลงตัวใช้งานได้ง่ายทั้งจำลอง และพิธีการ
ท่านที่ 3	แบบ A เพราะ รูปทรงสวยงามน่าสนใจ ควรใส่ห่วงโลหะให้รอยต่อของชิ้นงานมีการเคลื่อนไหวได้ง่ายเมื่อสวมใส่
	แบบ B เพราะ สามารถใช้งานได้หลากหลายโอกาส
	แบบ E เพราะ รูปทรงมีความพลิ้วไหว ดูเรียบหรู สามารถนำเสนอตลาดนอกลักษณะของเสื้อกักได้เป็นอย่างดี
ท่านที่ 4	แบบ B เพราะ แบบมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและร่วมสมัยของเสื้อกักมาออกแบบ
	แบบ C เพราะ เป็นรูปแบบที่สามารถนำไปประดิษฐ์เป็นเครื่องประดับที่มีความเป็นไปได้ ที่เน้นรายละเอียดจากเทคนิคการตกแต่ง
	แบบ D เพราะ สามารถนำลวดลายเสื้อมาเป็นโครงสร้างเครื่องประดับ ต่อยอดในการออกแบบได้
ท่านที่ 5	แบบ A เพราะ รูปแบบมีความเหมาะสมกับการนำเสนอจากวัสดุดิบเสื้อกักให้มีความหรูหราและใช้งานได้จริง
	แบบ B เพราะ รูปแบบน่าสนใจ ควรปรับลดขนาดของส่วนสร้อยข้อมือให้ขนาดเล็กลง เหมาะกับสรีระของสตรีส่วนใหญ่
	แบบ E เพราะ เป็นการเสนอลวดลายโครงสร้างลายเสื้อ ที่สามารถต่อยอดในการออกแบบได้มากขึ้น

จากตารางที่ 4.5 สรุป และวิเคราะห์ได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่เลือกรูปแบบเครื่องประดับชุด A, B และ E โดยให้ความเห็นว่ารูปแบบ A รูปแบบมีความเหมาะสมกับการนำเสนอจากวัสดุชิ้นงานความหรูหราและใช้งานพิธีต่าง ๆ มีความน่าสนใจในรายละเอียดจากวัสดุที่วิจัย ควรนำห่วงเครื่องประดับสีเงินมาใช้เชื่อมต่อกับชิ้นงาน รูปแบบ B รูปทรงดูหรูหรา สามารถนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการออกแบบ

ได้ การจัดวางองค์ประกอบดูน่าสนใจ แบบมีเอกลักษณ์ที่โดดเด่นและร่วมสมัยของเสื้อก กวาร์ปรับลดขนาดของส่วนสร้อยข้อมือให้ขนาดเล็กลงไม่เทอะทะ และรูปแบบ E เพราะรูปแบบมีความลงตัวใช้งานได้ทั้งลำลอง และพิธีการ รูปทรงมีความพลิ้วไหว ดูเรียบหรู สามารถนำเสนอลดทอนเอกลักษณ์ของเสื้อกได้เป็นอย่างดีสามารถต่อยอดในการออกแบบได้มากขึ้น

ตารางที่ 4.6 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ ที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านขนาดและสัดส่วนของเครื่องประดับมีความเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากเสื้อกแปรรูป

ผู้เชี่ยวชาญ	ขนาดและสัดส่วนของเครื่องประดับที่ท่านเลือกมีความเหมาะสมสำหรับนำมาประดิษฐ์เครื่องประดับจากเสื้อกแปรรูปหรือไม่ เพราะเหตุใด
ท่านที่ 1	แบบ A ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดให้เหมาะสมกับร่างกายของสตรี
	แบบ B ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดและสัดส่วนให้เหมาะสมกับร่างกายเล็กน้อย
	แบบ D เหมาะสม มีขนาดชิ้นงานที่สวมใส่ได้ทุกโอกาส
ท่านที่ 2	แบบ A ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดและสัดส่วนให้เหมาะสมกับร่างกายเล็กน้อย
	แบบ B ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดและสัดส่วนให้เหมาะสมกับร่างกายเล็กน้อย
	แบบ E ไม่เหมาะสม ควรปรับขนาดและสัดส่วนให้เหมาะสมกับร่างกายเล็กน้อย
ท่านที่ 3	แบบ A เหมาะสม ควรปรับขนาดของต่างหูลง 0.5 ซม. ทำให้ไม่ดูเทอะทะ
	แบบ B เหมาะสม ควรปรับขนาดให้เหมาะสมกับร่างกายขณะสวมใส่
	แบบ E เหมาะสม สามารถสวมใส่ได้ง่าย
ท่านที่ 4	แบบ B เหมาะสม ควรปรับขนาดให้เหมาะสมกับร่างกาย
	แบบ C เหมาะสม ควรปรับขนาดให้เหมาะสมกับร่างกาย
	แบบ D เหมาะสม ควรปรับขนาดให้เหมาะสมกับร่างกาย

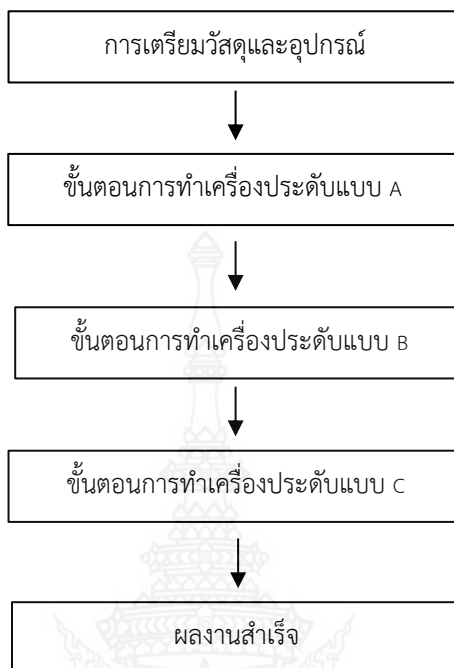
ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

ท่านที่ 5	แบบ A เหมาะสม แต่ควรระวังการเสริมความแข็งแรงของชิ้นงานเพื่อสามารถใช้งานได้เวลานาน
	แบบ B เหมาะสม แต่ควรระวังการเสริมความแข็งแรงของชิ้นงานเพื่อสามารถใช้งานได้เวลานาน
	แบบ E เหมาะสม แต่ควรทดลองสัดส่วนของวงด้านในที่สวมใส่กับลำคอให้สามารถปรับใช้งานกับคนได้หลากหลาย

จากตารางที่ 4.6 สรุปผล วิเคราะห์ข้อมูลได้ว่า ผู้เชี่ยวชาญส่วนใหญ่ได้เลือกชุดเครื่องประดับที่มีความเหมาะสมในการกำหนดสัดส่วนของแต่ละชุดเครื่องประดับที่ผู้เชี่ยวชาญได้เลือก แต่ขนาดบางรายละเอียดของชิ้นงาน ในการลงมือประดิษฐ์ ควรคำนึงถึงให้เหมาะสมกับร่างกายของสตรี มีการทดสอบการเสริมความแข็งแรงของชิ้นงานเพื่อสามารถใช้งานได้เวลานาน

3) ขั้นตอนการประดิษฐ์

ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับจากลวดลายเสื่อกกของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป มีขั้นตอนในการประดิษฐ์ 2 ขั้นตอน ได้แก่ การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ และขั้นตอนการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ ดังแผนภูมิที่ 2

แผนภูมิที่ 4.2 ขั้นตอนการประดิษฐ์เครื่องประดับจากกลวดลายเสื่อกก

1) การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์และลักษณะการใช้งาน

ตารางที่ 4.7 การเตรียมวัสดุและอุปกรณ์

ลำดับ	วัสดุอุปกรณ์	ลักษณะการใช้งาน
1	เสื่อกก	ใช้เป็นโครงสร้างพื้นฐานในการประดิษฐ์ชิ้นงาน
2	ผ้าฝ้ายสีครีม	ใช้ผืนกด้านหลังชิ้นงาน
3	ผ้าขาว	ใช้ยึดติดเสื่อให้มีความหนาและแข็งแรง
4	กระดาษแข็ง	ใช้ตัดแพทเทรินขนาดต่าง ๆ
5	ลูกปัดสีทองแดง ขนาด 6 mm.	ใช้ตกแต่งชิ้นงาน
6	ลูกปัดสีน้ำตาลอ่อน, เข้ม ขนาด 4 mm.	ใช้ตกแต่งชิ้นงาน
7	ลูกปัดสีมุก ขนาด 4 mm.	ใช้ตกแต่งชิ้นงาน
8	เพชรประดับ ขนาด 1 cm.	ใช้ตกแต่งชิ้นงาน
9	เพชรประดับ ขนาด 4 mm.	ใช้ตกแต่งชิ้นงาน

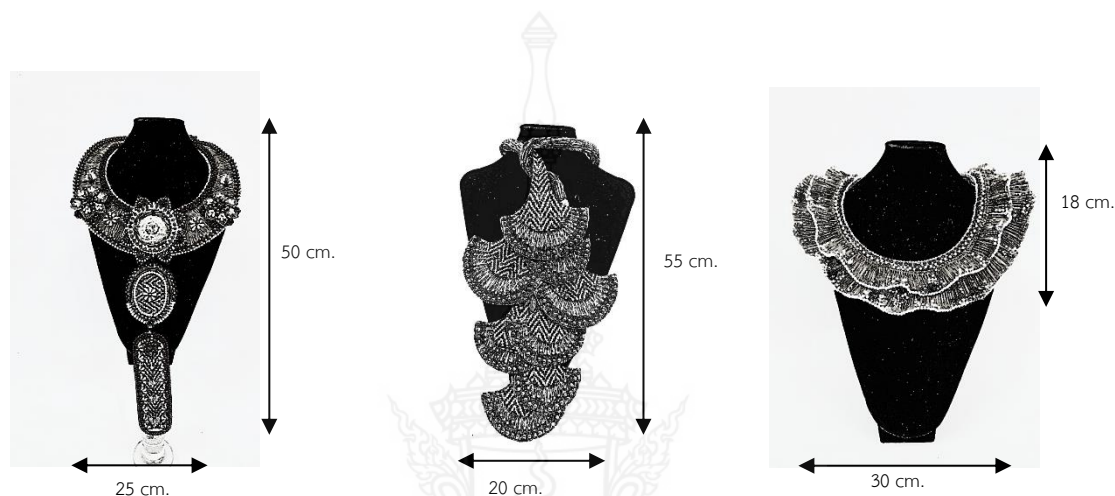
ลำดับ	วัสดุอุปกรณ์	ลักษณะการใช้งาน
10	ตะขอต่างหุ	ใช้ประดับชิ้นต่างหุ
11	ห่วงเงิน	ใช้สำหรับยึดส่วนประกอบต่าง ๆ
12	ตะขอก้ามปู	ใช้สำหรับยึดเกี่ยวสร้อย
13	ไหมสังเคราะห์ no. 14	ใช้สำหรับเย็บยึดติดชิ้นงาน
14	เข็ม no. 6	ใช้สำหรับเย็บยึดติดชิ้นงาน
15	ไส้ถ่านร้อน	ใช้ติดส่วนประกอบต่าง ๆ
16	ปืนกาว	ใช้ติดส่วนประกอบต่าง ๆ

			
1 สีสีกก	2 ผ้าฝ้ายสีครีม	3 ผ้าขาว	4 กระดาษแข็ง
			
5 ลูกปัดสีทองแดง	6 ลูกปัดสีน้ำตาล	7 ลูกปัดมุก	8 เพชรประดับ
			
9 เพชรประดับ 4 mm.	10 ตะขอต่างหุ	11 ตะขอก้ามปู	12 ห่วงเงิน
			
13 ไหมสังเคราะห์	14 เข็ม no. 6	15 ไส้ถ่านร้อน	16 ปืนกาว

ภาพที่ 4.8 วัสดุและอุปกรณ์

2) ขั้นตอนการประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับประกอบด้วยชุดเครื่องประดับ A ชุดเครื่องประดับ B และชุดเครื่องประดับ E แต่ละชุดประกอบด้วย 3 ชิ้น ได้แก่ สร้อยคอ (Necklace) สร้อยข้อมือ (Bracelet) และต่างหู (Earrings) ดังนี้

3) การประดิษฐ์สร้อยคอ (Necklace) แบบ A B และ E

ภาพที่ 4.9 สร้อยคอ (Necklace) แบบ A B และ E

ขั้นตอนการประดิษฐ์สร้อยคอ แบบ A ขั้นตอนที่ 1 ตัดแบบส่วนต่าง ๆ ของโครงสร้างเครื่องประดับจากแผ่นโฟมยาง ประกอบด้วย แผงรอบคอขนาด กว้าง 25 ซม. สูง 24 ซม. จำนวน 1 ชิ้น, แบบกระจิงแปดหยัก กว้าง 10 ซม. และแบบวงกลมด้านบน กว้าง x ยาว 7 ซม. จำนวน อย่างละ 1 ชิ้น, แบบกระจิงหกแฉก ขนาดกว้าง 5.5 ซม. จำนวน 2 ชิ้น, แบบวงรีเล็ก ขนาดกว้าง 7 ซม. สูง 10 ซม. จำนวน 1 ชิ้น และแบบวงรียาว ขนาด กว้าง 5.5 ซม. สูง 18 ซม. จำนวน 1 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 ตัดเสื่อกมาประกบกับแบบทุกชิ้นที่ทำการตัดไว้ ตกแต่งแผงรอบคอด้วยการร้อยลูกปัดสีขาวกับลวดเบอร์ 28 ริมด้านนอก และลูกปัดสีน้ำตาลักเป็นลายพิกลชิดกับริมเส้นลูกปัดสีขาว นำเสื่อกชนิดลายหุ้มขอบเสริมความแข็งแรงตรงรอยต่อด้านหลังแผงคอ และติดด้วยห่วงเงินเพื่อสามารถปรับความกว้างยาวของแผงคอได้

ขั้นตอนที่ 3 ตกแต่งส่วนประกอบที่นำมาประดับแผงคอ เริ่มจากตกแต่งแบบกระจังแปดหยักด้วยเพชรประดับ และลูกปัดสีน้ำตาลรอบ ๆ กระจัง และตกแต่งแบบวงกลมด้านบน โดยพันเชือกไหมพรมสีขาวเป็นพื้น และตกแต่งด้วยเพชรประดับเม็ดใหญ่กับลูกปัดสีขาว ตกแต่งกระจังหกหยักในแต่ละหยักด้วยลูกปัดมุกหยดน้ำ ลูกปัดทองแดง และเพชรประดับเหมือนกันทั้ง 2 ชั้น ตกแต่งแบบวงรีเล็กด้วยการถักลูกปัดสีน้ำตาลเป็นดอกพิกุลที่ขอบของวงรี ส่วนวงในร้อยลูกปัดเป็นเส้นสีขาว และขอบด้านล่างตกแต่งด้วยลูกปัดมุกหยดน้ำ ลูกปัดทองแดง และประดับกลางวงรีด้วยลูกปัดมุกวงรีล้อม เป็นวงกลมดอกไม้ 1 ดอก และตกแต่งวงรีขนาดยาวด้วยเส้นลูกปัดสีน้ำตาลร้อยกับลวดที่ขอบของวงรี ส่วนด้านในประดับด้วยมุกหยดน้ำติดกาสลักษณะเป็นดอกอย่างสวยงาม

ขั้นตอนที่ 4 ประกอบส่วนตกแต่งกับแผงคอ เริ่มจากติดกระจังแปดหยักตรงกลางแผงคอ และติดกระจังหกหยักห่างจากกระจังตรงกลางประมาณ 5 ซม. ซ้ายขวาของแผงคอเจาะรูติดห่วงเงินตรงแผงคอ ส่วนใต้กระจังแปดหยัก เพื่อต่อเชื่อมชิ้นงานวงรีทั้งสองติดกับแผงคอ และตกแต่งแผงคอด้วยลูกปัดตามช่องว่างด้วยลูกปัดให้สวยงาม

ภาพที่ 4.10 การประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ แบบ A

ขั้นตอนการประดิษฐ์สร้อยคอ แบบ B ขั้นตอนที่ 1 วาดแบบบนเสื่อกกสีพื้น ขนาดใหญ่กว้าง 12 ซม. x ยาว 15 ซม. จำนวน 3 ลาย ขนาดกลางกว้าง 10 ซม. x ยาว 12 ซม. จำนวน 3 ลาย และขนาดเล็กกว้าง 8.5 ซม. x ยาว 10 ซม. จำนวน 2 ลาย (วาดตามขวางของลายเสือ) ปักลูกปัดเป็นเส้นรัศมีที่ขอบด้านล่างของทุกลายที่วาดโดยนำ ลูกปัด สีทองแดง, น้ำตาลเข้ม และน้ำตาลอ่อน อย่างละ 1 เม็ด ให้เห็นเงาไหม ความยาวเส้นละ 1 นิ้ว ปักมารวมที่จุดกึ่งกลาง (ขนาดใหญ่เส้นลูกปัดจำนวน 24 เส้น, ขนาดกลางเส้นลูกปัดจำนวน 21 เส้น และขนาดเล็กเส้นลูกปัดจำนวน 16 เส้น) จากนั้นวาดแบบบนผ้าฝ้ายสีครีมตากแบบ เพื่อประกอบคู่เพื่อเก็บรายละเอียดด้านหลังของชิ้นงานทุกชิ้นให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 2 ตัดเสื่อกกเป็นเส้น (ลายตามยาวของผืนเสือ) กว้าง 5 ซม ยาว 40 ซม นำมาม้วนให้เป็นเส้นยาวแกนด้านในมีลวดเพื่อให้สามารถตัดได้ (ขั้นตอนนี้ระวางรอยกาวเลาะงานจะไม่เรียบร้อย) ทำเตรียมไว้จำนวน 1 เส้น

ขั้นตอนที่ 3 ตัดกระดาษแข็งขนาด 22 ซม. จำนวน 1 แผ่น หุ้มปิดด้านหลังด้วยผ้าฝ้ายสีครีม จากนั้นพลิกกระดาษวางด้านหน้าส่วนบนติดกาวกับเส้นเสื่อกกกับกระดาษจากขั้นตอนที่ 2 ยาวประมาณ 2 นิ้ว ต่อด้วยผนึกชิ้นงานที่ปักลูกปัดไว้ไล่เป็นระดับจากล่างขึ้นบน ของแผ่นโครงกระดาษ เริ่มจากขนาดกลาง, ขนาดเล็ก, ขนาดกลาง, ขนาดใหญ่, ขนาดเล็ก และขนาดใหญ่อีก 2 ชั้น ให้มีจังหวะสวยงาม และทำการเก็บปลายของชิ้นสุดท้ายให้ม้วนเก็บผนึกติดไปกับเส้นเสื่อกกให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 4 ลองวางสร้อยคอกับหุ่นจัดแสดง ตัดรูปทรงของเส้นเสื่อกกให้พันรอบคอ และมีความพลิ้วไหวสวยงาม และปิดปลายของเส้นเสื่อกกด้วยมุกเม็ดใหญ่ให้เรียบร้อย

ภาพที่ 4.11 การประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ แบบ B

ขั้นตอนการประดิษฐ์สร้อยคอ แบบ E ขั้นตอนที่ 1 ตัดกระดาษแข็งเป็นวงกลม ขนาด 30 x 30 ซม. จำนวน 1 แผ่น และ ขนาด 27.5 จำนวน 1 แผ่น จากนั้นประกบด้านหลังกระดาษด้วยผ้าฝ้ายสีครีม และตัดริมรอบวงของกระดาษแข็งเพื่อแทรกผ้าให้เกิดระบายพลิกพลิ้วรอบวง ของกระดาษทั้งสองชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 ตัดเสื่อกกเป็นเส้นยาว กว้าง 3.5 ซม. ตามขวาง เส้นยาว ขนาดยาว 50 ซม. และเส้นสั้น ยาว 45 ซม. ตัดริมรอบขอบด้านหน้าโครงกระดาษให้มีความพลิ้วเป็นระบายสวยงาม ทั้ง 2 ชิ้น จากนั้นร้อยลูกปัดสีขาวกับลวดเบอร์ 28 ตกแต่งริมของระบายทั้ง 2 ชิ้น และตกแต่งด้วยเพชรประดับ ลูกปัดทองแดง, ลูกปัดมุก เป็นระยะ ๆ ให้สวยงาม ตัดขอบกระดาษวงในให้สามารถนำมาสวมใส่รอบคอได้ และซ้อนโครงชิ้นงานทั้งสองชิ้นให้ติดกันโดยที่ชิ้นใหญ่อยู่คู่ด้านล่าง และวางซ้อนทับด้วยชิ้นเล็กติดกาวผนังให้เรียบร้อย

ขั้นตอนที่ 3 นำลูกปัดสีน้ำตาลอ่อน น้ำตาล และสีขาวมาร้อยถักให้เป็นเส้นยาวเพื่อนำไปติดรอบขอบโครงสร้อยคอด้านใน และนำลูกปัดมุกร้อยใส่ลวดเบอร์ 28 เป็นเส้นยาว จำนวน 1 เส้นติดด้านขอบในของสร้อยคอ สุกทำยเก็บรายละเอียดของสร้อยคอให้เรียบร้อย

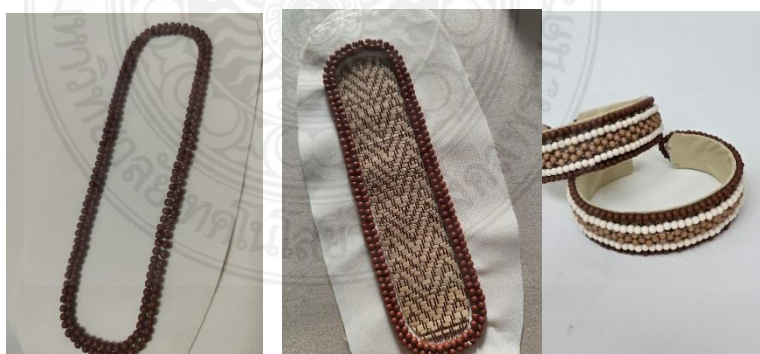
ภาพที่ 4.12 การประดิษฐ์ชุดเครื่องประดับ แบบ E

4) การประดิษฐ์สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ A B และ E

ภาพที่ 4.13 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ A B และ E

ขั้นตอนการประดิษฐ์ สร้อยข้อมือ แบบ A ตัด กระจดาขแข็ง ขนาดกว้าง 3 cm. ยาว 20 ซม. เพื่อทำโครงของสร้อยข้อมือ ตามลวดริมรอบกระจดาข จากนั้นผนึกผ้าฝ้ายสีครีมปิดด้านหลังหุ้มขอบให้เรียบร้อย ทดลองม้วนกระจดาขให้เป็นทรงสร้อยข้อมือ แล้วคลี่ออกเหมือนเดิม ตัดเสื่ออกแบบลาย ขนาดขนาดกว้าง 2.5 ซม. ยาว 19.5 ซม. ปิดทับด้านหน้าของกระจดาข นำลูกปัดสีน้ำตาลร้อยใส่ลวดเบอร์ 28 ยาวประมาณ 44 ซม. นำมาติดด้านริมขอบสร้อยข้อมือด้วยกาวจำนวน 1 รอบ และร้อยลูกปัดสีครีม 1 รอบ ด้านใน จากนั้นร้อยลูกปัดสีน้ำตาลร้อยถักลายดอกพิกุลเพื่อนำมาติดตรงเส้นกลางของแผงสร้อยข้อมือ เก็บรายละเอียดความเรียบร้อยตัดโครงเป็นรูปทรงจะได้สร้อยข้อมือจำนวน 1 เส้น ทำวิธีดังที่กล่าวมาอีกครั้งให้ได้สร้อยข้อมืออีกหนึ่งเส้น รวมจำนวน 2 เส้น

ภาพที่ 4.14 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ A

ขั้นตอนการประดิษฐ์ สร้อยข้อมือ แบบ B ตัดเสื่ออกขนาดกว้าง 2.5 ซม. ยาว 20 ซม. นำม้วนเป็นเส้นติดคาวใส่แกนในด้วยลวดเบอร์ 22 เพื่อให้ตัดชิ้นงานได้ วาดแบบตัดเสื่ออกสี่พื้น ขนาดกว้าง x ยาว 8.5 ซม. จำนวน 2 ลาย ปักลูกปัดเป็นเส้นรัศมีที่ขอบด้านล่าง ลูกปัด สีทองแดง, น้ำตาลเข้ม และน้ำตาลอ่อน อย่างละ 1 เม็ด ให้เห็นเชือกไหม ความยาวเส้นละ 1 นิ้ว ปักมารวมที่จุดกึ่งกลาง จำนวน 17 เส้น แล้ววาดแบบเสื่ออกตัด จำนวน 2 ชิ้น เพื่อประกบคู่เพื่อเก็บรายละเอียด และให้เกิดความหนา นำเสื่ออก แบบมีลาย ตัดตามแบบ ความกว้าง 5 ซม. ยาว 6 ซม. จำนวน 2 ชิ้น เพื่อนำมาประกบกับชิ้นงานที่ปักไว้ทั้ง 2 ชิ้น จากนั้นนำมาติดกับเส้นเสื่ออกเป็นชิ้นงานสร้อยข้อมือ ทำกรรมวิธีเดิมอีก ให้ได้สร้อยข้อมือ จำนวน 2 เส้น

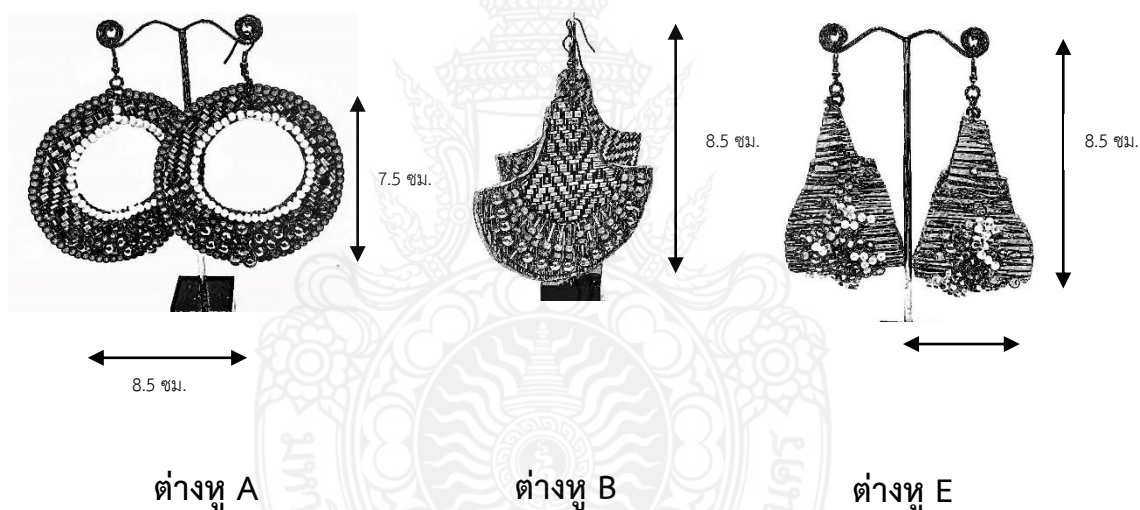
ภาพที่ 4.15 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ B

ขั้นตอนการประดิษฐ์ สร้อยข้อมือ แบบ E ตัดแบบเสื่ออกตามขวางเป็นเส้นยาว ความกว้าง ด้านหนึ่ง 2.5 ซม. อีกด้าน 4.5 ซม. ยาว 20 ซม. ตามลวด เบอร์ 22 หุ้มผนังกระดาษด้วยผ้าฝ้ายสีครีม ด้านหลัง ประดับเพชร ลูกปัดมุก และลูกปัดสีน้ำตาลที่ฝังริมด้านกว้างของแผงสร้อยข้อมือให้สวยงาม นำกระดาษแข็งขนาดกว้าง 3 ซม. ยาว 18 18 ซม ผนังหุ้มด้วยผ้าฝ้ายสีครีม เพื่อนำมาประกบด้านหลังของแผงสร้อยข้อมือโดยวางลักษณะเหลื่อมกันเล็กน้อยให้สวยงาม ตัดเป็นรูปทรงให้สวยงาม ทำกรรมวิธีการเดิมให้ได้สร้อยข้อมืออีกหนึ่งเส้นรวม จำนวน 2 ชิ้นงาน

ภาพที่ 4.16 สร้อยข้อมือ (Bracelet) แบบ E

5) การประดิษฐ์ต่างหู (Earrings) แบบ A B และ E

ภาพที่ 4.17 ต่างหู (Earrings) แบบ A B และ E

ขั้นตอนการประดิษฐ์ต่างหู A ตัดเสื่ออก เป็นวงกลมตามแบบ กว้าง 7.5 ซม. ยาว 7.5 ซม. จำนวน 4 ชั้น นำเสื่อที่ตัดแล้วประกบคู่ด้วยการร่อนแห้ง จากนั้นเจาะรูตรงกลาง ขนาดความกว้าง 4 ซม. นำลูกปัดสีน้ำตาลร้อยใส่ไหม ยาว 18 ซม. จำนวน 2 เส้น นำมาติดขอบด้านนอกของวงเพื่อความเรียบร้อยของชิ้นงาน ส่วนด้านในนำลูกปัดสีขาว ร้อยใส่ไหม ยาว 12 ซม. จำนวน 2 เส้น ติดด้านหน้าของวง ตกแต่งด้วยเพชร ลูกปัด ติดห่วงเชื่อมกับตะขอต่างหูให้เรียบร้อย

ภาพที่ 4.18 ต่างหู (Earrings) แบบ A

ขั้นตอนการประดิษฐ์ต่างหู B วัสดุแบบตัดเสื่อกกสีพื้น ขนาดกว้าง x ยาว 8.5 ซม. จำนวน 2 ปลาย ปักลูกปัดเป็นเส้นรัศมีที่ขอบด้านล่าง ลูกปัด สีทองแดง, น้ำตาลเข้ม และน้ำตาลอ่อน อย่างละ 1 เม็ด ให้เห็นเชือกไหม ความยาวเส้นละ 1 นิ้ว ปักมารวมที่จุดกึ่งกลาง จำนวน 17 เส้น แล้ววัสดุแบบเสื่อกกตัด จำนวน 2 ชิ้น เพื่อประกบคู่เพื่อเก็บรายละเอียด และให้เกิดความหนา นำเสื่อกก แบบมีลาย ตัดตามแบบ ความกว้าง 5 ซม. ยาว 6 ซม. จำนวน 2 ชิ้น เพื่อนำมาประกบกับชิ้นงานที่ปักไว้ทั้ง 2 ชิ้น จากนั้นเจาะรู ด้านบน ตัดห่วงและตะขอต่างหูให้เรียบร้อย

ภาพที่ 4.19 ต่างหู (Earrings) แบบ B

ขั้นตอนการประดิษฐ์ต่างหู E วัสดุแบบตัดเสื่อกกสีพื้น ขนาดกว้าง 5 x ยาว 12 ซม. จำนวน 4 ชิ้น ประกบคู่ให้เกิดความหนาและตรงกลางตามด้วยลวดเบอร์ 22 ให้สามารถดัดรูปทรงให้พลิ้วไหว นำเพชรประดับเม็ดให้วางตรงกลาง และตกแต่งด้วยเพชรเม็ดเล็ก ลูกปัดมุก และลูกปัดน้ำตาล ให้สวยงาม จากนั้นเจาะรูด้านบน ตัดห่วงและตะขอต่างหูให้เรียบร้อย

ภาพที่ 4.18 ต่างหู (Earrings) แบบ E

6) ผลงานสำเร็จ

ผลงานเครื่องประดับ แบบ A

ภาพที่ 4.19 ผลงานเครื่องประดับ แบบ A

ผลงานเครื่องประดับ แบบ B

ภาพที่ 4.20 ผลงานเครื่องประดับ แบบ B

ผลงานเครื่องประดับ แบบ E

ภาพที่ 4.21 ผลงานเครื่องประดับ แบบ E

4.1.1.5 สํารวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทางวัฒนธรรม เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด โดยใช้ค่าสถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาอธิบายข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอในรูปแบบตารางประกอบความเรียง โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นข้อคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และ รายได้/เดือน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร เป็นข้อคำถามมาตราส่วน (Rating Scale) จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านการจัดจำหน่าย

4.1.5.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือนโดยแสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.8 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 30

	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	8	26.67
	หญิง	22	73.33
	รวม	30	100
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	3	10.00
	20 - 30 ปี	4	13.33
	31 - 40 ปี	4	13.33
	41 - 50 ปี	2	6.67
	51 - 60 ปี	10	33.34
	60 ปี ขึ้นไป	7	23.33
	รวม	30	100

	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
อาชีพ	นักศึกษา	3	10.00
	เกษตรกร	19	63.34
	รับจ้าง	2	6.66
	ธุรกิจส่วนตัว	4	13.34
	แม่บ้าน	2	6.66
	รวม	30	100
รายได้	ต่ำกว่า 15,000 บาท	3	10
	15,000 – 25,000 บาท	17	56.67
	25,001 – 35,000 บาท	7	23.33
	35,001 – 45,000 บาท	3	10
	รวม	30	100

จากตารางที่ 4.8 แสดงข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมายผู้เข้ารับการอบรม จำนวน 30 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.33 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 26.67 ผู้ตอบแบบสอบถามอยู่ในช่วงอายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.34 รองลงมาคือ 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 23.33 และช่วงอายุ 20 - 30 ปี กับ 31 – 40 ปี เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 13.33 ตามลำดับ อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 63.34 รองลงมาประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 13.34 และนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.00 ตามลำดับ รายได้ต่อเดือนส่วนใหญ่มีรายได้ 15,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมาคือมีรายได้ 25,001 – 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.33 และมีรายได้ 35,001 – 45,000 บาท กับต่ำกว่า 15,000 บาท เท่ากัน คิดเป็นร้อยละ 10 ตามลำดับ

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร แบ่งออกเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ ด้านประโยชน์ใช้สอย และด้านการจัดจำหน่าย

ตารางที่ 4.9 แสดง ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านผลิตภัณฑ์

n = 30

ด้านผลิตภัณฑ์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 การใช้สีของผลิตภัณฑ์	20	9	1	-	-	4.63	0.56	มากที่สุด
2 ลวดลายของผลิตภัณฑ์	21	9	-	-	-	4.70	0.47	มากที่สุด
3 ความคิดสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์	25	5	-	-	-	4.83	0.38	มากที่สุด
4 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์	22	8	-	-	-	4.73	0.45	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย						4.73		มากที่สุด

จากตารางที่ 4.9 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัด

พิจิตร ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ ดังนี้ อันดับ 1 ความคิดสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ อันดับ 2 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ อันดับ 3 ลวดลายของผลิตภัณฑ์ และอันดับสุดท้ายสีสันทนของผลิตภัณฑ์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.83, 4.73, 4.70 และ 4.63 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.10 แสดง ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์

n=30

ด้านความเหมาะสม ของวัสดุที่นำมา ประดิษฐ์	มาก ที่สุด	มาก	ปาน กลาง	น้อย	น้อย ที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับ ความพึง พอใจ
ด้านความเหมาะสม ของวัสดุที่นำมา ประดิษฐ์								
1 วัสดุที่นำมาใช้มี ความน่าสนใจ	23	7	-	-	-	4.67	0.48	มากที่สุด
2 วัสดุที่นำมาตกแต่งมี ความเหมาะสม	24	6	-	-	-	4.63	0.49	มากที่สุด
3 วัสดุมีความคงทนต่อ การใช้งาน	19	11	-	-	-	4.63	0.43	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย						4.64		มากที่สุด

จากตารางที่ 4.10 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับ 1 วัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ อันดับ 2 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม และอันดับสุดท้ายวัสดุมีความคงทนต่อการใช้งาน ที่ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63 และ 4.63 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.11 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

n=30

ด้านการนำไปใช้ประโยชน์	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 การใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ	17	12	1	-	-	4.53	0.57	มากที่สุด
2 การนำไปใช้เป็นของขวัญของที่ระลึก	54	40	6	-	-	4.47	0.48	มากที่สุด
3 ผลิตภัณฑ์สามารถสวมใส่เข้ากับชุดต่าง ๆ ได้	42	51	7	-	-	4.66	0.51	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย						4.55		มากที่สุด

จากตารางที่ 4.11 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับ 1 ผลิตภัณฑ์สามารถสวมใส่เข้ากับชุดต่าง ๆ ได้ อันดับ 2 การใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ และอันดับสุดท้าย การนำไปใช้เป็นของขวัญของที่ระลึก ที่ค่าเฉลี่ย 4.66, 4.53 และ 4.47 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.12 แสดงค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และระดับความพึงพอใจที่มีต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านการจัดจำหน่าย

n=30

ด้านการจัดจำหน่าย	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	ค่าเฉลี่ย	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอกเป็นสินค้า OTOP	19	10	1	-	-	4.60	0.56	มากที่สุด
2 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs	15	15	-	-	-	4.50	0.45	มากที่สุด
3 งานจัดแสดงสินค้า	13	17	-	-	-	4.43	0.38	มากที่สุด
4 ตลาดออนไลน์	14	13	3	-	-	4.37	0.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย						4.48		มากที่สุด

จากตารางที่ 4.12 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ด้านการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับ 1 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดเป็นสินค้า OTOP อันดับ 2 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs อันดับ 3 งานจัดแสดงสินค้า และอันดับสุดท้ายตลาดออนไลน์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.46, 4.50, 4.43 และ 4.37 ตามลำดับ

4.1.2 อภิปรายผล

โครงการวิจัยเรื่อง สีกกไทยโทน : การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยสามารถอภิปรายได้ 3 ประเด็น ดังนี้

4.1.2.1 ลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การศึกษาความหมายและลวดลายผ้าท้องถิ่นของชุมชน สะท้อนความสัมพันธ์แบบพึ่งพาระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ สะท้อนความศรัทธาของชุมชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาและความสัมพันธ์ระหว่างผ้าทอกับความเชื่อ ประเพณี และพิธีกรรม สะท้อนความสัมพันธ์ของครอบครัว โดยเฉพาะบทบาทในการสืบทอดภูมิปัญญาผ่านบทบาทของผู้หญิงจากรุ่นสู่รุ่น สะท้อนความสัมพันธ์ระหว่างผ้าทอกับช่วงชีวิตของคน และสะท้อนถึงความวิริยะอุตสาหะของคนผ่านกระบวนการทอผ้า ลวดลายผ้าท้องถิ่นที่มีการสืบทอด “มรดกทางภูมิปัญญา” ที่มากกว่าของล้าค่า แต่คือการส่งต่อ “เจตนารมณ์” จากรุ่นสู่รุ่น

ผ้าทอในความหมายของคนในชุมชน คือของใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นงานยามว่างที่แสดงถึงความอูสาหะ และสามารถนำมาเป็นสินค้าเพื่อสร้างรายได้และอาชีพ โดยผ่านนโยบายส่งเสริมของผู้นำชุมชน กลุ่มทอผ้าสามารถพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 โดยให้ความสำคัญกับการสนับสนุนมรดกทางวัฒนธรรม โดยเฉพาะผ้าทออันเป็นผลผลิตจากภูมิปัญญาของคนไทยที่มีการสืบทอดมาอย่างยาวนาน ส่วนในด้านการทอผ้าแบบดั้งเดิม คือ การทอผ้าเป็นย้อมและผ้าฝืน ในปัจจุบันยังคงได้รับความนิยมทั้งชายและหญิง คนในชุมชนมีการปรับประยุกต์ด้านผลิตภัณฑ์เพื่อสร้างรายได้และทำให้กลุ่มทอผ้ายืนหยัดได้จนถึงปัจจุบัน

4.1.2.2 การออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

การผลิตผ้าทอเพื่อใช้ในครัวเรือน เช่น ย้อม ไปสู่การสร้างสรรคผลิตภัณฑ์เครื่องประดับจากผ้าทอมือ จึงเป็นการเรียนรู้ร่วมกันของคนในชุมชน ผู้นำชุมชน และผู้วิจัย ในการสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับลวดลายผ้าท้องถิ่น พบว่า คนในชุมชน และผู้นำชุมชนให้ความร่วมมือ เช่น การรวมกลุ่ม

เพื่อพูดคุยถึงความเป็นมา จุดเด่น และจุดที่ควรปรับปรุง ปัจจุบัน หน่วยงานภาครัฐและเอกชนยังไม่มี การส่งเสริม และสนับสนุนให้แก่กลุ่มวิสาหกิจชุมชนผ้าทอพื้นเมือง ตำบลหนองพันจันทร์ อำเภอบ้านคา จังหวัดราชบุรี ในด้านช่องทางการจัดจำหน่าย และการส่งเสริมทางการตลาด

4.1.2.3 ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริม การท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) **ด้านผลิตภัณฑ์** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณาเป็นราย ข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 5 ข้อ ดังนี้ อันดับ ที่ 1 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 2 ความคิดสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 3 ลวดลายของ ผลิตภัณฑ์ อันดับที่ 4 สีสันทของผลิตภัณฑ์ และอันดับสุดท้ายขนาดและสัดส่วนมีความเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.83, 4.73, 4.73, 4.70, และ 4.63 ตามลำดับ เพราะเป็นลวดลายดั้งเดิมของคนในชุมชนทั้งลายเชิง ลาย ชัด และลายดอกแก้ว สามารถนำไปประยุกต์เป็นผลิตภัณฑ์ได้หลายรูปแบบ สอดคล้องกับ ดวงใจ (2562). งานวิจัยเรื่อง “การศึกษาลวดลายผ้าของวัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อการออกแบบเครื่องประดับ จากบ้านหัวเขาจีน อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี” ที่นำลวดลายผ้าท้องถิ่นมาใช้ในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เครื่องประดับ และเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ของชุมชน ที่สามารถทำได้จริง มีความแข็งแรง และสามารถใช้งานในชีวิตประจำวันได้

2) **ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ ค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านความเหมาะสม ของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 วัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ อันดับที่ 2 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม และอันดับสุดท้ายวัสดุที่มีความคงทนต่อการใช้งาน ที่ ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63, และ 4.63 ตามลำดับ เพราะวัสดุที่นำมาประดิษฐ์เป็นผ้าในท้องถิ่น สามารถเพิ่ม มูลค่าและสร้างรายได้ให้คนในชุมชน แต่ผ้าทอมือของตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์เป็นผ้าฝ้ายและผ้าหน้าแคบ อยู่ที่ประมาณ 30 เซนติเมตร จึงมีจำกัดในการออกแบบและการตัดเย็บ สอดคล้องกับ ทรงพันธ์ (2558) งานวิจัยเรื่อง “ฝ้ายกนครศรีธรรมราชเพื่อประยุกต์สู่การออกแบบเครื่องประดับ” ที่มีการเพื่อประยุกต์ผ้า มาเป็นวัสดุในการออกแบบเครื่องประดับ มุ่งเน้นลวดลายกรวยเชิงที่ปรากฏบนผืนผ้าที่มีความโดดเด่นใน การใช้เส้นพุ่งพิเศษ โดยใช้เส้นเงินหรือทองสอดประสานในเนื้อทำให้เกิดลักษณะโดดเด่นสะดุดตา ซึ่ง ทำให้รูปแบบเครื่องประดับมีความเป็นเอกลักษณ์แตกต่างจากสินค้าในท้องตลาด อีกทั้งยังเป็นการเพิ่ม มูลค่าให้กับสินค้าของชุมชน

3) **ด้านประโยชน์ใช้สอย** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านประโยชน์ใช้สอย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 การใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ อันดับที่ 2 การนำไปเป็นของขวัญของที่ระลึก และอันดับสุดท้ายผลิตภัณฑ์สามารถสวมใส่เข้ากับชุดต่าง ๆ ได้ ที่ค่าเฉลี่ย 4.66, 4.53, และ 4.47 ตามลำดับ เพราะคนในชุมชนได้ลงมือปฏิบัติงานจริง เกิดการเรียนรู้ สร้างความเข้าใจ สามารถสร้างทักษะให้แก่ผู้ที่เข้ารับการฝึกอบรม สอดคล้องกับ ใจภักดี (2562). งานวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอตีนจกแม่แจ่มเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน” ที่เป็นการนำทุนทางวัฒนธรรมมาต่อยอดแนวคิดใหม่ และถ่ายทอดผลการวิจัยในการออกแบบผลิตภัณฑ์สู่สาธารณะเพื่อพัฒนาและส่งเสริมสินค้าตามนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์

4) **ด้านการจัดจำหน่าย** โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจในด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ ดังนี้ อันดับที่ 1 งานจัดแสดงสินค้าเครื่องประดับ อันดับที่ 2 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดเป็นสินค้า OTOP อันดับที่ 3 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs และอันดับสุดท้ายตลาดออนไลน์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.60, 4.50, 4.43, และ 4.37 ตามลำดับ เพราะเป็นผลิตภัณฑ์ที่สามารถสร้างรายได้ ทางกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ทางกลุ่มมีการจัดตั้งการถ่ายทอดภูมิปัญญาเพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับลูกหลานและคนในชุมชน สอดคล้องกับ สุภารีย์ (2555) งานวิจัยเรื่อง “กรอบแนวคิดทางการออกแบบเครื่องประดับเชิงอนุรักษ์วัฒนธรรมไทยผ่านการสื่อความหมายด้วยรูปสัญลักษณ์และความหมายสัญลักษณ์” ที่เน้นการออกแบบเครื่องประดับจากผ้าไทย โดยการสร้างเรื่องราวหรือที่มาให้คุณค่าทางศิลปวัฒนธรรมกับผลิตภัณฑ์ซึ่งจะส่งผลโดยตรงต่อการสร้างรายได้ในเชิงพาณิชย์ศิลป์ โดยเพื่อเป็นทางเลือกในการออกแบบให้กับกลุ่มลูกค้าในแต่ละวัยและเป็นแนวทางการศึกษาและพัฒนาให้ช่างผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และผู้ที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบต่อไป

4.2 โครงการวิจัยย่อยที่ 2

ผลการดำเนินงานโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจและสังคมกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ประกอบไปด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจดังต่อไปนี้

4.2.1 ผลการศึกษาข้อมูลการผลิตเสื่อกกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

จากการศึกษาข้อมูลการผลิตเสื่อกกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร โดยการศึกษาข้อมูลหัตถกรรมเกี่ยวกับเสื่อกก ชุมชนบึงนาราง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ เว็บไซต์ ฯลฯ สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและช่างทอเสื่อกก จำนวน 5 ท่าน เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา เทคนิคการทอ ลวดลาย ความหมาย และสัญลักษณ์ของเสื่อกก นำผลมาวิเคราะห์ลวดลายเสื่อกกตัวอย่าง เพื่อแยกองค์ประกอบ รูปแบบ สีเส้น และโครงสร้างของศิลปะเรขาคณิต จากนั้นทดลองออกแบบลายเสื่อกกด้วยศิลปะเรขาคณิต โดยใช้เทคนิคการวาด การพิมพ์ การตัดแปะ ฯลฯ และนำเสนอผลงานการออกแบบลายเสื่อกกต่อช่างทอเสื่อกกและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อรับคำวิจารณ์ และข้อเสนอแนะ พบว่า

4.2.1.1 ข้อมูลเกี่ยวกับเสื่อกก ชุมชนบึงนาราง จังหวัดพิจิตร มีประวัติความเป็นมา ของเสื่อกกเป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของชุมชนบึงนาราง จังหวัดพิจิตร สันนิษฐานว่าการทอเสื่อกกเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยชาวบ้านในชุมชนบึงนารางได้เรียนรู้เทคนิคการทอเสื่อกกจากชาวมอญที่อพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร

4.2.1.2 มีเอกลักษณ์เสื่อกกบึงนารางมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ทอด้วยกที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในท้องถิ่น เส้นกมีความเหนียว นุ่ม ทนทาน ลวดลายบนเสื่อกกมักใช้ศิลปะเรขาคณิตที่เรียบง่ายแต่แฝงไปด้วยความงดงาม สีเส้นที่ใ้หมักเป็นสีธรรมชาติ เช่น สีน้ำตาล สีเขียว สีเหลือง

4.2.1.3 กรรมวิธีการทอเสื่อกกเริ่มจากการนำกมาตากแดดให้แห้ง จากนั้นนำมาแช่น้ำ เพื่อให้กมีความนุ่ม ยืดหยุ่น นำกมาผ่าเป็นเส้นบาง ๆ แล้วนำมาย้อมสี จากนั้นนำมาขึ้นกึ่งและทอเป็นลวดลายตามต้องการ การออกแบบลวดลายบนเสื่อกกบึงนารางมีหลากหลาย เช่น ลายดอกบัว ลายปลา ลายนก ลายเรขาคณิต ลวดลายเหล่านี้มักมีความหมายและสัญลักษณ์ที่ตีความ เช่น ลายดอกบัว หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง ลายปลา หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ บทบาทในชุมชน เสื่อกกเป็นงาน

หัตถกรรมที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนบึงนาราง ช่วยให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการเกษตร เสือกกยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานมงคลต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่

4.2.1.4 สถานการณ์ปัจจุบัน เสือกกบึงนารางเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น วัตถุดิบในการทอลดลง คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้เทคนิคการทอเสือกก

4.2.1.5 แนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้เทคนิคการทอเสือกก พัฒนาการออกแบบลวดลายให้มีความทันสมัย และสนับสนุนการตลาดและช่องทางจำหน่าย

การทอเสือก

1. อุปกรณ์การทอ

- โครงกี่
- ฟืมทอเสือกขนาดความกว้างที่ต้องการ
- ไม้ไผ่เหลาแบน ปลายแหลม ขนาดกว้าง 1.5 ซม. ยาว 90 ซม. หนา 2.5 มม.
- กรรไกร 1 ด้าม
- สมุด ดินสอ
- ยางลบ
- ดินสอสี
- รูปแบบลวดลายที่ต้องการ
- กระดาษกราฟ
- เชือกไนลอน ขนาดกลมผ่าศูนย์กลาง 2.5 มม. ยาว 5 เมตร

2. วัตถุดิบ

- เชือกเอ็นไนลอนขนาด 1.5 มม. ทำเส้นด้ายยืน 200 เมตร 2 กลุ่ม
- เส้นกกลมผ่าซีกย้อมสี 5 สี ๆ ละ ½ กก. และสีขาวธรรมชาติ 3.5 กก. ใช้ทำเส้นพุ่ง

3. การออกแบบ ลาย/ขยายลายและการแกะลายลงบนกระดาษกราฟ

- การคำนวณจำนวนเส้นยืนที่ตรงกับจำนวนตารางและความยาวที่ต้องการ พร้อมเพื่อ

หัดสั้นหลังการทอ

- การเตรียมเส้นยืนพร้อมการม้วนเข้ากี่
- การร้อยเส้นยืนเข้าตะกอกและฟันหวี
- การผูก/ปรับแต่ง

4. หน้าที่งานก่อนการทอ

- การทอทดสอบความกว้างของหน้าเสื่อเมื่อเลือกรูปแบบลวดลายและเลือกจัดขนาดเส้นกนก แล้วกระดาษตารางกราฟ ที่เกี่ยวข้องของความละเอียดของฟันหวี และเส้นกนกขนาดที่ข้อยให้เล็ก ซึ่งจะระบุจำนวนเส้นเอ็นในล่อน (เส้นยืน) จำนวนช่องฟันหวี (แผ่นไม้ฝาร่องและเจาะรู ที่ใช้ร้อย / เรียงเส้นยืน ให้เรียงเส้นตามลำดับและสัมพันธ์กับตารางกราฟทำเครื่องหมาย X และแต้ม / ระบายสีตามประสงค์ สะท้อนความสวยงามเด่นชัดเหมาะสมคือ

- การแต้มพื้นที่โดยรอบด้วยลวดลายที่เป็นร่องลงมาด้วยโครงสร้างการขีดสานที่เป็นพื้นหรือจุดเล็ก ๆ แต่เรียบและสม่ำเสมอกันแต่โดยทั่วไปจะนิยมใช้จุดตาหมากรุกแต้มไปตามพื้นที่รอบ ๆ ตัวภาพหลักหรือพื้นที่เป็นลายทาง

4.2.2 ผลการออกแบบลวดลายเลือกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเลือก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเลือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปิงนาราง จังหวัดพิจิตร การออกแบบลวดลายเลือกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต และความหมายของลวดลายรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและช่างทอเลือกจำนวน 5 ท่าน นำผลมาวิเคราะห์ลวดลายเลือกตัวอย่าง และทำการทดลองออกแบบลายเลือกด้วยศิลปะเรขาคณิต ได้แก่ รูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค จากนั้นนำเสนอผลงานการออกแบบต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเลือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปิงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ดังนี้

4.2.2.1 วิเคราะห์การออกแบบลายเลือกด้วยศิลปะเรขาคณิตสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอปิงนาราง จังหวัดพิจิตร ดังนี้

1) องค์ประกอบของศิลปะเรขาคณิต

1.1) เส้น: เส้นตรง เส้นโค้ง เส้นหยัก เส้นประ

1.2) รูปร่าง: รูปทรงเรขาคณิตพื้นฐาน เช่น สามเหลี่ยม สี่เหลี่ยม

วงกลม วงรี

1.3) รูปทรง: รูปทรงเรขาคณิตที่ซับซ้อน เช่น ดาว ห้าเหลี่ยม รูปทรง

สามมิติ

1.4) สี: สีพื้น สีสดใส สีโทนอ่อน สีโทนเข้ม

1.5) พื้นผิว: พื้นผิวเรียบ พื้นผิวขรุขระ พื้นผิวเงา

- 2) ลวดลาย
- 2.1) ลายเรขาคณิตแบบดั้งเดิม: ลายดอกบัว ลายปลา ลายนก ลาย
ก้างปลา
- 2.2) ลายเรขาคณิตแบบสมัยใหม่: ลายโมเดิร์น ลายกราฟิก ลายสาม
มิติ
- 2.3) ลายผสมผสาน: ลายเรขาคณิตผสมผสานกับลายดอกไม้ ลายสัตว์
ลายธรรมชาติ
- 3) เทคนิค
- 3.1) การใช้เส้น: การใช้เส้นหนา เส้นบาง เส้นประ เส้นโค้ง เพื่อสร้าง
มิติและลวดลาย
- 3.2) การใช้สี: การใช้สีสดใส สีโทนอ่อน สีโทนเข้ม เพื่อสร้างความ
โดดเด่น สวยงาม
- 3.3) การใช้พื้นผิว: การใช้พื้นผิวเรียบ พื้นผิวขรุขระ พื้นผิวเงา เพื่อ
สร้างความน่าสนใจ
- 4) ตัวอย่างการวิเคราะห์
- 4.1) ลายเสื้ออกแบบดั้งเดิม
- 4.1.1) องค์ประกอบ: เส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว
- 4.1.2) ลวดลาย: ลายดอกบัว ลายปลา ลายนก ลายก้างปลา
- 4.1.3) เทคนิค: การใช้เส้นหนา เส้นบาง การใช้สีสดใส การ
ใช้พื้นผิวเรียบ
- 4.2) ลายเสื้ออกแบบสมัยใหม่
- 4.2.1) องค์ประกอบ: เส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว
- 4.2.2) ลวดลาย: ลายโมเดิร์น ลายกราฟิก ลายสามมิติ
- 4.2.3) เทคนิค: การใช้เส้นโค้ง การใช้สีสดใสและสีโทนอ่อน
การใช้พื้นผิวเรียบและพื้นผิวเงา
- 4.3) ลายเสื้ออกแบบผสมผสาน
- 4.3.1) องค์ประกอบ: เส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว
- 4.3.2) ลวดลาย: ลายเรขาคณิตผสมผสานกับลายดอกไม้ ลาย
สัตว์ ลายธรรมชาติ

4.3.3) เทคนิค: การใช้เส้นหนา เส้นบาง การใช้สีสัมผัส การใช้พื้นผิวเรียบ

สรุป: การออกแบบลายเสื้อกักด้วยศิลปะเรขาคณิต มีองค์ประกอบ หลักๆ คือ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ลวดลายเสื้อกักมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการและความคิดสร้างสรรค์ เทคนิคการออกแบบมีหลากหลาย เช่น การใช้เส้น การใช้สี การใช้พื้นผิว การออกแบบลายเสื้อกักที่ดี ควรคงเอกลักษณ์ของเสื้อกักบึงนาราง ตรงกับความต้องการของตลาด และมีความสวยงาม ทันสมัย

4.2.2.2 การวิเคราะห์การออกแบบลายเสื้อกักสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่ และเสื้อกักแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค ดังนี้

1) ลายจระเข้

1.1) องค์ประกอบ: เส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว

1.2) เทคนิค:

- 1.2.1) การใช้เส้นหนา เส้นบาง เพื่อสร้างมิติและลวดลาย
- 1.2.2) การใช้สีสัมผัสหรือสีโทนเข้ม เพื่อสร้างความโดดเด่น
- 1.2.3) การใช้พื้นผิวเรียบหรือพื้นผิวขรุขระ เพื่อสร้างความ

น่าสนใจ

1.3) ความหมาย: สัญลักษณ์ของพลัง ความกล้าหาญ และความอุดม

สมบูรณ์

2) ลายต้นไม้

2.1) องค์ประกอบ: เส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว

2.2) เทคนิค:

- 2.2.1) การใช้เส้นโค้ง เส้นหยัก เพื่อสร้างรูปทรงต้นไม้
- 2.2.2) การใช้สีสัมผัส สีโทนอ่อน เพื่อสร้างความสวยงาม
- 2.2.3) การใช้พื้นผิวเรียบ เพื่อสร้างความรู้สึกลื่นคลาย

2.3) ความหมาย: สัญลักษณ์ของชีวิต การเจริญเติบโต และความอุดม

สมบูรณ์

3) ลายดอกบุนนาค

3.1) องค์ประกอบ: เส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว

3.2) เทคนิค:

3.2.1) การใช้เส้นโค้ง เส้นหยัก เพื่อสร้างกลีบดอก

3.2.2) การใช้สีสันสดใส สีโทนอ่อน เพื่อสร้างความสวยงาม

3.2.3) การใช้พื้นผิวเรียบ เพื่อสร้างความรู้สึกร่มรื่น

3) ความหมาย: สัญลักษณ์ของความงาม ความเจริญรุ่งเรือง และความ

ร่ำรวย

4.2.2.3 แนวทางการออกแบบลายเสื้ออก ควรมีการผสมผสานลายเรขาคณิต รูป
จระเข้ ต้นไม้ และดอกบุนนาค เข้าด้วยกัน

4.2.2.4 ออกแบบลายให้คงเอกลักษณ์ของเสื้ออกบึงนาราง ออกแบบลายให้ตรงกับความต้องการของตลาดออกแบบลายให้มีความสวยงาม ทันสมัย และสื่อความหมายที่ดี

4.2.3 แนวคิดการออกแบบ

จากการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเสื้ออก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออก
แปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ออกแบบลายเสื้อที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนเอกลักษณ์
ของอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ผ่านสัญลักษณ์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ จระเข้ ต้นไม้สระหลวง และ
ดอกบุนนาค ด้วย Geometric Art และออกแบบลายเสื้อที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนเอกลักษณ์ของอำเภอบึง
นาราง จังหวัดพิจิตร ผ่านสัญลักษณ์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ จระเข้ ต้นไม้สระหลวง และดอกบุนนาค
ดังนี้

4.2.3.1 แนวคิดการออกแบบ โดยใช้เทคนิค Geometric Art เน้นเส้นสาย รูปทรง และ
ลวดลายเรขาคณิต ดังนี้

1) ลายจระเข้เรขาคณิต: ออกแบบลายจระเข้โดยใช้เส้นเรขาคณิต ผสมผสานกับ
สีสันสดใส

2) ลายต้นไม้เรขาคณิต: ออกแบบลายต้นไม้โดยใช้รูปทรงเรขาคณิต ผสมผสาน
กับสีโทนอ่อน

3) ลายดอกบุนนาคเรขาคณิต: ออกแบบลายดอกบุนนาคโดยใช้เส้นโค้ง
ผสมผสานกับสีสันสดใส

สรุป: การออกแบบลายเสื้ออกด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค สามารถทำได้
โดยผสมผสานองค์ประกอบของศิลปะเรขาคณิต เทคนิคการออกแบบ และความหมายของลวดลาย เข้า
ด้วยกัน แนวทางการออกแบบควรคงเอกลักษณ์ของเสื้ออกบึงนาราง ตรงกับความต้องการของตลาด และ
มีความสวยงาม ทันสมัย สื่อความหมายที่ดี

4.2.3.2 แนวทางการออกแบบลายเสื้ออกให้ทันสมัย

- 1) ศึกษาเทรนด์: ศึกษาเทรนด์การออกแบบลายผ้าและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับลายเสื้ออก
- 2) ผสมผสานลวดลาย: ผสมผสานลวดลายเรขาคณิตแบบดั้งเดิมกับลายสมัยใหม่
- 3) ใช้สีสดใส: ใช้สีสดใสหรือสีโทนพาสเทล เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ
- 4) เพิ่มลูกเล่น: เพิ่มลูกเล่นให้กับลายเสื้ออก เช่น การใช้เทคนิคการทอแบบพิเศษ การใช้ลูกบิด หรือการปักลาย
- 5) ใช้งานกราฟิก: ใช้งานกราฟิก รูปภาพ หรือตัวอักษร เพื่อเพิ่มความทันสมัย

เช่น

- 5.1) ลายเรขาคณิตแบบโมเดิร์น
- 5.2) ลายกราฟิกแบบมินิมอล
- 5.3) ลายดอกไม้แบบสไตล์ลิช
- 5.4) ลายสัตว์แบบการ์ตูน
- 5.5) ลายตัวอักษรหรือคำคม

6) เครื่องมือ:

- 6.1) โปรแกรมออกแบบ
- 6.2) ซอฟต์แวร์สร้างลาย
- 6.3) เว็บไซต์ออกแบบลาย

7) ข้อควรระวัง:

- 7.1) คงเอกลักษณ์ของเสื้ออกบึงนาราง
- 7.2) คงความเรียบง่าย
- 7.3) คงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

4.2.3.3 ประโยชน์ที่ได้จากการออกแบบลายเสื้ออกสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร (ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค)

- 1) เพิ่มมูลค่าสินค้า: ลายเสื้ออกที่ออกแบบใหม่ สวยงาม ทันสมัย ดึงดูดความสนใจของผู้บริโภค ส่งผลให้ราคาสินค้าเสื้ออกสูงขึ้น
- 2) เพิ่มช่องทางจำหน่าย: ลายเสื้ออกที่ทันสมัย สามารถจำหน่ายในช่องทางที่หลากหลาย เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านขายสินค้าออนไลน์ ห้างสรรพสินค้า

3) เพิ่มรายได้: การจำหน่ายเสื่อกกที่มีลายสวยงาม ทันสมัย จะช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

4) สร้างงาน: การผลิตเสื่อกกที่มีลายสวยงาม ทันสมัย ต้องการแรงงานมากขึ้น ส่งผลให้เกิดการจ้างงานในชุมชน

5) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น: ลายเสื่อกกที่ออกแบบใหม่ ผสมผสานศิลปะเรขาคณิต รูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ที่มีความหมายดีงาม ช่วยส่งเสริมและสืบสานภูมิปัญญาท้องถิ่น

6) พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน: การออกแบบลายเสื่อกกใหม่ ช่วยเพิ่มรายได้ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ส่งผลให้เศรษฐกิจในชุมชนดีขึ้น

7) สร้างชื่อเสียง: ลายเสื่อกกที่ออกแบบใหม่ สวยงาม ทันสมัย ช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และจังหวัดพิจิตร

8) ดึงดูดนักท่องเที่ยว: ลายเสื่อกกที่ออกแบบใหม่ สวยงาม ทันสมัย ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเยี่ยมชมและซื้อสินค้าในชุมชน

9) ตัวอย่าง:

9.1) เสื่อกก ลายจระเข้ สื่อถึงความแข็งแกร่ง อำนาจ

9.2) เสื่อกก ลายต้นไม้ สื่อถึงความอุดมสมบูรณ์ ชีวิต

9.3) เสื่อกก ลายดอกบุนนาค สื่อถึงความรุ่งเรือง ความงาม

สรุป: การออกแบบลายเสื่อกกสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร (ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค) มีประโยชน์หลายประการ เช่น เพิ่มมูลค่าสินค้า เพิ่มช่องทางจำหน่าย เพิ่มรายได้ สร้างงาน ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สร้างชื่อเสียงและดึงดูดนักท่องเที่ยว

4.2.3.4 ปัญหาการออกแบบลายเสื่อกกสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร (ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค)

1) ทักษะการออกแบบ: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจไม่มีทักษะการออกแบบลายเสื่อกกที่ทันสมัย

2) เทคโนโลยี: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจไม่มีเทคโนโลยีที่เพียงพอสำหรับการออกแบบลายเสื่อกก

3) ข้อมูล: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเทรนด์ลายเสื่อกก

- 4) วัตถุประสงค์: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจหาซื้อวัตถุดิบสำหรับการออกแบบลายเสื้ออกได้ยาก
- 5) ตลาด: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจหาตลาดสำหรับจำหน่ายเสื้ออกที่มีลายใหม่ได้ยาก
- 6) การแข่งขัน: กลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจเผชิญการแข่งขันจากผู้ผลิตเสื้ออกเจ้าอื่น ๆ

4.2.3.5 แนวทางการแก้ไข:

- 1) พัฒนาศักยภาพ: พัฒนาทักษะการออกแบบลายเสื้ออกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 2) สนับสนุนเทคโนโลยี: สนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับการออกแบบลายเสื้ออกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 3) จัดหาข้อมูล: จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับเทรนด์ลายเสื้ออกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 4) สนับสนุนวัตถุดิบ: สนับสนุนวัตถุดิบสำหรับการออกแบบลายเสื้ออกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน
- 5) พัฒนาตลาด: พัฒนาตลาดสำหรับจำหน่ายเสื้ออกที่มีลายใหม่
- 6) พัฒนาการแข่งขัน: พัฒนาคุณภาพสินค้าและสร้างจุดเด่นให้กับเสื้ออกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น

- 6.1) ฝึกอบรมการออกแบบลายเสื้ออก
- 6.2) จัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการออกแบบลายเสื้ออก
- 6.3) ศึกษาดูงานเกี่ยวกับเทรนด์ลายเสื้ออก
- 6.4) จัดหาเส้นกึ่งที่มีสีสันทากหลาย
- 6.5) หาช่องทางจำหน่ายเสื้ออกออนไลน์
- 6.6) พัฒนาคุณภาพการทอเสื้ออก
- 6.7) ออกแบบลายเสื้ออกให้มีความแปลกใหม่

สรุป: การออกแบบลายเสื้ออกสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร (ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค) เผชิญปัญหาด้านทักษะ เทคโนโลยี ข้อมูล วัตถุประสงค์ ตลาด และการแข่งขัน แนวทางแก้ไขคือ พัฒนาศักยภาพ สนับสนุนเทคโนโลยี จัดหาข้อมูล สนับสนุนวัตถุดิบ พัฒนาตลาด และพัฒนาการแข่งขัน

แนวคิดการออกแบบลวดลายเสื่อกก
 รูปแบบที่ 1 Geometric Art
 จากแนวความคิดตราประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 4.22 ลักษณะตราประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 4.23 Geometric Art รูปต้นไม้ริมน้ำ

ประกอบด้วย

1. สระ เมืองสระหลวง ซึ่งเป็นชื่อเดิมของจังหวัด ตามพงศาวดารเหนือ กล่าวว่าเมืองนี้เป็นเมืองโบราณสมัยขอมและเป็นหัวเมืองเอกตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย มีพญาโคตรระบองเป็นผู้สร้างเมือง
2. ต้นโพธิ์ วัดโพธิ์ประทับช้าง “สมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ที่ 8” หรือพระเจ้าเสือหรือขุนหลวงสรศักดิ์ ระหว่างครองกรุงศรีอยุธยาที่พระองค์ได้เสด็จมาคล้องช้างเมืองพิจิตร เลยไปเยี่ยมมาตุภูมิเดิมที่หมู่บ้านโพธิ์ประทับช้าง โปรดเกล้าฯ ให้สร้างพระอารามขึ้นที่ตำบลโพธิ์ประทับช้าง

ตารางกราฟ
Geometric Art รูปต้นไม้โพธิ์ริมสระหลวง

ภาพที่ 4.24 Geometric Art รูปต้นไม้โพธิ์ริมสระหลวง

รูปแบบที่ 2 Nature Geometric
จากแนวความคิดต้นไม้ประจำจังหวัดพิจิตร

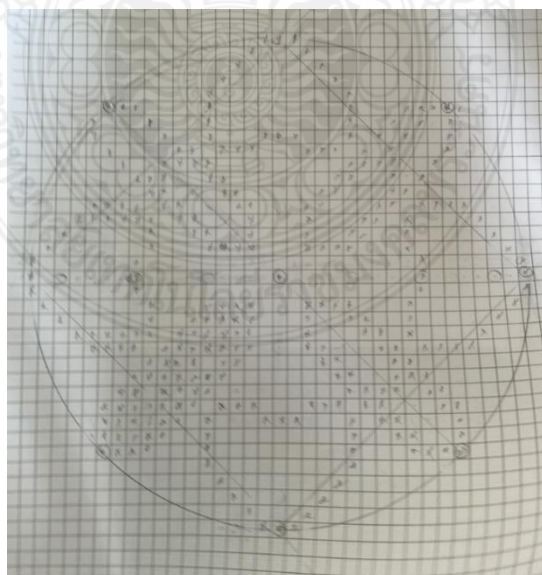
ภาพที่ 4.25 ลักษณะดอกบุรณาคที่มาจากต้นไม้
ประจำจังหวัดพิจิตร

ภาพที่ 4.26 Nature Geometric ดอกบุรณาค

ลายดอกบุรณาค มีมาจากต้นบุรณาค ต้นไม้ประจำจังหวัดพิจิตร บุรณาค เป็นต้นไม้ยืนต้น เนื้อ
แข็ง กลิ่นหอม ซึ่งมีดอกไม้เป็นเอกลักษณ์ ดอกสีขาว มีกลีบดอก 4 กลีบ ด้านในมีเกสรวงกลม สีเหลือง
งอมส้ม

ตารางกราฟ
Nature Geometric ดอกบุรณาค

ภาพที่ 4.27 Nature Geometric ดอกบุรณาค

รูปแบบที่ 3 Animal Geometric
จากแนวความคิดเมืองชาละวัน(จระเข้) สัตว์น้ำประจำจังหวัดพิจิตร

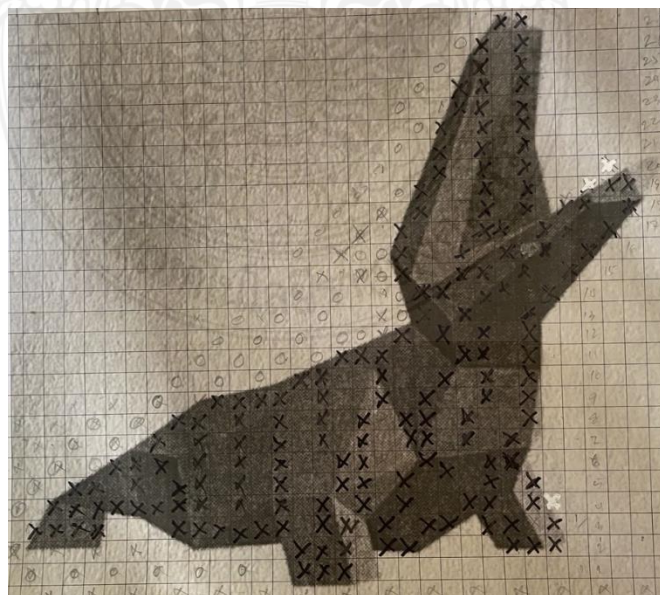
ภาพที่ 4.28 ลักษณะจระเข้น้ำจืด

ภาพที่ 4.29 Animal Geometric รูปจระเข้

จังหวัดพิจิตร มีตำนานที่ข้องเกี่ยวกับจระเข้น้ำจืดจนเป็นที่เลื่องลือ คือตำนานเมืองชาละวัน ซึ่งตรงกับพระราชนิพนธ์ บทละครนอกของรัชกาลที่ 2 พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เรื่องไกรทอง จังหวัดพิจิตรจึงได้ชื่อว่ามี ความเกี่ยวข้องข้องกับจระเข้น้ำจืด หลายคนรู้จักจังหวัดพิจิตรเนื่องจากเป็นเมืองพญาชาละวัน ดังนั้น จึงได้กำหนดประกาศให้สัตว์น้ำชนิดนี้เป็นสัตว์น้ำประจำจังหวัดพิจิตร เมื่อวันที่ 29 มกราคม 2558

ตารางกราฟ
Animal Geometric รูปจระเข้

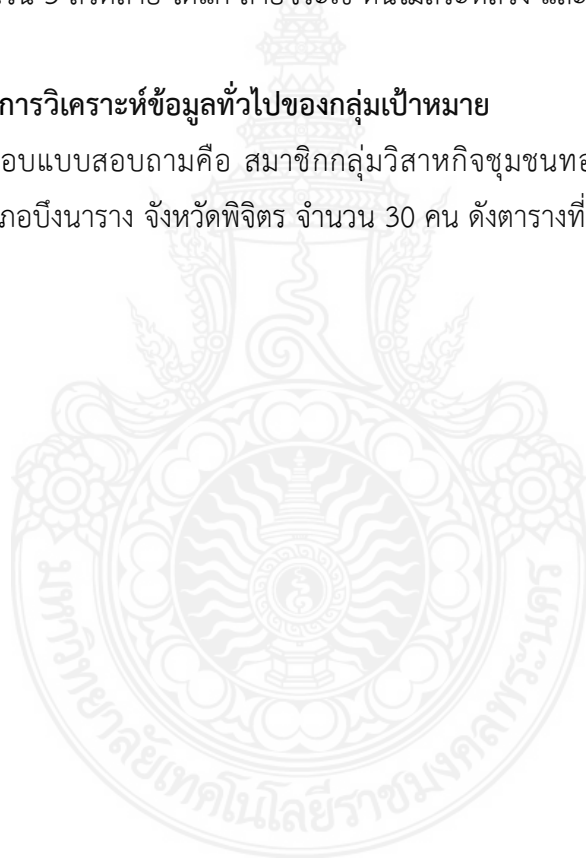
ภาพที่ 4.30 Animal Geometric รูปจระเข้

4.2.4 ผลการศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อก๊โดยใช้ศิลปะ เรขาคณิต

ผลการศึกษาความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อก๊แปรรูป ตำบล ห้วย
แก้ว อำเภอปัว จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุเสื้อก๊ลวดลายโดย
ใช้ศิลปะเรขาคณิต ทำการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อก๊แปรรูป
ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปัว จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน เพื่อเป็นแนวทางให้นำลวดลายไปพัฒนา
ผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อก๊โดย
ใช้ศิลปะเรขาคณิต จำนวน 3 ลวดลาย ได้แก่ ลายจระเข้ ต้นไม้สระหลวง และลายดอกบุนนาค

4.2.4.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ผู้ตอบแบบสอบถามคือ สมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อก๊แปรรูป
ตำบล ห้วยแก้ว อำเภอปัว จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ดังตารางที่ 4.1 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

(N =30)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	30	100.00
ชาย	-	-
2. อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	-	-
21-30 ปี	-	-
31-40 ปี	-	-
41-50 ปี	12	40.00
51-60 ปี	10	33.33
มากกว่า 60 ปี	8	26.67
3. การศึกษา		
ประถมศึกษา	10	33.33
มัธยมศึกษา	15	50.00
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	5	16.67
ปริญญาตรี	-	-
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
4. อาชีพ		
แม่บ้าน	7	23.33
ข้าราชการ	-	-
รับจ้าง	6	20.00
ค้าขาย	5	16.67
เกษตรกร	12	40.00
อื่น ๆ โปรดระบุ	-	-

ตารางที่ 4.13 (ต่อ)

(N =30)

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
5. รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	-	-
ต่ำกว่า 5,000 บาท	5	16.67
5,000 - 10,000 บาท	12	40.00
10,000 - 15,000 บาท	10	33.33
15,000 - 20,000 บาท	3	10.00
มากกว่า 20,000 บาท	-	-

จากตารางที่ 4.13 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน จำแนกได้ดังนี้
 เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100.00
 อายุ พบว่า ส่วนใหญ่ อายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาอายุ 51 - 60 ปี
 คิดเป็นร้อยละ 33.33 และอายุมากกว่า 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67
 การศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.33 ระดับรองลงมา
 ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 50.00 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 16.67
 อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาแม่บ้าน คิดเป็น
 ร้อยละ 23.33 รับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 20.00 และค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 16.67
 รายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,000 - 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 40.00 บาท
 รองลงมา 10,000 - 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.33 ต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.67 และ
 15,000-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10.00

4.2.4.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลดตายเสือกโดยใช้ศิลปะ เรขาคณิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัด พิจิตร

ผลการประเมินพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลดตายเสือกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต กลุ่ม
 วิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสือกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ผู้เข้า
 อบรม จำนวน 30 คน โดยใช้เกณฑ์แปลความหมายของค่าเฉลี่ยระดับความคิดเห็นของผู้เข้าอบรม ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.50 - 5.00	พึงพอใจมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.50 - 4.49	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.50 - 3.49	พึงพอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.50 - 2.49	พึงพอใจน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.49	พึงพอใจน้อยที่สุด

ตารางที่ 4.14 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้ออกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้านการออกแบบลวดลายมีลักษณะเฉพาะถิ่น

(N =30)

รายละเอียดการประเมิน ลวดลายเสื้ออก โดยใช้ศิลปะเรขาคณิต	ลายจระเข้	ลายต้นโพธิ์ริมสระ หลวง	ลายดอก บุนนาค	ระดับ ความพึงพอใจ
				
ด้านการออกแบบลวดลายมีลักษณะเฉพาะถิ่น				
1. การออกแบบลวดลายสื่อ ความหมายชัดเจน และมีการ นำวัฒนธรรมชุมชนมา ประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.63	4.57	4.60	มากที่สุด
2. การออกแบบลวดลายมี ความแปลกใหม่ และสวยงาม	4.57	4.60	4.63	มากที่สุด
3. การออกแบบลวดลายมี ความทันสมัย	4.53	4.53	4.70	มากที่สุด

ตารางที่ 4.14 (ต่อ)

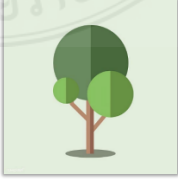

(N =30)

รายละเอียดการประเมิน ลวดลายสี่กนก โดยใช้ศิลปะเรขาคณิต	ลายจระเข้	ลายต้นโพธิ์ริมสระ หลวง	ลายดอก บุรณาค	ระดับ ความพึงพอใจ
				
4. การออกแบบลวดลายมี รูปแบบสอดคล้องกับความ ต้องการ	4.67	4.63	4.73	มากที่สุด
5. การออกแบบลวดลายมี ความซับซ้อนและความ ละเอียด	4.60	4.60	4.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.60	4.59	4.67	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.14 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการออกแบบลวดลายมีลักษณะเฉพาะถิ่น ลายดอกบุรณาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 รองลงมา ลายจระเข้ มีค่าเฉลี่ย 4.60 และลายต้นโพธิ์ริมสระหลวง มีค่าเฉลี่ย 4.59

ตารางที่ 4.15 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายสี่กนกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และสี่กนกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร ด้านการนำไปใช้ประโยชน์

(N =30)

รายละเอียดการประเมิน ลวดลายสี่กนกโดยใช้ศิลปะ เรขาคณิต	ลายจระเข้	ลายต้นโพธิ์ริมสระ หลวง	ลายดอก บุรณาค	ระดับ ความพึงพอใจ
				
ด้านการนำไปใช้ประโยชน์				
1. ลวดลายสามารถนำไปใช้ ประโยชน์ได้	4.53	4.50	4.57	มากที่สุด

ตารางที่ 4.15 (ต่อ)

(N =30)

รายละเอียดการประเมินลวดลาย เสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต	ลายจระเข้	ลายต้นโพธิ์ริมสระ หลวง	ลายดอก บุนนาค	ระดับ ความพึงพอใจ
				
2. ลวดลายสามารถนำไปสร้างบน ผลิตภัณฑ์เสื่อกกได้	4.53	4.53	4.60	มากที่สุด
3. ลวดลายมีความเป็นไปได้ในการ พัฒนาเป็นสินค้าและจำหน่ายได้	4.53	4.50	4.67	มากที่สุด
4. ลวดลายมีความสะดวก สบาย ในการนำไปใช้งาน	4.53	4.60	4.70	มากที่สุด
5. ลวดลายตอบสนององความ ต้องการของผู้ใช้งาน	4.53	4.57	4.63	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.57	4.54	4.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.3 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ประโยชน์ ลายดอกบุนนาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63 รองลงมา ลายจระเข้ มีค่าเฉลี่ย 4.57 และลายต้นโพธิ์ริมสระหลวง มีค่าเฉลี่ย 4.54

ตารางที่ 4.16 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้านวิทยากร

(N =30)

ด้านวิทยากร	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	4.80	มากที่สุด
2. สนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง	4.77	มากที่สุด
3. มีมนุษยสัมพันธ์	4.83	มากที่สุด
4. ตรงต่อเวลา	4.70	มากที่สุด
5. มีวิธีการสอนที่น่าสนใจ	4.73	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านวิทยากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมา ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ มีค่าเฉลี่ย 4.80 สนใจผู้เรียนอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 มีมนุษยสัมพันธ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.77 วิธีการสอนที่น่าสนใจ มีค่าเฉลี่ย 4.73 และตรงต่อเวลา มีค่าเฉลี่ย 4.70

ตารางที่ 4.17 ผลความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อกอกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิตกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกอกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

(N =30)

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเหมาะสมของสถานที่	4.50	มากที่สุด
2. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป	4.53	มากที่สุด
3. การจัดอาหารว่างและอาหารกลางวัน เหมาะสม และเพียงพอ	4.70	มากที่สุด
4. วัสดุ และอุปกรณ์ เพียงพอต่อความต้องการ	4.67	มากที่สุด
5. มีการให้บริการและอำนวยความสะดวกของทีมงาน ผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี	4.67	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.61	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.17 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจ การจัดอาหารว่างและอาหารกลางวัน เหมาะสม และเพียงพอมีค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมา วัสดุ และอุปกรณ์ เพียงพอต่อความต้องการ และมีการให้บริการและอำนวยความสะดวกของทีมงานผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี มีค่าเฉลี่ย 4.67 ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวกทั่วไป มีค่าเฉลี่ย 4.53 และความเหมาะสมของสถานที่ มีค่าเฉลี่ย 4.50

4.3 โครงการวิจัยย่อยที่ 3

ผลการดำเนินงานโครงการการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริตคแตงด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร คณะผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวิเคราะห์ข้อมูลจากเครื่องมือที่ใช้ศึกษา ประกอบไปด้วยผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจ ดังต่อไปนี้

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา 1 ชุด ประกอบด้วย

แบบสอบถามกลุ่มเป้าหมาย โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริตคแตงด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร

4.2 แบบสอบถามกลุ่มเป้าหมาย ดังนี้

4.2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ดังตารางที่ 4.1

4.2.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริตคแตงด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร ดังตารางที่ 4.2-4.9

ตารางที่ 4.18 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
1. เพศ		
หญิง	28	93.33
ชาย	2	6.67
2. อายุ		
ต่ำกว่า 21 ปี	2	6.67
21-30 ปี	2	6.67
31-40 ปี	3	10.00
41-50 ปี	5	16.67
51-60 ปี	13	43.32
มากกว่า 60 ปี	5	16.67
3. การศึกษา		
ประถมศึกษา	4	13.33
มัธยมศึกษา	19	63.33
อนุปริญญาหรือเทียบเท่า	5	16.67
ปริญญาตรี	2	6.67
สูงกว่าปริญญาตรี	-	-
4. อาชีพ		
แม่บ้าน	5	16.67
ข้าราชการ	1	3.33
รับจ้าง	5	16.67
ค้าขาย	3	10.00
เกษตรกร	16	53.33

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (ความถี่)	ร้อยละ
5. รายได้ต่อเดือน		
ไม่มีรายได้	2	6.67
ต่ำกว่า 5,000 บาท	4	13.33
5,000-10,000 บาท	10	33.33
10,000-15,000 บาท	10	33.33
15,000-20,000 บาท	2	6.67
มากกว่า 20,000 บาท	2	6.67

จากตารางที่ 4.18 แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน จำแนกได้ดังนี้

เพศ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 93.33 รองลงมาเป็นเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 6.67

อายุ พบว่า ส่วนใหญ่ อายุ 51-60 คิดเป็นร้อยละ 43.32 รองลงมาอายุมากกว่า 60 ปี และอายุ 41-50 คิดเป็นร้อยละ 16.67 อายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.00 อายุ 21-30 ปี และต่ำกว่า 21 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67

การศึกษา พบว่า ส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า คิดเป็นร้อยละ 16.67 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 13.33 และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 6.67

อาชีพ พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 53.33 รองลงมารับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 16.67 แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 16.67 ค้าขาย คิดเป็นร้อยละ 10.00 เข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 3.33

รายได้ต่อเดือน พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,000-10,000 บาท และ 10,000-15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33.33 รองลงมาต่ำกว่า 5,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 13.33 ไม่มีรายได้ 15,000-20,000 บาท และมากกว่า 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.67

4.3.2.2 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสื้ออก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร ดังตารางที่ 4.2-4.9

ตารางที่ 4.19 ผลความพึงพอใจด้านการออกแบบ โครงการวิจัย เรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสื้ออกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. มีความแปลกใหม่	4.53	มากที่สุด
2. มีการนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม	4.63	มากที่สุด
3. มีรูปแบบสอดคล้องกับความต้องการ หรือความนิยมในปัจจุบัน	4.70	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.62	มากที่สุด

ตารางที่ 4.19 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านการออกแบบโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจการออกแบบมีรูปแบบสอดคล้องกับความต้องการ หรือความนิยมในปัจจุบันอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.70 รองลงมาเป็นการนำวัสดุในท้องถิ่นมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.63 และมีความแปลกใหม่ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.53

ตารางที่ 4.20 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Crossbody หรือกระเป๋ามีสายสะพายข้ามตัว
โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสือกก
เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว
อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์	4.83	มากที่สุด
2. ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน	4.80	มากที่สุด
3. การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสือกก	4.78	มากที่สุด
4. ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์	4.72	มากที่สุด
5. ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์	4.60	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.74	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.20 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Crossbody หรือกระเป๋ามีสายสะพายข้ามตัว โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.74 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่า กลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.83 รองลงมาขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสือกก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด 4.72 มีค่าเฉลี่ย 4.67 และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.60

ตารางที่ 4.21 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง ToteBag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสื่อกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์	4.83	มากที่สุด
2. ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน	4.90	มากที่สุด
3. การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสื่อกก	4.80	มากที่สุด
4. ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์	4.73	มากที่สุด
5. ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์	4.65	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.78	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.21 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้าโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.78 และจากการประเมินผลในแต่ละด้านพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมาความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.83 การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสื่อกก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65

ตารางที่ 4.22 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Top-handle bag โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสือกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์	4.75	มากที่สุด
2. ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน	4.80	มากที่สุด
3. การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสือกก	4.78	มากที่สุด
4. ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์	4.73	มากที่สุด
5. ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์	4.70	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.75	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.22 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อกระเป๋าทรง Top-handle bag โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 รองลงการใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสือกก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.78 ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.73 และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70

ตารางที่ 4.23 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้ โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสื่อกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์	4.74	มากที่สุด
2. ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน	4.70	มากที่สุด
3. การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสื่อกก	4.75	มากที่สุด
4. ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์	4.65	มากที่สุด
5. ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์	4.65	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.70	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.23 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Backpackหรือกระเป๋าเป้โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย4.70และจากการประเมินผลในแต่ละด้านพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจการใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสื่อกก อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75รองลงความประณีตสวยงามของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย4.74ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์ และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.65

ตารางที่ 4.24 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Shopping bag โครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสือกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสือกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์	4.80	มากที่สุด
2. ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน	4.85	มากที่สุด
3. การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสือกก	4.75	มากที่สุด
4. ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์	4.75	มากที่สุด
5. ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์	4.80	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.79	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.24 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Shopping bag โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.79 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.85 รองลงมาความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์ และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสือกก และความแข็งแรงทนทานของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75

ตารางที่ 4.25 ผลความพึงพอใจต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋า ใบใหญ่ มีหูหิ้วและสายสะพายโครงการวิจัยเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตกแต่งด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปังนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์	4.70	มากที่สุด
2. ขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน	4.70	มากที่สุด
3. การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสื่อกก	4.75	มากที่สุด
4. ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์	4.75	มากที่สุด
5. ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์	4.72	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.72	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.25 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อกระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.72 และจากการประเมินผลในแต่ละด้านพบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจการใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสื่อกกและความแข็งแรงทนทานของผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุดมีค่าเฉลี่ย 4.75 รองลงมาขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน และความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.70 และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.72

ตารางที่ 4.26 ผลความพึงพอใจด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย โครงการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์ กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสื่อกกเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร

รายการ	ค่าเฉลี่ย	ระดับความพึงพอใจ
1. เป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสื่อกก	4.90	มากที่สุด
2. เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชน	4.83	มากที่สุด
3. ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและโอกาสพิเศษต่างๆ	4.87	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ย	4.87	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.26 แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.87 และจากการประเมินผลในแต่ละด้าน พบว่ากลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจต่อการเป็นแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตริกแต่งด้วยเสื่อกกอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมในการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันและโอกาสพิเศษต่างๆ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.87 และเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับผลิตภัณฑ์ในชุมชน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.83

ข้อคิดเห็น/ข้อเสนอแนะ

1. อยากให้มีการพัฒนาเทคนิคการปักสามมิติกับผลิตภัณฑ์อื่นๆที่หลากหลาย
2. อยากให้มีการสอนเทคนิคการตัดเย็บให้กับชุมชน
3. อยากให้นำลวดลายปักดั้งเดิมมาผสมผสาน
4. อยากให้มีการถ่ายทอดองค์ความรู้เพื่อต่อยอดในการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่นๆเพื่อเพิ่มรายได้

4.4 โครงการวิจัยย่อยที่ 4

4.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูล

4.4.1.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 100 ชุด โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาอธิบายข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วน (Rating scale) จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านผลิตภัณฑ์ และประโยชน์ใช้สอย

ตอนที่ 3 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วน (Rating scale) จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการออกแบบ ด้านผลิตภัณฑ์ และประโยชน์ใช้สอย

4.4.1.2 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามจำนวน 30 ชุด โดยใช้สถิติ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และค่าเฉลี่ย เพื่อนำมาอธิบายข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม และนำเสนอในรูปแบบตาราง ประกอบความเรียง โดยแบ่งข้อคำถามออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 คำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม (Check list) จำนวน 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 คำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจที่มีต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรเป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วน (Rating scale) จำนวน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านวิทยากร และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

4.4.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2.1 การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยแสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 4.26 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 100

	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	28	28
	หญิง	72	72
	รวม	100	100
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	-	-
	20 - 29 ปี	12	12
	30 - 39 ปี	21	21
	40 - 49 ปี	21	21
	50 - 59 ปี	32	32
	60 ปี ขึ้นไป	14	14
	รวม	100	100
อาชีพ	นักเรียน/นักศึกษา	7	7
	รับราชการ	8	8
	พนักงานบริษัทเอกชน	16	16
	รัฐวิสาหกิจ	17	17
	ธุรกิจส่วนตัว	22	22
	อื่น ๆ	30	30
	รวม	100	100

ตารางที่ 4.26 (ต่อ)

n = 100			
	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
รายได้	ต่ำกว่า 10,000 บาท	5	5
	10,000 – 20,000 บาท	8	8
	20,001 – 30,000 บาท	41	41
	30,001 – 40,000 บาท	15	15
	40,001 – 50,000 บาท	15	15
	มากกว่า 50,000 บาท	16	16
	รวม	100	100

จากตารางที่ 4.26 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 72 เพศชายร้อยละ 28

ส่วนใหญ่อายุ 50 – 59 ปี คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาคือช่วง อายุ 30 – 39 ปี และช่วงอายุ 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 21 ช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 14 และช่วงอายุ 20 - 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 12

ส่วนใหญ่อายุอาชีพอื่น ๆ ได้แก่ เกษตรกรรม แม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมาคือ อาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 22 รัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 17 พนักงานบริษัทเอกชน คิดเป็นร้อยละ 16 รับราชการคิดเป็นร้อยละ 8 และนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 7

ส่วนใหญ่อายุจะมีรายได้ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 41 รองลงมามีรายได้มากกว่า 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16 รายได้ 30,001 – 40,000 บาท และรายได้ 40,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 15 รายได้ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 8 และรายได้ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 5

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 4.27 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอน จากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

n = 100

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	ความพึงพอใจ
1.ด้านการออกแบบชุดตกแต่งห้องนอน							
1.1 การออกแบบสะท้อนเอกลักษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป	36	42	22	0	0	4.14	มาก
1.2 การจัดองค์ประกอบของลวดลายการปักมีความสัมพันธ์กัน	35	50	15	0	0	4.20	มาก
1.3 รูปแบบการปักมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	32	54	14	0	0	4.18	มาก
1.4 ความคิดสร้างสรรค์	37	50	12	1	0	4.23	มากที่สุด
รวม						4.19	มาก
2. ด้านผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอน							
2.1 ความแข็งแรง	38	45	15	2	0	4.17	มาก
2.2 วัสดุที่นำมาผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน	38	45	17	0	0	4.21	มากที่สุด
2.3 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้า	41	42	17	0	0	4.24	มากที่สุด
2.4 สี สันของผลิตภัณฑ์สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็น	30	43	25	2	0	4.01	มาก
รวม						4.15	มาก

ตารางที่ 4.27 (ต่อ)

n = 100

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	ความพึงพอใจ
3. ด้านประโยชน์ใช้สอย							
3.1 ผลិតภักณ์ที่เหมาะสมที่จะนำไปจำหน่าย	44	43	13	0	0	4.31	มากที่สุด
3.2 ผลิตภักณ์ที่มีความเหมาะสมกับการใช้งาน	42	44	14	0	0	4.28	มากที่สุด
3.3 ซื่อไปเป็นของที่ระลึก	38	46	13	3	0	4.19	มาก
รวม						4.20	มาก
	รวมทั้งหมด					4.19	มาก

จากตารางที่ 4.27 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ด้านการออกแบบผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23 รองลงมาคือการจัดองค์ประกอบของลวดลายการปักมีความสัมพันธ์กันอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.20 รูปแบบการปักมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 และการออกแบบสะท้อนเอกลักษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.14

ด้านผลิตภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสวยงามของผลิตภัณฑ์สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 รองลงมาคือวัสดุที่นำมาผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 ความแข็งแรงอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 และสีสันทนของผลิตภัณฑ์สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.01

ด้านประโยชน์ใช้สอยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์ที่เหมาะสมที่จะนำไปจำหน่ายอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31 รองลงมาคือผลิตภัณฑ์ที่มีความเหมาะสมกับการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.28 และซื่อไปเป็นของที่ระลึกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 4.28 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

n = 100

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	ความพึงพอใจ
1.ด้านการออกแบบชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร							
1.1 การออกแบบสะท้อนเอกลักษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป	35	45	20	0	0	4.15	มาก
1.2 การจัดองค์ประกอบของลวดลายการปักมีความสัมพันธ์กัน	33	52	15	0	0	4.18	มาก
1.3 รูปแบบการปักมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์	32	54	13	1	0	4.17	มาก
1.4 ความคิดสร้างสรรค์	36	52	12	0	0	4.24	มากที่สุด
รวม						4.18	มาก

ตารางที่ 4.28 (ต่อ)

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	ความพึงพอใจ
2. ด้านผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร							
2.1 ความแข็งแรง	38	46	15	1	0	4.21	มากที่สุด
2.2 วัสดุที่นำมาผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งาน	36	47	17	0	0	4.19	มาก
2.3 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้า	43	40	17	0	0	4.26	มากที่สุด
2.4 สี สัน ของผลิตภัณฑ์สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็น	30	52	18	0	0	4.12	มาก
รวม						4.19	มาก
3. ด้านประโยชน์ใช้สอย							
3.1 ผลิตภัณฑ์เหมาะสมที่จะนำไปจำหน่าย	45	45	10	0	0	4.35	มากที่สุด
3.2 ผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับการใช้งาน	40	46	14	0	0	4.26	มากที่สุด
3.3 ซื่อไปเป็นของที่ระลึก	37	46	16	1	0	4.19	มาก
รวม						4.26	มากที่สุด
รวมทั้งหมด						4.21	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.28 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื้อกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

ด้านการออกแบบผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 รองลงมาคือการจัดองค์ประกอบของลวดลายการปักมีความสัมพันธ์กันอยู่

ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.18 รูปแบบการปักมีความเหมาะสมกับผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.17 และการออกแบบสะท้อนเอกลักษณ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15

ด้านผลิตภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสวยงามของผลิตภัณฑ์สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.26 รองลงมาความแข็งแรงอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 วัสดุที่นำมาผลิตมีความปลอดภัยต่อผู้ใช้งานอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 และสีสันทนของผลิตภัณฑ์สามารถดึงดูดความสนใจแก่ผู้พบเห็นอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.12

ด้านประโยชน์ใช้สอยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เหมาะสมที่จะนำไปจำหน่ายอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35 รองลงมาคือผลิตภัณฑ์มีความเหมาะสมกับการใช้งานอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.26 และซื้อไปเป็นของที่ระลึกอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19

4.2.2 การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแตงบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ตอนที่ 1 วิเคราะห์ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ ต่อเดือนโดยแสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ ดังนี้

ตารางที่ 4.29 ค่าความถี่ และค่าร้อยละ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 30			
	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	8	26.67
	หญิง	22	73.33
	รวม	30	100
อายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	3	10
	20 - 30 ปี	4	13.33
	31 - 40 ปี	4	13.33
	41 - 50 ปี	2	6.67
	51 - 60 ปี	10	33.34
	60 ปี ขึ้นไป	7	23.33
	รวม	30	100

ตารางที่ 4.29 (ต่อ)

n = 30

	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
อาชีพ	นักศึกษา	3	10
	เกษตรกร	19	63.34
	รับจ้าง	2	6.66
	ธุรกิจส่วนตัว	4	13.34
	แม่บ้าน	2	6.66
	รวม	30	100
รายได้	ต่ำกว่า 15,000 บาท	3	10
	15,000 – 25,000 บาท	17	56.67
	25,001 – 35,000 บาท	7	23.33
	35,001 – 45,000 บาท	3	10
	รวม	30	100

จากตารางที่ 4.29 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 30 คนพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 73.33 เพศชายร้อยละ 26.67 ส่วนใหญ่มีช่วงอายุ 51 – 60 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.34 รองลงมาคือช่วงอายุ 60 ปี ขึ้นไปคิดเป็นร้อยละ 23.33 ช่วงอายุ 20 - 30 ปี และช่วงอายุ 31 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 13.33 ช่วงอายุ ต่ำกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 10.00 และช่วงอายุ 40 – 49 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.67 ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 63.34 รองลงมาอาชีพธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 13.34 นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10 รับจ้างและแม่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 6.66 ส่วนใหญ่จะมีรายได้ 15,000 – 25,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 56.67 รองลงมาได้ 25,001 – 35,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 23.33 มีรายได้ต่ำกว่า 15,000 บาท และมีรายได้ 35,001 – 45,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 10

ตอนที่ 2 วิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของ ตกแตงบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ตารางที่ 4.30 ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และระดับความพึงพอใจที่มีต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื้อกนกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกนกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

n = 30

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	ความพึงพอใจ
1.ด้านเนื้อหา							
1.1 ก่อนเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด	0	9	21	0	0	3.30	ปานกลาง
1.2 หลังเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในหัวข้อนี้ระดับใด	23	7	0	0	0	4.76	มากที่สุด
1.3 เนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์	28	2	0	0	0	4.93	มากที่สุด
1.4 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง	26	4	0	0	0	4.86	มากที่สุด
1.5 เนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน	28	2	0	0	0	4.93	มากที่สุด
1.6 ความเหมาะสมของระยะเวลาสำหรับฝึกอบรม	27	3	0	0	0	4.90	มากที่สุด

ตารางที่ 4.30 (ต่อ)

รายการ	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด	\bar{x}	ความพึงพอใจ
1.7 เอกสารประกอบการอบรมมีความเหมาะสม	26	4	0	0	0	4.64	มากที่สุด
รวม						4.62	มากที่สุด
2. ด้านวิทยากร							
2.1 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้	28	2	0	0	0	4.93	มากที่สุด
2.2 การกระตุ้นความมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม	24	6	0	0	0	4.80	มากที่สุด
2.3 การตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น	28	2	0	0	0	4.93	มากที่สุด
2.4 การสรุปประเด็นของเนื้อหา	27	3	0	0	0	4.90	มากที่สุด
รวม						4.89	มากที่สุด
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก							
3.1 มีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง	26	4	0	0	0	4.64	มากที่สุด
3.2 ติดต่อสอบถามรายละเอียดการอบรมได้ง่ายและสะดวก	24	6	0	0	0	4.80	มากที่สุด
3.3 สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรมมีความทันสมัย/พร้อมใช้งาน	25	5	0	0	0	4.83	มากที่สุด
3.4 สถานที่อบรมสะอาดและเป็นระเบียบ	24	6	0	0	0	4.80	มากที่สุด
3.5 บริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม	27	3	0	0	0	4.90	มากที่สุด
รวม						4.79	มากที่สุด
รวมทั้งหมด						4.76	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.5 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่ และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

1. ด้านเนื้อหา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์ และเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.93 รองลงมาคือความเหมาะสมของระยะเวลาสำหรับฝึกอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 ความรู้ที่ได้รับสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.86 หลังเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 เอกสารประกอบการอบรมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64 และก่อนเข้ารับการอบรมท่านมีความรู้ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย 3.30

2. ด้านวิทยากร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และการตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.93 รองลงมาคือการสรุปประเด็นของเนื้อหา อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 และการกระตุ้นความมีส่วนร่วมของผู้เข้าอบรม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจบริการอาหารของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90 รองลงมาคือสื่อ/วัสดุอุปกรณ์ประกอบการอบรมมีความทันสมัย/พร้อมใช้งาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.83 ติดต่อบริการรายละเอียดการอบรมได้ง่ายและสะดวกและสถานที่อบรมสะอาดและเป็นระเบียบ อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.80 และมีการประชาสัมพันธ์โครงการอย่างทั่วถึง อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.64

4.5 โครงการวิจัยย่อยที่ 5

การวิจัย เรื่อง การออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ออกเป็น 4 ระยะ โดยมีผลการวิจัยดังต่อไปนี้

4.5.1 ผลวิเคราะห์ข้อมูล

ระยะที่ 1 ตอนที่ 1 ผลการศึกษาปัญหาและความต้องการ และจากการลงพื้นที่สำรวจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จากการสัมภาษณ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของวิสาหกิจชุมชน จำนวน 5 คน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล โดยมีผลการวิเคราะห์ ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.31 สรุปปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

คำถาม	สรุปผล
1. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร มีผลิตภัณฑ์อะไรบ้าง	<p>กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร มีผลิตภัณฑ์หลายประเภท ประกอบด้วย เสื่อพับ กระเป๋าสตรี ที่รองจานรองแก้ว</p>
2. ผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร มีวิธีการผลิตอย่างไร	<p>ในการกระบวนการประดิษฐ์ชิ้นงาน ใช้เทคนิคการตัดเย็บทั้งหมดด้วยการเย็บมือ และการตัดเย็บด้วยเครื่องจักร ผู้ผลิตเป็นสมาชิกที่อยู่ในวิสาหกิจชุมชน สินค้าส่วนใหญ่ทำตามคำสั่งซื้อของลูกค้า มีทั้งลูกค้าชาวไทยและชาวต่างชาติ นอกจากนั้นยังทำไว้ขายหน้าร้าน และนำไปขายตามงานจัดแสดงสินค้าต่าง ๆ</p>

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

คำถาม	สรุปผล
3. ตราสินค้า (logo) รูปแบบดั้งเดิมเป็นอย่างไร	<p>การใช้ตราสินค้า (Logo) ใช้ภายใต้ชื่อหมู่บ้าน คือ บ้านห้วยแก้ว ใช้เทคนิคการออกแบบโดยใช้รูปทรงเลขาคณิต และเส้น ใช้สีเส้นหลากหลาย</p>
4. บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ รูปแบบดั้งเดิมเป็นอย่างไร	<p>บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ชั้นในสุด ใช้ถุงแก้วพลาสติกใส เมื่อลูกค้าซื้อสินค้าปลีกจะใช้ถุงแบบหูเจาะพลาสติก ใสสินค้าให้ลูกค้า</p>
5. เกิดปัญหาอะไรขึ้นกับตราสินค้า (Logo) และบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์รูปแบบดั้งเดิม	<p>1. ตราสินค้า (Logo) เป็นตราที่ใช้มานานแล้ว และใช้ภายใต้ชื่อหมู่บ้าน คือ บ้านห้วยแก้ว ซึ่งสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการให้มีการปรับรูปลักษณะของโลโก้ใหม่ ให้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ ของวิสาหกิจชุมชน มีความทันสมัย ตอรับการเปลี่ยนแปลงของโลก</p> <p>2. บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์รูปแบบดั้งเดิม ได้ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน มผช. 417/2558 เมื่อวันที่ 1 กันยายน 2560 แต่เลขที่การรับรองกำลังจะหมดอายุลง จึงได้ดำเนินการขอพิจารณาใหม่ แต่ในครั้งนี้ไม่ผ่านมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน โดยได้รับเหตุผลว่า บรรจุภัณฑ์แบบหูเจาะพลาสติก มีลักษณะการหยิบจับหรือหอบหิ้ว ไม่ดึงดูดความน่าสนใจ และไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวผลิตภัณฑ์ได้ จึงมีความประสงค์ให้ผู้วิจัยเข้ามาดำเนินการพัฒนาและปรุงตราสินค้า (Logo) และบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มรูปแบบใหม่</p>

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

คำถาม	สรุปผล
5. เกิดปัญหาอะไรขึ้นกับตราสินค้า (Logo) และบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์รูปแบบดั้งเดิม (ต่อ)	3. กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ได้รับการสนับสนุนจากมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร ในการเข้ามาพัฒนาผลิตภัณฑ์รูปแบบใหม่ ๆ โดยแบ่งผลิตภัณฑ์ออกเป็น 3 ประเภท ได้แก่ บรรจุภัณฑ์เสื่อกก ถุงกระดาษ และแท็กสินค้า จึงต้องการให้ผู้วิจัยเข้ามาดำเนินการออกแบบบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มที่ตอบโจทย์กับผลิตภัณฑ์มากขึ้น
6. ท่านต้องการให้ตราสินค้า (Logo) และบรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ใหม่ มีรูปแบบอย่างไร	1. ตราสินค้า (Logo) ต้องการให้ตราสินค้ายังคงคล้ายรูปแบบเดิม โดยเฉพาะมีสัญลักษณ์คือ การสานเสื่อกก เพราะเป็นสัญลักษณ์ที่ใช้มายาวนาน และสื่อถึงกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ได้อย่างชัดเจน 2. บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มผลิตภัณฑ์ ต้องการให้พัฒนาบรรจุภัณฑ์ถุงใส่สินค้าเมื่อเวลาลูกค้าซื้อสินค้าปลีก โดยใช้วัสดุบรรจุภัณฑ์ที่เป็นการรักษาสิ่งแวดล้อม (กระดาษ) นอกจากนั้นต้องการให้ทำแท็กสินค้าเพื่อมาคล้องกับผลิตภัณฑ์ต่างๆ
7. ท่านคิดว่าอะไรคืออัตลักษณ์หรือจุดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร	1. การทอผ้า เพราะเป็นอาชีพหลักของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน 2. การทอเสื่อกก เพราะเป็นอีกอาชีพที่สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชน 3. นึกถึงการเกษตร เพราะต.บึงนาราง มีความเป็นธรรมชาติสูงผู้คนยังคงทำเกษตรกรรมอยู่ 4. วัดห้วยแก้ว

ตารางที่ 4.31 (ต่อ)

คำถาม	สรุปผล
8. ท่านคิดว่าอะไรคืออัตลักษณ์หรือจุดเด่นของจังหวัดพิจิตร	<ol style="list-style-type: none"> 1. บึงสีไฟ 2. อุทยานเมืองเก่าพิจิตร 3. สถานีรถไฟพิจิตร 4. วัดโพธิ์ประทับช้าง 5. วัดท่าหลวง 6. วัดเขารูปช้าง 7. วัดใหม่ปลายห้วย 8. วัดนครชุม 9. ตลาดย่านเก่าวังกรด 10. พุ่มดอกกระเจียวยักษ์ บ้านเขาโล้น

ระยะที่ 1 ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ต้องการให้ผู้วิจัยออกแบบแท็กสินค้าให้ดูทันสมัย น่าสนใจ ยิ่งขึ้น โดยให้มีข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนปรากฏอยู่ในป้ายแท็กสินค้า เช่น ชื่อวิสาหกิจชุมชน เบอร์โทรศัพท์ QR Code Facebook เป็นต้น เมื่อผู้บริโภคที่สนใจสามารถติดต่อกลับมายังวิสาหกิจชุมชนได้สะดวก

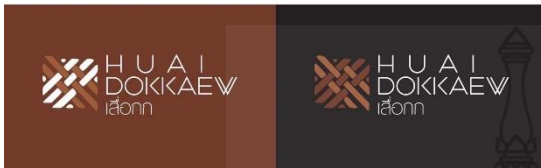
ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากระยะที่ 1 มาออกแบบตราสินค้า (Logo) โดยออกแบบออกแบบในโปรแกรม (Illustration) จำนวน 9 รูปแบบ ดังภาพที่ 4.31

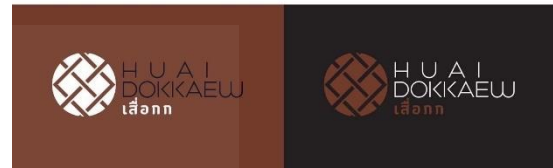
Project Logo HUA I DOKKAEW
DESIGN C

Project Logo HUA I DOKKAEW
DESIGN D

รูปแบบที่ 3

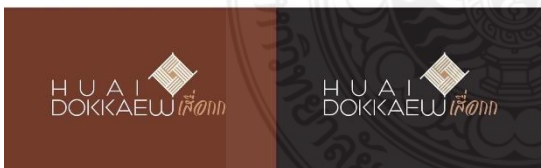

รูปแบบที่ 4

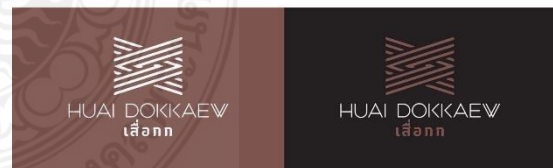
Project Logo HUA I DOKKAEW
DESIGN E

Project Logo HUA I DOKKAEW
DESIGN F

รูปแบบที่ 5

รูปแบบที่ 6

ภาพที่ 4.31 ออกแบบภาพร่างความคิดตราสินค้า (Logo) ในโปรแกรม (Illustration)

ระยะที่ 2 ครั้งที่ 1 ผู้วิจัยนำตราสินค้า (Logo) จำนวน 9 รูปแบบ นำไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 ท่าน เพื่อพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสม จำนวน 1 แบบ จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล

ตารางที่ 4.32 สรุปความคิดเห็นจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อรูปแบบตราสินค้า

ท่านคิดว่าตราสินค้า (Logo) รูปแบบใดมีความเหมาะสมในการนำไปใช้ เป็นตราสินค้า (Logo) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร						
ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
	รูปแบบที่ 4		รูปแบบที่ 5			
	ท่านที่ 1				✓	
	ท่านที่ 2					
	ท่านที่ 3					
	ท่านที่ 4					
รวม	0	0	1	0	0	
ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย	รูปแบบที่ 6		รูปแบบที่ 7		รูปแบบที่ 8	
	รูปแบบที่ 9					
	ท่านที่ 1					
	ท่านที่ 2				✓	
	ท่านที่ 3	✓				
	ท่านที่ 4				✓	
ท่านที่ 5				✓		
รวม	1	0	3	0		

จากตารางที่ 4.32 สรุปได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นต่อตราสินค้า (Logo) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 8 จำนวน 3 คน อันดับที่ 2 คือ รูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 6 จำนวน 1 คน

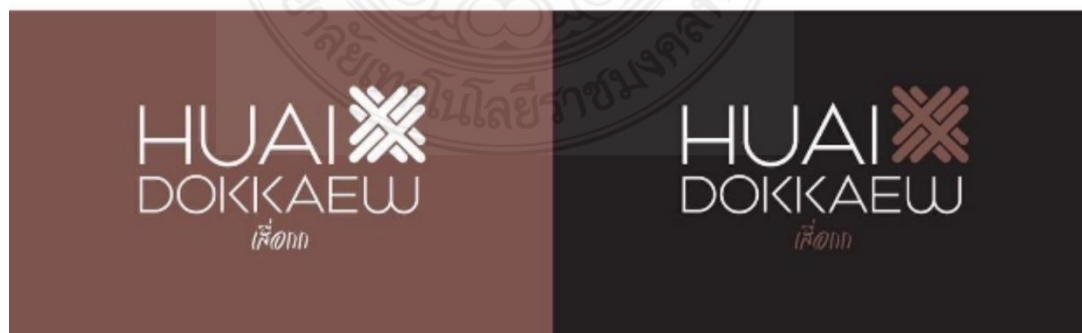
ตารางที่ 4.33 ข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อรูปแบบตราสินค้า

ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	ข้อเสนอแนะ
ท่านที่ 1	การใช้สีเหมาะสมกับการจดจำของผู้บริโภค
ท่านที่ 2	รูปแบบที่ 8 เป็นรูปแบบที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างชัดเจน
ท่านที่ 3	-
ท่านที่ 4	รูปแบบที่ 8 สามารถนำตราสัญลักษณ์ไปต่อยอดกับบรรจุภัณฑ์ได้อย่างเหมาะสมและสวยงาม
ท่านที่ 5	-

ภาพร่างความคิด (Sketch Design) ตราสินค้า (Logo)

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

Project logo HUAJ DOKKAEW
DESIGN H

ภาพที่ 4.32 ภาพร่างความคิด (Sketch Design) ตราสินค้า (Logo) ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ระยะที่ 2 ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำตราสินค้า (Logo) ที่เลือก ไปออกแบบภาพร่างความคิด (Sketch Design) ลงบนบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ บรรจุภัณฑ์สี่เหลี่ยม ถุงกระดาษ และแท็กสินค้า ประเภทละ 3 รูปแบบ เพื่อพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสมก่อนนำไปทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ ดังภาพที่ 4.3 – 4.5

สยทาสีลอน Huai Dokkaew
Size W25xH37 cm
DESIGN A

สยทาสีลอน Huai Dokkaew
Size W25xH37 cm
DESIGN A

รูปแบบที่ 1

สยทาสีลอน Huai Dokkaew
Size W30xH33 cm
DESIGN B

สยทาสีลอน Huai Dokkaew
Size W30xH33 cm
DESIGN B

รูปแบบที่ 2

สยทาสีลอน Huai Dokkaew
Size W25xH37 cm
DESIGN C

สยทาสีลอน Huai Dokkaew
Size W25xH37 cm
DESIGN C

ภาพที่ 4.33 ออกแบบภาพร่างความคิด (Sketch Design) บรรจุภัณฑ์สี่เหลี่ยม

รูปแบบที่ 3

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 4.34 ออกแบบภาพร่างความคิด (Sketch Design) ถุงกระดาษ

รูปแบบที่ 1

รูปแบบที่ 2

รูปแบบที่ 3

ภาพที่ 4.35 ออกแบบภาพร่างความคิด (Sketch Design) แท็กสินค้า

ระยะที่ 2 ครั้งที่ 2 ผู้วิจัยนำบรรจุภัณฑ์ จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ บรรจุภัณฑ์สี่เหลี่ยม ถุงกระดาษ และแท็กสินค้า ไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 ท่าน (กลุ่มเดิม) เพื่อพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสม จำนวน 1 แบบ จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ ดังตารางที่ 4.33 – 4.34

ตารางที่ 4.33 สรุปความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์

ท่านคิดว่าบรรจุภัณฑ์เลือกรูปแบบใด มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็น บรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน			
ผู้มีส่วนได้ ส่วนเสีย			
	รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รูปแบบที่ 3
ท่านที่ 1			✓
ท่านที่ 2			✓
ท่านที่ 3			✓
ท่านที่ 4			✓
ท่านที่ 5	✓		
รวม	1	0	4

จากตารางที่ 4.33 สรุปได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นต่อบรรจุภัณฑ์เลือก อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 3 จำนวน 4 คน อันดับที่ 2 คือ รูปแบบที่ 1 จำนวน 1 คน

ตารางที่ 4.34 สรุปความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อถุงกระดาษ

ท่านคิดว่าถุงกระดาษรูปแบบใด มีความเหมาะสมในการนำไปใช้เป็น บรรจุภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน			
ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	รูปแบบที่ 1	รูปแบบที่ 2	รูปแบบที่ 3
ท่านที่ 1		✓	
ท่านที่ 2		✓	
ท่านที่ 3		✓	
ท่านที่ 4			✓
ท่านที่ 5	✓		
รวม	1	3	1

จากตารางที่ 4.34 สรุปได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นต่อ ถุงกระดาษ อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 2 จำนวน 3 คน อันดับที่ 2 คือ รูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 3 จำนวน 1 คน

ตารางที่ 4.35 สรุปความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน ที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ของที่ระลึก

ท่านคิดว่าแท็กสินค้ารูปแบบใด มีความเหมาะสม ในการนำไปใช้ของวิสาหกิจชุมชน						
ผู้มีส่วนได้ส่วน เสีย	DESIGN A		DESIGN B		DESIGN C	
	FRONT VIEW	BACK VIEW	FRONT VIEW	BACK VIEW	FRONT VIEW	BACK VIEW
	รูปแบบที่ 1		รูปแบบที่ 2		รูปแบบที่ 3	
ท่านที่ 1			✓			
ท่านที่ 2			✓			
ท่านที่ 3			✓			
ท่านที่ 4			✓			
ท่านที่ 5			✓			
รวม	0		5		0	

จากตารางที่ 4.35 สรุปได้ว่าผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 ท่าน มีความคิดเห็นต่อแท็กสินค้า อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 2 จำนวน 5 คน

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

ตารางที่ 4.36 ข้อเสนอแนะจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้ง 5 ท่าน

ผู้เชี่ยวชาญ	ข้อเสนอแนะ
ท่านที่ 1	บรรจุภัณฑ์สีเอือก ความทันสมัย ควรใช้วัสดุที่แข็งแรง
ท่านที่ 2	-
ท่านที่ 3	-
ท่านที่ 4	ถูกระดาษปรับขนาดของตราสัญลักษณ์ให้เล็กลง
ท่านที่ 5	บรรจุภัณฑ์สีเอือก เสนอให้ปรับสีให้ดึงดูดความสนใจมากยิ่งขึ้น

ระยะที่ 2 ผู้วิจัยนำตราสัญลักษณ์และรูปแบบบรรจุภัณฑ์ที่ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือก มาทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบไปแบบสอบถามความพึงพอใจกับผู้บริโภคที่มีต่อตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ จำนวน 100 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ระดับการศึกษา โดยมีผลการวิเคราะห์และสรุปผล ดังตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.37 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ สถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n = 100

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	19	19.00
หญิง	81	81.00
รวม	100	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	6	6.00
อายุ 25 – 34 ปี	12	12.00
อายุ 35 – 44 ปี	34	34.00
อายุ 45 – 54 ปี	43	43.00
อายุ 55 ปีขึ้นไป	5	5.00
รวม	100	100.00
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	2	2.00
ข้าราชการ	15	15.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	9	9.00
รับจ้าง	62	62.00
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	12	12.00
รวม	100	100.00

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
รายได้		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	33	33.00
10,000 – 20,000 บาท	49	49.00
20,001 – 30,000 บาท	16	16.00
30,001 ขึ้นไป	2	2.00
รวม	100	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	37	37.00
ปริญญาตรี	60	60.00
สูงกว่าปริญญาตรี	3	3.00
รวม	100	100.00

จากตารางที่ 4.37 แสดงสถานภาพข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.00 เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 19.00 ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 45 – 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.00 รองลงมาช่วงอายุ 35 – 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 34.00 ช่วงอายุ 25 – 34 ปี คิดเป็นร้อยละ 12.00 ช่วงอายุต่ำกว่า 25 ปี คิดเป็นร้อยละ 6.00 และช่วงอายุ 55 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 5.00 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 62.00 รองลงมา คือข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 15.00 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 12.00 พนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 9.00 นักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 2.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาระดับต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 37.00 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.00 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.00 รองลงมาคือ ต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 33 ระดับ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 16.00 และรายได้ 30,001 ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 2.00

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อตราสัญลักษณ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยมีผลการวิเคราะห์และสรุปผลดังตารางที่ 4.38

ตารางที่ 4.38 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการออกแบบตราสัญลักษณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

การออกแบบตราสัญลักษณ์ (Logo)		
	ระดับคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
	๙	
1. สื่อความหมายได้ชัดเจน สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์	4.46	มากที่สุด
2. ส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน	4.40	มากที่สุด
3. มีความคิดสร้างสรรค์ มีความร่วมสมัย	4.74	มากที่สุด
4. มีความเหมาะสมขององค์ประกอบ	4.65	มากที่สุด
5. ง่ายต่อการจดจำและเข้าใจสำหรับทุกคน	4.54	มากที่สุด
6. สามารถที่จะแสดงในที่ที่เป็นพื้นสีต่าง ๆ ได้ และพิมพ์ได้ง่าย	4.44	มากที่สุด
7. สามารถนำไปใช้ได้หลากหลายชนิดของสื่อ	4.52	มากที่สุด
8. น่าประทับใจและมีเสน่ห์	4.41	มากที่สุด
รวม	4.52	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.38 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการออกแบบตราสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อความคิดสร้างสรรค์ มีความร่วมสมัย ที่ค่าเฉลี่ย 4.74 มีความเหมาะสมขององค์ประกอบ ที่

ค่าเฉลี่ย 4.65 ง่ายต่อการจดจำและเข้าใจสำหรับทุกคน ที่ค่าเฉลี่ย 4.54 สามารถนำไปใช้ได้หลากหลายชนิดของสื่อ ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 สื่อความหมายได้ชัดเจน สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.46 สามารถที่จะแสดงในที่ที่เป็นพื้นสีต่าง ๆ ได้ และพิมพ์ได้ง่าย ที่ค่าเฉลี่ย 4.44 ประทับใจและมีเสน่ห์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.41 และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน ที่ค่าเฉลี่ย 4.40 อยู่ในระดับมากที่สุดทุกข้อ

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยมีผลการวิเคราะห์และสรุปผลดังตารางที่ 4.10 – 4.12

ตารางที่ 4.39 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์เสื่อกก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

n = 100

การออกแบบบรรจุภัณฑ์เสื่อกก		ระดับคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
		\bar{x}	
			
1. ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
1.1 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์		4.45	มากที่สุด
1.2 วัสดุของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม		4.42	มากที่สุด
1.3 บรรจุภัณฑ์มีขนาดที่พอเหมาะพอดี ต่อจำนวนผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภายใน		4.54	มากที่สุด
1.4 สามารถเปิด-ปิด และเก็บรักษาสินค้าได้ดี สะดวก		4.30	มากที่สุด
1.5 สามารถหิ้ว หรือหยิบจับได้สะดวก		4.65	มากที่สุด
	รวม	4.47	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์			

2.1 สีเส้น มีความสดใส สวยงาม	4.26	มากที่สุด
2.2 รูปภาพ ลวดลายที่ตกแต่ง มีความเหมาะสม สวยงาม	4.44	มากที่สุด
2.3 รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้อง เหมาะสม	4.45	มากที่สุด
2.4 ข้อมูลแสดงรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ มีความเหมาะสม ครบถ้วน	4.39	มากที่สุด
รวม	4.39	มากที่สุด
รวม	4.43	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.39 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์สี่อวก กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และสี่อวกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์สี่อวก ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.47 และด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.39

ตารางที่ 4.40 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อรูปแบบถุงกระดาษของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

n = 100

การออกแบบถุงกระดาษ		ระดับคะแนน	ระดับความพึงพอใจ
		\bar{x}	
1. ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์			
1.1 รูปแบบของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์โดยรวมมีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์	4.66	มากที่สุด	
1.2 วัสดุของโครงสร้างบรรจุภัณฑ์มีความเหมาะสม	4.57	มากที่สุด	
1.3 บรรจุภัณฑ์มีขนาดที่พอเหมาะพอดี ต่อจำนวนผลิตภัณฑ์ที่บรรจุภายใน	4.65	มากที่สุด	
1.4 สามารถเปิด-ปิด และเก็บรักษาสินค้าได้ดี สะดวก	4.71	มากที่สุด	
1.5 สามารถหิ้ว หรือหยิบจับได้สะดวก	4.81	มากที่สุด	
รวม	4.68	มากที่สุด	
2. ด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์			
2.1 สีเส้น มีความสดใส สวยงาม	4.51	มากที่สุด	
2.2 รูปภาพ ลวดลายที่ตกแต่ง มีความเหมาะสม สวยงาม	4.45	มากที่สุด	
2.3 รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้อง เหมาะสม	4.67	มากที่สุด	
2.4 ข้อมูลแสดงรายละเอียดบนบรรจุภัณฑ์ มีความเหมาะสม ครบถ้วน	4.63	มากที่สุด	
รวม	4.57	มากที่สุด	
รวม	4.63	มากที่สุด	

จากตารางที่ 4.40 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบถุงกระดาษของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความ

พึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุกระดาษ ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.68 และด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.57

ตารางที่ 4.41 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อรูปแบบแท็กสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

n = 100

การออกแบบแท็กสินค้า		
ระดับ คะแนน	\bar{x}	ระดับความพึง พอใจ
<div style="display: flex; justify-content: space-around; align-items: center;"> <div style="text-align: center;"> <p>FRONT VIEW BACK VIEW 11.6 cm 3.7 cm</p> </div> <div style="text-align: center;"> </div> </div>		
1. ด้านการออกแบบแท็กสินค้า		
1.1 รูปแบบของแท็กสินค้าโดยรวมมีความเหมาะสมกับตัวผลิตภัณฑ์	4.46	มากที่สุด
1.2 วัสดุของแท็กสินค้ามีความเหมาะสม	4.56	มากที่สุด
1.3 แท็กสินค้ามีขนาดที่พอเหมาะพอดี	4.65	มากที่สุด
รวม	4.56	มากที่สุด
2. ด้านการออกแบบกราฟิกบนแท็กสินค้า		
2.1 สีเส้น มีความสดใส สวยงาม	4.42	มากที่สุด
2.2 รูปภาพ ลวดลายที่ตกแต่ง มีความเหมาะสม สวยงาม	4.49	มากที่สุด
2.3 รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้อง เหมาะสม	4.51	มากที่สุด
2.4 ข้อมูลแสดงรายละเอียดบนแท็กสินค้า มีความเหมาะสม ครบถ้วน	4.43	มากที่สุด
รวม	4.46	มากที่สุด
รวม	4.51	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.41 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบแท็กสินค้าของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบ

แท็กสินค้า ด้านการออกแบบแท็กสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.56 และด้านการออกแบบกราฟิกบนแท็กสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.46

ตอนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ไม่มี

ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย เรื่อง การออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน จากนั้นผู้วิจัยได้นำข้อมูลมาวิเคราะห์และสรุปผล ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน ท่านมีความรู้เรื่องการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์หรือไม่ ท่านมีประสบการณ์ด้านการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์หรือไม่ โดยมีผลการวิเคราะห์และสรุปผล ดังตารางที่ 4.42

ตารางที่ 4.42 แสดงค่าความถี่ และค่าร้อยละ สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

n=30

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	3	10.00
หญิง	27	90.00
รวม	30	100.00
อายุ		
ต่ำกว่า 25 ปี	2	6.67
อายุ 25 – 34 ปี	5	16.67
อายุ 35 – 44 ปี	8	26.67
อายุ 45 – 54 ปี	12	40.00
อายุ 55 ปีขึ้นไป	3	10.00
รวม	30	100.00
ระดับการศึกษา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	22	73.33
ปริญญาตรี	7	23.33
สูงกว่าปริญญาตรี	1	3.33
รวม	30	100.00
อาชีพ		
ข้าราชการ	6	20.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	1	3.33
รับจ้าง	19	63.33
ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว	4	13.33
รวม	30	100.00

ตารางที่ 4.42 (ต่อ)

n=30

ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
รายได้		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	9	30.00
10,000 – 20,000 บาท	18	60.00
20,001 – 30,000 บาท	2	6.67
30,001 บาทขึ้นไป	1	3.33
รวม	30	100.00
ท่านมีความรู้เรื่องการออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์หรือไม่		
ไม่มีความรู้	27	90.00
มีความรู้พอสมควร	3	10.00
รวม	30	100.00
ท่านมีประสบการณ์ด้านการออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์หรือไม่		
ไม่เคยทำ	10	33.33
เคยผลิตใช้เอง	1	3.33
เคยมีคนทำให้	19	63.33
รวม	30	100

จากตารางที่ 4.42 แสดงข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 30 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง 30 คน คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมาคือ เพศชาย คิดเป็นร้อยละ 10.00 มีอายุในช่วงอายุ 45 – 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาในช่วง 35 – 44 ปี คิดเป็นร้อยละ 26.67 ช่วงอายุ 25 - 34 ปี คิดเป็น ร้อยละ 16.67 การศึกษาส่วนใหญ่ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 73.33 รองลงมาอยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 23.33 และสูงกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 3.33 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 63.33 รองลงมาคือ ข้าราชการ คิดเป็นร้อยละ 20.00 ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว คิดเป็นร้อยละ 13.33 และพนักงานรัฐวิสาหกิจ คิดเป็นร้อยละ 3.33 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาต่ำกว่า 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ

30.00 รายได้ 20,001 – 30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 6.67 และ 30,001 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 3.33
 ไม่มีความรู้เรื่องการออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ คิดเป็นร้อยละ 90.00 มีความรู้เรื่องการ
 ออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์พอสมควร คิดเป็นร้อยละ 10.00 มีประสบการณ์ด้านการ
 ออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ โดยเคยมีคนทำให้ คิดเป็นร้อยละ 63.33 ไม่เคยทำ คิดเป็นร้อยละ
 33.33 และเคยผลิตใช้เอง คิดเป็นร้อยละ 3.33

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย โดย
 มีผลการวิเคราะห์และสรุปผลดังตารางที่ 4.14 – 4.17

ตารางที่ 4.43 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอด
 องค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ

n = 30

ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ	ระดับคะแนน \bar{x}	ระดับ ความพึงพอใจ
1. สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม	4.30	มากที่สุด
2. สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มชุมชน	4.40	มากที่สุด
3. สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร	4.37	มากที่สุด
4. เนื้อหาสาระถูกต้อง	4.45	มากที่สุด
5. เป็นความรู้ที่ทันสมัย เหมาะสมกับสถานการณ์	4.54	มากที่สุด
รวม	4.41	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.43 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดองค์
 ความรู้จากการวิจัย ด้านวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.41 เมื่อ
 พิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อความรู้ที่ทันสมัย เหมาะสมกับ
 สถานการณ์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.54 เนื้อหาสาระถูกต้อง ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่ม
 ชุมชน ที่ค่าเฉลี่ย 4.40 และสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ที่ค่าเฉลี่ย 4.37 อยู่ในระดับ มาก
 ที่สุด รองลงมาคือ สอดคล้องกับความต้องการของผู้เข้ารับการอบรม ที่ค่าเฉลี่ย 4.30 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.44 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านกระบวนการให้บริการ

n = 30

ด้านกระบวนการให้บริการ	ระดับคะแนน	ระดับ
	\bar{x}	ความพึงพอใจ
1. การประชาสัมพันธ์การจัดโครงการอย่างทั่วถึง	4.41	มากที่สุด
2. กำหนดระยะเวลา สถานที่จัดอบรมไว้อย่างเหมาะสม	4.57	มากที่สุด
3. ประเด็นเนื้อหาการอบรมมีความเหมาะสม	4.45	มากที่สุด
4. ผู้จัดโครงการมีการเตรียมตัว และมีความตั้งใจที่จะให้บริการเป็นอย่างดี	4.55	มากที่สุด
รวม	4.49	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.15 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัย ด้านกระบวนการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.49 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อการกำหนดระยะเวลา สถานที่จัดอบรมไว้อย่างเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.57 ผู้จัดโครงการมีการเตรียมตัว และมีความตั้งใจที่จะให้บริการเป็นอย่างดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 ประเด็นเนื้อหาการอบรมมีความเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 และมีการประชาสัมพันธ์การจัดโครงการอย่างทั่วถึง ที่ค่าเฉลี่ย 4.41 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.45 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านวิทยาการ

n = 30

ด้านวิทยาการ	ระดับคะแนน \bar{x}	ระดับ ความพึงพอใจ
1. คุณสมบัติและบุคลิกภาพมีความเหมาะสม	4.63	มากที่สุด
2. ความเชี่ยวชาญ/ความรู้เนื้อหาในการจัดอบรม	4.67	มากที่สุด
3. ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจ	4.59	มากที่สุด
4. เทคนิควิธีถ่ายทอดความรู้มีความน่าสนใจ	4.61	มากที่สุด
5. การรักษาเวลาในการอบรมได้อย่างเหมาะสม	4.54	มากที่สุด
6. ความชัดเจนในการตอบคำถาม/ข้อคำถาม	4.51	มากที่สุด
รวม	4.59	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.45 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัย ด้านวิทยาการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.59 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อความเชี่ยวชาญ/ความรู้เนื้อหาในการจัดอบรม ที่ค่าเฉลี่ย 4.67 คุณสมบัติและบุคลิกภาพมีความเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.63 เทคนิควิธีถ่ายทอดความรู้มีความน่าสนใจ ที่ค่าเฉลี่ย 4.61 ความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ให้เข้าใจ ที่ค่าเฉลี่ย 4.59 การรักษาเวลาในการอบรมได้อย่างเหมาะสม ที่ค่าเฉลี่ย 4.54 ความชัดเจนในการตอบคำถาม/ ข้อคำถาม ที่ค่าเฉลี่ย 4.51 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 4.46 แสดงค่าเฉลี่ยและระดับความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากงานวิจัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

n = 30

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ระดับคะแนน \bar{x}	ระดับความพึงพอใจ
1. ความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก	4.63	มากที่สุด
2. มีการให้บริการ และอำนวยความสะดวกของทีมงานผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี	4.52	มากที่สุด
รวม	4.57	มากที่สุด

จากตารางที่ 4.46 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดองค์ความรู้จากการวิจัย ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.57 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อความเพียงพอของสิ่งอำนวยความสะดวก ที่ค่าเฉลี่ย 4.63 มีการให้บริการ และอำนวยความสะดวกของทีมงานผู้จัดโครงการเป็นอย่างดี ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 อยู่ในระดับมากที่สุด

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

5.1 โครงการวิจัยย่อยที่ 1

สีกกไทยโทน : การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเป็น 2 ประเด็น ดังนี้

5.1.1 สรุปผล

5.1.1.1 ประวัติการตั้งถิ่นฐานของคนบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ปัจจุบัน (พ.ศ.2566) ชชาติพันธุ์ในบ้านห้วยแก้ว ประกอบไปด้วย ไทยอีสานที่มาจากจังหวัดยโสธร มหาสารคาม และจังหวัดกาฬสินธุ์ และได้นำเอาประเพณีฮีตสิบสอง คองสิบสี่ วิถีชีวิตของไทยอีสานมาใช้จนถึงปัจจุบัน เช่น การทำบายศรี การทอผ้า เป็นต้น ตระกูลที่สำคัญ ได้แก่ ตระกูลกองสินแก้ว ตระกูลกองทรัพย์ ตระกูลกองคำ และตระกูลกองแก้ว จังหวัดพิจิตร เป็นจังหวัดหนึ่งที่มีความน่าสนใจ ทั้งวัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิต อาหารถิ่น และแหล่งท่องเที่ยว ในอดีตได้ชื่อว่าเป็นเมืองแห่งประวัติศาสตร์ตั้งแต่สมัยสุโขทัยจนถึงสมัยอยุธยา ปรากฏหลักฐานจากสิ่งปลูกสร้าง เช่น อุทยานเมืองเก่าพิจิตร วัดนครชุม และวัดโพธิ์ประทับช้าง ในอดีตจังหวัดพิจิตร เป็นชุมชนที่ผู้คนทางภาคอีสานหรือภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้แก่ จังหวัดยโสธร จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดขอนแก่น และจังหวัดมหาสารคามอพยพย้ายถิ่นฐานเพื่อหาที่ทำกินใหม่ โดยได้นำภาษา ประเพณี การแต่งกาย และภูมิปัญญาการทอผ้าเข้ามาด้วย จึงทำให้เกิดการทอผ้าในหลายพื้นที่ของจังหวัดพิจิตร ถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรจึงเป็นหมู่บ้านหนึ่งที่มีผู้คนอาศัยอยู่ในพื้นที่มาแล้วมากกว่าสี่รุ่น สายตระกูลดั้งเดิม ได้แก่ ตระกูลกองสินแก้ว ตระกูลกองทรัพย์ ตระกูลกองคำ และตระกูลกองแก้ว กลุ่มคนสายตระกูลเหล่านี้มีภูมิปัญญาในการทอผ้าและเสื่อกก ผลิตภัณฑ์ได้แก่ ผ้ามัดหมี่ กระเป๋าสตรีจากเสื่อกก เสื่อกก เสื่อผืน และเสื่อพับจากกก ซึ่งเสื่อพับได้รับคัดสรรคเป็นผลิตภัณฑ์ OTOP ระดับสามดาว สมาชิกในกลุ่มเล่าว่าผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูปไม่ตอบสนองต่อตลาดมากนัก เนื่องจากสมาชิกในชุมชนยังขาดแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อให้มีความน่าสนใจ

5.1.1.2 สํารวจและศึกษากระบวนการย้อมสีกกไทยโทนของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อ กกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

การกำหนดกลุ่มสีน้ำไทยโทย วิธีการทดลองการย้อมสีกกไทยโทนของกลุ่มทอ
ผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยได้เลือกกลุ่มสีน้ำไทยโทนมาเป็นต้นแบบใน
การผสมกลุ่มสีกกไทยโทน จำนวน 15 สี ได้แก่ สีเหลืองรง สีขาบ สีเหลืองไพล สีแดงชาด สีดำเขม่า สีส้ม
เสน สีน้ำตาลไหม้ สีเขียวน้ำไหล สีอมหมึกอ่อน สีคราม สีม่วงดอกตะแบก สีเขียวดิน สีดิน สีหงสบาท และ
สีม่วงผักตบ โดยมีกระบวนการทดลอง 4 ขั้นตอน ขั้นตอนแรก การกำหนดกลุ่มสีน้ำไทยโทน ขั้นตอนที่
สอง การทดลองสีกกไทยโทน ขั้นตอนที่สาม การตรวจสอบโทนสีน้ำไทยโทนกับสีกกไทยโทนด้วยเครื่องวัด
ความเข้มของแสง (Spectrophotometer) และขั้นตอนที่สี่ สรุปลผล

5.1.1.3 สํารวจและศึกษาลวดลายเสื่อกกของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกของคนในชุมชนบ้านห้วยแก้ว เมืองพิจิตร เกิดจากภูมิ
ปัญญาดั้งเดิมของคนในชุมชนที่อพยพย้ายมาจากภาคตะวันออกเฉียงเหนือมานานกว่า 50 ปี ลวดลายที่
ทอ ได้แก่ ลายสอง ลายเกร็ดเต่า และลายตาหมากรุก คนในชุมชนยังคงรักษาเอกลักษณ์การทอด้วยมือ
โดยใช้กี่พื้นบ้าน เพื่อใช้ในชีวิตรประจำวัน และใช้ในพิธีกรรมทางศาสนา โดยนำเส้นกกไปย้อมสีก่อนทอ
การผูกมัดลวดลาย และทอด้วยมือ ผลิตภัณฑ์เสื่อกกของคนในชุมชน ได้แก่ เสื่อผืน เสื่อพับ กระเป๋า กล่อง
ทิชชู กล่องใส่ของอเนกประสงค์ และรองเท้า กกจึงกลายเป็นสินค้า

5.1.1.4 กระบวนการออกแบบการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อ ส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

กระบวนการออกแบบการใช้สีและลวดลายในสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริม
การท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยการสอบถามจาก
ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้นำวิเคราะห์ และสรุปผล โดยมีผลการวิเคราะห์ จำนวน
2 ประเด็น ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้เชี่ยวชาญ และสรุปความคิดเห็นการออกแบบชุดเครื่องประดับ

5.1.1.5 สํารวจความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายที่มีต่อผลิตภัณฑ์สินค้าทาง วัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัด พิจิตร

1) ด้านผลิตภัณฑ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.73 เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ข้อ ดังนี้

อันดับ 1 ความคิดสร้างสรรค์ของผลิตภัณฑ์ อันดับ 2 ความสวยงามของผลิตภัณฑ์ อันดับ 3 ความสะดวกของผลิตภัณฑ์ และอันดับสุดท้ายสีสันทนของผลิตภัณฑ์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.83, 4.73, 4.70 และ 4.63 ตามลำดับ

2) ด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.64 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านความเหมาะสมของวัสดุที่นำมาประดิษฐ์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับ 1 วัสดุที่นำมาใช้มีความน่าสนใจ อันดับ 2 วัสดุที่นำมาตกแต่งมีความเหมาะสม และอันดับสุดท้ายวัสดุมีความคงทนต่อการใช้งาน ที่ค่าเฉลี่ย 4.67, 4.63 และ 4.63 ตามลำดับ

3) ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.55 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านการนำไปใช้ประโยชน์ อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับ 1 ผลิตภัณฑ์สามารถสวมใส่เข้ากับชุดต่าง ๆ ได้ อันดับ 2 การใช้สวมใส่ในโอกาสต่าง ๆ และอันดับสุดท้าย การนำไปใช้เป็นของขวัญของที่ระลึก ที่ค่าเฉลี่ย 4.66, 4.53 และ 4.47 ตามลำดับ

4) ด้านการจัดจำหน่าย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.48 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจด้านการจัดจำหน่าย อยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 3 ข้อ ดังนี้ อันดับ 1 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดเป็นสินค้า OTOP อันดับ 2 ผลิตภัณฑ์สามารถต่อยอดในเชิงธุรกิจ SMEs อันดับ 3 งานจัดแสดงสินค้า และอันดับสุดท้ายตลาดออนไลน์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.46, 4.50, 4.43 และ 4.37 ตามลำดับ

5.1.2 ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบด้วย ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย และข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.1.2.1 ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ประโยชน์

สีกกไทยโทน : การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวของกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปบ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร เป็นงานวิจัยที่ทำให้เห็นวิถีชีวิตและความสัมพันธ์ของคนในชุมชน การศึกษาครั้งนี้จะทำให้เห็นถึงวัฒนธรรมทางความเชื่อของคนในชุมชน ซึ่งอาจนำแนวการวิเคราะห์ไปใช้ในการศึกษาสังคมคนในชุมชนจังหวัดพิจิตรในมุมมองหรือพื้นที่ต่าง ๆ ได้

5.1.2.2 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

ผลการวิจัยอาจนำไปกำหนดนโยบายของหน่วยงานภาครัฐทั้งในระบบการศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ระบบการศึกษาในระดับต่าง ๆ ควรจัดให้มีหลักสูตรรายวิชาที่ส่งเสริมการเรียนรู้การอยู่ร่วมกันในชุมชน โดยเฉพาะการทอดผ้าที่สะท้อนอัตลักษณ์ วัฒนธรรม และความสัมพันธ์ในครอบครัวและเครือญาติ ที่ยังมั่นคงแนบแน่นในสังคมคนสุโขทัย รวมทั้งหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับชุมชน ได้นำข้อมูลเหล่านี้มาใช้ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตและความเชื่อของคนในชุมชน ซึ่งหากหน่วยงานภาครัฐไม่ได้คำนึงถึงปัจจัยหรือข้อจำกัดของแต่ละชุมชนแล้ว ก็คงจะเป็นการยากที่จะทำให้การพัฒนาชุมชนโดยรวมดำเนินไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.2.3 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาเรียนรู้การใช้สีและลวดลายในการออกแบบสินค้าทางวัฒนธรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว อาจเป็นมุมมองในระบบเศรษฐกิจ การศึกษา วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมโดยเชื่อมโยงกับบริบทอื่น ๆ ที่กว้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาแนวทางในวงวิชาการและงานวิจัยอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องสืบไป

5.2 โครงการวิจัยย่อยที่ 2

จากการศึกษาค้นคว้าโครงการวิจัย เรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อเพิ่มศักยภาพเศรษฐกิจ และสังคมกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล สรุปผล อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ พร้อมข้อเสนอแนะ จากการทำวิจัยดังนี้

5.2.1 สรุปผล และอภิปรายผล

5.2.1.1 ศึกษาข้อมูลการผลิตเสื่อกกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

การศึกษาค้นคว้าข้อมูลการผลิตเสื่อกกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร นำเสนอผลงานการออกแบบลายเสื่อกกต่อช่างทอเสื่อกกและผู้เชี่ยวชาญ เป็นงานหัตถกรรมพื้นบ้านที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นของชุมชนบึงนาราง จังหวัดพิจิตร สันนิษฐานว่าการทอเสื่อกกเริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยา โดยชาวบ้านในชุมชนบึงนารางได้เรียนรู้เทคนิคการทอเสื่อกกจากชาวมอญที่อพยพมาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว คือ ทอด้วยกกที่ขึ้นเองตามธรรมชาติในท้องถิ่น เส้นกกมีความเหนียว นุ่ม ทนทาน ลวดลายบนเสื่อกกมักใช้ศิลปะเรขาคณิตที่เรียบง่ายแต่แฝงไปด้วยความงดงาม สีเส้นที่ใช้มักเป็นสีธรรมชาติ เช่น สีน้ำตาล สีเขียว สีเหลือง กรรมวิธีการทอเสื่อกกเริ่มจากการนำกกมาตากแดดให้แห้ง จากนั้นนำมาแช่น้ำเพื่อให้กกมีความนุ่ม ยืดหยุ่น นำกกมาผ่าเป็นเส้นบาง ๆ แล้วนำมาข้อมสี จากนั้นนำมาขึ้นก็และทอเป็นลวดลายตามต้องการ การออกแบบลวดลายบนเสื่อกกบึงนารางมีหลากหลาย เช่น ลายดอกบัว ลายปลา ลายนก ลายเรขาคณิต ลวดลายเหล่านี้มักมีความหมายและสัญลักษณ์ที่ดีงาม เช่น ลายดอกบัว หมายถึง ความเจริญรุ่งเรือง ลายปลา หมายถึง ความอุดมสมบูรณ์ บทบาทในชุมชนเสื่อกกเป็นงานหัตถกรรมที่สร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนบึงนาราง ช่วยให้ชุมชนมีรายได้เสริมจากการเกษตร เสื่อกกยังเป็นผลิตภัณฑ์ที่ใช้ในงานมงคลต่าง ๆ ของชุมชน เช่น งานแต่งงาน งานบวช งานขึ้นบ้านใหม่ สถานการณ์ปัจจุบัน เสื่อกกบึงนารางเผชิญกับปัญหาหลายประการ เช่น วัตถุดิบในการทอลดลง คนรุ่นใหม่ไม่สนใจเรียนรู้เทคนิคการทอเสื่อกก จึงมีแนวทางการพัฒนาส่งเสริมให้คนรุ่นใหม่เรียนรู้เทคนิคการทอเสื่อกก พัฒนาการออกแบบลวดลายให้มีความทันสมัย และสนับสนุนการตลาดและช่องทางจำหน่าย สอดคล้องงานวิจัย วสันต์ และคณะ (2561) การวิจัยเรื่องการวิจัยและพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชนในกลุ่มทอเสื่อกกตำบลคำไผ่อำเภอ ไทยเจริญ จังหวัดยโสธร ได้สรุปผลการวิจัยตามประเด็นสำคัญ ดังต่อไปนี้ 1. ภูมิปัญญาการทอเสื่อกกของกลุ่มทอเสื่อกกตำบลคำไผ่ เป็นวิถีชาวบ้านที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้ จากรุ่นสู่รุ่น โดยการลงมือปฏิบัติภารกิจสังเกตการณ์การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติและการวิเคราะห์จนเกิดเป็น ภูมิปัญญาและถ่ายทอด

โดยการนำภูมิปัญญาดังกล่าวมาใช้ประโยชน์ในการทอเสื่อกก 2. การทอเสื่อกกลายซิด เกิดจากการดัดแปลงฟืม และไม้ลาย ซึ่งเสื่อกกลายซิดเกิดจากการนำลวดลาย บนผ้าทอ ตลอดทั้งสิ่งต่างๆ ที่พบเห็นตามธรรมชาติมาประยุกต์และทอจนเกิดเป็นลวดลายต่างๆ บนผืนเสื่อกก กระบวนการทอเสื่อกก มีกระบวนการ 5 กระบวนการ ได้แก่ 1) การเตรียมวัสดุ 2) การออกแบบลวดลาย 3) การทอเสื่อกก 4) การพันริมเสื่อกก 5) การเก็บริมเสื่อกก 3. ปัจจุบันกลุ่มทอเสื่อกกตำบลคำไผ่ มีการแปรรูปผลิตภัณฑ์เสื่อกกซึ่งประกอบด้วย เสื่อพับ กระเป๋า แจกกัน หมวก ก่องทิวชูชูปลอกหมอน ชุดรองแก้ว ก่องเอนกประสงค์ที่นอน เบนั่ง 4. ผลการศึกษาปัญหา พบว่า (1) ด้านบุคลากร สมาชิกขาดทักษะในการผลิตที่ได้มาตรฐาน ขาดความรู้เรื่องลวดลายที่ทันสมัย ขาดวิทยากรอบรมด้านการพัฒนาฝีมือด้านการแปรรูปผลิตภัณฑ์ที่หลากหลายขาดวิทยากรในการให้ความรู้ด้านส่งเสริมการขาย (2) ด้านงบประมาณ กลุ่มขาดเงินทุนหมุนเวียนในการซื้อ วัตถุดิบ ขาดงบประมาณในการสนับสนุน (3) ด้านวัสดุอุปกรณ์สีย้อมเส้นกมมีราคาแพงและต้องซื้อจากท้องถิ่นอื่น (4) ด้านการจัดการ เกิดการลอกเลียนแบบลวดลายและลอกเลียนแบบผลิตภัณฑ์ขาดการพัฒนาบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม ขาดตลาดรองรับแน่นอน ขาดการส่งเสริมการขายจากภาครัฐ กลุ่มยังไม่มีตราสินค้า กลุ่มยังไม่ได้จัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชน และผลิตภัณฑ์ของกลุ่มยังไม่ขอใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

5.2.1.2 ออกแบบลวดลายเสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเสื่อกก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว อำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร การออกแบบลวดลายเสื่อกกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต และความหมายของลวดลายรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค ทำการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและช่างทอเสื่อกกจำนวน 5 ท่าน นำผลมาวิเคราะห์ลวดลายเสื่อกกตัวอย่าง และทำการทดลองออกแบบลายเสื่อกกด้วยศิลปะเรขาคณิต ได้แก่ รูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค จากนั้นนำเสนอผลงานการออกแบบต่อกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ดังนี้

1) วิเคราะห์การออกแบบลายเสื่อกกด้วยศิลปะเรขาคณิตสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน อำเภอ빙นาราง จังหวัดพิจิตร ได้แก่ องค์ประกอบของศิลปะเรขาคณิต ลวดลาย และเทคนิค การออกแบบลายเสื่อกกด้วยศิลปะเรขาคณิต มีองค์ประกอบ หลัก ๆ คือ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว ลวดลายเสื่อกกมีหลากหลายรูปแบบ ขึ้นอยู่กับความต้องการและความคิดสร้างสรรค์ เทคนิคการออกแบบ

มีหลากหลาย เช่น การใช้เส้น การใช้สี การใช้พื้นผิว การออกแบบลายเสื่อกกที่ดี ควรคงเอกลักษณ์ของเสื่อกกบึงนาราง ตรงกับความต้องการของตลาด และมีความสวยงาม ทันสมัย

2) การวิเคราะห์การออกแบบลายเสื่อกกสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ได้แก่ 1) ลายจระเข้ มืองค์ประกอบ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว เทคนิคการใช้เส้นหนา เส้นบาง เพื่อสร้างมิติและลวดลาย การใช้สีสันสดใสหรือสีโทนเข้ม เพื่อสร้างความโดดเด่น และการใช้พื้นผิวเรียบหรือพื้นผิวขรุขระ เพื่อสร้างความน่าสนใจ ความหมาย สัญลักษณ์ของพลัง ความกล้าหาญ และความอุดมสมบูรณ์ 2) ลายต้นไม้ มืองค์ประกอบ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว เทคนิคมีการใช้เส้นโค้ง เส้นหยัก เพื่อสร้างรูปทรงต้นไม้ การใช้สีสันสดใส สีโทนอ่อน เพื่อสร้างความสวยงาม และการใช้พื้นผิวเรียบ เพื่อสร้างความรู้สึกลื่นคลays ความหมาย สัญลักษณ์ของชีวิต การเจริญเติบโต และความอุดมสมบูรณ์ 3) ลายดอกบุนนาค มืองค์ประกอบ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี และพื้นผิว เทคนิคมีการใช้เส้นโค้ง เส้นหยัก เพื่อสร้างกลีบดอก การใช้สีสันสดใส สีโทนอ่อน เพื่อสร้างความสวยงาม และการใช้พื้นผิวเรียบ เพื่อสร้างความรู้สึกลื่นหวาน ความหมาย สัญลักษณ์ของความงาม ความเจริญรุ่งเรือง และความร่ำรวย ดังนั้นแนวทางการออกแบบลายเสื่อกก ควรมีการผสมผสานลายเรขาคณิต รูปจระเข้ ต้นไม้ และดอกบุนนาค เข้าด้วยกัน พร้อมทั้งออกแบบลายให้คงเอกลักษณ์ของเสื่อกกบึงนาราง ออกแบบลายให้ตรงกับความต้องการของตลาดออกแบบลายให้มีความสวยงาม ทันสมัย และสื่อความหมายที่ดี

5.2.1.3 ศึกษาแนวความคิดการออกแบบ

การศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเสื่อกก ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ออกแบบลายเสื่อที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนเอกลักษณ์ของอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ผ่านสัญลักษณ์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ จระเข้ ต้นไม้สระหลวง และดอกบุนนาค ด้วย Geometric Art และออกแบบลายเสื่อที่มีเอกลักษณ์ สะท้อนเอกลักษณ์ของอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร ผ่านสัญลักษณ์สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ จระเข้ ต้นไม้สระหลวง และดอกบุนนาค ได้แก่

1) แนวความคิดการออกแบบ โดยใช้เทคนิค Geometric Art เน้นเส้นสาย รูปทรง และลวดลายเรขาคณิต ดังนี้ ลายจระเข้เรขาคณิต ออกแบบลายจระเข้โดยใช้เส้นเรขาคณิต ผสมผสานกับสีสันสดใส ลายต้นไม้เรขาคณิต ออกแบบลายต้นไม้โดยใช้รูปทรงเรขาคณิต ผสมผสานกับสีโทนอ่อน และ

ลายดอกบุษราคัมเรขาคณิต ออกแบบลายดอกบุษราคัมโดยใช้เส้นโค้ง ผสมผสานกับสีเส้นสดใส ดังนั้นการออกแบบลายเสื้อกักด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุษราคัม สามารถทำได้โดยผสมผสานองค์ประกอบของศิลปะเรขาคณิต เทคนิคการออกแบบ และความหมายของลวดลาย เข้าด้วยกัน แนวทางการออกแบบควรคงเอกลักษณ์ของเสื้อกักบึงนาราง ตรงกับความต้องการของตลาด และมีความสวยงาม ทันสมัย สื่อความหมายที่ดี

2) แนวทางการออกแบบลายเสื้อกักให้ทันสมัย ศึกษาเทรนด์การออกแบบลายผ้าและผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้กับลายเสื้อกัก ผสมผสานลวดลายเรขาคณิตแบบดั้งเดิมกับลายสมัยใหม่ ใช้สีสดใสหรือสีโทนมืด เพื่อเพิ่มความน่าสนใจ เพิ่มลูกเล่นให้กับลายเสื้อกัก เช่น การใช้เทคนิคการทอแบบพิเศษ การใช้ลูกบิด หรือการปักลาย ใช้งานกราฟิก รูปภาพ หรือตัวอักษร เพื่อเพิ่มความทันสมัย เช่น ลายเรขาคณิตแบบโมเดิร์น ลายกราฟิกแบบมินิมอล ลายดอกไม้แบบสไตล์ลิส ลายสัตว์แบบการ์ตูน และลายตัวอักษรหรือคำคม เครื่องมือ ได้แก่ โปรแกรมออกแบบ ซอฟต์แวร์สร้างลาย และ เว็บไซต์ออกแบบลาย ข้อควรระวัง คงเอกลักษณ์ของเสื้อกักบึงนาราง คงความเรียบง่าย และคงความเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม สอดคล้องงานวิจัยของ แพรภัทร (2565) การออกแบบลายผ้าทอพื้นเมืองลวดลายทวารวดีโดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad (GSP) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองอย่างสร้างสรรค์ พบว่า โปรแกรม The Geometer's Sketchpad (GSP) สามารถออกแบบลวดลายผ้าทอได้ จำนวน 5 ลาย คือ 1) ลายดอกไม้ 2) ลายหัวธนู 3) ลายพีชก้านขด 4) ลายข้าวหลามตัด 5) ลายแท่นธรรมจักร ซึ่งลวดลายทวารวดีที่ออกแบบสามารถนำไปทอผ้าพื้นเมืองได้

3) ประโยชน์ที่ได้จากการออกแบบลายเสื้อกักสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร (ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุษราคัม) การออกแบบลายเสื้อกักสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร (ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุษราคัม) มีประโยชน์หลายประการ เช่น เพิ่มมูลค่าสินค้า เพิ่มช่องทางจำหน่าย เพิ่มรายได้ สร้างงานส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น พัฒนาเศรษฐกิจชุมชน สร้างชื่อเสียง และดึงดูดนักท่องเที่ยว สอดคล้องงานวิจัยของ แพรภัทร (2565) การออกแบบลายผ้าทอพื้นเมืองลวดลายทวารวดีโดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad (GSP) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองอย่างสร้างสรรค์ พบว่า ผลิตภัณฑ์ต้นแบบผ้าทอพื้นเมืองลวดลายทวารวดี เกิดจากการนำลวดลายทวารวดีทั้ง 5 ลาย นำมาออกแบบเป็นลายผ้าใหม่ ผ้าทอพื้นเมืองที่ได้จะมีเอกลักษณ์แสดงถึงวัฒนธรรมการทอผ้าพื้นเมืองของ

จังหวัดนครปฐม ช่วยส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมือง เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองของจังหวัดนครปฐมและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันได้อย่างยั่งยืน

4) ปัญหาการออกแบบลายเสื้อกสำหรับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนอำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร (ด้วยศิลปะเรขาคณิตรูปจระเข้ ต้นไม้ ดอกบุนนาค) มีปัญหากลุ่มวิสาหกิจชุมชนอาจไม่มีทักษะการออกแบบลายเสื้อกที่ทันสมัย ไม่มีเทคโนโลยีที่เพียงพอสำหรับการออกแบบลายเสื้อก ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับเทรนด์ลายเสื้อก หาซื้อวัตถุดิบสำหรับการออกแบบลายเสื้อกได้ยาก หาดตลาดสำหรับจำหน่ายเสื้อกที่มีลายใหม่ได้ยาก และการแข่งขันจากผู้ผลิตเสื้อกเจ้าอื่น ๆ

5) แนวทางการแก้ไข พัฒนาทักษะการออกแบบลายเสื้อกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนเทคโนโลยีสำหรับการออกแบบลายเสื้อกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน จัดหาข้อมูลเกี่ยวกับเทรนด์ลายเสื้อกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน สนับสนุนวัตถุดิบสำหรับการออกแบบลายเสื้อกให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชน พัฒนาดตลาดสำหรับจำหน่ายเสื้อกที่มีลายใหม่ พัฒนาคุณภาพสินค้าและสร้างจุดเด่นให้กับเสื้อกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เช่น 1) ฝึกอบรมการออกแบบลายเสื้อก 2) จัดหาโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการออกแบบลายเสื้อก 3) ศึกษาดูงานเกี่ยวกับเทรนด์ลายเสื้อก 4) จัดหาเส้นกที่มีสีสันทากหลาย 5) หาช่องทางจำหน่ายเสื้อกออนไลน์ 6) พัฒนาคุณภาพการทอเสื้อก 7) ออกแบบลายเสื้อกให้มีความแปลกใหม่

5.2.1.4 ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต

การศึกษาคความพึงพอใจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน ที่มีต่อรูปแบบผลิตภัณฑ์จากวัสดุ เสื้อก ลวดลายโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต ทำการจัดฝึกอบรมให้กับสมาชิกของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร จำนวน 30 คน เพื่อเป็นแนวทางในการนำลวดลายไปพัฒนากับผลิตภัณฑ์ของกลุ่ม และประเมินแบบสอบถามความพึงพอใจ ที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้อกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต จำนวน 3 ลวดลาย ได้แก่ ลายจระเข้ ต้นไม้สระหลวง และลายดอกบุนนาค

1) ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 100.00 มีอายุ 41 - 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 40.00 ระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 33.33 มีอาชีพเป็นเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 40.00 รายได้ต่อเดือนอยู่ที่ 5,000 - 10,000 คิดเป็นร้อยละ 40.00

2) ความพึงพอใจที่มีต่อการออกแบบลวดลายเสื้ออกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร มีความพึงพอใจต่อการออกแบบลวดลายมีลักษณะเฉพาะถิ่น ลายดอกบุนนาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.67 ด้านการนำไปใช้ประโยชน์ ลายดอกบุนนาค โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.63 ด้านวิทยากร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.75 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวก โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.61

5.2.2 ข้อเสนอแนะ

5.2.2.1 ควรมีการจดสิทธิบัตร หรืออนุสิทธิบัตรการออกแบบลวดลายเสื้ออกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร

5.2.2.2 การออกแบบลวดลายเสื้ออกโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต ควรมีการส่งเสริมให้มีการฝึกอบรมการสร้างลวดลายโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพผลิตภัณฑ์ของเสื้ออกให้กับกลุ่มทอเสื้ออกจังหวัดอื่น ๆ ต่อไป

5.2.2.3 ควรมีการวิจัยนำลวดลายเสื้ออกที่ออกแบบโดยใช้ศิลปะเรขาคณิต นำไปไปสร้างผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้ออกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร รวมถึงการขอใบรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.)

5.3 โครงการวิจัยย่อยที่ 3

จากการศึกษาค้นคว้าโครงการการวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตแต่งด้วยเสื้อก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปัวนาราง จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการรวบรวมข้อมูล สรุปผล อภิปรายผล ตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

5.3.1 สรุปผล

5.3.1.1 ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มเป้าหมาย ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 93.33) รองลงมาเป็นเพศชาย (ร้อยละ 6.67) อายุ ส่วนใหญ่อายุ 51.60 (ร้อยละ 43.32) รองลงมามากกว่า 60 ปี และอายุ 41-50 ปี (ร้อยละ 16.67) ตามลำดับการศึกษาส่วนใหญ่ระดับมัธยมศึกษา (ร้อยละ 63.33) รองลงมาระดับอนุปริญญา หรือเทียบเท่า (ร้อยละ 16.67) ตามลำดับ อาชีพ ส่วนใหญ่เป็นเกษตรกร (ร้อยละ 53.33) รองลงมารับจ้าง (ร้อยละ 16.67) ตามลำดับ รายได้ต่อเดือน ส่วนใหญ่อยู่ที่ 5,000-10,000 บาท และ 10,000-15,000 บาท (ร้อยละ 33.33 เท่ากัน) รองลงมาต่ำกว่า 5,000 บาท (ร้อยละ 13.33) ตามลำดับ

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตแต่งด้วยเสื้อก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปัวนาราง จังหวัดพิจิตร เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ด้านการออกแบบ, ด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตแต่งด้วยเสื้อก จำนวน 6 รูปแบบ มีความพึงพอใจต่อกระเป๋าทรง Shopping bag, กระเป๋าทรง Tote Bag กระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า, กระเป๋าทรง Top-handle bag, กระเป๋าทรง Duffel หรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพาย, ผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Crossbody, กระเป๋าทรง Backpack และด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอย มีคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด จากทุกข้อของการประเมิน สำหรับคะแนนเฉลี่ยรวมจากทุกข้อที่ประเมินในแต่ละด้านพบว่า ทุกด้านมีคะแนนเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

5.3.2 อภิปรายผล

5.3.2.1 ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมาย

ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตคแตงด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปัว จังหวัดพิจิตร มีความพึงพอใจต่อ ในทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

ด้านการออกแบบมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเนื่องมาจากรูปแบบสอดคล้องกับความต้องการ หรือความนิยมในปัจจุบัน มีความแปลกใหม่ มีการนำวัสดุมาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ด้วยเหตุผลเหล่านี้จึงสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับกลุ่มเป้าหมายได้สอดคล้องกับแนวความคิดของ วาสนา(2546)กล่าวว่าการออกแบบที่มีเอกลักษณ์เด่นเป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นสิ่งสำคัญคือควรพัฒนาตลาดผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากการประยุกต์เพื่อดึงดูดความสนใจ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์กระเป๋าสตรีตคแตงด้วยเสื่อกก เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มสำหรับวิสาหกิจชุมชนกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปัว จังหวัดพิจิตร มีความพึงพอใจต่อกระเป๋า 6 รูปแบบดังนี้

ด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Shopping bag มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์ ประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์ การใช้วัสดุหนังตคแตงด้วยเสื่อกก และความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์

ด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรงToteBagกระเป๋าทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้ามีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์ การใช้วัสดุหนังตคแตงด้วยเสื่อกก ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์

ด้านกระเป๋าทรง Top-handle bag มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากกลุ่มเป้าหมายมีความพึงพอใจขนาดของผลิตภัณฑ์เหมาะสมแก่การใช้งาน

การใช้วัสดุหนังตกแต่งด้วยเสื่อกก ความประณีต สวยงามของผลิตภัณฑ์ ความแข็งแรง ทนทานของผลิตภัณฑ์ และประสิทธิภาพของผลิตภัณฑ์

ด้านกระเป๋าทรงDuffelหรือกระเป๋าใบใหญ่มีหูหิ้วและสายสะพายมีคະແນนເລື້ຍຢູ່ໃນລະດັບມາກທີ່ສຸດ ທັງນີ້ອາດເນື່ອງມາຈາກກຸ່ມເປົ້າໝາຍມີຄວາມພິ່ງພອໃຈກາງໃຊ້ວັດສຸດຜົງຕັດຕັດດ້ວຍເສື້ອກ ແລະຄວາມແຂ້ງແຮງ ທນທານຂອງຜົດຖັດຖັດ ຂນາດຂອງຜົດຖັດຖັດເໝາະສມແກ່ກາງໃຊ້ງານ ຄວາມປະຖິດ ສວຍງາມຂອງຜົດຖັດຖັດ ແລະປະສິທິຖາພຂອງຜົດຖັດຖັດ

ด้านผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Crossbody หรือกระเป๋าที่มีสายสะพายข้ามตัว มีคະແນนເລື້ຍຢູ່ໃນລະດັບມາກທີ່ສຸດ ທັງນີ້ອາດເນື່ອງມາຈາກກຸ່ມເປົ້າໝາຍມີຄວາມພິ່ງພອໃຈຄວາມປະຖິດ ສວຍງາມຂອງຜົດຖັດຖັດ ຂນາດຂອງຜົດຖັດຖັດເໝາະສມແກ່ກາງໃຊ້ງານ ກາງໃຊ້ວັດສຸດຜົງຕັດຕັດດ້ວຍເສື້ອກ ຄວາມແຂ້ງແຮງ ທນທານຂອງຜົດຖັດຖັດ ແລະປະສິທິຖາພຂອງຜົດຖັດຖັດ

ต่อผลิตภัณฑ์กระเป๋าทรง Backpack หรือกระเป๋าเป้ คະແນນເລື້ຍຢູ່ໃນລະດັບມາກທີ່ສຸດ ທັງນີ້ອາດເນື່ອງມາຈາກກຸ່ມເປົ້າໝາຍມີຄວາມພິ່ງພອໃຈກາງໃຊ້ວັດສຸດຜົງຕັດຕັດດ້ວຍເສື້ອກ ຄວາມປະຖິດ ສວຍງາມຂອງຜົດຖັດຖັດຢູ່ໃນລະດັບ ຂນາດຂອງຜົດຖັດຖັດເໝາະສມແກ່ກາງໃຊ້ງານ ຄວາມແຂ້ງແຮງ ທນທານຂອງຜົດຖັດຖັດ ແລະປະສິທິຖາພຂອງຜົດຖັດຖັດ

ด้านคุณค่าและประโยชน์ใช้สอยมีคະແນນເລື້ຍຢູ່ໃນລະດັບມາກທີ່ສຸດທັງນີ້ອາດເນື່ອງມາຈາກຜົດຖັດຖັດ ເປັນກາງຕໍ່ແນວທາງໃນກາງພັດທະນາຜົດຖັດຖັດຖັດຖັດແກ່ດ້ວຍເສື້ອກຜົດຖັດຖັດຖັດຖັດມີຄວາມເໝາະສມໃນ ກາງນຳໄປໃຊ້ປະໂຫນໃນຊີວິດປະຈຳວັນແລະໂອກາສພິເສດຕ່າງໆແລະເປັນກາງເພີ່ມລຸດຄ່າໃຫ້ກັບຜົດຖັດຖັດໃນຊຸມ ຂນດ້ວຍເຫຼືອເລື່ອນີ້ຈິ່ງສາມາດສ້າງຄວາມພິ່ງພອໃຈໃຫ້ກັບກຸ່ມເປົ້າໝາຍໄດ້ສອດຄ້ອງກັບແນວຄິດຂອງ ພາຍຸຮຸ່ງ(2547)ຄຳວ່າກາງຈັດກາງທຣັຍາກຣຮຣມຊາດີແລະສິ່ງແວດລ້ອມທັງກາງອນຸຣັກຊັກພັດທະນາແລະກາງໃຊ້ ປະໂຫນຈາກທຣັຍາກຣຮຣມຊາດີແລະສິ່ງແວດລ້ອມທັງອື່ນໆອຍາງສມດຸຈແລະຍັງຢືນສາມາດຕອບສອນອງ ປະໂຫນຂອງຊຸມຊນແລະຈຳນ່າຍເສຣິມຣາຍໄດ້ຕໍ່ໄປ

5.3.3 ข้อเสนอแนะ

การผลิตกระดาษด้วยเสื่อกกจะมีข้อจำกัดในการตัดเย็บอาจมีการพัฒนาแนวทางการสร้างผลิตภัณฑ์ในรูปแบบใหม่ๆ

5.4 โครงการวิจัยย่อยที่ 4

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลอภิปรายผล โดยสามารถสรุปผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้ ดังนี้

5.4.1 สรุปผลการวิจัย

5.4.1.1 วัตถุประสงค์

- 1) สำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
- 2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
- 3) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

5.4.1.2 สรุปผลการวิจัย

- 1) สำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
 - 1.1) ปัญหาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจ ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายน้อยเพราะต้นทุนของชุมชนส่วนใหญ่เป็นคนที่ขึ้นเองจากธรรมชาติ การจำหน่ายเสื่อกกเป็นฝืนเพราะจำหน่ายได้ง่าย
 - 1.2) ความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกที่มีอยู่ในชุมชน เช่น หมอน ที่รองจาน ที่รองแก้ว กล่องทิชชู มาพัฒนาให้มีความน่าสนใจ ต้องการนำสีของชุมชนที่เป็นผลิตภัณฑ์หลักซึ่งมีราคาต่ำมาแปรรูป ต้องการให้หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษา มาร่วมช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์
- 2) ออกแบบและพัฒนารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิค งานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนา

ผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

2.1) ด้านการออกแบบผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจ ความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.23

2.2) ด้านผลิตภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสวยงามของผลิตภัณฑ์สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 3) ด้านประโยชน์ใช้สอยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เหมาะสมที่จะนำไปจำหน่ายอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.31

ความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 1) ด้านการออกแบบผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.24 2) ด้านผลิตภัณฑ์ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสวยงามของผลิตภัณฑ์สามารถเพิ่มมูลค่าของสินค้าอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.26 3) ด้านประโยชน์ใช้สอยผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจผลิตภัณฑ์เหมาะสมที่จะนำไปจำหน่ายอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.35

3) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า 1) ด้านเนื้อหา ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจเนื้อหาวิชาตรงตามวัตถุประสงค์และเนื้อหาวิชาเป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงาน อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.93 2) ด้านวิทยากร ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ และการตอบข้อซักถามได้ชัดเจนและตรงประเด็น อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.93 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจบริการอาหาร ของว่างและเครื่องดื่มมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.90

5.4.2 อภิปรายวัตถุประสงค์

การพัฒนาารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

5.4.2.1 สำรวจปัญหาและความต้องการของการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร 1) ปัญหาผลิตภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจ ผลิตภัณฑ์มีจำหน่ายน้อยเพราะต้นกกของชุมชนส่วนใหญ่เป็นกกที่ขึ้นเองจากธรรมชาติ การจำหน่ายเสื่อกกเป็นฝืนเพราะจำหน่ายได้ง่าย 2) ความต้องการพัฒนาผลิตภัณฑ์โดยการนำผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกที่มีอยู่ในชุมชน เช่น หมอน ที่รองจาน ที่รองแก้ว กล้องทิวชู้ มาพัฒนาให้มีความน่าสนใจ ต้องการนำเสื่อพับของชุมชนที่เป็นผลิตภัณฑ์หลักซึ่งมีราคาต่ำมาแปรรูปต้องการให้หน่วยงานหรือสถาบันการศึกษามาร่วมช่วยพัฒนาความรู้ ทักษะการออกแบบพัฒนาผลิตภัณฑ์ ดังนั้นเพื่อการพัฒนาและยกระดับพัฒนาผลิตภัณฑ์จำเป็นต้องทราบปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของกลุ่ม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นิรุติ ถึงนาค ประสพสุข ฤทธิเดช เมธี กลมดวง และวรรณวิสา ยศระवास (2564) การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP ศึกษาปัญหาและความต้องการพัฒนายกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชนของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผู้ผลิตสินค้า OTOP จังหวัดมหาสารคาม พบว่ากลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาและความต้องการคือ (1) ด้านกระบวนการผลิตของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเข้าสู่มาตรฐานสินค้า OTOP แต่ละประเภท (2) ด้านการสร้างตลาดเครือข่าย (๓) ด้านการบริหารและการจัดการกลุ่ม

5.4.2.2 ออกแบบและพัฒนาารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

1) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกแบบชุดตกแต่งห้องนอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 ด้านผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.15 และด้านประโยชน์ใช้สอยโดยรวมอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 4.19 ผลการวิจัยถือได้ว่าการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน เพื่อการออกแบบและพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งห้องนอนจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปักกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูล ในการพัฒนาารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

2) ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรโดยรวมอยู่

ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.21 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการออกแบบชุดตกแต่งโต๊ะอาหารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.18 ด้านผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.19 และด้านประโยชน์ใช้สอยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.26 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจที่มีต่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก พบว่าการจัดลำดับความพึงพอใจในด้านการออกแบบชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร ด้านผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหาร และด้านประโยชน์ใช้สอย มีระดับความพึงพอใจที่แตกต่างกัน แต่รวมทุกด้านยังคงอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการวิจัยถือได้ว่าการศึกษาค้นคว้าและรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน เพื่อการออกแบบและพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ชุดตกแต่งโต๊ะอาหารจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปักกลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร สามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค

การออกแบบและพัฒนารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ควรพิจารณาตามหลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ ซึ่งสอดคล้อง ฐปนัท แก้วปาน สราวุธ อิศรานุวัฒน์ และจริยา แผลงนอก (2563) กล่าวถึงหลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์ เป็นการรวมกันขององค์ประกอบในงานออกแบบสร้างสรรค์ทั้งทางด้านศิลปะ วิศวกรรมศาสตร์ การวิเคราะห์พฤติกรรมด้านการตลาด และผลกระทบโดยรวมตั้งแต่การคิด การผลิต จำหน่าย การใช้และเสื่อมสลายในท้ายที่สุด จนมีผู้รวบรวมเป็นหลักการ ได้แก่ 1.หน้าที่ใช้สอย (Function) 2.ความงาม (Aesthetics) 3.ความสะดวกในการใช้(Ergonomics) 4.ความปลอดภัย (Safety) 5.โครงสร้าง (Construction) 6.ราคา (Cost) 7.วัสดุ (Materials) 8.กรรมวิธีการผลิต (Production) 9.การซ่อมบำรุงรักษา (Ease of maintenance) 10.การขนส่ง (Transportation) ซึ่งทั้งหมดนี้รวมอยู่ในกระบวนการออกแบบที่มีระบบ และกระบวนการอย่างเป็นขั้นตอน

5.4.2.3 ถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูปตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.76 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านเนื้อหาโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.62 ด้านวิทยากรโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.89 และด้านสิ่งอำนวยความสะดวกโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด มีค่าเฉลี่ย 4.79 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจรวมทุกด้านอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องมาจากการถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้าน จากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิค

งานปัก ผู้เขารับการอบรมได้รับความรู้เพิ่มมากขึ้น และสามารถนำไปประยุกต์ใช้งานได้จริง เป็นประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของสมาชิก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ และ สุกัญญา จันทกุล (2565) การถ่ายทอดเทคโนโลยีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้าทอด้วยเทคนิคโอริงามีรูปแบบต่างๆ ให้กับกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผาและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจรวมทุกดานอยู่ในระดับมากที่สุด

5.4.3 ข้อเสนอแนะ

การพัฒนาารูปแบบของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรดังนั้นผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

5.4.3.1 จากต้นแบบผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากเสื่อกกแปรรูปด้วยเทคนิคงานปัก สามารถนำไปพัฒนารูปแบบใหม่ผลิตภัณฑ์ที่มีความหลากหลายเช่น ของใช้ ของที่ระลึก เครื่องประดับ หรือการเพิ่มเทคนิคอื่น เพื่อเป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเสื่อกกแปรรูป กลุ่มทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

5.4.3.2 การนำวัสดุ และเทคนิคการผลิตด้านสิ่งทออื่นๆ มาใช้ เช่น การเคลือบสารสะท้อนน้ำ สารไวกลิ่น เพื่อเพิ่มความคงทน ความสวยงาม และความแตกต่างให้กับผลิตภัณฑ์

5.4.3.3 การศึกษาแนวโน้มการออกแบบ ความต้องการของผู้บริโภค เช่น ดานรูปแบบวัสดุ การใช้สี กระบวนการผลิต เพื่อให้เหมาะสมกับความนิยมของผู้บริโภค

5.5 โครงการวิจัยย่อยที่ 5

การวิจัย เรื่อง การออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื้อกนกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกนกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยได้ดำเนินงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ประกอบด้วย การวิจัยเชิงคุณภาพและการวิจัยเชิงปริมาณ โดยแบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 4 ระยะ โดยสามารถสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะจากการวิจัยได้ ดังนี้

5.5.1 สรุปผลการวิจัย

5.5.1.1 วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เสื้อกนกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกนกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
- 2) เพื่อออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื้อกนกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกนกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
- 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้บริโภคมีต่อตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ผลิตภัณฑ์เสื้อกนกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกนกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร
- 4) ถ่ายทอดเทคโนโลยีการออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื้อกนกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกนกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

5.5.1.2 สรุปผลการวิจัย

1) ระยะเวลาที่ 1 (การตอบแบบสัมภาษณ์)

ปัญหาและความต้องการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนชนทอผ้ามัดหมี่และเสื้อกนกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

สรุปได้ว่า

1.1) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลตรงกันว่า วิสาหกิจชุมชนกลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ มีผลิตภัณฑ์จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ ผลิตภัณฑ์หลายประเภท ประกอบด้วย เสื้อพับ กระเป๋าสตรี ที่รองจานรองแก้ว

1.2) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลตรงกันว่า ในการกระบวนการประดิษฐ์ชิ้นงานจะใช้เทคนิคการตัดเย็บและการสาน

1.3) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลตรงกันว่า ตราสินค้า (Logo) ดั้งเดิม ใช้ภายใต้ชื่อหมู่บ้าน คือ บ้านห้วยแก้ว ใช้เทคนิคการออกแบบโดยใช้รูปทรงเลขาคณิต และเส้น ใช้สีสันทากหลาย

1.4) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลตรงกันว่า บรรจุกฎบัตรหอห่มสินค้าดั้งเดิม ชั้นในสุดใช้ถุงแก้วพลาสติกใส เมื่อลูกค้าซื้อสินค้าปลีกจะใช้ถุงแบบหุเจาะพลาสติก เพื่อให้ลูกค้าถือสินค้าได้สะดวก

1.5) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลตรงกันว่า 1.ตราสินค้า (Logo) เป็นตราที่ใช้มานานแล้ว และใช้ภายใต้ชื่อหมู่บ้าน คือ บ้านห้วยแก้ว ซึ่งสมาชิกในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนมีความต้องการให้มีการปรับปรุงลักษณะของโลโก้ใหม่ ให้สะท้อนถึงอัตลักษณ์ ของวิสาหกิจชุมชน มีความทันสมัย ตอบรับการเปลี่ยนแปลงของโลก รวมถึงต้องการให้ออกแบบบรรจุกฎบัตรหอห่มสินค้าปลีกรูปแบบใหม่ ให้ดึงดูดความน่าสนใจ และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับผลิตภัณฑ์ เพื่อไปยื่นเสนอขอรับพิจารณามาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชนให้ผ่านตามเกณฑ์

1.6) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลตรงกันว่า ต้องการให้ตราสัญลักษณ์ยังคงคล้ายรูปแบบเดิม นอกจากนั้นต้องการให้บรรจุกฎบัตรหอห่มสินค้าปลีก ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม

1.7) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า อัตลักษณ์หรือจุดเด่นของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนหอห่มผ้าไหมและเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ได้แก่ การเย็บผ้า ผ้าทอพื้นเมือง การทอเสื่อพับ การเกษตร

1.8) ผู้ให้สัมภาษณ์ให้ข้อมูลว่า อัตลักษณ์หรือจุดเด่นของ จังหวัดพิจิตร ได้แก่ บึงสีไฟ อุทยานเมืองเก่าพิจิตร สถานีรถไฟพิจิตร วัดโพธิ์ประทับช้าง วัดท่าหลวง วัดเขารูปช้าง วัดใหม่ปลายห้วย วัดนครชุม ตลาดย่านเก่าวังกรด ทุ่งดอกกระเจียวยักษ์ บ้านเขาโล้น

2) ระยะเวลาที่ 2 (การตอบแบบสอบถามความคิดเห็น)

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นที่มีต่อตราสินค้า (Logo) อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 8 โดยให้ข้อเสนอแนะว่า สีเหมาะสม แสดงให้เห็นถึงความเป็นวิสาหกิจชุมชน ได้อย่างชัดเจน ต่อยอดกับบรรจุกฎบัตรได้อย่างเหมาะสม และสวยงาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นที่มีต่อบรรจุกฎบัตรเสื่อกก อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 3 บรรจุกฎบัตรถุงกระดาษ อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 2 แท็กสินค้า อันดับที่ 1 คือ รูปแบบที่ 2 โดยให้ข้อเสนอแนะว่า บรรจุกฎบัตรเสื่อกก ความทันสมัย ควรใช้วัสดุที่แข็งแรง ปรับสีให้ดึงดูดความสนใจมากยิ่งขึ้น ถุงกระดาษปรับขนาดของตราสัญลักษณ์ให้เล็กลง

3) ระยะที่ 3 (การตอบแบบสอบถามความพึงพอใจ)

ตอนที่ 1 สถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 100 คน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 81.00 ส่วนใหญ่มีอายุในช่วง 45 – 54 ปี คิดเป็นร้อยละ 43.00 อาชีพส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 62.00 ระดับการศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 60.00 รายได้ส่วนใหญ่อยู่ในระดับ 10,000 – 20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 49.00

ตอนที่ 2 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อตราสัญลักษณ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่พึงพอใจต่อความคิดสร้างสรรค์ มีความร่วมสมัย ที่ค่าเฉลี่ย 4.74 มีความเหมาะสมขององค์ประกอบ ที่ค่าเฉลี่ย 4.65 ง่ายต่อการจดจำและเข้าใจสำหรับทุกคน ที่ค่าเฉลี่ย 4.54 สามารถนำไปใช้ได้หลากหลายชนิดของสื่อ ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 สื่อความหมายได้ชัดเจน สอดคล้องกับผลิตภัณฑ์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.46 สามารถที่จะแสดงในที่ที่เป็นพื้นที่ต่าง ๆ ได้ และพิมพ์ได้ง่าย ที่ค่าเฉลี่ย 4.44 ประทับใจและมีเสน่ห์ ที่ค่าเฉลี่ย 4.41 และส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของหน่วยงาน ที่ค่าเฉลี่ย 4.40

ตอนที่ 3 ความพึงพอใจของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อบรรจุภัณฑ์ ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร สรุปได้ว่า

บรรจุภัณฑ์เสื่อกก โดยรวมอยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบบรรจุภัณฑ์เสื่อกก ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.47 และด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.39

ถุงกระดาษ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.63 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบถุงกระดาษ ด้านการออกแบบโครงสร้างบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.68 และด้านการออกแบบกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ อยู่ในระดับมาก ที่ค่าเฉลี่ย 4.57

แท็กสินค้า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.51 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบแท็กสินค้า ด้านการออกแบบแท็กสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.56 และด้านการออกแบบกราฟิกบนแท็กสินค้า อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.46

5.5.2 อภิปรายวัตถุประสงค์

การออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์วิสาหกิจชุมชน กลุ่มเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ต.เขาแก้วศรีสมบูรณ์ อ.ทุ่งเสลี่ยม จ.สุโขทัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยได้ ดังนี้

5.3.2.1 เพื่อศึกษาปัญหาและความต้องการตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร มีผลิตภัณฑ์จำนวน 3 ประเภท ได้แก่ เสื่อพับ กระเป๋าสตรี ที่รองจานรองแก้ว งานประดิษฐ์แต่ละชิ้นจะใช้เทคนิคการตัดเย็บ และการสานทั้งหมด ดังนั้น กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตรจึงต้องการให้ออกแบบตราสัญลักษณ์ที่สะท้อนถึงการสาน โดยให้นำรูปทรงเลขาคณิต และเส้น ใช้สีสันทากหลายในการออกแบบที่ลักษณะคล้ายรูปแบบเดิม ซึ่งสอดคล้องกับ สุมิตรา (2554) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจ และสังคมในปัจจุบัน ผู้บริโภคจึงมักตัดสินใจเลือกซื้อสินค้า โดยพิจารณาจากสัญลักษณ์หรือแบรนด์ที่แสดงถึงลักษณะเฉพาะตัว รวมถึงชื่อเสียงของผู้ผลิตจึงมีความสำคัญต่อการตัดสินใจซื้อของผู้บริโภค และยังสอดคล้องกับ สิรินทิพย์ (2558) ได้กล่าวว่า การออกแบบตราสินค้า เป็นการกำหนดจุดยืนในส่วนต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน ซึ่งการออกแบบที่ชัดเจนจะเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของตราสินค้าให้มีความโดดเด่น

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ใช้บรรจุภัณฑ์ห่อหุ้มสินค้าชั้นในสุดด้วยถุงแก้วพลาสติกใส เมื่อลูกค้าซื้อสินค้าปลีกจะใช้ถุงลักษณะหุเจาะพลาสติก เพื่อให้ลูกค้าถือสินค้าได้สะดวก แต่การใช้ถุงหุเจาะส่งผลให้ไม่ผ่านตามเกณฑ์มาตรฐานผลิตภัณฑ์ชุมชน (มผช.) เพราะบรรจุภัณฑ์ไม่ดึงดูดความน่าสนใจ ไม่สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับตัวผลิตภัณฑ์ได้ และไม่เป็นที่มิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับ ดำรงค์ศักดิ์ และก่อเกียรติ (2542) ได้กล่าวว่า การที่จะบรรจุภัณฑ์ดึงดูดความสนใจ จะช่วยชักจูงให้เกิดการซื้อสินค้าได้ บรรจุภัณฑ์หรือหีบห่อที่ดีต้องมีลักษณะเด่นชัด สามารถแสดงตนอย่างชัดเจนเมื่อวางโชว์เปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์คู่แข่ง วิสาหกิจชุมชนต้องการให้ผู้วิจัยออกแบบบรรจุภัณฑ์สินค้าปลีกที่ไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น นำวัสดุกระดาษมาทำบรรจุภัณฑ์ หรือถุงผ้ามาทำบรรจุภัณฑ์สินค้าปลีก ที่ลูกค้าสามารถนำกลับมาใช้ได้ อีก และต้องการให้มีต้นทุนการผลิตที่ต่ำ ซึ่งสอดคล้องกับ สุมาลี (2555) บรรจุภัณฑ์กระดาษ สามารถย่อยสลายได้ง่ายและสามารถนำกลับมาใช้ใหม่ (Recycle) ได้จึงไม่ก่อปัญหาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม

กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ต้องการให้แท็กสินค้านำมาคล้อยติดกับผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยให้สินค้ามีความน่าสนใจ โดยให้มีข้อมูลของวิสาหกิจชุมชนปรากฏอยู่ในป้ายแท็กสินค้า เช่น ชื่อวิสาหกิจชุมชน เบอร์โทรศัพท์ QR-COAD Facebook เป็นต้น เมื่อผู้บริโภคที่สนใจสามารถติดต่อกลับมายังวิสาหกิจชุมชนได้สะดวก ซึ่งสอดคล้องกับ บริษัท บิ๊กพลัส พับลิชชิ่ง จำกัด (2563) ได้กล่าวว่า ป้ายแท็กสินค้าเป็นสิ่งที่บอกรายละเอียดเกี่ยวกับสินค้าแต่ละชิ้น ช่วยให้ลูกค้าได้รู้จักสินค้ามากขึ้น อีกทั้งป้ายแท็กยังช่วยเพิ่มยอดขาย เนื่องจากป้ายแท็กมักเป็นสิ่งแรก ๆ ที่ลูกค้าจะมองเห็น หากป้ายแท็กมีการออกแบบที่ดี สวยงาม สินค้าและผลิตภัณฑ์ก็จะดูมีราคาและดูน่าซื้อ

5.5.2.2 เพื่อออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้ออกแบบตราสินค้า (Logo) จำนวน 9 รูปแบบ นำไปสอบถามความคิดเห็นกับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 5 คน เพื่อพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสม จำนวน 1 แบบ พร้อมให้ข้อเสนอแนะ จากนั้นนำมาปรับปรุงแก้ไขให้ตรงกับความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และนำตราสัญลักษณ์ (Logo) ที่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเลือกไปออกแบบลงบรรจุภัณฑ์ ได้แก่ บรรจุภัณฑ์เสื่อกก ถุงกระดาษ แท็กสินค้า เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาเลือกแบบที่มีความเหมาะสม ประเภทละ 1 แบบ จากนั้นนำไปทำผลิตภัณฑ์ต้นแบบ โดยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ด้านการออกแบบตราสัญลักษณ์ (Logo) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเลือกแบบที่ 8 คือ มีตราสัญลักษณ์ที่ประกอบด้วยตัวอักษรภาษาอังกฤษที่ทันสมัย ตัวหนังสือภาษาไทยมีลักษณะคล้ายการเขียนด้วยลายมือ เป็นชื่อของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับ Philip Kotler (2003) (อ้างถึงใน ปฐมพร, 2554) กล่าวว่า ตราสินค้าเป็นชื่อ คำพูด สัญลักษณ์ รูปลักษณ์ ซึ่งถูกสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการระบุถึงสินค้าหรือบริการของผู้ขายรายใดรายหนึ่งหรือ กลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง และยังถือว่าเป็นสิ่งที่สร้างให้สินค้ามีความแตกต่างจากคู่แข่ง

ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์เสื่อกก ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเลือกแบบที่ 3 เป็นบรรจุภัณฑ์สายคาด เจาะหูสำหรับหิ้ว มีความเหมาะสม เพราะบรรจุภัณฑ์มีความเรียบง่าย สามารถมองเห็นความสวยงามของเสื่อกกได้อย่างชัดเจน ดูทันสมัย

ด้านออกแบบถุงกระดาษ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเลือกแบบที่ 2 เป็นบรรจุภัณฑ์ถุงกระดาษคราฟท์สีน้ำตาล มีตราสัญลักษณ์วิสาหกิจชุมชน และมีลวดลายการสานเสื่อกก อยู่บนถุง มีความเหมาะสม เพราะ ที่มีการวางลวดลายบนบรรจุภัณฑ์ที่สวยงาม และยังเพิ่มลวดลายการสานเสื่อกกทำให้มีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ด้านการออกแบบแท็กสินค้า มีส่วนได้ส่วนเสียเลือกแบบที่ 2 เป็นป้ายทรงสี่เหลี่ยมผืนผ้า ขนาดกว้าง 11.6 เซนติเมตร ยาว 5.7 เซนติเมตร มีชื่อวิสาหกิจชุมชน เบอร์โทรศัพท์ QR-COAD Facebook มีความทันสมัย

5.5.2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปงนาราง จังหวัดพิจิตร

ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจกับผู้ตอบแบบสอบถามที่มีต่อตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วยแก้ว อำเภอปงนาราง จังหวัดพิจิตร โดยสามารถอภิปรายผล ได้ดังนี้

ด้านการออกแบบตราสัญลักษณ์ (Logo) ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อตราสินค้าในความคิดสร้างสรรค์ มีความร่วมสมัย น่าประทับใจและมีเสน่ห์ อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.52 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ตราสัญลักษณ์มีลักษณะการออกแบบที่ดึงเอกลักษณ์ของวิสาหกิจชุมชน ที่สื่อถึงการสานเสื่อกกมาเป็นแนวทางในการออกแบบ ผู้ตอบแบบสอบถามจึงพึงพอใจมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับ สิรินทิพย์ (2558) ได้กล่าวว่า การออกแบบตราสินค้า เป็นการกำหนดจุดยืนในส่วนต่าง ๆ ให้มีความชัดเจน รวมทั้งออกแบบเนื้อหา ภาพลักษณ์ บุคลิกของตราสินค้า ซึ่งการออกแบบที่ชัดเจนจะเป็นการสร้างเอกลักษณ์ของตราสินค้าให้มีความโดดเด่น

ด้านการออกแบบบรรจุภัณฑ์เสื่อกก ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการออกแบบด้านโครงสร้างบรรจุภัณฑ์สามารถหิ้ว หรือหยิบจับได้สะดวก อยู่ในระดับ มากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.65 มีความพึงพอใจต่อการออกแบบด้านกราฟิกบนบรรจุภัณฑ์ที่รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้องเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.45 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก บรรจุภัณฑ์มีลักษณะเป็นหูหิ้ว ทำจากกระดาษที่แข็งแรง ผู้บริโภคสามารถถือเคลื่อนย้ายได้สะดวก

ด้านถุงกระดาษ ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการออกแบบด้านถุงกระดาษโดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.63 มีความพึงพอใจต่อการออกแบบด้านกราฟิกที่รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้อง เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.67 ด้านโครงสร้างสามารถหิ้วหรือหยิบจับได้สะดวก อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.81 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก กราฟิกบนถุงกระดาษมีรูปภาพตราสัญลักษณ์ที่เล็กลง ซึ่งสอดคล้องกับ ปุ่น และสมพร (2541) ได้กล่าวว่า ลวดลายบนบรรจุภัณฑ์เป็นวิธีการกำหนดลักษณะรายละเอียดที่มีผลทางด้านจิตวิทยาต่อผู้บริโภค ให้ดึงดูดความสนใจ และยังเป็นการสร้างบุคลิกลักษณะพิเศษของสินค้า อันจะนำมาซึ่งความทรงจำของผู้บริโภคได้

ด้านแท็กสินค้า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อการออกแบบด้านแท็กสินค้า มีขนาดเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.65 มีความพึงพอใจต่อการออกแบบด้านกราฟิกบน

แท็กสินค้าที่รูปแบบตัวอักษร มีความสอดคล้อง เหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด ที่ค่าเฉลี่ย 4.51 ทั้งนี้แท็กสินค้าสามารถนำไปใช้ได้ ในกรณีที่ไม่ได้ใช้บรรจุภัณฑ์ของกลุ่มวิสาหกิจชุมชน

5.5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษา เรื่อง การออกแบบตราสัญลักษณ์และบรรจุภัณฑ์ เพื่อส่งเสริมผลิตภัณฑ์เสื่อกกแปรรูป กลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป บ้านห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร ผู้วิจัยขอเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้ที่สนใจในการศึกษาครั้งต่อไป ดังนี้

5.5.3.1 ในการออกแบบบรรจุภัณฑ์หรือพัฒนางานบรรจุภัณฑ์ ควรเลือกประเภทของผลิตภัณฑ์ที่ไปในทิศทางเดียวกัน หรือมีขนาดใกล้เคียงกัน เพราะขนาดของผลิตภัณฑ์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการออกแบบบรรจุภัณฑ์ หากผลิตภัณฑ์มีหลายขนาด จะส่งผลให้เพิ่มต้นทุนการผลิตที่สูงขึ้น และอาจส่งผลให้การออกแบบบรรจุภัณฑ์ไม่ตอบสนองกับความต้องการของผลิตภัณฑ์ได้ครบทุกประเภท

5.5.3.2 ในการออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์มีความจำเป็นอย่างยิ่ง ที่ต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานของผลิตภัณฑ์ และปัญหาต่าง ๆ ของผลิตภัณฑ์ เพื่อนำข้อมูลมาใช้ในการพัฒนาตรา สินค้าและบรรจุภัณฑ์ให้มีความเหมาะสม ตรงตามความต้องการของของผู้ประกอบการและผู้บริโภคเพื่อให้เกิดความพึงพอใจสูงสุด

5.5.3.3 ในการออกแบบออกแบบตราสินค้าและบรรจุภัณฑ์ ด้วยโปรแกรม (Illustration) ไม่ควรกำหนดลายเส้นเวกเตอร์ที่มีขนาดเล็กเกินกว่า 1 พ้อยท์ (PT) เพราะเมื่อนำเข้าสู่กระบวนการพิมพ์หรือกระบวนการสกรีน จะทำให้ลายเส้นนั้นขาดได้

บรรณานุกรม

กรมส่งเสริมการเกษตร. 2554. นโยบายและแนวทางการดำเนินงานส่งเสริมการเกษตรปีงบประมาณ พ.ศ.2554. กรุงเทพฯ : กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.

กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม. 2559. SME 4.0 รายงานประจำปี 2559. กรุงเทพฯ : กรมส่งเสริมอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม.

กรองกาญจน์ โกมลภมร. 2554. ร้อยดวงใจถักทอสายใยสานคุณค่าผ้าราชบุรี. สงขลา : เอสพีรินทร์. กลุ่มงานยุทธศาสตร์และข้อมูลเพื่อการพัฒนาจังหวัดสำนักงานจังหวัดราชบุรี. 2560. ทิศทางของ แผนพัฒนาจังหวัดราชบุรี พ.ศ.2561-2564 ฉบับทบทวน ปี 2562. ราชบุรี : สำนักงานจังหวัดราชบุรี

การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนจากภาครัฐ. 2561. Academic Focus. เอกสารวิชาการ. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการ สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.

แก้ว อำเภอบึงนาราง จังหวัดพิจิตร. สัมภาษณ์เมื่อ วันที่18 มิถุนายน 2565

ครรชิต พุทธิโกษา. 2554. คู่มือการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

จักรปักคอม. ม.ป.ป. ภาพเครื่องปักดิจิตอล. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://sites.google.com/site/cakrpakkhxm/>, 14 กันยายน 2563.

จัดการ TRDM.

จารุทัศน์ กาญจนอักษร และวรรณวิภา สุเนตต์ตา. กรกฎาคม-สิงหาคม 2562. “โครงการออกแบบ เครื่องประดับอวยพร จากสัญลักษณ์มงคลแบบจีน,” Veridian E-Journal, Silpakorn University (Humanities, Social Sciences and arts). 12(4). 1206 -1226.

จิรพร ทองใบ. 2562. ลวดลายบนเสื่อกก : กรณีศึกษาชุมชนบ้านหนองบัว อำเภอมือง จังหวัดพิจิตร

จิรภัทร พิมพิลา. 2562. การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรม : แนวทางการพัฒนาเพื่อเพิ่มมูลค่า

จิรวัดน์ พิระสันต์. 2557. ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้. พิษณุโลก : ดาวเงิน.

จุฑาทิพ รัตนนราพันธ์. 2554. การตกแต่งเสื้อผ้า. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ใจภักดี บุรพเจตนา. กันยายน – ธันวาคม 2559. “การประยุกต์ลวดลายจากอัตลักษณ์ผ้าทอตีนจกแม่แจ่มเพื่อออกแบบผลิตภัณฑ์สิ่งทอเชิงวัฒนธรรมประเภทของตกแต่งบ้าน,” **วารสารศิลปการฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ**. 9(3). 1720 -1738.
- ใจภักดี บุรพเจตนา. มกราคม-มิถุนายน 2559. “การพัฒนาผลิตภัณฑ์สิ่งทอประเภทของที่ระลึกของชุมชนบ้านหาดเสี้ยว จังหวัดสุโขทัย,” **วารสารวิชาการศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**. 7(1). 146 – 159.
- ชรินทร์ มั่งคั่ง พชนี จันทร์ศิริ พิมพา นवलสวรรค์ มุกดาวรรณ สังข์สุข และพัชราภรณ์ อนุกุล. 2561. “การจัดการความรู้เพื่อพัฒนาพื้นที่สูงอย่างยั่งยืนของครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนชาวไทยภูเขาจังหวัดเชียงใหม่,” **มนุษยศาสตร์สาร**. 19(1). 208 - 236.
- ชุตินา ถวัลย์ปรีดา, ภทรกันย์ ระเบียบดี, รัฐพงษ์ แซ่อย่าง, วริศรา นบนอบ, สุเมธา ทศนเปรมสิน, อัญเชิญพร อิตยศักดิ์ และจันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์. กรกฎาคม – ธันวาคม 2564. “ชุมชนแห่งการเรียนรู้กับการพัฒนาชุมชน,” **การจัดการและพัฒนาท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 1(2). 97 - 111.
- ชุมชนบ้านบึงนาราง ตำบลท่าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร
- รૂปนัท แก้วปาน สราวุธ อิศรานุวัฒน์ และจรรยา แผลงนอก. (2563). **หลักการและแนวคิดในการออกแบบผลิตภัณฑ์**. **วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์**, 22(2):161 -182.
- ฐานข้อมูลแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น โรงเรียนตำรวจตระเวนชายแดน จังหวัดอุดรธานี. ทอเสื่อ. (ออนไลน์) ฐิติพร อินทร์ใจ. 2561. การพัฒนาผลิตภัณฑ์เสื่ออกทอด้วยเทคนิคการออกแบบลายร่วมสมัย : กรณีศึกษา ณัฐกานต์ บุญจันทร์. 2557. การออกแบบลวดลายผ้าทอด้วยศิลปะเรขาคณิต : กรณีศึกษาผ้าทอไหมยกดวงใจ อุซชิน. 2562. “การศึกษาลวดลายผ้าของวัฒนธรรมไทยทรงดำ เพื่อการออกแบบเครื่องประดับจากบ้านห้วยเขย่ง อำเภอปากท่อ จังหวัดราชบุรี,” **รายงานการวิจัย RMUTPCON สาขาสถาปัตยกรรมศาสตร์ ศิลปกรรม และงานสร้างสรรค์**. หน้า 268 – 275.
- ดอก จังหวัดบุรีรัมย์
- ดิเรก ปัทมสิริวัฒน์. 2547. **ทุนสังคม และทุนวัฒนธรรมในระบบเศรษฐกิจ และการจัดการยุคใหม่**. พิษณุโลก : คณะวิทยาการจัดการและสารสนเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.

บรรณานุกรม (ต่อ)

เทคโนโลยีสารสนเทศ. 2556. ภาพการปักหน้าเตี๋ยว. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

http://mingalabachinchom.blogspot.com/2013/11/blog-post_13.html, 15 กันยายน 2563.

เทพ Shop. ม.ป.ป. ภาพเชือกฝ้าย. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://porpieng.lnwshop.com/product/312/>, 16 กันยายน 2563.

เทพ Shop. ม.ป.ป. ภาพลูกปัดเซรามิก. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<http://www.handicraftlover.net/product/478/>, 15 กันยายน 2563.

ไทยรัฐออนไลน์. 2559. การปักไหมทอง. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://www.thairath.co.th/lifestyle/woman/681388>, 16 กันยายน 2563.

นงคราญ ไชยเมือง. (2558). การพัฒนาการจัดการของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งพาตนเองอย่างยั่งยืน. วารสารมหาวิทยาลัยพายัพ, 25 (1): 15-39.

นงลักษณ์ คงเมือง. 2558. การอนุรักษ์และพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การทอเสื่อกกบ้านบึงนาราง ตำบลท่าหลวง อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร

นงลักษณ์ เทพสวัสดิ์. 2556. การออกแบบเชิงสร้างสรรค์ : แนวคิดและกระบวนการ

นิรุต ถึงนาค ประสพสุข ฤทธิเดช เมธี กลมดวง และวรรณวิสา ยศระवास. (2564). การยกระดับผลิตภัณฑ์ชุมชน OTOP. วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 8(2): 563- 588.

บริษัททรีโอ เทรดดิ้ง จำกัด. ม.ป.ป. ภาพเครื่องพิมพ์ดีดจิตตอลแบบพอยล์. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:

<https://www.triotrading.co.th/th/aboutus.php>, 14 กันยายน 2563.

บุรินทร์ เปล่งดีสกุล และภาคินี เปล่งดีสกุล. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์เชิงสร้างสรรค์จากภูมิปัญญาท้องถิ่นในเขตโคกภูตาคา อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น กรณีศึกษากลุ่มทอเสื่อกกบ้านหินร่อง อำเภอเวียงเก่า จังหวัดขอนแก่น. วารสารช่อพะยอม, 33(2): 15- 39.

ประภัสสร โพธิ์ศรีทอง. 2557. การปักผ้าด้วยแสง. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://www.facebook.com/photo/?fbid=879438355428370&set=pcb.879439558761583>, 16 กันยายน 2563.

ประเวศ วะสี. 2530. ความสุขถ้วนหน้า. กรุงเทพฯ : หมอชาวบ้าน.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ประเวศ วะสี. 2534. การสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยเพื่อการพัฒนา. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
วัฒนธรรมแห่งชาติ.
- ประสาธน์ เจริญเฉลิม. มกราคม – มีนาคม 2546. “วิทยาศาสตร์ศึกษากับภูมิปัญญาท้องถิ่น,” วารสาร
ศูนย์บริการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 11(1). 65 - 68.
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564. 2559. แผนพัฒนาเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ.2560 - 2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการ
พัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานกฤษฎามนตรี.
- พจนาน เอื้องไพบูลย์. 2546. การพัฒนารูปแบบกระบวนการเรียนรู้ในชุมชนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน :
การศึกษาแบบพหุกรณี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต. สาขาบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ
: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เพชรวิทย์ พงษ์ศักดิ์ชาติ, ชุตติมา มาลัย, นิตติยา น้อยสีภูมิ และมนัสวี จำปาเทศ. กันยายน – ธันวาคม 2562.
“การส่งเสริมพฤติกรรมสุขภาพตามภูมิปัญญาท้องถิ่น,” วารสารพยาบาลทหารบก. 20 (3).
44 - 53.
- พรพรหม มาตี. ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้าและศิลปะประดิษฐ์ ตำบลเขาแก้วศรีสมบูรณ์อำเภอ
ทุ่งเสลี่ยม สุโขทัย, สัมภาษณ์ 15 พฤศจิกายน 2561.
- พรหมพิริยะ พนาสนธิ. กรกฎาคม - ธันวาคม 2556. “รูปแบบการสร้างความรู้พื้นฐานของชุมชนเพื่อการ
อาชีพทำนาของชาวบ้านดอน อำเภอดู่ตอง จังหวัดสุพรรณบุรี,” วารสารวิชาการราชภัฏ
ตะวันตก. 8 (1). 55 - 69.
- พระชนมพรรษา 7 รอบ 5 ธันวาคม 2554. กรุงเทพฯ : ศิริวัฒนาอินเตอร์พริ้นท์ จำกัด.
- พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสพระราชพิธีมหามงคลเฉลิม
พัชรินทร สิริสุนทร. 2552. ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ แนวคิด เทคนิค และกระบวนการ
(Community Of Practice /COP). กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิทักษ์ ต้นสกุล. 2563. การออกแบบเชิงสร้างสรรค์ : แนวคิด กระบวนการ และเครื่องมือ
- พิไล เลี้ยวเลิศ. 2557. ผ้าทอไทย : ลวดลายและความหมาย

บรรณานุกรม (ต่อ)

- เพ็ญลักษณ์ อ่อนทรวง. (2565). การสร้างมูลค่าเพิ่มจากการแปรรูปเปลือกเพื่อยกระดับเศรษฐกิจชุมชน บ้านหนองสิม ตำบลปรีอใหญ่ อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, ปีที่ 7(2): 97-114.
- แพรวภัทร ยอดแก้ว. 2565. การออกแบบลายผ้าทอพื้นเมืองลวดลายทวารวดีโดยใช้โปรแกรม The Geometer's Sketchpad (GSP) เพื่อส่งเสริมการพัฒนาผลิตภัณฑ์ผ้าทอพื้นเมืองอย่างสร้างสรรค์. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ครั้งที่ 14 วันที่ 8 กรกฎาคม 2565. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม. หน้า 2851-2862.
- ไพลินเสือกก เสือกกบ้านแพง จังหวัดมหาสารคาม. (2567). เสือกกแปรรูป [Facebook]. เข้าถึงได้จาก <https://www.facebook.com/Reedsmade>, 20 มกราคม 2567
- ภีมวิจน์ พิมพิลา. 2556. การประยุกต์ใช้ศิลปะเรขาคณิตแบบไทยในงานออกแบบผลิตภัณฑ์ : กรณีศึกษาเครื่องประดับ
- มธุวีริญจ์ เทพกิจ. 2555. องค์ความรู้ภูมิปัญญาประณีตศิลป์โรงเรียนช่างฝีมือในวัง (หญิง). ศึกษา ศาสตร์ดุชนิพนธ์. สาขาวิชาการศึกษาดนตรีและศิลปวัฒนธรรมและการพัฒนามนุษย์. นครปฐม. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ยุวดี พรธราพงศ์ อาณัฐ ศิริพิชญ์ตระกูล มยุรี เรื่องสมบัติ และดร.ณรัตน์ พิกุลทอง. (2556). ศึกษา กระบวนการและรูปแบบของเปลือกเพื่อพัฒนาสู่การออกแบบเฟอร์นิเจอร์แนวศิลปะไทยร่วมสมัย. วารสารวิชาการและวิจัย มทร.พระนคร, 7(2): 131-138.
- เยาวลักษณ์ พิพัฒน์จำเริญกุล. 2554. การพัฒนารูปแบบชุมชนแห่งการเรียนรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. ดุชนิพนธ์. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- รณกร ชลิตราพงศ์ สมบัติ อารังสินถาวร ปันดดา จันเพชร และปิยพรหม สมบูรณ์สุนิธิ. (2566). การศึกษา พฤติกรรมการเลือกซื้อและสภาพตลาดของสินค้าหัตถกรรมจักสานประเภทเฟอร์นิเจอร์และของตกแต่งบ้าน. วารสารกลยุทธ์และความสามารถทางการแข่งขันองค์กร, 2(6): 49-62.
- รักชนก อินจันทร์ และชญาสินี ว่างตาล. (2565). การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานผลิตภัณฑ์เปลือกบ้านเวียงปางคำ ตำบลเวียงเหนือ อำเภอเวียงชัย จังหวัดเชียงราย. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 16(2): 753-766.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- ราชบัณฑิตยสถาน. 2556. พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 เฉลิมพระเกียรติ
 ราชินี กองทรัพย์สิน. (2565). **ประธานกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทอผ้ามัดหมี่และเสื่อกกแปรรูป ตำบลห้วย
 ไร่ชูผ้าไทยในไอจี**. 2562. **ภาพการแทรกผ้า**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<http://www.truelookpanya.com/blog/content/70887/-blog-womfassty-womfas-wom-,> 15 กันยายน 2563.
- ร้านวุดตกแต่ง. ม.ป.ป. **ภาพชายครุยสำเร็จ**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
[http://wutdecorate.com/trimming.php,](http://wutdecorate.com/trimming.php) 16 กันยายน 2563.
- เรื่องเดช ปิ่นเขียนชัย. 2542. **นิทานพื้นบ้านลาว เล่ม 1**. กรุงเทพฯ : สถาบันวิจัยภาษาและวัฒนธรรม
 เพื่อพัฒนาชนบท มหาวิทยาลัยมหิดล.
- โรงพิมพ์ผ้าดิจิตอล รับผิดชอบ พิมพ์ ตัด เย็บ สกรีน ครบวงจร. ม.ป.ป. **ภาพการพิมพ์ดิจิตอลแบบเบริน
 เอ้าท์**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.muaygarment.com/content/15597/>
ประเภทการพิมพ์สกรีน, 14 กันยายน 2563.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2543). **การวัดความรู้ด้านจิตพิสัย**. สุวีริยาสาสน์, กรุงเทพฯ.
- วชิรวีชร งามละม่อม. 2558. **ทฤษฎีการมีส่วนร่วม**. ปทุมธานี : สถาบันวิชาการไทยวิจัยพัฒนาการ
 วรรณฤญ เหลืองอร่าม. 2561. **การออกแบบเพื่อการพัฒนาชุมชน** : กรณีศึกษาชุมชนบ้านทุ่งนาเมือง จังหวัด
 พะเยา
- วัชรินทร์ จรุงจิตสุนทร. (2548). **หลักการและแนวทางการออกแบบผลิตภัณฑ์**. แอ๊ปป่าพรีนติ้ง
 วัฒนะ จุฑาวิภาต. 2555. **ผ้าทอกับวิถีชีวิตคนไทย**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- วารุณี ชินวินิจกุล. 2549. **กระบวนการเรียนรู้ของชุมชนตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษาชุมชน
 ไม้เรียง อำเภอดงขาง จังหวัดนครศรีธรรมราช**. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชา
 พัฒนาสังคม. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
- วิเชียร เกตุสิงห์. (2538). **ค่าเฉลี่ยกับการแปรความหมาย** : เรื่องง่ายๆ ที่บางครั้งก็พลาดได้. ข่าวสาร
 การวิจัยศึกษา, 1(4): 8 – 11

บรรณานุกรม (ต่อ)

ศักรินทร์ หงส์รัตนาวรกิจ และ สุกัญญา จันทกุล. (2565). การพัฒนาผลิตภัณฑ์ของตกแต่งบ้านจากผ้า
ทอด้วยเทคนิคโอริงามิ กลุ่มวิสาหกิจชุมชนเย็บผ้า และศิลปะประดิษฐ์ตำบลเขาแก้วศรี
สมบูรณ์ อำเภอทุ่งเสลี่ยม จังหวัดสุโขทัย. วารสารวิชาการ AJNU ศิลปะสถาปัตยกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยนเรศวร, 13 (1) 113 : 122.

ศิลปะทางเรขาคณิต. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก <https://pixabay.com/th/images/search/%E0%B8%A8%E0%B8%B4%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%87%E0%B9%80%E0%B8%A3%E0%B8%82%E0%B8%B2%E0%B8%84%E0%B8%93%E0%B8%B4%E0%B8%95/>.

สถาบันวิจัยและพัฒนาอัญมณีและเครื่องประดับแห่งชาติ (องค์การมหาชน). 2562. ภาพเพชรเทียม.
[ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.commercenewsagency.com/news/2457>, 15
กันยายน 2563.

สถาบันส่งเสริมศิลปหัตถกรรมไทย (องค์การมหาชน). (2567). ต้นกก. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
<https://shorturl.asia/kaD9x>, 28 มกราคม 2567

สาร พิพิธภัณฑ์ผ้าทองคำ. 2562. ผ้าทอตีนจกมรดกวัฒนธรรม : งามล้ำผ้าตีนจก. กรุงเทพฯ : มิวเซียม
ไทยแลนด์.

สาร ไส้จกประสพสันติ. 2540. สาร ไส้จกประสพสันติ คุณค่าชีวิต คุณค่าผ้าหาดเสี้ยว. กรุงเทพฯ :
สกุลไทย.

สามารถ จันทร์สุรย์. 2534. “ภูมิปัญญาชาวบ้าน,” ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่มที่ 1.
กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.

สายหยุด ภูปุย และปิยะ สร้อยอุดม. 2553. ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ : การพัฒนาบทเรียน
คอมพิวเตอร์ช่วยสอน เรื่อง การبيبเอ็น. รายงานการวิจัย. กทม. : มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กาฬสินธุ์.

สำนักงานคณะกรรมการการวัฒนธรรมแห่งชาติ. 2558. เสื่อกก : ภูมิปัญญาท้องถิ่นไทย.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดพิจิตร. (2567). กลุ่มทอผ้าบ้านห้วยแก้ว.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก
<http://www.m-culture.in.th/album/193101/>, 28 มกราคม 2567

บรรณานุกรม (ต่อ)

- สุชาติ น้าใจดี. 2552. กระบวนการพัฒนาไปสู่ชุมชนการเรียนรู้. ดุษฎีนิพนธ์. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุเทพ สุสาสนี และคณะ. (2564). ศึกษาการสร้างสรรคผลิภัณฑ์พื้นบ้าน : กรณีศึกษา งานทอเสื่อกและงานจักสานด้วยคลุ้มในจังหวัดจันทบุรี. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม, 11(2): 226-239.
- สุภาวดี สายแวง. 2558. ลวดลายผ้าสู่ประเพณีอีสาน. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เสรี พงศ์พิศ. 2536. ภูมิปัญญาชาวบ้านกับการพัฒนาชนบท เล่มที่ 1. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เสื่อกก- บ้านบางพลวง. (2567). เสื่อกกแปรรูป [Facebook]. เข้าถึงได้จาก https://www.facebook.com/puipui1616?locale=th_TH, 20 มกราคม 2567
- เสื่อกก อักแพง. (2567). เสื่อกกแปรรูป [Facebook]. เข้าถึงได้จาก <https://shorturl.asia/C148U>, 20 มกราคม 2567
- หทัยชนก คตะสมบุรณ์. (2565). ทูทางสังคมกับการพัฒนาชุมชนต้นแบบเพื่อสร้างเศรษฐกิจชุมชนฐานรากอย่างยั่งยืนของตำบลห้วยแก้ว อำเภอปึงนาราง จังหวัดพิจิตร. วารสารมหาจุฬานาครทรรศน์, 9(10): 32- 48.
- องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน. 2563. รายงานผลการติดตามและประเมินผลแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2563. ลำพูน : องค์การบริหารส่วนจังหวัดลำพูน.
- องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยแก้ว. (2567). ข้อมูลตำบลห้วยแก้ว จังหวัดพิจิตร.[ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.huaykaew.go.th/home>, 28 มกราคม 2567
- อนุพงษ์ ชีร์ตัน. (2555). พื้นฐานงานผ้า. กรุงเทพฯ : บริษัทสถาพรบุ๊คส์ จำกัด.
- อภิรติ โสฬศ. (2549). ศิลปะประดิษฐ์. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- อมรรัตน์ อนันต์วราพงษ์. 2560. หลักการวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ภูมิปัญญาไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อรรถพงษ์ ประดิษฐพงษ์. มกราคม-มิถุนายน 2560. “ผ้าตีนจกเมืองน่าน,” วารสารสถาบันวัฒนธรรมและศิลปะ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. 18(2). 124 – 133.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- อรุณศรี มณีรัตน์. 2559. ศิลปะเรขาคณิตในงานทอผ้าไทย
- อัจฉรา สุมิ่งเกษตร. 2553. **ชุมชนปฏิบัติการด้านการเรียนรู้ : ฐานข้อมูลหมอยาพื้นบ้าน อำเภอนามน จังหวัดกาฬสินธุ์**. กาฬสินธุ์ : มหาวิทยาลัยกาฬสินธุ์.
- อัศวิน หนูจ้อย และคณะ. 2559. “ผู้นำชุมชนแห่งการเรียนรู้,” **วารสารวิจัยและพัฒนาหลักสูตร**.6(2). 49-64.
- อานันท์ กาญจนพันธุ์. 2544. **มิติชุมชน : วิธีคิดท้องถิ่นว่าด้วย สิทธิ อำนาจ และการจัดการทรัพยากร**. กรุงเทพฯ : สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.
- อุทิศ ทาหอม, พิเชิต วันดี และสำราญ ธุระตา. 2558. “ทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของชุมชนบ้านตามา จังหวัดบุรีรัมย์,” **วารสารการจัดการสิ่งแวดล้อม**. (หน้า 44 - 59). กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2539. **ภูมิปัญญาและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2540. **ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค : วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของชาวบ้านไทย**. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2544. **ภูมิปัญญาชาวบ้านกับกระบวนการเรียนรู้และปรับตัวของชาวบ้าน**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เอกวิทย์ ณ ถลาง. 2546. **ภูมิปัญญาท้องถิ่นกับการจัดการความรู้**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป.
- เอี่ยม ทองดี. 2542. **ข้าว : วัฒนธรรมและการเปลี่ยนแปลง**. กรุงเทพฯ : มติชน.
- Abstract Art by Wassily Kandinsky. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.dailyartmagazine.com.
- ART OF I-BOY. ฝึกวาดรูปทรงเรขาคณิต (สำหรับมือใหม่หัดวาด). (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก https://m.youtube.com/watch?v=gogU_uYqwJ0.
- Avisly. ม.ป.ป. **ภาพเครื่องพิมพ์ดีดจิตอลแบบทรานสเฟอร์**. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <http://avisly.blogspot.com/p/heat-transfer-system.html>, 14 กันยายน 2663.
- Bourdieu, P. 1986. The Forms of Capital. In J. G. Richardson (Ed.), **Handbook of Theory and Research for the Capital**. (241 - 258). New York: Greenwood Press.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Chen Huei Mei. 2559. **The Refine Works of the Spring Flower-Sending Blessingthrough Skilled Hands.** Chiin Culture Publication Co. Ltd.

Constructivism by Alexander Rodchenko. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.artsy.net

Cubism by Georges Braque. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.khanacademy.org

D.I.Y SuppliesStore. ม.ป.ป. **ภาพพู่แบบกลม.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://www.diysuppliesstore.com/product/658/>, 16 กันยายน 2563.

D.I.Y SuppliesStore. ม.ป.ป. **ภาพลูกปัดโลหะ.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://www.diysuppliesstore.com/product/2179/>, 15 กันยายน 2563.

Deedee. ม.ป.ป. **ภาพลูกปัดแบบปล้อง.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.deedee.co.th/products/bead/-42/bd0084.html>, 14 กันยายน 2563.

Djoemena, Nian S. 2529. **Ungkapan Sehelai Batik.** Jakarta: Intermedia.

Dress Up Boutique. 2559. **ภาพการแทรกเป็นหางปลา.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://www.facebook.com/dressupboutiqueatchan/photos/pcb.1095007433885467/1095007283885482/>, 15 กันยายน 2563.

Dyrenforth, Noel. 2546. **Batik : Modern concepts and techniques.** Singapore:Batik Danar Hadi.

East Flowers. ม.ป.ป. **ภาพเทคนิคการเขียนด้วยสี.** [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :

<https://www.eastflowers.com/>, 14 กันยายน 2563.

Fractal art by Mandelbrot set. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.fineartamerica.com

Geometricpatterns in textile design. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.pinterest.com

Griswold, W. 2004. **Cultures and Societies in a Changing World.** Thousand Oaks : PineForge Press.

Huang Renjie. 2563. **flower wrapping and embroidery are newly listed asimportant traditional crafts and 6 living national treasures are released.**ค้นเมื่อ 15

มกราคม 2566, จาก <https://www.nownews.com>.

บรรณานุกรม (ต่อ)

- Jookjik. 2550. ภาพชายครุยประดิษฐ์. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<http://topicstock.pantip.com/jatujak/topicstock/2007/10/J5922374/J5922374.html>, 16 กันยายน 2563.
- Jutoonshop. ม.ป.ป. ภาพการเย็บสม็อค. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<https://www.jutoonshop.com/product/57026/>, 15 กันยายน 2563.
- Kunwei, L. 2564. **Spring Blossoms, Chen Huimei, นิทรรศการร่วมระหว่างครูและนักเรียนของงานดอกไม้ใหม่ที่ Chuanyi.** ค้นเมื่อ 15 มกราคม 2566, จาก <https://www.cdns.com>.
- Meilach, Dona Z. 2519. **Contemporary Batik and Tie-Dye.** NY : Crow Publishers.
- Minimalism by Donald Judd. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.tate.org.uk
- My home. 2562. ภาพการปักสองหน้า. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<https://www.baanlaesuan.com/75911/diy/diy101/instagram-embroiderer/2>, 15 กันยายน 2563.
- Op art by Victor Vasarely. (ออนไลน์) เข้าถึงได้จาก www.thecollector.com
- Pantip. 2556. ภาพการปักแรเงา. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<https://pantip.com/topic/30716248/desktop>, 16 กันยายน 2563.
- Printedlibrary. ม.ป.ป. ภาพการพิมพ์ดิจิทัลแบบDigital Printing. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก:
<https://printedlibrary.wordpress.com/digital-printing/>, 14 กันยายน 2563.
- Roojen, Pepin van. 2544. **Batik Design.** Singapore : The Pepin Press.
- Simmihandicraft. ม.ป.ป. ภาพพู่แบบมัด. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก : <https://www.simmihandicrafts.com/contactus>, 16 กันยายน 2563.
- Tooldebeads.com. 2561. ภาพลูกปักทรงหยดน้ำ. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<https://www.tooldebeads.com/product/1869/>, 15 กันยายน 2563.
- Tooldebeads.com. 2561. ภาพลูกปักแบบกลม. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<https://www.tooldebeads.com/product/1522/>, 14 กันยายน 2563.
- Tooldebeads.com. 2561. ภาพลูกปักไม้. [ออนไลน์] เข้าถึงได้จาก :
<https://www.tooldebeads.com/product/7235/>, 14 กันยายน 2563.

บรรณานุกรม (ต่อ)

Zheng Huimei. 2557. **Investion and Research on Hakka Flower**. Department of Cultural and Creative Business Management: Nanhua University

เข้าถึงได้จาก <http://is.udru.ac.th/local-scholars/knowledge/081.html>.

ไม่มีเนื้อหาจากต้นฉบับ

ไม่มีเนื้อหาจากต้นฉบับ

